

קלקראת שבת מלאכתא

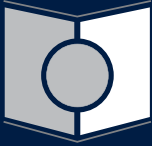
Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת שופטים

לקראת שבת מלכתא

יהודי אחד הגיע אל רבינו וביקש: הוא רכש מכונית חדשה, ועל מנת שתשרה בה הברכה, הוא מבקש להסיע בה פעם אחת את הרב. כעבור זמן לא רב המתינה המכונית למטה, ורבי חיים נכנס לתוכה. היהודי נפנה להתניע את הרכב, אולם למרבה הפלא לא הצליח לעשות זאת. הוא ניסה שוב, אולם הניסיון כשל שנית. רבי חיים הרגיע אותו שפעם אחרת הוא ייסע אתו, ויצא מן הרכב. בדיוק ברגע שבו יצא רבי חיים, הצליח להפעיל את המנוע...

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: 'רגלי חסידיו ישמור' של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א

"וְנִתְּתִי דְבָרִי בְּפִיו" (דברים י"ה, י"ח)

סיפר רבי אליהו מן בשם ד"ר רוטשילד, שבזמנו קרא לו הסטייפלר, וביקש ממנו תרופה עבור בעיה כלשהי במעיים. ד"ר רוטשילד נתן לו תרופה מסוימת. הסטייפלר פתח את הקופסה, הריח ואמר: "נודף מכאן ריח של יין נסך". אמר לו ד"ר רוטשילד: "רבי משה סולוביצ'יק משוויץ משתמש בתרופה הזאת".

אמר לו: "אם כך, גם אני אשתמש בה". עד כאן סיפור המעשה. רבי אליהו מן סיפר מעשה זה לרבינו ושאל אותו: "כבוד הרב, ממה נפשך - אם היה בתרופה יין נסך - מה בכך שר' משה סולוביצ'יק משתמש בה? ואם לא היה יין נסך - מה בכלל הבעיה?" אמר לו רבי חיים: "כתוב שאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים, בפרט בענייני מאכלות אסורות. באמת היה שם יין נסך, אבל אם רבי משה סולוביצ'יק שתה מהתרופה הזו, על כרחך שהיה שם ביטול ברוב, והריח נובע משם". שאל רבי אליהו: "ור"ח לבד אינו מטמטם?" אמר לו רבי חיים: "כתוב ב'פתחי תשובה' (יורה דעה סימן קטז): 'מי

שרוצה להחמיר לנהוג אסור בדבר שלא מצינו שהחמירו אמוראים, כגון מה שנתבטל בששים או בכלי שני, הוי כמו אפיקורסות ויצא שכרו בהפסדו'. "היו כאן, אפוא, שני ריחות: ריח של יין נסך וריח של אפיקורסות, והסטייפלר העדיף את ריח יין הנסך, על פני ריח האפיקורסות..."

חיים, שכוונת התפילה שנוכה "להבין ולהשכיל", שהדבר החשוב והטוב ביותר הוא עסק התורה - "ללמוד וללמד". חוץ מזה - הכל שטויות.

רכב שנקנה מכספי הלואה בריבית

סיפר נכדו רבי מרדכי צביון סיפור שהתרחש בשנת תשנ"ג: יהודי אחד הגיע אל רבינו ושטח לפניו את בקשתו: זמן קצר קודם לכן הוא רכש לו מכונית חדשה, ועל מנת שתשרה בה הברכה, הוא מבקש להסיע בה פעם אחת את הרב. ואכן, כעבור זמן לא רב המתנה המכונית למטה, ורבי חיים נכנס לתוכה. היהודי מאושר כולו, נפנה להתניע את הרכב, אולם למרבה הפלא, לא הצליח לעשות זאת. הוא ניסה שוב, משוכנע שהפעם הכל יהיה בסדר, אולם הניסיון כשל שנית. "מה כבר קרה לרכב?", מלמל לעצמו, "הלא לפני דקות ספורות הוא עבד כרגיל!", אולם הרכב לא הותנע. רבי חיים, שהבחין בכך, הרגיע אותו שלא קרה דבר, ופעם אחרת הוא ייסע אתו, ויצא מן הרכב. בדיוק ברגע שבו יצא רבי חיים, הצליח היהודי להפעיל את המנוע. הוא סימן בהתרגשות לרב שיכנס בחזרה, הרב נכנס, והיהודי העביר הילוך כדי להתחיל בנסיעה, והנה, מעשה שטן, שוב כבה המנוע, וכל הניסיונות להתניע שוב - נכשלו. שוב הרגיע אותו רבי חיים: "לא נורא!" ויצא החוצה, ובדיוק כאשר יצא, הצליח היהודי להתניע. שוב הוא קרא: "הרב, הרב, אפשר להיכנס!", ושוב דמם המנוע בדיוק כשרבי חיים נכנס. בשלב זה פנה אליו רבי חיים ושאל: "למי שייך הרכב הזה?", - "לי", השיב האיש. "ומנין הכסף לרכישתו?", המשיך רבי חיים לחקור. "מהבן שלי", סיפר האיש. "וממה מתפרנס הבן?", לא הירפה הרב. "הוא מלווה בריבית", השיב האיש בשפל קול. הרכב אמנם נסע, אך 'ספר תורה' הוא לא הצליח לשאת בתוכו...

בקורו של הנשיא וסיום המסכת

שח הרמ"ש גרליץ: התורה הקדושה תפסה את כל ישותו ועצמיותו של רבינו, עד כדי כך שלא היה יודע מימינו ומשמאלו בכל הבלי העולם הזה, שלא תפסו אצלו שום חשיבות, אפילו לא כקליפת השום. זכורני שהרבנית ע"ה סיפרה לי כמה פעמים בהתפעלות, שרבינו

מרן הגרא"ל שטיינמן הקפיד לא להשתמש בחשמל המיוצר בשבת על ידי יהודים, והחשמל בביתו הופעל מדי שבת על ידי גנרטור. ערב שבת אחת, שכחו בני הבית לחבר את הגנרטור. בני הבית הצטערו על התקלה ולא רצו לספר לו על כך, כי ידעו שאם ישמע זאת יצטער מאד. עם תום סעודת ליל שבת, שלא כהרגלו, נפלה עליו עייפות גדולה, והוא התנמנם על הסטנדר במהלך לימודו, כך יצא שהוא לא קרא לאור החשמל באותו ליל שבת. כשסיפרו את הדברים לרבינו הגיב ואמר: "בוודאי מן השמים הביאו על הגרא"ל את העייפות הגדולה, כדי למנוע ממנו שימוש בחשמל שאינו כשר".

"להבין ולהשכיל" שהעיקר "ללמוד וללמד"

שח רבי חזקיהו מישקובסקי: כמה בחורים באו לשאול אותי: בדרך כלל הם משתדלים לא לקרוא עיתון. אבל כעת, כשיש מלחמה בעולם בין רוסיה לאוקראינה, וזה מסקרן לדעת מה הולך שם, האם הם יכולים להקל ולקרוא? כמובן, המדובר הוא על עיתון חרדי שלנו. השבתי להם בסיפור: בחור אחד בא לגאון הגדול רבי דוב לנדוי בפורים ושאל אותו: "היום יש מזוודות שנוסעות על גלגלים, ונעשה קל לסחוב גם מזוודות כבדות מאד. אמנם כל החידוש הזה התחיל רק בשנים האחרונות. בשנים עברו היו סוחבים במאמצים רבים מזוודות כבדות מאוד. ושאלתו: איפה היה השכל שלהם? מדוע אז הם לא חשבו על הרעיון הזה? זו המצאה כל כך פשוטה! השיב לו רבי דוב: "זו שאלה אווילית. מה אכפת לך? למאי נפקא מינה?" וכמו כן, השבתי לבחורים, מה אכפת לכם מה קורה ברוסיה ובאוקראינה? מה הידע הזה מוסיף לכם? זוהי סתם סקרנות ללא שום תועלת.

בזה, הוספתי ואמרתי להם, נבין את מרן עד הסוף: שום דבר בעולם לא עניין אותו. מה אכפת לי איך קוראים לרחוב? ומה אכפת לי איפה זה קוקה קולה: מה זה מוסיף לי? רבי חיים ידע להשקיע במקומות שבאמת כדאי להשקיע בהם. בסידור של רבי חיים הקשה על נוסח התפילה: "ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד", שלכאורה היה צריך להיות הפוך, קודם "ללמוד" ואחר כך "להבין ולהשכיל" את מה שלמד. אלא, מבאר רבי

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

כאשר המשתתפים המועטים ראו את החזון איש גועה בבכי של ממש, והרב מפוניבו' בוכה גם כן מאד, בכו יחד איתם. גם אני כילד נסחפתי לבכי. הגרב"צ פלמן הוסיף וסיפר, שהרב מפוניבו' אמר לו כמה פעמים: "בן-ציון, דע לך שהשיבה שלנו עומדת לא על יסודות של מלט ובטון, אלא על הדמעות שבכינו בהנחת אבן הפינה!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על מי שכל רצונם בעולמם הוא לעשות רצון קונם

"תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ה, י"ג)

הענבים, ועשה זאת רק כדי להיפטר מאיסור כלאיים, והם סם המוות בשבילו! אבל הנה עכשיו מתברר למפרע, שהוא כן צריך את הענבים, ובמקרה כזה יתכן שיתחייב במלאכת קוצר. דוגמא זו מקבילה לנידון המסועף שיש בפוסקים: אדם שבישל בשבת, ואחר כך הזדמן לו חולה שצריך לאכול מטעם פיקוח נפש; השאלה היא, האם המצב הזה מכפר לו על חטא-הבישול?

כל זה חלף רק במחשבתו

כך או כך, למדנו מכאן את כוחה של מחשבה אחת בליבו של יהודי, עד היכן הוא מגיע! הרי אם נתבונן במה שאירע לבעל-התשובה שלנו, נראה שמצד המעשה עצמו, נחשבת הפעולה למעשה-קצירה. הוא הרי עמד וקצר את כלאי הכרם. לא היה כל שינוי באופן הקצירה. אבל -

מחשבתו במעשה זה היתה נעוצה לא בצורך לאכול את הענבים, אלא ההיפך, הוא לא רצה אותם! מבחינתו, כפי שאמרנו, הם נחשבים כרעל נורא.

אבל כל זה חלף רק במחשבתו!

ועם כל זה יתכן שהדבר נחשב כמלאכה שאינה צריכה לגופה, ויפטר עליה! רק משום המחשבה!

התברך דורנו בבעלי תשובה רבים, שכל רצונם בעולמם הוא לעשות רצון קונם, באהבה. הם לא יחסכו מעצמם שום מאמץ על-מנת להקפיד בקיום ההלכות, וינקטו גם בפעולות שיצריכו השקעת-מאמץ והוצאת כספים.

מעשה שהיה ביהודי בעל-תשובה, שלמד הלכות כלאיים עם חברותא, ומגלה שאסור לזרוע חטים ליד עצי הכרם. לפתע נבהל החברותא שלו, כשהבחין שפניו של בעל-התשובה נעשו חיוורות כסיד. הוא שואל אותו מה קרה, והחברותא מספר שיש לו גינה פרטית גדולה ורחבת-ידיים, ובה נזרעה חיטה ליד גפן.

הלימוד עם החברותא היה בשבת אחר-הצהריים, וכיון שאחד מפרטי ההלכה שלמדו היה שאדם שיש לו כלאיים בשדהו, עובר בכל רגע על האיסור החמור, קם הלה ממקומו, ואץ-רץ לביתו.

עוד בטרם הבין החברותא מה הוא מתכוון לעשות, הגיע בעל-התשובה לביתו, נכנס לגינה, והחל לקצור - בשבת-קודש - את כלאי-הכרם... כדי לא לעבור בכל רגע על האיסור...

עכשיו נשאלה השאלה, האם עבר בעל-התשובה על איסור קוצר במלאכתו זו, או לא? שהרי לכאורה יש מקום גדול לומר שלא עבר, שכן מלאכת קצירה נאמרה רק כאשר קוצרים על-מנת להשתמש בפירות הנקצרים, אבל במקרה שלנו מדובר באיסורי-הנאה, ועבור הקוצר מדובר בסם-המוות ובארס שבוודאי לא ישתמש בהם, והוא אינו זקוק להם, והסיבה שקצרים היתה כדי להשליכם לאשפה, או לשורפם!

נראה, שכל הסיבות הללו אמורות להביא אותנו למסקנה, שיתכן שמדובר במלאכה שאינה צריכה לגופה, ולכן יהיה פטור על הקצירה הזו.

לא היה זקוק לענבים

ואפשר להציג שאלה מעניינת נוספת בענין זה. מה יקרה, אם לאחר שקצר בעל-התשובה את הגפן בשבת, הזדמן לו חולה הזקוק לענבים משום פיקוח נפש?

מצד מלאכת קוצר יתכן שפטור, וכנ"ל, כי לא היה צריך את

אנחנו בונים על-תנאי

ושוב העיד תלמיד חכם (הגרא"ז גרוסברד): בעיצומה של בניית בית המדרש, הלכתי עם הרב פלמן ברחוב מלצר, וחלפנו בסמוך לקירות ההולכים ונבנים, ודיברנו בהלכות עירובין. לפתע הוא ביקש ממני "אולי נתקרב ונאמר כמה פרקי תהילים בצוותא", והקדים ואמר: "הבנין כעת הוא ללא קדושה, אנחנו בונים אותו על תנאי, ועוד יהיה כאן לכאורה בנין גדול, והוא יהיה ממש בית הכנסת. אבל בכל מקרה, כדי שתהיה הצלחה עכשיו, וגם אחר כך, יש להתפלל. אם כן, הבה נתפלל יחד".

ואכן, נכנסנו לאתר הבניה, הרב אמר בהתרגשות רבה פרקי תהילים, וכבקשתו, גם אני אמרתי כמה פרקים. "זה לטובת בית הכנסת" - התנצל, והסביר מדוע הטריח אותי.

הוא למד כן ממעמד הנחת אבן הפינה לשיבת פוניבז'. וכה סיפר רבי בן-ציון כמה פעמים: "הנחת אבן הפינה נערכה בתקופת השואה, ובקושי מנין אנשים השתתפו במעמד. כבר אז הגיעו השמועות על מה שקורה באירופה. אנשים היו מדוכדכים ומיואשים, ואף אחד לא רצה לבוא להשתתף בהנחת אבן הפינה.

"האמת היא, שאנשים חששו שדעתו של הרב מפוניבז' השתבשה, בעקבות הטרגדיה האישית של אובדן בני משפחתו וקהילתו בשואה. הם היו בטוחים שאין כאן 'הנחת אבן פינה' לרעיון בר-קיימא, וטענו שהרב מפוניבז' 'מדומיין'..."

"התפללו מעריב, אמרו תהילים, והחזון איש בכה. וכך נבנתה ישיבת פוניבז'" - העיד מרן רבי חיים קנייבסקי, שהתלווה לחזון איש.

גועה בבכי

סיפר רבי בן-ציון: "כאשר המשתתפים המועטים ראו את החזון איש גועה בבכי של ממש, והרב מפוניבז' בוכה גם כן מאד, בכו יחד איתם. גם אני כילד נסחפתי לבכי. הכל בכך. זה לא היה נראה 'הנחת אבן פינה', אלא הלווייה טראגית".

הגר"צ הוסיף וסיפר, שהרב מפוניבז' אמר לו כמה פעמים: "בן-ציון, דע לך שהישיבה שלנו עומדת לא על יסודות של מלט ובטון, אלא על הדמעות שבכינו בהנחת אבן הפינה".

לאחר הנחת אבן הפינה אמר החזון איש: "אנשים חושבים שדמים (כסף) מעמידים ישיבה, אבל צריך לדעת שישבה בונים בדמים (דם - מסירות נפש) ודמעות (של תפילה)".

הדמעות של הרב פלמן ביססו, יצקו, בנו ושכללו את בית המדרש "נחלת משה" שקם והיה לאבן פינה ולמקור משיכה ללומדי תורה ותפילה.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

"שאלתי את הרב: 'מה זה?' והוא השיב: 'הדמעות הללו, צריכות להיכנס לתוך היציקה של בית המדרש'. אז גם הבנתי, כי הוא בכה, שהרי אמר לי 'הדמעות הללו'..."

ובמחי-מחשבה אחת אפשר להינצל מאיסור-שבת! יסוד נורא זה מצאנו גם בפיגול, כשבכוח-המחשבה קובע האדם את מצב הקרבן שלו, לטוב או למוטב.

הבכיות בבית הכנסת

ואם בכוחה של מחשבה להפוך עולמות, הרי שאם מדובר במעשה, גם אם יהיה זה מעשה שבעיני בשר-ודם אינו נחשב כדבר גדול, בוודאי ובוודאי שהשפעתו תהיה עצומה. וזאת נלמד מהמעשה הבא, המופיע בספר 'ללא שם', המתאר את תולדות-חיי של הגאון רבי בן-ציון פלמן זצ"ל.

רבי בן-ציון היה מהיחידים שהשתתפו בהנחת אבן הפינה לבנין ישיבת פוניבז'. כילד, היה שם. והוא תיאר: "ויהי הבכי הולך וגדל, כולם געו בבכי. המעמד היה נראה כמו הלווייה, לא כמעמד 'הנחת אבן פינה'", כך סיפר.

"כאשר בנו את בית המדרש של קהילת 'נחלת משה', ראיתי לפתע - סיפר יהודי - כי בצדי הפיגומים, מסתתר ועומד לו רבי בן-ציון, רב בית הכנסת, ומפילל בפרקי תהילים. עקבתי, והבחנתי בו גם בפעמים נוספות, והיה זה בעיקר לפני כל תחילת יציקת בטון גדולה, חדשה ונוספת.

"שאלתי את הרב: 'מה זה?' והוא השיב: 'הדמעות הללו, צריכות להיכנס לתוך היציקה של בית המדרש'. אז גם הבנתי, כי הוא בכה, שהרי אמר לי 'הדמעות הללו'..."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

יו ברכה אותה בשמחה רבה

על איזו ברכה אומר ה"משנה ברורה"
לברך אותה בשמחה רבה?
זכור לך משהו מפעם?

עוד שבוע זה מתחיל...
זו ההזדמנות שלך!

לומדי דף היומי בהלכה סיימו את הלימוד בהלכות
תפילין, ומתחילים בענייני ברכות השחר ותפילה
הלכות יום יומיות שכדאי מאוד ללומדם.

הצטרף גם אתה כבר היום ותזכה להיות מאלה
שנאמר עליהם 'מובטח לו שהוא בן עוה"ב'.

לקבלת פרטים:
מוקד דרשו 02-5609000
ניתן להירשם גם בעמודות נדרים פלוס

סיפר לי מחותני כ"ק מרן אדמו"ר מבראד שליט"א: "לפני הרבה שנים התקשר אלי מנהל תלמוד תורה, ושאל אותי אם אני יכול לכתוב ספר תורה מהודר, ולתורמו עבור התלמוד תורה, והסכמתי לכך. כשספר התורה היה מוכן, נסעתי לארץ ישראל, והכנסתי את הספר אצל מרן הגאב"ד כדי שיכתוב אות בתוך ספר התורה. לפתע שאל אותי הגאב"ד: 'מה הולכים לכתוב על המענטעלע [מעיל] של ספר התורה?'..."

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על אצילות אורחותיו של גאב"ד העדה החרדית מרן הגה"ק רבי יצחק טובי' ווייס זי"ע

‘וְשִׁמְרֵתָ לְעִשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יִרְוֶךָ’ (דברים י"ז, י')

סיפר לי מחותני כ"ק מרן אדמו"ר מבראד שליט"א: "לפני הרבה שנים היה בירושלים תלמוד תורה אחד, שהתנהל על פי דרכה ושיטתה של העדה החרדית בירושלים. יום אחד התקשר אלי מנהל התלמוד תורה, ושאל אותי אם אני יכול לכתוב ספר תורה מהודר ולתורמו עבור התלמוד תורה, והסכמתי לכך בתשואות חן.

"כשספר התורה היה מוכן, נסעתי לארץ ישראל, והכנסתי את הספר אצל מרן הגאב"ד כדי שיכתוב אות בתוך ספר התורה. לפתע - מספר מחותני - "שאל אותי הגאב"ד: 'מה הולכים לכתוב על המענטעלע [מעיל] של הספר תורה?'

"השתוממתי לשמוע שאלה כזאת, והשבתי שהולכים לכתוב על המעיל שאני תרמתי את ספר התורה עבור התלמוד תורה. הגאב"ד שמע את תשובתי ואמר: 'לא כך יכתבו על המעיל, שכן הספר תורה שייך לך, כי יש לך מצוות עשה דאורייתא של כתיבת ספר תורה, הנכון הוא - אומר הגאב"ד - שיכתבו על המעיל שהספר תורה שייך לך ואתה 'משאיל' אותה להתלמוד תורה.'

"אמרתי להגאב"ד: 'יש לי כבר ספר תורה וכבר קיימתי את המצוה', אמר לי הגאב"ד: 'עם כל זאת, הספר תורה שייך לך, מען געט נישט אוועק א ספר תורה, ותכתבו על המעיל שהספר תורה שייך לך, ואתה רק משאיל אותו להתלמוד תורה'. המנהל של הת"ת היה נוכח שם, וכמובן שלא היה נוח לו לשמוע את הדברים האלו, אמנם בהיות שכך יצא מפיו של קודש הקדשים, לא היתה לו ברירה אחרת וכך כתבו על המעיל והעצי חיים של הספר תורה."

מספר האדמו"ר מבראד שליט"א: "עברו הרבה שנים - בערך עשר שנים - מאותו יום, ויום אחד קיבלתי טלפון ממנהל הת"ת, שמספר לי שהוא התפטר מעבודתו, ונתמנה מנהל חדש לנהל את המוסד, והוא מרגיש חוב להודיע לי שמעכשיו הת"ת כבר אינו מתנהל על דרכה של העדה החרדית. והמשיך המנהל ואמר: 'הנני מודיעך, שהיות ובעת שתרמת את הספר תורה למוסד הזה, והיות והמוסד כבר אינו תחת

ידי, ומהיום והלאה זה מתנהל באופן אחר, אז אם אתה רוצה אתה יכול להוציא משם את הספר תורה.'

"אמרתי לו" - מספר האדמו"ר מבראד - "שבאמת אני צריך לבית מדרשי עוד ספר תורה, ולאחר שהמוסד כבר אינו מתנהל על דרך הסלולה מרבתינו זי"ע, אני הולך להוציא את ספר התורה ולקחתו לבית מדרשי. "אמר לי המנהל: 'אני איני בעה"ב שם, כי יצאתי כבר מהמוסד, אך אינני בטוח שהמנהל החדש יתן לך את הספר, כי הספר שייך לתלמוד תורה'. אמרתי לו" - מספר האדמו"ר מבראד - "האם אינך זוכר שבעת שהגאב"ד כתב אות בספר התורה הזה, הוא אמר שיכתבו בפירוש על המעיל שהספר שייך לי, ואני רק משאילו לתלמוד התורה? וכך אכן עשו, על עצי החיים כתבו שהספר שייך לי, ועל המעיל כתבו שאני משאילו לתלמוד תורה..."

המנהל נזכר מיד והשתומם על מה שקורה כאן, שכן כל הענין היה דבר פלא גדול, הגאב"ד מדעת עצמו 'שאל' מה שהולכים לכתוב על המעיל, ולא ששאלו אותו מה לעשות, ועמד על כך שיכתבו כן בפירוש... מיד התקשר המנהל הזה למנהל החדש, ואמר לו שיש יהודי אחד שהוא תרם את ספר התורה לתלמוד התורה שלו, והוא רוצה את זה בחזרה. שאל המנהל החדש: 'מנין לי לדעת שהספר שייך לו, אולי זה

ואני אומר שיש ללמוד מהסיפור הזה את שפלותו וענוותנותו של הגאב"ד, שהלא היו לו את כל האפשרויות להעמיד את הדת על תילה בקול רעש גדול, ולהראות את חזותו ברבים ועל בקיאותו בשו"ע על השבון אותו רב מסדר קידושין, אך הוא כדרכו בחר בפלך השתיקה

אחריו" - עוד יזכהו ה' לרבי טובי' לך, והכבוד ירדוף אחריו...
ואכן מדבריו לא נפל שיערה ארצה, והגאב"ד זכה ליקר וגדולה במדה
מרובה וגדושה בירושלם קרתא דשופריא...

שמעתי סיפור נפלא

שמעתי סיפור נפלא, שפעם נכנס אברך אחד לאסוף כסף בהיכל
הכולל של הגאב"ד. האברך הסתובב ואמר שהוא אוסף כסף עבור
אביו, שמחתן את בנו השלוש עשרה בליעה"ר, ויש לו חובות גדולים.
כשהגיע אצל הגאב"ד ואמר לו כנ"ל, אורו פני הגאב"ד ואמר לו כשחיוך
של קורת רוח על פניו: "מה אתה אומר, אביך מחתן את בנו השלוש
עשרה?! - ער איז דאך א גליקלעכער!" [הוא הרי מאושר]...
ובנותן טעם יש להוסיף כאן מה שהובא בעבר בגליון 'נועם שיח',
שלאחרונה ניגש אלי אחד ואמר לי "אוי, יש לך חתן וכלה בבית! -
השי"ת ירחם עליך!"...

נעניתי ואמרתי: "כשהייתי בארץ ישראל לאחרונה, השתתפתי בשמחת
שבע ברכות לנכדו של כ"ק מרן האדמו"ר מלעלוב-ירושלים שליט"א,
שהתאכסן אצלי כמה פעמים ואף ערך כמה פעמים שבתות בבית
מדרשינו, ונשא שם דברים הגה"צ רבי חיים יוסף בידרמאן שליט"א
מלעלוב, ובתוך דבריו סיפר את העובדא דלהלן:

הגה"צ רבי משה סופר שליט"א אב"ד פאפא ירושלים, היה פעם
באמעריקא ונכנס אצל הגה"ק בעל 'תורת מרדכי' מוויזשניץ-מאנסי
זי"ע, והתאונן על שבכל שני וחמישי הוא צריך לנסוע לאמעריקא, כי
יש לו הרבה ילדים ונכדים המתגוררים באמעריקא, והוא צריך להגיע
לשם לעתים קרובות, פעם יש חתונה פעם יש שלום זכר ופעם יש
ברית, והוסיף לומר: "אני על המטוס יותר מאשר בבית"...

הרבי שמע את דבריו, הביט לתוך עיניו ונענה ואמר: "איך האב נישט
אויף דיר קיין רחמנות" [איך לי רחמנות עליך]...

(מתוך 'נועם שיח' מכון אפריון לשלמה)

שייך לתלמוד תורה שלנו?". אמר לו המנהל: "לך תבדוק על הספר
תורה ותראה מה שכתוב שם"...
ואכן לאחר שראה שכתוב מפורש שהספר שייך לי, שלח אותו אלי
בחזרה תיכף ומיד...

וכך סיפר לו הגאב"ד

סיפר הרה"ג המפורסם, רבי שמואל דוד הכהן פרידמאן שליט"א,
בעמח"ס 'שדה צופים' ושא"ס אודות הסייעתא דשמיא של מרן גאב"ד
ירושלים זצ"ל: פעם אחת בעת שבא לבקר את הגאב"ד בשנת תשע"ב
כשהיה תשוש וחולה, וסיפר להגאב"ד שהוא היה עד קידושין בחופה
אצל נכד מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, אמר לו הגאב"ד שיספר לו סיפור
שאירע לפני חמישים שנה, וכך סיפר לו הגאב"ד:

"לפני הרבה שנים כשהתגוררתי בענגלאנד, כיבדו אותי להיות עד בחופה
אחת. כשהגעתי לחופה נחרדתי לראות את אחד מעדי הכתובה, שהוא
קרוב לצד אחד של המחנותים והוא פסול לעדות. הערתי את תשומת
לבו של המסדר קידושין, אך הוא התווכח אתי ואמר לי שעל פי הלכה
הוא כשר לעדות, ואכן הלה סידר את הקידושין בלא לקחת עד אחר".

מספר הגאב"ד: "היות והחופה היתה בלונדון, שם היה נהוג שהחופה
עורכים מבעוד יום, ואחר החופה מתפזרים הנאספים איש איש לביתו,
ולקראת הערב חוזרים לשמחת החתונה, אז היה לי זמן, לכן הלכתי
לבית כנסת אחד ועיינתי בדברי השו"ע והפוסקים, וראיתי שהצדק
עמי, ואותו עד פסול לעדות. חשבתי מה לעשות כדי שלא ידורו החתן
והכלה בלא כתובה כשרה. לבסוף לקחתי עמי עוד רב אחד, וכתבנו
כתובה חדשה, ואנחנו היינו עדי כתובה וסידרנו עם החתן והכלה
לעשות הכל בחשאי, וכך מנעתי אותם ב"ה ממכשול".

מספר הגר"ד, שהוסיף ואמר להגאב"ד, לאחר ששמע את הסיפור
הנפלא, שיתכן שזהו הטעם שקורין את הכתובה בקול רם תחת החופה,
כדי שכל המשתתפים ישמעו את מי בחרו כעדים לכתובה, ואולי ידע
אחד שיש בהם איזו קירבה והם פסולים לעדות, וכך יצילו את החתן
והכלה מלחיות בלא כתובה כשרה.

ואני אומר שיש ללמוד מהסיפור הזה את שפלותו וענוותנותו של
הגאב"ד, שהלא היו לו את כל האפשרויות להעמיד את הדת על תילה
בקול רעש גדול, ולהראות את חזותו ברבים ועל בקיאותו בשו"ע על
חשבון אותו רב מסדר קידושין, אך הוא כדרכו בחר בפלך השתיקה,
ובחכמתו הרבה סידר ותיקן את המכשול בלא להעליב ולפגוע בכבודו
של אותו מסדר קידושין...

ומה מאוד נאה ויאה להסמיק כאן את שאמר הרה"ק רבי יענקעלע
מפשעווארסק זי"ע על מרן הגאב"ד זצ"ל - שזכה אצלו לחיבה יתירה
- בעודנו יושב על כסאות למשפט כדיין בבד"ץ בעיר אנטווערפן, היה
זה בעת שרבי יענקעלע זי"ע מסר שיעור בפרקי אבות, והזכיר את
המאמר חז"ל הידוע (מס' עירובין דף י"ג ע"ב) "כל הבורח מן הכבוד
הכבוד רודף אחריו", נענה ואמר "כל הבורח מן הכבוד" - מיינט מען
דעם דיין [הכוונה להדיין] רבי טוביה ווייס", והמשיך ואמר "הכבוד רודף

רבי חיים יוסף גולדברג זצ"ל היה תלמיד חכם גדול, יגע בתורה, וגם חילק סכומים עצומים לצדקה, אבל היה נראה כאדם פשוט. לבש בגדים פשוטים ונסע במכונית ישנה. לאור ההיכרות שלי איתו אני יכול להגדירו כאחד מגדולי אנשי החסד בעולם! בניו סיפרו לי, שכששכב חולה וחלוש, הוא ביקש מה' יתברך שיעזור לו לעשות חסד עצום, שאף פעם בחיים לא הצליח עדיין לעשות. הקב"ה שמע את תפילתו, והגיע אליו עשיר מופלג...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על גדולי אנשי החסד

"צדק צדק תרדף" (דברים ט"ו, כ')

בפסוק זה יש ציווי לדיין על עשיית צדק במשפט, וגם ציווי לכל אדם ואדם להרבות צדקה וחסד בעולם. האדמו"ר הקדוש רבי חיים מצאנז זצ"ל נודע כגאון מופלג ופוסק, וחיבר ספרים חשובים. הוא מכונה על שם ספרו 'דברי חיים'. פעם התארח בביתו של גבאי צדקה, ואמר לבעל הבית: "מרגיש אני ריח גן עדן בביתו של מר. האם יכול אני לבדק מהיכן ריח זה מגיע?"

אמר לו בעל הבית: "בכבוד רב, כל הבית לרשות רבנו". התהלך הרבי כה וכה, עבר מחדר לחדר ומפינה לפינה, עד שעצר ליד ארון אחד, ואמר: "מכאן מגיע אותו ריח גן עדן. האם תוכל לפתוח את הארון, כדי שאראה מה מקורו של הריח הנפלא?" החווירו פניו של בעל הבית, ובושה גדולה אפפה אותו. פתח את הארון, וגלימה של כומר נגלתה לעיני האדמו"ר.

גלימה של כומר בביתו של יהודי ירא שמים? "אספר לרבי, כיצד הגיעה אלי גלימה זו", אמר בעל הבית, ודמעות זלגו מעיניו. "יום אחד הגיע אלי אדם עני, והתחנן שאעזור לו מאחר ועומדים להשליכו מהבית אל הרחוב. קופת הצדקה היתה ריקה, אך לא יכולתי להשיב פניו ריקם. הלכתי לאסוף בבתים, דפקתי על הדלתות, והתחננתי בפני יהודים רחמנים שיעזרו. נתנו לי חמש פרוטות בבית אחד, ועשר פרוטות בבית אחר, ולאחר שעה ארוכה יכולתי לנשום לרווחה ולתת ליהודי העני את הסכום הדרוש לו.

זמן קצר לאחר מכן הגיעה אלמנה, וביקשה בתחנונים מעט כסף לקנות מזון ליתומים האומללים. 'צאתי ועברתי שוב בין הבתים. לא כל-כך שמחו לראותי שוב.

"עוד פעם אתה בא?"
"ומה אעשה? אי אפשר לתת לילדים אומללים להישאר רעבים."

אנא, תרמו בעין יפה וביד נדיבה".
ושוב התאמצו יהודים יקרים, ותרמו מהמעט אשר היה להם. רק סיימתי את הסיבוב השני, הגיע סיבוב שלישי. באו שני תלמידי חכמים ואמרו בהתרגשות רבה: "למען ה', עוזר לנו בפידיון שבויים! יהודי אחד נתפס על ידי הגויים על לא עוול בכפו, ואם לא נפדה אותו מידיהם יהרגו אותו בייסורים קשים, רחמנא ליצלן!"
מנין אשיג עתה כסף למטרה החשובה הזאת?
הרי כבר דפקתי פעמים על כל הדלתות, וכבר בקשתי והתחננתי. יהודים כבר נתנו מעבר ליכולתם, ומה אעשה עכשיו?
ניסיתי בכל זאת לדפוק על דלתות, ולא פתחו.
עברתי ליד בית מרזח, וראיתי אורות דולקים, ואינשי דלא מעלי יושבים בחבורות, שותים ומשחקים בקלפים.
פתאום עלה במוחי רעיון מוזר. החלטתי לבקש מאותם פורקי על, משחקני הקלפים השיכורים, צדקה לפדיון שבויים.
כל העיניים הופנו אלי בתדהמה כשנכנסתי לבית המרזח, והתדהמה גברה כשדפקתי על אחד השולחנות.

"חיינו של אדם בסכנה", הכרזתי. "יהודי שבוי בידי הגויים, ואם לא יצליחו לפדות אותו - יהרגוהו. אנא, תנו בעין יפה לפידיון שבויים זה!".

"מהו הסכום החסר?", שאלו יושבי בית המרוזח. אמרתי להם את הסכום.

"אנחנו מוכנים לתרום את כל הסכום", הכריז אחד בשם כולם, "אבל בתנאי שתמלא משימה מסוימת".

"ומה אותה משימה?"

"יש פה גלימה של כומר. אנחנו נלביש אותך בגלימה, ואתה תעבור בין הבתים ותדפוק על הדלתות בלבוש של הכומר. אנחנו נבוא אחריך, ונצפה במחזה המעניין".

לבוא בלבוש של כומר?! ביזיון שאין כדוגמתו! כל אנשי העיירה יחשבו שיצאתי מדעת.

אך קבלתי את הדבר על עצמי, על אף הקושי הנורא. עברתי בכל בתי העיירה, כשאני לבוש ככומר, וספגתי בשתיקה את מבטי הבוז והתמיהה של כל יהודי העיירה.

יושבי בית המרוזח קיימו את חלקם בהסכם. הם נתנו את הסכום הדרוש לפידיון שבויים, ואת הגלימה השאירו אצלי. החלטתי להשאירה לזיכרון על מצוות צדקה שקיימתי במסירות נפש גדולה.

רבי חיים יוסף גולדברג זצ"ל היה תלמיד חכם גדול, יגע בתורה, וגם חילק סכומים עצומים לצדקה, אבל היה נראה כאדם פשוט, לבש בגדים פשוטים ונסע במכונית ישנה. לאור ההיכרות שלי איתו אני יכול להגדירו כאחד מגדולי אנשי החסד בעולם!

בחורים מהישיבה התחתנו, ולא היה להם כלום. הוא היה נכנס לביתם, רואה מה חסר ואומר: "אין לך מכונית כביסה? לך לחנות, תגיד ששלחתי אותך, ויתנו לך מכונית על חשבוננו".

לאחר אמר: "אין לך מקרר? תקבל מקרר חדש".

"אין לך ספות? אני קונה לך".

תמיד הייתי משתומם מהאדם הזה, כזאת גדלות של חסד!

יש אינספור סיפורים על החסד שלו.

פעם 'עמידר' רצו למכור דירות באופקים ובירוחם במחירים מוזלים מאד, מחמת מלאי הדירות הגדול. למשל, דירה ששווה מאה עשרים אלף דולר, הציעו למכירה בשבעים אלף דולר. אך היה להם תנאי: שהתשלום יהיה דווקא במזומן, לא באמצעות משכנתא.

רבי חיים גולדברג עזר לכל אברך שרצה להתגורר שם, להשיג את הסכום הנחוץ. "כמה יש לך? חמישים אלף? תקנה, ואני אוסיף את החסר". לאברך אחד היו רק עשרת אלפים שקלים, ורבי חיים נתן לו את כל הסכום החסר!!

לפני כמה שנים חלה רבי חיים לא עלינו, אבל המשיך לעשות חסד כמו שעשה בהיותו בריא, ולא זו בלבד אלא שהתאמץ ועשה פי כמה וכמה ממה שהיה עושה לפני כן.

הלכתי לבקרו. הוא שכב חלש מאד, בקושי דבר, אבל אמר שכל הסיבה שהוא רוצה להמשיך לחיות היא כדי לעשות עוד חסדים בעולם... חסדים עצומים שאין כדוגמתם.

בניו סיפרו לי שבערב פסח, כששכב חולה וחלוש, הוא ביקש מה יתברך שיעזור לו לעשות חסד עצום, שאף פעם בחיים לא הצליח עדין לעשות.

הקב"ה שמע את תפילתו.

היה אדם אחד, עשיר מופלג, שהיה לו סכום כסף גדול בשווייץ. הוא הוכרח לחלק את הכסף, כדי שהממשלה לא תיקח לו זאת, והעדיף כמובן, לתת את הכסף לרבי חיים, עבור מעשי הצדקה שלו.

בכמה כסף מדובר? ספרו לי הבנים שהוא חילק עשרים וחמישה מיליון דולר בין אלף משפחות נצרכות ביותר, לכל אחת נתן עשרים וחמשה אלף דולר!

לא נקלט בשכל. איך אדם יכול לזכות לעשות חסד כזה?

סיפר לי אחד האברכים שנולדה לו בת, ולא היה לו כסף לקנות מיטה.

ביום הפורים נכנס אליו רבי חיים. "פורים שמח, מה נשמע? מה חסר לכם?"

אמר לו האברך: "ברוך ה', לא חסר לי כלום!".

אבל רבי חיים לא ויתר. "אולי בכל אופן אתם צריכים איזשהו דבר?"

אמר לו: "נולדה לנו בת, ולא קנינו לה מיטה. היא ישנה בעגלה".

אמר רבי חיים: "אין בעיה, ביום ראשון יבוא נגר וייקח את המיידות. תוך כמה ימים יביא לכם בעז"ה מיטה".

אחרי פורים בא הנגר ומדד, והביא את המיטה הטובה ביותר שאפשר להשיג.

אי אפשר לתפוס בשכל את גדלות החסד של האדם הזה. לא נתפס! אנשים היו אומרים לי: "איך הוא ידע לבוא ולעזור לי בדיוק כשהייתי צריך את העזרה? בדיוק כשלא יכולתי להסתדר בשום אופן, פתאום הוא הגיע וסידר לי את העניינים".

לא היה לו כסף משל עצמו, הוא היה מתרים בני משפחה וקרובים בארצות הברית, אבל גם באמצעותם לא ניתן היה להשיג את הסכומים העצומים שנצרכו לו לצורך החסדים שעשה.

מהיכן, אם כן, היה הכסף?

אנשים רבים שראו את הנהגת החסד המופלאה שלו, שמחו לתת לו מכספם, כדי שיהיו שותפים בחסד. הרבה מאד אנשים העריכו אותו ונתנו בו אמון. בהתחלה התחקו אחריו, בדקו וראו כי טוב, ואז הביאו לו כסף לצורך החסד. בהמשך הוא כבר היה מתקשר אליהם ואומר: "פלוגי אלמוני זקוק בדחיפות לעשרים וחמישה אלף דולר", והיו שולחים לו.

על ידי החסדים האלה היה גם מחזיר בתשובה משפחות שלמות! עם ישראל זקוק שימצאו בתוכו אנשים בעלי לב, שיבינו שבלי החסד אין העולם יכול להתקיים, וכפי שנאמר: "עולם חסד יבנה".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכנני')

אני רוצה לתאר לכם איך היה נראה שיעור בישיבת 'מאור עיניים' - רחמסטריווקא, כשאני למדתי שם. היה לנו מג"ש מאוד מיוחד, הגאון רבי יעקב וינגרטן שליט"א, כשהוא היה מלמד אותנו גמרא, הוא הכניס אותנו לתוך הגמרא. כשלמדנו על אחד שמקדש חצי אשה. הרגשנו כאילו אנחנו נמצאים במעמד של קידוש אשה בפועל

על סוגיית ה'גישמאק' בלימוד, וסוד ההצלחה לזכות במתיקות התורה

הרב עמרם בינעט

הימים ימי אלול, שנת הלימודים עדיין נמצאת בתחילתה. ריח של רצינות מרחף בחלל, כל הילדים בחיידרים עדיין מציינים לכל מילה שיוצאת מפי המלמדים, והבחורים בישיבות מתאמצים בכל כוחם ללמוד מתחילת הסדר ועד סופו. המצטיינים שבהם משתדלים ללמוד גם בשעות בין הסדרים. אשריהם ואשרי חלקם.

סביר להניח שרובם יחזיקו מעמד עד סוף חודש אלול, וגם במהלך עשרת ימי תשובה. בתחילת זמן החורף הם שוב יתאמצו מאוד, כי זה תחילת זמן, רובם יצליחו להחזיק מעמד עד לקראת סוף הזמן, ייתכן שחלקם לא כ"כ יצליחו בדרך, ובסוף חודש חשוון או מתישהו בין הנר הראשון לנר השמיני של חנוכה, הם ירגישו שהם נפלו מהעגלה. הם ימשיכו לשמור על הסדרים, ימשיכו ללמוד, אבל זה כבר לא יהיה אותו הדבר, יהיה להם קשה מאוד.

למה זה קורה? פשוט! כי התחדשות שמורה מטבע הדברים לשלבי ההתחלה. בהמשך זה כבר לא חדש, וכשהוא לא חדש, זה כבר הרבה יותר קשה.

חז"ל הקדושים לימדו אותנו שהתורה מצווה "היום הזה באו מדבר סיני", "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים".

אבל יש לי שאלה בשבילכם.

למה הבחורים הצדיקים שלנו צריכים להתאמץ כל כך כדי ללמוד? זה לא אמור להיות נחמד ונעים וכיף להם? ראיתם פעם בחור שצריך להתאמץ כדי לנסוע לטיול?

הרי אנחנו יודעים גם שהתורה מתוקה מדבש ונופת צופים. הרי היא יקרה מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה, אנחנו גם יודעים שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, ושהתורה הקדושה טובה מכל סחורה. אנחנו יודעים שאורך ימים בימינה, ושדברי תורה משולים לדבש, לחלב, לליין ולכל הדברים הטובים. התורה טובה מאלפי זהב וכסף!!! ראיתם פעם מישהו שנמאס לו להרוויח כסף???

מה התשובה?

התשובה שחסר להם ב'גישמאק', הם לא מצליחים להרגיש את הטעם המתוק שבלימוד התורה. בינינו, זה קורה לא רק לבחורים. יש גם אנשים מבוגרים ואפילו תלמידי חכמים שלא ממש מוצאים הנאה בלימוד גמרא.

לא מזמן שוחחתי עם אברך שבאמת שוקד על תלמודו יומם ולילה, הוא אמר לי שהוא לומד בעיקר טור ושולחן ערוך. למה? כי הוא לא נהנה ללמוד גמרא, כך לדבריו.

אמרת לי, ידידי היקר, נכון שאתה אברך תלמיד חכם ואתה יודע את הש"ס או לפחות את רובו, אבל אתה לא יודע ללמוד גמרא. אם היית יודע ללמוד גמרא, היית נהנה מכל רגע!

כך כינה אותי המג"ש בישיבה קטנה

מה זה אומר 'לדעת' ללמוד גמרא. אני רוצה לתאר לכם איך היה נראה שיעור בישיבת 'מאור עיניים' - רחמסטריווקא, כשאני למדתי שם בישיבה לצעירים.

היה לנו מגיד שיעור מאוד מיוחד, הגאון רבי יעקב וינגרטן שליט"א, מחבר 'סידור המפורש' ועוד.

כשהוא היה מלמד אותנו גמרא, הוא לימד אותנו לא רק מה שכתוב בגמרא, אלא גם איך מסתכלים על זה. איך לומדים את זה.

למדנו על אחד שמקדש חצי אשה. הרגשנו כאילו אנחנו נמצאים במעמד של קידוש אשה בפועל. הוא היה מוציא את הארנק מהכיס, מוציא ערימה של שטרות, ומדבר כדבר איש על רעהו, "הרי חציך מקודש לי".

החתן המושלם לבת הגאון

יש סיפור ידוע מהגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, שחיפש חתן מתאים לבתו. הגיע לשיבת וולוז'ין, שבראשה עמד אז הנצי"ב, וביקש לשאול את הבחורים שאלה קשה, כשהוא מצהיר שמי שיצליח לענות לו תירוץ כזה שהוא לא יצליח להפריך אותו, אותו הוא ייקח כחתן לבתו.

שאל רבי אייזל חריף שאלה מאוד קשה, הבחורים החלו להתנחצ בלימוד וניסו לענות לו. זה טוען בכה וזה טוען בכה, ענו לו כל מיני תירוצים, כל אחד יותר גאוני מהקודם, ורבי אייזל חריף שכונה כך בגלל שכלו שהיה חריף בצורה יוצאת דופן, הפריך את כל התירוצים והודיע שמאחר ואף אחד מהבחורים לא הצליח לענות על השאלה הקשה שלו, הוא עובר לשיבה אחרת, אולי שם ימצא בחור שכן יצליח לענות...

כשיצא רבי אייזל חריף מהשיבה, הבחורים היו מאוד מאוכזבים. היתה לכל אחד מהם הזדמנות להיות חתנו של אחד מגדולי הדור, והם לא הצליחו.

אבל בחור אחד בשם יוסף שלופר, לא חשב על זה בכלל, הוא רץ אחרי רבי אייזל ושאל אותו בביישנות: "אבל רבי, מה התשובה האמתית לשאלה??? הרבי השאיר אותנו עם שאלה בלי תשובה, זה מאוד מצער אותנו שאנחנו לא יודעים את התשובה!".

שמח רבי אייזל ואמר: "לבחור הזה חכמתו, את הבחור הזה חיפשתי. אני ידעתי שאף אחד מהבחורים לא יצליח לענות לי תירוץ שאי אפשר להפריך אותו. לא חיפשתי באמת בחור שידע לענות לי על השאלה, חיפשתי בחור שיהיה אכפת לו והוא ירצה בכל מאודו לדעת מה התשובה! כי בחור כזה, גם אם הוא לא הכי מוכשר ולא הכי חריף, עתידו לפניו, הוא בוודאי יהיה גדול בתורה, כי אכפת לו מהגמרא, אכפת לו מהתורה, הוא באמת רוצה לדעת, השאלה הקשה לא נותנת לו מנוח!!!"

ואכן, לימים התגלה אותו בחור כהגאון רבי יוסף שלופר שחיבר את החיבורים הנפלאים 'מרכבת יוסף' ו'פורת יוסף', ושזכה להתמנות כראב"ד העיר סלונים, אחרי שנפטר חמיו רבי אייזל שכהן בתפקיד הזה לפניו.

איפה אתה נמצא במחלוקת בין אביי ורבא?

אני יכול להעיד מניסיוני כמתחנך בתלמוד תורה, ואני בטוח שמחנכים רבים אחרים יאמרו את אותו הדבר: איך אתה יודע שהצלחת 'לתפוס' את הילדים ולהכניס אותם לסוגיא? כשאתה רואה שהם מתווכחים ורבים על סברא. אתה רואה שאכפת להם מה הדין, מה ההלכה, הם מתווכחים בלהט אם המזיק במקרה הזה צריך להיות חייב או פטור, כשזה קורה, אתה יודע שהם בתוך העניין, את הסוגיא הזאת הם לא ישכחו כל כך מהר!

כשאתה מחלק מבחן עם ציונים לילדים שנבחנו, יש ילדים שבדקים את הציון וזהו, יש כאלו שרוצים לדעת, איפה טעיתי, למה התשובה שלי לא נכונה. לא רק בגלל שהם רוצים שתעלה להם את הציון, אלא כי באמת אכפת להם איפה הם טעו - הילדים האלו מחוברים

ואז פונה אלינו ושואל אותנו מה דעתנו. מה אנחנו אומרים. הוא לא הניח לנו, היה שואל עוד בחור ועוד בחור. נותן לנו להתבשל בסברות של עצמנו, להתווכח, והוא היה זוכר מה אמר כל אחד מהתלמידים. ואז כשהוא היה לומד את דברי הגמרא הוא היה מוצא את הסברות שלנו בתוך הגמרא, ברש"י, בתוס', במהרש"א ברשב"א.

"הנה המהרש"א אומר כמו שר' יצחק אמר כאן מקודם, והרשב"א ממש משתמש בסברא שטען פה ר' שלמה שלנו, תראו איך הדברים של ר' מיי"ל מהשיעור שלנו ממש מונחים בתוך דברי רש"י!!!".

הוא הכניס אותנו לתוך הגמרא, וממילא הרגשנו חלק ממנה. לא זו בלבד, אלא שהוא גם היה מתייחס לכל תלמיד בתואר ר'. הרי "דרך בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול", כמו שאומר התוס' הידוע בכתובות, הרי החזון איש היה קם לכבודם של בחורי ישיבות כי בכל בחור טמון בפוטנציאל גדול הדור הבא, נכון? אז איך אתה קורא לו שלומי? כך מכנים אדם גדול? חלילה, הבחור הזה הוא ר' שלמה, עד שיוכח אחרת!!!

עוד דבר נפלא שראיתי אצל הגר"י וינגרטן היה שהוא גם נתן לנו כינויים. אותי הוא היה מכנה ה'דברי עמרם', כי הרי ברור שאהיה גדול בתורה ואכתוב חידושים ומן הסתם אקרא לספר שלי 'דברי עמרם'. היה לנו 'דבר שמואל', 'שמחת יהודה', 'קרני צבי', 'ראש ישראל', הוא היה מאוד יצירתי במתן שמות לספרים העתידיים שכל אחד מאתנו יכתוב.

זה נתן לנו הרגשה של חשיבות לסברות שאנחנו אומרים. אנחנו לא סתם ילדים קטנים בני 15 שמדברים שטויות. מה פתאום? אנחנו בחורים גדולים וחשובים, עתידנו לפנינו ואנחנו נמצאים בתוך הסוגיא, יש לנו דעה וסברא, אנחנו יורדים לשורש הסוגיא, אם מוכח אחרת ממה שאמרנו נשנה את דעתנו, לא צריכים להידבק בסברא שלך כשמתברר שהיא עקומה ולא נכונה, אבל בהחלט לכל אחד יש סברא ויש לו עמדה לגבי מה שכתוב כאן בגמרא.

הלימוד היה חלק מאתנו, היה אכפת לנו מה כתוב בגמרא, הוא הרגיל אותנו לכאוב את השאלה, וממילא לשמוח עם התירוץ שמיישב אותה!

תמיד הוא היה צועק בשיעור: "די מהרש"א'ס קושיא דארף זיין דיין היגענע קושיא". השאלה של המהרש"א צריכה להיות השאלה שלך.

אל תלמד את הגמרא כאילו אתה צופה מהצד. מה יש לנו כאן, אביי אומר כך, רבא אומר הפוך, המהרש"א שואל, הוא גם מתרץ, יש כאן איזה הערה של הרש"ש, ובקרבן אורה הוא דוחה את דבריו, בוא נמשיך הלאה לסוגיא הבאה...

חס וחלילה! כך אי אפשר ליהנות מהלימוד, אי אפשר להתגעגע אליו ולחשוק בו. הלימוד הנכון הוא שתרגיש את השאלה, שהיא תכאב, שהיא תציק לך. רק מי שאכפת לו מהגמרא, אכפת לו מהסוגיא, הוא מתקומם כשהוא רואה שמסבירים אחרת מההגייון שלו, ואז הוא מנסה להעמיק במחשבה שוב ושוב, עד שהוא מצליח להבין את הסברא שכנגד, זה נקרא ללמוד, כך אפשר ליהנות מהלימוד!

הבקבוק. הרי אלו שלו. אבל הבקבוק היה בתוך תיק, האם צריכים להכריז על התיק ולהשיבו לבעליו, או שאולי גם הוא אין עליו סימן? זה תיק חדש חדש, לא כתוב עליו שם ואין שום סימן. כמוהו יש עוד אלפי תיקים כאלו שייצרו אותם בסין ושנמכרו ברחבי העולם. אבל המקום שבו נמצא התיק אולי הוא כן סימן? זה דרך הנחה, לא???

אחרי הסיפור הזה, הילדים מתחילים לענות לי, ואני שותק. אחד עונה שאני חייב להכריז, השני צועק שמה פתאום אפשר לשתות, השלישי מכריע ביניהם ואומר שזה תלוי אם הבקבוק היה פתוח או סגור, כי אם הוא פתוח אז זה כבר סימן כמה קולה יש בפנים, הרביעי אומר שמה פתאום, הרי כל בקבוק קולה ששותים ממנו מגיע באיזשהו שלב לזה שהוא מלא רק עד חציו, ובכלל מי זוכר בדיוק כמה קולה יש לו בבקבוק...

אחרי עשר דקות, פותחים את הגמרא, ולומדים בפנים, ומוצאים שם את הסברות שאמרו הילדים מקודם בוויכוח הסוער הזה. הם גם מחוברים ללימוד, הם גם מקבלים משוב חיובי מהגמרא עצמה כשהם רואים שהסברות שהם אמרו מופיעות בפנים, וגם נהנים מעצם הלימוד, כי זה לא כמו משקיף מהצד, אלא כמו אחד שהוא עצמו חלק מהתורה הקדושה.

למי שייכת התורה?

כלפי מה הדברים אמורים? אני מדבר ממקום של ניסיון בחינוך אז אני מציג את הדברים באופן שבאמת מתאים יותר למלמדים ולמגידי שיעורים, אבל האמת שזה נכון לכל אחד, גם לבחורי הישיבות, וגם לאנשים מבוגרים. כשאתה לומד, אתה צריך להיות חלק מהלימוד.

והאמת שכל הדרשה הארוכה הזו שכתבנו כאן, מופיעה בתמצות בדברי חז"ל הקדושים, בגמרא במסכת עבודה זרה דף יט: "ואמר רבא בתחילה נקראת על שמו של הקדוש ברוך הוא, ולבסוף נקראת על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה". וברש"י "נקראת על שמו - של [אותו] תלמיד שטרם בה כדכתיב ובתורתו דמשמע של כל אדם".

התורה שייכת לכל אדם! כל מי שיטרח בה, יתאמץ להבין אותה, יהיה אכפת לו ממנה, היא הופכת להיות התורה שלו! ואל יאמר אדם מי אני ומה אני, כזה אדם שפל מלא חטאים ופשעים ואיך אוכל בכלל לגשת לתורה הקדושה, חלילה לומר כך, רש"י הקדוש מבאר לנו את דברי הגמרא ואומר לנו שהתורה היא של כל אדם, זה כולל את כולם! כולם! גם אותך!

לתורה, והילדים האלו, אם בעזרת ה' יתמידו בדרך הזאת, מובטח לנו שהם יהיו תלמידי חכמים אמתיים.

חייבים חיבור לגמרא! וחיבור אפשר לייצר כשאתה נהיה חלק מזה. לא כשאתה לומד כמשקיף של האו"ם, שרק עומד מהצד ומדווח על מה שאנשים אחרים עושים. לא ולא! אתה חלק מהעשייה הזאת, זה לא רק אביי ורבא מתווכחים פה, גם התלמיד בן ה-11 או ה-14 שעכשיו יושב ולומד את הגמרא, הוא חלק מאותו ויכוח.

כמוכן צריכים לזכור ולא לשכוח את ההבדל בין אנשים פשוטים כמונו ובין תנאים ואמוראים ואפילו ראשונים כמלאכים וגדולי האחרונים שאנחנו כחמורים לעומתם, אבל זה לא אומר שאנחנו צריכים להיות מחוץ לוויכוח. אנחנו חלק ממנו, ואנחנו מבינים וזוכרים שאנחנו בכלל לא מתחילים להבין את העומק האמיתי של הסברות שאמרו אותם קדושי ארץ שכל דבריהם כלהבות אש, ואנחנו קרוצי חומר וגושים של בשר ודם, אין לנו את היכולת להבין את הסודות הנפלאים הטמונים בכל אות ואות מדבריהם הקדושים. כמחנך בתלמוד תורה, אני אוהב הרבה פעמים לעשות לתרגילים מעין תרגיל מחשבת. אני זורק שאלה לחלל, ונתן לילדים לומר סברות, וגם להתווכח זה אם זה, שינסו להפריך זה את סברתו של האחר, שכל אחד יסביר למה הסברה שלו יותר נכונה ויותר צודקת מזו של החבר שלו.

אבל כדי שהילדים יתחברו, חייבים להפוך את הסוגיה לאקטואלית. במקום לדבר על כבשה שאבדה, אפשר לדבר על אופניים, במקום לדבר על 'כלים' שנקרעו בנפילה לבור, עדיף לדבר על חולצה חדשה, יפה ולבנה של שבת קודש. הילד מבין מה אתה מדבר, מדי פעם זה קורה לו שהוא לובש חולצה חדשה, זה כואב לו שהיא נקרעת או מתלכלכת.

יתירה מזאת, לפעמים אני נכנס לכיתה, ובמקום לפתוח את הגמרא אני מספר לילדים סיפור...

אתמול נסעתי לבני ברק, הסתובבתי בעיר, הזעתי כהוגן, רציתי לקנות שתיה לפני שעליתי לאוטובוס אבל בדקתי בארנק ו... לא היה לי כסף.

לא נורא, אני אגיע הביתה ואשתה לרוויה, אבל מה? רק התיישבתי באוטובוס שסוף סוף הגיע לתחנה ומה אני מוצא ליד? בין הספסל שלי לדופן של האוטובוס יש תיק ובו בקבוק קולה...

וואי. איזה יופי, אני ממש צמא ובדיוק מוצא בקבוק קולה... ממש השגחה פרטית!

אבל רגע, מה עם השבת אבידה? הרי אני צריך להכריז! מצד שני, הקולה הוא הרי כמו 'כיכרות של נחתום', אין שום סימן על

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סוחר היין נחרד כולו... יין היה אז יקר המציאות, והנה כל היין הולך לאיבוד. ניגש אל ה'נודע ביהודה' ואמר לו שהוא רוצה לומר לו דבר סתר, שאף אחד לא ישמע. הם נכנסו אל החדר, ושם אמר לו הסוחר: "כבוד הרב, חטאתי ופשעתי, העגלון לא נגע ביין, אני לקחתי את הכסף מבין החביות". אומר לו ה'נודע ביהודה': "חס ושלום! לא יתכן שאתה, סוחר מכובד שכמותך, תגנוב..."

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: על הדיין להיות חכם ופיקח

"ולא תקח שחד פי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"

(דברים ט"ז, י"ט)

בפרשת משפטים (שמות כג, ח) אומרת התורה: "כי השוחד יעוור פקחים ויסלף דברי צדיקים". כאן כתוב שהשוחד מעוור 'חכמים' ואילו בספר שמות כתוב שהשוחד מעוור 'פקחים'.

מהו 'חכם' ומהו 'פיקח', ומה ההבדל ביניהם?

אומר הגאון מוילנא זצ"ל: כדי לפסוק דין אמת לאמיתו, צריך שתהייה לדיין שתי תכונות: ראשית הוא חייב להיות בקי בדין, בהלכה, בשולחן ערוך. ובנוסף, עליו להיות בקי בהוויות העולם. אם הוא יהיה רק בקי בדין ולא בהוויות העולם, הוא עלול להיתקל בבעל דין היודע אף הוא את הדין, אבל הוא יטען כמו שמשתלם לו, בנסיון להוליך שולל את הדיין. לכן עליו להיות פיקח גדול בהוויות העולם.

כתוב "כל הדין דין אמת לאמיתו". מה הכוונה 'דין אמת לאמיתו'. אם זו 'אמת' הרי זה 'לאמיתו'!

אומרים חז"ל (שבועות ל ע"ב) שמדובר ב'דין מרומה', כלומר, יש דין שהוא אמת, אבל הוא לא לאמיתו. הדיין צריך לחוש שמשוהו כאן לא נכון. מנסים להוליך אותו שולל. אם הוא לא יהיה בקי בהוויות העולם ויכיר את כל ה'שטיקלאך' וההתחכמויות, הוא עלול להוציא תחת ידו דין שאינו 'אמת לאמיתו'.

אומר הגאון: 'חכמה' זו חכמת התורה, ואילו 'פיקחות' זו ההתמצאות בהוויות העולם. השוחד מקלקל את שניהם. הוא גם 'מעוור עיני חכמים' - את חכמת התורה. הדיין טועה בהלכה. אבל יחד עם זאת הוא גם 'מעוור פקחים', את חכמת החיים.

ישנו א געוואלדיגע מעשה על פקחותו של ה'נודע ביהודה'.

סוחר נסע עם עגלה מלאה יין בדרכו לפראג. בדרך פגש יהודי ושאל אותו לאן פניו מועדות. כשאמר שאף הוא בדרכו לפראג, הזמינו הסוחר לעלות על עגלתו ולהצטרף אליו לנסיעה.

אדם זה היה במשך חצי שנה מחוץ לביתו, עבד קשה וקיבץ סכום גדול של כסף, ועתה הוא היה בדרכו לביתו, לפרנס את משפחתו.

כאשר עלה לעגלה, הטמין את כספו בין חביות היין, והתכוון ליטול

אותו כאשר יגיעו לפראג.

הסוחר הבחין במעשה ויצרו גבר עליו. בזמן שהלה היה שקוע בשנתו, נטל את צרור הכסף של אורחו והחביאו.

כאשר הגיעו לפראג, ביקש היהודי ליטול את כספו, והנה הכסף איננו!

התחיל לצעוק חמס על הסוחר: "געוואלד, זה כסף שעמלתי עליו חצי שנה. אנא, החזר לי את הכסף!". והסוחר משיב לו: "מה אתה רוצה מהחיים שלי? וכי אני יודע היכן הכסף שלך? לא רק שעשיתי לך טובה ולקחתי אותך לפראג בלי כסף, אתה עוד מאשים אותי שלקחתי לך את הכסף?!"

תבע הלה את הסוחר לדין תורה בפני ה'נודע ביהודה', רבה של פראג. היהודי תובע את כספו, ואילו הסוחר צועק בקולי קולות: "חצוץ שכמותו! לא רק שלא נטלתי ממנו פרוטה עבור הנסיעה, הוא לא מתבייש לומר שגנבתי לו את הכסף?!"

ה'נודע ביהודה' הרגיש כי הסוחר משקר, אך לא היתה בידו אפשרות להוכיח זאת. ואז עלה בדעתו רעיון.

שאל אותם: "מי עוד נסע אתכם?", והם השיבו: "אף אחד, רק שנינו ישבנו בעגלה, וכמובן היה גם העגלון הגוי".

פנה ה'נודע ביהודה' לתובע ושאל: "כלום יש לך עדים שהלה לקח

בחודש אלול תש"ל נכנס לחדרו של רבינו אחד מתלמידי הישיבה, הבחור פנחס טואל, ואמר שהוא נוסע לארה"ב ומעוניין הוא בברכת הדרך. לפליאתו העצומה ארע דבר שלא נשמע כמותו, רבינו ביקש בנחרצות שלא לנסוע באותו יום, הבחור היה מופתע מאד, הוא הסביר שיפסיד את הכרטיס שעולה הרבה, אך רבינו בשלו: "אל תיסע!", והוא כמובן ציית. כעבור יממה התברר שהמטוס נחטף לירדן, כאשר בתוכו היה הגאון רבי יצחק הוטנר זיע"א

דבר ד' בפיו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"וַנִּתְּנִי דְבָרִי בְּפִיו" (דברים י"ה, י"ח)

הרמח"ל (מסילת ישרים פ"ט) מביא את התנא דבי אליהו (פ"ד): "כל חכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודם של ישראל כל ימיו, ומתאווה ומיצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש, זוכה לרוח הקודש בדבריו..."

רבים מספרים איך ראו עין בעין כי דבר השם בפיו, בסיעתא דשמיא מיוחדת לענות בדיוק כפי המציאות שהיתה, גם כשלא ידע בכלל מהענין לפרטיו. אחד מרבני הישיבה שליט"א היה מרביץ תורה בגיל צעיר מאד במשך תקופה, ואז החליט בעצה אחת עם רבו לחזור לכולל. הוא ביקש להתקבל לכולל של ישיבת 'תורה אור' והתקבל מבלי שסיפר להם על עברו, ועל הסיבה והנסיבות שהביאוהו להחלטה להיכנס לכולל.

מיד לאחר שנתקבל, נכנס לרבינו וביקש את ברכתו. רבינו לא הכירו ולא ידע מכל הענין, פנה אליו ואמר לו את המשפט הבא: "יש שסבורים בטעות שהרבצת תורה זה רק באמירת שיעור וכד', האמת היא שבכל לימוד בבית מדרש יש בחינה של הרבצת תורה, אם לומדים בשקידה ולומדים ממנו, ואם שואלים אותו שאלות - זה עצמו הרבצת תורה".

ההרגשה הכללית של מי שהסתובב במחיצתו היתה, שהוא שמור ומכוון בהשגחה מיוחדת, והקב"ה שומר פתחי פיו מרוב דבקותו ושקידתו. מאות אנשים שמספרים שנכנסו לשאול, ולפני שפתחו פיהם להציג את שאלתם ענה על השאלה כאילו נשאל כבר. אברך שלח את גיסו לשאול את רבינו שנולד לו בן, והוא מתלבט האם לקרא לו 'יהושע' או שם אחר, וביאר את נימוקיו. השליח ניגש לרבינו והחל לומר שגיסו שלחו להתיעץ על שם, ובטרם התחיל את שאלתו, הקדים רבינו ושאל: "מה רע בשם יהושע? זה שם יפה!", ויהי לפלא!

אברך אחר ניגש וסיפר שנולדה לו בת לאחר כמה ילדים, ואינו יודע

כיצד לנהוג, שכן אשתו מעוניינת בשם מסויים ואילו אמו בקשה ממנו לקרוא בשם אחר. אמר לו רבינו: "אמור לאמך שיהיו לך עוד הרבה בנות, ובעז"ה תוכל לקרא כרצונה". אותו אברך זכה לאחר אותה בת לחמש בנות...

"מקומך בארץ ישראל"

בביקוריו בארה"ב הגיעו רבים לקבל עצה וברכה. פעם אמר רבינו לאחד מאלו שבא לקבל את ברכתו, שעליו לעלות לארץ ישראל. הלה התפלל וטען שיש לו קהילה כאן ואיך יעזבם וישאירם, כמו כן הביע פליאה מהיכן יתפרנס בארץ. רבינו לא קיבל זאת, ולמרבה הפלא שלא כהרגלו עמד על דעתו ואמר לו שוב את דברו. הלה סבר וקיבל והחל לעשות הכנות לעליה. חודש לפני שעלה בפועל, ניגש אליו ברחוב יהודי ניצול שואה, ואמר לו שברצונו להקים קהילה בארץ ישראל, והכין סכום כסף גדול שיעמוד לעניין זה, ושאל אולי הוא מסכים להוציא את חלומו לפועל. כך הווה. אותו יהודי פתח קהילה ובסיעתא דשמיא הוא פועל גדולות ונצורות, ומצליח בה מאד.

"חמין במוצאי שבת מלוגמא"

באותו רגע נשא את רגליו וברח...

בחדשי חייו האחרונים מיעט לצאת מביתו, ואף לישיבה כמעט ולא הלך, ולכן לאחר שסיים שמו"ע היה שואל את המשב"ק: "אשרי או תחנון?" דהיינו האם יש לו סנדקאות או שהיום אחד מהימים שלא אומרים תחנון ואז המשיך. יום אחד אומר לו המשב"ק לומר תחנון והוא מתחיל 'אשרי', חוזר המשב"ק ואומר לו בקול 'תחנון', אך מסיבה לא מובנת רבינו ממשיך לומר פסוקי מזמור 'אשרי' בקול. לאחר התפילה מצלצל הטלפון, על הקו יהודי ומבקש בגמגום מה ובאי נעימות, שהוא אמור היה לערוך ברית בעוד שעה אצל הגרי"ש אלישיב, אלא שהגרי"ש אושפז לפתע בבית החולים, ושאלתו האם שייך לכבד את רבינו בסנדקאות? רבינו נשאל וענה מיד שכן. אז הובן פשר הדילוג על תפילת תחנון...

"ונהנין ממנו עצה ותושיה"

רגישותו לדבר שבקדושה הגיעה לידי ביטוי בהנהגות שונות, למשל השתדל שלא למכור חפצים ששימשו את הישיבה לגויים. פעם עמד למכירה רכב של הישיבה, וסיפרו לרבינו שהשיגו קונה גוי במחיר טוב, רבינו התפלל: רכב ששימש את הישיבה יימכר לגוי? וסירב ואמר לחפש יהודי ועדיף שומר תורה ומצוות.

כאמור, רבים מהנהגות הקדושה והפרישות עשה בצניעות, ונזהר להסתיר אותם ובחיצוניותו לא ראו מאומה. פעם ביקר אצלו ראש ישיבת מיר, הגאון רבי נתן צבי פינקל, וכשיצא ממנו התפעל ואמר: "הוא כזה ענק, מאידך, הוא מתנהג כל כך נורמלי..."

"והריחו ביראת השם"

היה לרבינו חוש ריח רוחני מופלא, שלא יכול היה לסבול דברים טמאים. תלמידו רבי זלמן פנחס שטולצנברג מספר, שהיה עוקב אחריו בעת שכיחן כמשגיח בישיבת 'חפץ חיים' ששכנה בשכונת וויליסבורג, וכשהיה מגיע משכונת מגוריו באיסט סייד, היתה דרכו ללכת בצד מסויים של הכביש, וכשהיה מתקרב לבית תפלתם היה חוצה את הכביש לצד השני, ורק כשעבר את אותו מקום שב למסלול הליכתו הקבוע.

זה היה גם חלק גדול מהסיבה, שבגינה החליט לעקור מארה"ב ולעלות לארץ ישראל עם בני הישיבה שהקים, למרות כל הקשיים שהיו כרוכים בכך. כמובן שהמניע העיקרי היה מצוות 'שוב ארץ ישראל', אך הוא דיבר הרבה עם הבחורים על אווירת הקדושה שבארץ ישראל ובפרט בירושלים, פלטרין של מלך.

אחד הבחורים שאלו: וכי בארץ ישראל אין רחובות ואזורים טמאים? ענה לו רבינו: "אסביר לך את ההבדל: כשאדם מתגורר בחוץ לארץ ונקלע לרחוב כזה, הוא מרגיש מיד 'מה אני עושה במקום כזה, הרי אני יהודי וזו תרבות הגוים המשוקצת לנו', ואילו בארץ ישראל מרגיש יהודי 'מה עושה פה טומאה', שהרי כל יהודי יודע שארץ ישראל היא בית השם, וירושלים היא פלטרין של מלך".

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממתו')

רבינו רגיל היה לשתות במוצאי שבת כוס משקה חם, משום אמרם ז"ל (שבת קיט.): "חמין במוצאי שבת מלוגמא". לפני שהיה שותה, היה אומר שלש פעמים את לשון הגמ': "חמין במוצאי שבת מלוגמא". מספר רבי נתנאל סיבוני, שבתקופת לימודו בישיבה היה אחראי להביא לרבינו כוס שתיה זה. היה לו קומקום חשמלי והיה מחמם מים ומכניסו למקום מושבו של רבינו בבית המדרש. שבוע אחד אירע שלא מצא את הקומקום, ולכן נכנס למטבח הישיבה והביא משם מים רותחים והכניסם לבית המדרש כדרכו. לפליאתו, מיד כשהגיע לרבינו אמר לו: "זה לא חדש, זה לא חדש". בתחילה לא הבין למה רבינו מתכוון, רבינו הסביר לו שברצונו לשתות מים שהוחמו דווקא במוצ"ש, ולא שהורתחו קודם שבת. הלך רבי נתנאל והשיג קומקום מים והרתיח בו את כוס הקפה לרבינו. כשהביאו שאל מה הענין במים שהוחמו במוצאי שבת, והסביר לו שסגולתם היא דווקא כשהוחמו במוצאי שבת כמבואר במהרש"א (שם), שכל סגולת הרפואה בזה היא דווקא בדבר חדש שנתחמם לאחר השבת, שהרי כל השבת היה אסור בו. רבינו הסביר כל הענין היטב, אך לא הסביר מהיכן ידע איך ומתי התחממו המים...

לשם מה היה זקוק לפספורט התלמיד?

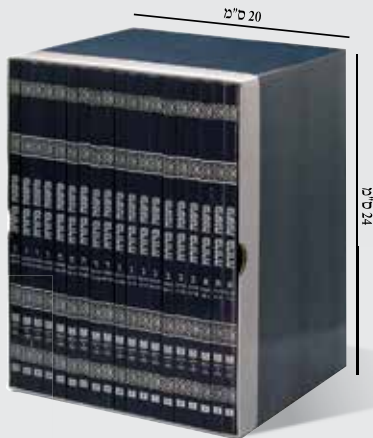
בחודש אלול תש"ל נכנס לחדרו של רבינו אחד מתלמידי הישיבה, הבחור פנחס טואל (לימים בדטרויט), ואמר שהיות והוא נוסע היום לארה"ב מעוניין הוא בברכת הדרך. לפליאתו העצומה אירע דבר שלא נשמע כמותו: רבינו בקש בנחרצות שלא לנסוע באותו יום. הבחור היה מופתע מאד, הוא הסביר שיפסיד את הכרטיס שעולה הרבה, אך רבינו בשלו: אל תיסע! והוא כמובן ציית. כעבור יממה התברר שהמטוס נחטף לירדן, כאשר בתוכו היה הגאון רבי יצחק הוטנר זיע"א, בתו וחתנו שליט"א. שבוע ימים הוחזקו במטוס במדבר ירדן, ולאחר מכן הועברו למקום סתר לעוד שבועיים בתנאי מצוקה של רעב וצמאון, והיו מוקפים ביריות ופחד מלחמה מכל הצדדים.

"תאמר לו שאין לו ארבע כנפות"

רבינו הקפיד שלא יבואו זרים לאסוף כסף בישיבה באמצע הסדר, שלא לבטל תורה. בשנים צעירות יותר היה ניגש בעצמו לומר לאלו שאוספים לא להכנס להיכל בית המדרש. היה אחד שהיה רגיל לבא ולא מיהר לצאת, פעם כשהגיע הורה רבינו לאחד מבני הישיבה לגשת אליו, ולומר לו שראש הישיבה מבקש שלא יאסוף בבית המדרש. שאל הבחור ואם ישאלני הלה מדוע, מה אענה לו? ענה לי רבינו במפתיע, "תאמר לו שאין לו ארבע כנפות".

הלך הבחור וביקש ממנו בשם ראה"י לצאת מבית המדרש, אותו אחד לא ויתר ושאל מה זה ועל מה זה? אמר לו הבחור מה שהורה לו ראה"י לומר. הלה בא לקראת ראה"י ואמר לו, למה נראה לרב שאין לי ציצית? אמר לו רבינו, אדרבה, תראה לי את פתילות הציצית,

המבצע הגדול

* כריכה רכה, פורמט רגיל, 19 חוברות

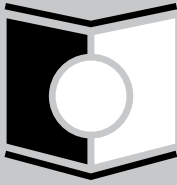
* כריכה רכה, פורמט כיס, 38 חוברות

3
תרום 24
למשך 15
סך כל התרומה
וקבל
סט 'משנה
'ו' חלקים כ
ספר 'ה
על המ

2
תרום 20 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 240 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט גדול
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

1
תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה בפורמט קטן
ספר 'המפתח'
על המשנ"ב

להשתתפות: כנסו לעמדות נדרים פלוס נ

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

לתחילת זמן אלול

אנו שמחים להודיע כי מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לרגל תחילת זמן אלול. תורמים לפעילות הקירוב והחיזוק של 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

5

תרום 26 ₪ לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 416 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
ו' חלקים כריכה קשה
ספר 'המפתח' על המשנ"ב
סט 'חפץ חיים' דרשו
4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
עם הביאורים ומוספים בהוצאת 'דרשו'
ספר 'מועד לדוד'
על ענייני ימים נוראים

4

תרום 25 ₪ לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה 375 ₪
וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
ו' חלקים כריכה קשה
סט 'חפץ חיים'
4 כרכים, מהדורת כיס, כריכה רכה
עם הביאורים ומוספים
בהוצאת 'דרשו'

3

תרום 30 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 360 ₪
וקבל מיידית
המשנה ברורה
כריכה קשה
המפתח
על המשנ"ב

נופס 'דרשו' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

היה זה בשמחת תורה. סטפן היל, שחקן ידוע, נתקע עם מכוניתו בסקווער. עד שיגיע רכב החילוץ הוא הלך לראות "מה קורה שם", בבית המדרש של סקווער. היה זה באמצע ההקפות. האדמו"ר עמד בתווך ורקד עם כמה זקנים, וכל החסידים רקדו מסביב. השירה והריקודים היו בכזו התלהבות, עד שהשחקן לא יכול היה להסיר מהם את מבטו. כשהסתיימה ההקפה גמלה בלבו החלטה: "אני נשאר כאן!"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על זהירות מרוחות והשפעות זרות

"וְלֹא יִרְפָּה לוֹ נְשִׁים וְלֹא יִסּוּר לְבָבוֹ" (דברים י"ז, י"ז)

מספרת הגמרא (שבת נו ע"ב): "בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, הכניסה לו אלף מיני זמר, ואמרה לו: כך עושים לעבודה זרה פלונית, וכך עושים לעבודה זרה פלונית, ולא מיחה בה".

ויש להבין, מדוע באמת שלמה לא מיחה בה? והתשובה: בת פרעה היתה צדקת. היא התלבשה בצניעות, כיאה וכנאה לרבנית דגולה, אשת הרב הגדול, הדיין המופלג, החכם מכל אדם, שלמה המלך. את מיני הזמר היא הכניסה בדלת האחורית... היא הלבישה אותם על פסוקים מהתורה, על פסוקים מספר תהלים, ושרה אותם כביכול לשם שמים - להכניס קצת שמחה הביתה...

שמחות יהודיות בעבר

פעם, בעבר הלא כל כך רחוק, היו אנשים חילונים שחזרו בתשובה רק מלראות חתונה של קרוב משפחתם שחזר בתשובה.

היה זה בשמחת תורה. סטפן היל, שחקן ידוע, נתקע עם מכוניתו בסקווער. במכונית היו גם אשתו ושני ילדיו. עד שיגיע רכב החילוץ הוא הלך לראות "מה קורה שם", בבית המדרש של סקווער.

היה זה באמצע ההקפות. האדמו"ר עמד בתווך ורקד עם כמה זקנים, וכל החסידים רקדו מסביב. השירה והריקודים היו בכזו להט, בכזו התלהבות, עד שהשחקן לא יכול היה להסיר מהם את מבטו. כשהסתיימה ההקפה גמלה בלבו החלטה: "אני נשאר כאן!", לאשתו אמר בצורה הברורה ביותר: "אם אינך חוזרת בתשובה ביחד איתי, את יכולה לקחת איתך את הילדים וללכת. אני נשאר כאן!".

הוא עזב את הכל: את הקריירה שלו, את החברה שלו, והתיישב ללמוד. לימים התחתן עם בתו של הרב שינקר מבוולטימור והקים דור ישרים לתפארת. כעבור זמן, גם ילדיו מאשתו הראשונה חזרו בתשובה.

וכל זה, כאמור, בזכות ההסתכלות על החסידים ואנשי המעשה הרוקדים ריקוד של מצוה! בלתי אפשרי להישאר אדיש, ולא

להשתנות, כשרואים שמחה כזו של מצוה! זה משפיע, זה גורם לכל אדם לשאוף להיות בעצמו חלק מאותה תורה שזקני העם רוקדים לכבודה עד כלות הנפש.

מעשה נוסף היה עם קבוצת ישראלים שטיילה בויליאמסבורג בשמחת תורה. הם עברו ליד בית כנסת ושמעו את השירה והריקודים שבקעו מתוכו. הם החליטו להיכנס פנימה ולראות מקרוב מה קורה שם. בכניסה התברר להם שעליהם להיפרד: הגברים לעזרת גברים, והנשים לעזרת נשים. לאחר התבוננות של כמה רגעים, התחילו חלק מהנשים לבכות בלי הפוגה...

"מה ראיתן? מה ריגש אתכן כל כך?", שאלו אותן.

"הביחד", השיבו.

"מה ביחד?"

"ביחד: סבא, אבא ובן", הסבירו. "שלושה דורות משלבים ידים זה עם זה, ורוקדים ושמחים בכזאת התלהבות וקדושה - אין עוד איחוד כזה בשום מקום בעולם!". יחד שבטי ישראל.

כשרואים שמחת יהודית אמיתית - השירה והניגונים חודרים אל תוך הנשמה. כששרים שירי דבקות כמו: "צמאה לך נפשי כמה לך בשירי", או "צמאה נפשי לאלקים לא-ל חי" - לא פלא שגם חילונים לא מעיזים לשבת בשמחות כאלו ללא כיפה על ראשם.

ההורים עמדו עם תינוקם מחוץ לביתו של הצדיק אובדי עצות. לשמחתם הזדמן לפתע למקום אחד מנכדיו של ה'חפץ חיים' שהכירם, הוביל אותם לדלת אחורית והכניסם פנימה. הנכד התקרב אל כסאו של הצדיק ותינה באזני זקנו בקול רם את הצרה הגדולה שפקדה אותם. נענה ה'חפץ חיים' ואמר בפה רך ובנעימות: "קינדער לעבן! [בנים יקרים!] למה לכם לבקש את ברכתי? הרי שבת קודש היא מקור הברכה!"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כוחו של הצדיק וברכת השבת

"וְשִׁמְרֵתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יִרְוֶךָ" (דברים י"ז, י')

את המעשה דלהלן שמעתי מהרב קפלן זצ"ל. בצעירותו למד הרב קפלן בישיבת 'מיר' המעטירה שבליטא. כמנהג הימים ההם היו בחורי הישיבה מפוזרים בבתי בעלי הבתים שבעיירה, שם היו מתאכסנים ומסודרים באכילת 'ימים' [טעג] כנודע. בעל האכסניה של הרב קפלן היה יהודי אמיד, סוחר ובעל בעמיו, אשר היה יוצא לרגל מסחרו להשתתף בירידים השונים שהתקיימו לעיתים תכופות בערים השונות.

פעם אחת נודע לו על 'יריד' טוב המתקיים באחת העיירות הסמוכות ביום שישי. הוא שיער שניתן להרוויח באותו יריד רווח הגון, מאחר שאף אחד מן הסוחרים שביקשו להשתתף בו, לא התעסק בסוד הסחורה שלו, ובהעדר תחרות יוכל להרוויח שם יפה מאד.

אשתו בעלת הבית היססה בדבר, שמא ימשך שעות רבות במסחר שבשוק, ולא יספיק לחזור הביתה בעוד מועד לפני השבת, אך הוא הרגיעה, והבטיח שיעזוב את המקום בעוד מועד, ויגיע בעזר השם לביתו מוקדם, הרבה לפני כניסת השבת.

בחצות יום ערב שבת קודש, כשחזר הרב קפלן מלימודיו שבהיכל הישיבה, כדי להכין את עצמו לקראת שבת מלכתא, והנה בעלת הבית דואגת ולחוצה מאוד. בכל כמה דקות יצאה החוצה לבדוק האם בעלה כבר מגיע הביתה, והיתה בצער ובמתח קשה.

לאחר שביקשה ממנו כמה פעמים שיצא לבדוק אם אכן בעלה כבר מגיע, וראה עד מה גדולה דאגתה, התפלא קצת בדבר. הוא שאל אותה: "מה פשר הפחד והבהלה הגדולה? הרי עוד היום גדול, ועד כניסת השבת יש עוד יותר משש שעות, ומדוע את נלחצת כל כך?" בתגובה, היה בפיה של האשה סיפור מפעים:

שנים רבות המתינו היא ובעלה לפרי בטן, ובסופן זכו לחבוק בן, בשעה טובה ומוצלחת. לדאבון ליבם, התגלה כי הילוד סובל ממום קשה - נקב בלב. לאחר שדרשו בטובי הרופאים ובגדולי המומחים, בלי לחסוך שום מאמץ וממון, קבעו הללו פה אחד כי אין כל דרך להצילו, וכי אין לו שום סיכוי לחיות.

למשמע אבחנה נוראה זו נטלו את התינוק ונסעו לראדין, אל רבן של ישראל, מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל. היה זה בשנותיו האחרונות, ובזקנותו המופלגת היה כבר כבד שמיעה ותשוש ביותר. אי לכך לא ניתן לציבור הרחב להיכנס אליו כמו בשנים הקודמות - אנשי ביתו עמדו בתוקף על כך שאיש לא יפריענו ולא יטרידנו.

ההורים עמדו עם תינוקם מחוץ לביתו של הצדיק אובדי עצות, ולשמחתם הזדמן לפתע למקום אחד מנכדיו של ה'חפץ חיים' שהכירם, מאחר שכאשר למד בצעירותו בישיבת 'מיר' שהה בביתם תקופה ארוכה. כראותו אותם עומדים כך ברחובה של ראדין, וכשמעו את סיבת בואם, הוביל אותם לדלת אחורית נסתרת שבאחורי הבית, והכניסם פנימה. הנכד התקרב אל כסאו של הצדיק ותינה באזני זקנו בקול רם את הצרה הגדולה שפקדה אותם.

נענה ה'חפץ חיים' ואמר בפה רך ובנעימות: "קינדער לעבן! [בנים יקרים!] למה לכם לבקש את ברכתי? הרי שבת קודש היא מקור הברכה! קבלו נא על עצמכם להכניס את השבת מוקדם יותר ולהוסיף בהידור תוספת שבת, ובזה תקבלו את הברכה מן השבת עצמה!" [כמו שאמר רבי מאיר בעל הנס להדיא בפרק קמא דשבת (יב.): "יכולה היא שתרחם", עיין שם במפרשים]. ואכן, קיבלו

המשך בעמוד 31

אספר שני סיפורים נפלאים, שסיפר הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, המבטאים את גודל זהירותם וישרותם של גדולי ישראל בדיני ממונות, וכיצד לא נתנו לעצמם שום הקלה או עיגול פינות חלילה בתחום זה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הכפתור שנמצא תחת הספה בביתו של הרב מברסק אספר שני סיפורים נפלאים, שסיפר הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, המבטאים את גודל זהירותם וישרותם של גדולי ישראל בדיני ממונות, וכיצד לא נתנו לעצמם שום הקלה או עיגול פינות חלילה בתחום זה: בצעירותו, היתה לו לרבי משה אהרן קביעות להתפלל מידי ליל שבת במניינו של מרן הרב מברסק, הגרי"ז הלוי סלוביצי'ק זצ"ל בביתו. הוא תיאר כי היו פעמים בהם הרב חש בטוב, ואז ישב בחוץ במרפסת בזמן שלפני התפילה, וכל בני המניין ניאותו לאורו - אם בחידושי תורה, ואם במעשים מופלאים ועובדות מגדולי הדורות. אך היו גם פעמים בהם הרגיש הרב פחות טוב, ואז ישב בחדרו ולמד עם בניו, כשכל החבורה ממתנה בחדר בו היו אוכלים, ובהגיע זמן התפילה נכנסו כולם פנימה ועמדו להתפלל.

פעם אחת אירע שהרב ישב בחדרו ולמד עם בנו הגדול, הגאון רבי יוסף דוב זצ"ל, ובעוד הציבור כולו עומד בחוץ במטבח, נכנס פתאום הרב וכולם קמו ממקומם. הרב הביט כה וכה ופנה אל יהודי בשם רבי אהרן דוד מלאכי זצ"ל, ששימש בדרך כלל כבעל התפילה הקבוע בתפילת ליל שבת: "רבי אהרן דוד, תבואו אליי במוצאי שבת לקחת ממני את הכפתור שלכם שנמצא מתחת לספה. עכשיו אתם לא יכולים לקחת אותו כי זה מוקצה לדעת כמה פוסקים (ראה משנה

כך כותבים חז"ל במדרש בתחילת הפרשה (דברים רבה פרשה ה, ו): "דבר אחר, שופטים ושוטרים - אמר רבי לוי, למה הדבר דומה? למלך שהיו לו בנים הרבה, והיה אוהב את הקטן יותר מכולן; והיה לו פרדס אחד והיה אוהבו יותר מכל מה שהיה לו. אמר המלך, נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי, לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני. כך אמר הקדוש ברוך הוא: מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל, שנאמר 'כי נער ישראל ואוהבהו'. מכל מה שבראתי, איני אוהב אלא את הדין, שנאמר 'כי אני השם אוהב משפט'. אמר הקדוש ברוך הוא, נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב".

למדים אנו מזה שאין ציווי העמדת השוטרים והדיינים רק כלי לאכיפת החוק והסדר, כפי שהוא אצל אומות העולם; אלא המדובר הוא באות נפלא לאהבתו של הקדוש ברוך הוא, שנתן את סוד המשפט לבניו אהוביו.

ההבנה בכך היא, שבזה גופא טמון ההבדל; אצל הגויים המשפט הוא הכרח גרידא, תקנות שחברה מתפקדת חייבת לתקן. אבל אצל העם היהודי הדין הוא חלק בלתי נפרד מהיותינו העם הנבחר, בנים אהובים לבורא יתברך, ומכיון שכך הרי שאנו מתייחסים בחרדת קודש עצומה ונוראה לכל הנושא הזה של דיני ממונות, וזאת לא כי אנו רוצים חברה מתוקנת והוגנת, אלא כי זהו רצון הבורא יתברך! כי רק כך נחשבים אנו לעם!

בהמשך דברי חז"ל אלו כתוב הענין המרעיש הבא: "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, חייכם בזכות שאתם משמרים את הדין אני מתגבה. מניין? שנאמר ויגבה השם צבאות במשפט".

מסבירים מפרשי המדרש כך: בזמן שבו כאן למטה אין הדין מתנהל כראוי, ונמצא איזה עני או מדוכא שהמשפט מוטה נגדו, הרי מוכרח הקדוש ברוך הוא כביכול לרדת למטה לארץ כדי להצדיק את הדין, לשמוע זעקת הדל ולמנוע עוול. אבל אם הדיינים הגונים וישרים, והמשפט מתנהל על פי התורה, הרי שהבורא יתברך 'משותרר' כביכול מהדאגה לנדכאי הארץ שלמטה, והוא נשאר ברקיע ועל ידי כך הוא מתגבה...

בוודאי עמקו סודות הדבר, ואנו רק נפיק בינה ולקח מרוממות הענין - כמה חשוב הנושא של דיני ממונות, עד שבידינו, כאן בעולם השפל, לגרום לרוממות שמו יתברך בעולמות שאין לנו כלל השגה בהם!

כל אחד אחר היה מתעטף בינתיים בטלית של המחליף, ומברר את הענין מאוחר יותר, שכן ההלכה מתירה להשתמש באופן זמני בטלית של מישהו אחר. אבל רבי משה לא רצה בשום אופן להסתמך על 'היתרים'

הכפתור. ועוד כהנה וכהנה סיפורים מדהימים.

שמעתי מאבי מורי זצ"ל, כי כאשר בא המשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל לשמש כמשגיח בשיבת פוניבז', ובאו תלמידיו מגייטסעדה וביקשו לשוחח עימו בלימוד, המשגיח סירב כשנימוקו בפיו: "אם אדבר איתכם בלימוד, עלול אני להיכשל בגזל! מכיון שנשכרתי על ידי הישיבה לתפקיד אמירת השיחות, הרי שמחוייב אני להקדיש את כל מחשבותי אך ורק למטרה זו!"...

ועוד סיפר אודות הרב דסלר - תלמידו המובהק הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה הנערץ של 'רמת השרון', כי פעם אחת ביום חורפי וגשום עמד הרב דסלר בתחנת האוטובוס ברחוב רבי עקיבא בבני-ברק, והמתין לבואו של האוטובוס קו 54. לפתע עבר רכב מסחרי סמוך לתחנה, והנהג שהיה תלמידו של הרב דסלר בעבר, קרא לו מתוכו לעלות לרכב והוא יקח אותו למחוז חפצו.

הרב דסלר שאלו: "הרכב שלך?", והנהג השיב: "לא שלי, אבל אני סוכן של מפעל שמחלק את התוצרת שלו לחנויות". שוב שאל הרב: "והאם התנית מפורשות עם בעל המפעל שתוכל להסיע ברכב גם אנשים זרים?", והנהג משיב בחיוך ובביטחון: "אמנם לא התניתי תנאי כזה עם בעל המפעל, אולם בטוחני שהוא מסכים בחפץ לב שאני אעלה לרכב את מי שאראה לנכון".

לאחר שוידא שוב שהנהג בטוח בדבריו, הרב דסלר השתכנע, והתחיל לצעוד אל מדרגות הרכב. כמעט עלה, ופתאום עצר. הוא הררה עמוקות והחליט לחזור שוב לתחנה, ולהמתין בה בקור ובגשם...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

ברורה סימן ש"ח סקל"ה) אבל במוצאי שבת תוכלו לבוא ולקחת... "על איזה כפתור הרב מדבר?", שאל רבי אהרן דוד בתמיהה, והרב השיב בפשטות: "ראיתי מבעד לחלון כיצד הבן שלכם מוצא ברחוב את הכפתור הזה, גוחן להרימו ולאחר מכן משחק בו עם חבריו עד ששכחו כאן מתחת לספה. כיוון שהכפתור ודאי היה הפקר, נמצא שדינו כמציאת קטן שהיא לאביו, וכיון שראיתי כיצד הוא מוצא את המציאה ועכשיו היא נמצאת אצלי מתחת לספה, הרי שנעשיתי 'שומר אבידה' שלכם... איני מחוייב לשמור שלא יארע לכפתור מאומה, ולכן אני מבקש שתבואו לקחת את הכפתור במוצאי שבת..."

דינים שלמים צירף הרב מכאן ומשם, והכל בגלל כפתור. תמה רבי אהרן דוד: "מדוע הרב עושה עסק כה גדול מכפתור?" אך הרב מבריסק בכלל לא הבין את השאלה: "למה אתם אומרים כך?... זה שלכם, ואני מחוייב להחזיר לכם את זה, אז תבואו לקחת את זה אחרי שבת, כי אני מחוייב לשמור על האבידה..."

הסיפור הזה מבהיל רעיון. אדם צריך לדעת שכל מה שכתוב בש"ס זה למעשה, וצריך לקיים את זה! מי היה מעלה על דעתו את צירוף הדינים הללו מכמה פרקים בש"ס, בשביל דבר כל כך פשוט ערף? אבל אצל הרב מבריסק היה פשוט שדין פרוטה כדין מאה, והוא עם דיני ממונות לא רוצה להסתבך...

ועוד סיפר רבי משה אהרן מזכרון:

אירע פעם בשיבת חברון, שבתפילת מוסף של שבת התפלל ראש הישיבה הגאון רבי משה חברוני זצ"ל במקומו במזרח ללא טלית, אלא עם כובע לראשו, לתמיהת המתפללים. התברר שרבי משה היה צריך לצאת לרגע, פשט את טליתו והניחה בצד, וכשחזר ראה שמאן דהוא נטל בטעות את טליתו.

כל אחד אחר היה מתעטף בינתיים בטלית של המחליף, ומברר את הענין מאוחר יותר, שכן ההלכה מתירה להשתמש באופן זמני בטלית של מישהו אחר. אבל רבי משה לא רצה בשום אופן להסתמך על 'היתרים' המאפשרים לו לקחת את הטלית השניה, ולכן עמד והתפלל ללא טלית...

בספר 'דרך עץ החיים' המשרטט קוים לדמותו של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל', מסופרות כמה עובדות מופלאות על זהירותו המופלגת בדיני ממונות בדקדוק נורא. לדוגמא, כאשר היה מקבל מכתב ובתוכו נמצא מהדק אשר צרף שני גיליונות יחדיו, הקפיד להחזיר את המהדק לשולח.

כמו כן באחת השבתות נגע רבי איסר זלמן בטעות בכפתור שהיה מונח בסטנדר אשר בו השתמש בשעת התפילה. הוא לא ידע למי שייך הכפתור, ורוחו עגמה עליו - איך נגע בכפתור שלא שלו, ובמוצאי שבת ניגש תיכף לגבאי בית הכנסת לברר למי שייך

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

בעבר חשבתי שמסגרת 'קניין ש"ס' מיועדת לבעלי כישרונות או בעלי זיכרון מיוחדים, אבל גיליתי שלא... איני בעל-זיכרון חזק ומיוחד כלל וכלל... זה ענין של השקעה, מסירות והחלטה על פרויקט חיים. דבר אחד ברור: אין דבר מתוק מזה! זה שווה הכל! הקושי המרכזי הוא לחכות הצי שנה ממבחן למבחן...

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס, והפעם עם הרב אברהם אליקים רוזנטל מבני ברק

הרה"ח אהרן כהן

איני יודע בדיוק כמה זמן ארכה השיחה הנעימה, מלאת התוכן וההכוונה עם הרב אברהם אליקים רוזנטל מבני ברק, מחשובי חברי מסגרת 'קניין ש"ס', ההולכים ומתכוננים לקראת המבחן הרביעי והגדול על אלף ועשרים דף, שיתקיים בעזרת השם אחרי מועדי תשרי תשפ"ג הבעל"ט, אך זאת ידעתי, שיחה ייחודית ומחכמת זו, חובה היא לקריאה לכל המעוניין להוסיף ולהתקדם בידיעת התורה; דברים ברורים ומסודרים, העושים סדר לכל אחד בשאיפות, בתכנית ובעיקר בהצלחה. קראו והצליחו!

• מתי התחלת ולמה?

"הצטרפתי ללגיטו של מלך - לומדי הדף היומי בער"פ תשע"ט", מציין הרב רוזנטל את התאריך המדויק, כשהוא משחזר. "היה זה בתחילת לימוד מסכת בכורות. הייתי אז אברך צעיר, כשנה וחצי אחרי החתונה, ורציתי לימוד עם סיפוק והספק, כך שמצאתי את עצמי נסחף אחרי ה'דף היומי' בחשק רב.

"באחד הימים חבר בכולל שהבחין בי לומד את ה'דף היומי', התעניין אצלי 'מה עם מבחנים?!' כשאני השבתי לו שאני מקווה להצטרף למבחני 'דרשו' בתחילת המחזור הבא, כשליח מן השמים הוא לא ויתר לי ולא 'רד' ממני, כשהוא מציע לי: 'אל תחכה, הצטרף כעת ועכשיו למבחן החודשי!'. האמת", הוא מוסיף בחיוך, "בזמנו, זה היה נראה לי בכלל דבר מופרך, ללמוד דף ליום במסכת בכורות, ולגשת להבחן על כ-30 דף, אבל זה מה שעשיתי בסוף".

"ברוך השם", הוא מפטיר באושר, "מבחן ועוד מבחן עד שהגיע המבחן המסכם על 120 דף, ואז הרגשתי: מה, להיבחן על ה-30 ולא להיבחן על ה-120? הרגשתי בליבי שאם אני לא מתקדם ל'מבחן המסכם', אני פשוט מאבד את הכל בידיים... כך, הודו להשם זכיתי להתקדם בתוך כלל ישראל במחזור ה'דף היומי' עד לסיומו, כשזכיתי ללמוד ולרכוש שליטה במסכתות בכורות, ערכין, תמורה, כריתות, מעילה, קנים, תמיד, מידות ונדה, כשעליהן זכיתי ונהייתי להבחן בכל חודש על הלימוד לצד המבחנים המסכמים".

• מתי ולמה החלטתם לקפוץ ל'קניין ש"ס'?

"היה זה בתחילת המחזור הנוכחי בתש"פ, הרבה חשבתי והתלבטתי, האם זה אכן מתאים לי. עד שהגעתי להחלטה הפשוטה והנכונה; לנסות. בסוף ובהתחלה", הוא מתלהב, "החלום שלי ושל כל יהודי הוא להיות מהיהודים המאושרים היודעים את כל הש"ס. כך שהגעתי למסקנה; את המבחנים החודשיים אני ברוך השם עושה, את המבחנים המסכמים, אי"ה אני גם יעשה, כך שיצא לי בחשבון פשוט, שהמבחן הראשון במסגרת 'קניין ש"ס' כולל בסך הכל 270 דף, שזה בעצם שני המבחנים המסכמים הראשונים פלוס 30 דף, נו, לא כזה נורא, אפשר לעמוד בזה, ואכן למעשה בס"ד עברתי את המבחן הראשון של קניין ש"ס בהצלחה, ומאז אני ממשיך 'לנסות' ונ"ה הניסיון מצליח גם בגובה הציון..."

• איך אתה מתכוון למבחנים החודשיים? בקשנו לפרט את

סדרי השינון והחזרות.
"השינון והחזרה לקראת המבחנים מתחיל בעצם בלימוד הראשוני", מדגיש הרב רוזנטל בחיוך, כשהוא מבאר; "לימוד ראשוני בצורה

מסכמת וברורה, בלי להשאיר דברים פתוחים או עמומים. לצורך כן, אכן אני לומד את ה'דף היומי' עם שני חברות, כשבשבת אני מוסיף וחוזר על השבע דף. "בהמשך, בשבוע שלפני המבחן אני חוזר על שלושים הדף, כשאני חוזר בכל יום שש דפים, כשאז אני מציין לעצמי את דברי הרש"י העיקריים, ואף מסכם בכתב את דברי הגמ'. ביום ששי לפני המבחן ממש, אני מתיישב ועובר על דפי הסיכום - דבר המועיל לריענון נוסף של כל הלימוד וניגש למבחן. "כמוכן", הוא מבקש לציין; "בכל תקופה אני בוחן את עצמי ע"פ הציונים האם הדרך נכונה, האם צריך לשנות, לגרוע או להוסיף".

• האם אתה מתכוון למבחן המסכם? ואיך?

"הנהגתי לעצמי, שאחרי כל מבחן חודשי, אני עושה לעצמי סדר חזרה בו אני לומד כל יום שלש דף מהלימוד שעליו כבר נבחנתי. כך, שברוך השם בכל חודש - אחרי המבחן אני חוזר פעמיים על הלימוד. ברור", מטעים הוא בקול מאושר, "שחזרה שכזאת מוסיפה הרבה לחקיקת הלימוד בזיכרון לאורך זמן. החזרה לפני ה'מבחן המסכם' על 120 דף הנערכת פעם בארבעה חודשים, נכללת אצלי, כחלק מהחזרה למבחן 'קניין ש"ס', כפי שנפרט בהמשך".

• איך אתה אכן מתכוון למבחנים הגדולים במסגרת 'קניין ש"ס'? מבקשים אנו לשמוע.

"מתחילת המחזור חילקתי את הש"ס ליחידות. כל יחידה כוללת שלושים דף כסדר מבחן הקניין תורה - המבחנים החודשיים. בגמרות שבהן אני לומד אפילו ציינתי בראשי העמודים את מספרי המבחנים בדף בו מתחילה יחידת דפי המבחן ואת מספר הדף בתוך השלושים, לדוגמא בברכות ב כתבתי א - 1, ובדף ג ב וכן הלאה. בכל יום {לצד סדרי הלימוד היומיים כדלעיל. א. כ.} אני לומד דף אחד מכל יחידת שלושים דף".

לבקשתנו הוא מפרט ומסביר; "היום למשל, כשאנחנו עומדים לקראת המבחן ה-32 אני לומד מידי יום 32 דפי גמרא את דף א' מיחידה א' דף א' מיחידה ב' וכן הלאה. בחזרה הזאת, אני לומד את הגמרא כשאני עובר רק על דברי הרש"י העיקריים אותם ציינתי לעצמי בחזרה החודשית לקראת מבחן השלושים דף".

• איך אתה מספיק ויכול לעמוד בעומס שכזה? לחזור בכל יום על עשרות דפי גמרא?

"חזרה זו היא הנאה צרופה מתוקה מדבש ונופת צופים", מנסה הרב רוזנטל לבטא בקול את הרגשתו הפנימית והלבבית. "זה ממש מענג ומהנה, לעבור שוב, דף אחר דף, מסכתא אחר מסכתא. מעניין לציין", מוסיף הוא בקול רוגש; "כי בכל יום ויום ממש, אני מוצא קטעי גמרא שאני חוזר עליהם יותר מפעם אחת בהספק היומי. לדוגמא", הוא מציין בהתלהבות; "דברי הגמרא בערובין ובברכות 'נתקלה בבל נתקלה שכניה נתברכה שומרון נתברכה שכיניה' מוזכרים אך פעמיים בש"ס, אך אני זכיתי ללומדם באותו דף שבהספק היומי."

ברגעים אלו כשאני נפגש שוב עם הגמרא הקדושה שאך היום למדתי אותה, אני רואה הארת פנים מיוחדת ושמחה רבה.

"אגב", מבקש הוא להרגיע, "זה לא כזה קשה או 'על מנת שתעלה לרקיע'. כל התכנית חזרה הזו, מגיעה אחרי סדרי החזרה החודשיים ושל אחרי המבחן, כך שלמעשה, לע"ע {כשעומדים ב 32 דף} זה לוקח בממוצע כשלוש שעות יומיות, כשעתיים מהם אני לומד לפני תפילת הנץ ואחריה, כשאחר כך אני מוסיף כשעה או חצי שעה לפני תחילת סדר א' בכולל.

"בצורה כזו", מבליט הרב רוזנטל את המעלה הגדולה בתכנית הייחודית; "בתקופה שלפני המבחן לא נדרשת ממני תוספת חזרה כמעט כלל, שהרי כבר חזרתי ב"ה על כל הנלמד בחודש שעבר ואולי אף בימים האחרונים....

"ככלל", חותם הוא וממתיק; "לימוד בשעות הבוקר המוקדמות הוא מעין 'דע מה שתשיב' ליצה"ר, שהרי השעות האלו פנויות בחול ובשבת, כמועד ובבין הזמנים, וכך כשמתרגלים לזה הרי 'בקלות יחסית' יכולים להמשיך את הרצף בלא להפגע.

"כמוכן שאף שזה פשוט וברור, אך חייבים לציין זאת בהוקרה והערכה; כל ההצלחה הזאת, מגיעה אך ורק בזכות העזרה הגדולה בבית, שמסכימים ושומרים לסייע בשמירת הסדרים בערב ובלפנות בוקר, על מנת שנוכל להמשיך בפרויקט האדיר לזכות לדעת את כל הש"ס".

• אפשר להמשיך בתכנית הזאת גם כשנתקדם למבחנים הגדולים של אלף דף ויותר?

"האמת", משיב הוא בכנות. "בהתחלה נשאלתי; מה יהיה כשאצטרך לחזור על עשר דף כל יום, אחר כך על שלושים וכן הלאה... מי שעזר הוא שיעזור... המשא לא נהיה כבד יותר אלא קל יותר ומהנה יותר".

• מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית קניין ש"ס?

"אענה בסיפור: במעמד סיום הש"ס האחרון, זכיתי אני עם חבר לקבל כרטיס כניסה למעמד האדיר ב'יד אליהו', היות ונבחנו במבחנים החודשיים. ישבנו והבטנו יחד בהערכה ובקנאה לא מוסתרת על ה'מזרח' של חתני הקניין ש"ס, שישבו במרכז האולם. אז, הכרזנו לעצמנו - זה לזה, 'בפעם הבאה אנחנו שם'. האמת, אמרתי, אבל לא לגמרי האמנתי. כעת אני כבר יותר ממואמין..."

בנימה אישית הוא חותם ומסיים: "כשאני חושב או חולם על סיום הש"ס שאזכה בעז"ה לסיים בלימוד ובידיעה, אני חושב על דברי הגמ' בסוכה בשחיתת היצר הרע לעתיד לבוא 'הללו בוכים והללו בוכים'... כשהסבר הוא: נכון, מרחוק האתגר זה נראה הר גבוה ואפילו גבוה מאוד מאוד, אבל מניסיוני, אחרי שמתחילים להתקרב ולטפס, הוא איננו כזה גדול ומאיים.

"בעבר חשבתי שהדבר הנפלא והנשגב הזה של מסגרת 'קניין ש"ס' מיועד לבעלי כישרונות או בעלי זיכרון מיוחדים, אבל גיליתי שלא", משתף הוא בגילוי לב, "אומר חד משמעית, איני בעל-זיכרון חזק ומיוחד כלל וכלל, אך זה בהחלט לא ענין של כשרון או זיכרון, זה

"אחרי שכבר היה לי קמפיין מוכן ביד וכמעט הדפסנו את המודעות, חשבתי למה להגביל את זה לבית שמש? בואו נצא לכל ארץ ישראל, לכל אדם יהודי באשר הוא. רבותי, בואו נתפלל זה על זה, הרי חז"ל הקדושים לימדו אותנו שהמתפלל על חבריו והוא צריך לאותו דבר, נענה תחילה"

איש החסד הרב אברהם קאפ, מספר על הקמפיין הייחודי שיצא בימים האחרונים לדרך, ובו הציבור נקרא... להתפלל

"כפר לעמך ישראל" (דברים כ"א, ה')

ממוצע שווה חמישים שקלים, כמה שווים אלף מתנדבים שנותנים בממוצע כל אחד שעה בשבוע? 50 אלף שקלים לשבוע, 200 אלף שקלים לחודש, וכשניים וחצי מיליון שקלים בשנה... כמובן שצריך גם כסף, אבל מתנדבים שווים יותר מהרבה מאוד סיבות, גם ערכיות ויהודיות, וגם מסיבות של חישוב תועלתני גשמי.

מה אנחנו מפספסים?

"בעקבות ההצלחה הגדולה הזאת", מספר הרב קאפ, ישבתי וחשבתי עם עצמי, מה עוד אנחנו מפספסים? אנחנו כל הזמן מבקשים מאנשים תרומות, ונמשיך לעשות זאת. בלי תרומות אי אפשר להזיז כלום. אבל איפה עוד אנחנו יכולים להיעזר בציבור. "ואז בסייעתא דשמיא נפל לי האסימון... תפילות! זה הדבר הכי קל והכי יעיל! אין דבר שעוזר יותר מתפילה, ואין דבר קל יותר מלהתפלל.

"אני יכול לשתף אתכם בסיפור שחוויתי ממש באחרונה. באתי לביתו של אדם הסובל וממתייסר בייסורים, חשבתי מה אני יכול לעזור לו. כתבתי מודעה קטנה, בכתב יד, ותליתי בבית כנסת הראשון שמצאתי, שמבקשים להתפלל עבור חיים יצחק בין שושנה דרייזל (שם בדוי כמובן). למחרת כשבאתי לבקר אצלו, הוא הרגיש הרבה יותר טוב. אני לא אומר שהוא הבריא, לפעמים נגזרה גזרה,

קמפיין מעניין מאוד החל לצאת לדרך לקראת ערב ראש חודש אולול. במסגרת הקמפיין נקרא הציבור ל... להתפלל! הבקשה הזאת באה בצורה מקצועית ומעוצבת היטב. לא במודעות שחור לבן שצולמו במכונת צילום משרדית ונתלו על עמודי חשמל ותחנות אוטובוס.

הפעם מדובר בקמפיין מסודר עם מודעות צבעוניות, מעוצבות בטוב טעם, עם מסר מרכזי חד וברור, מלוות בידיעות שמתפרסמות בפלטפורמות השונות, וכל כולן מורכבות מקריאה אחת ויחידה: להתפלל.

מאחורי הקמפיין עומד הרב אברהם קאפ, איש ציבור מוכר במיוחד יהדות לארגון החסד הענק שהקים, 'עזרת אחים', שחולש על כל תחומי פעילות החסד והסיוע בבית שמש, ולא רק בה.

כשפנינו לרב קאפ והתעניינו מדוע בחר לצאת בקמפיין חריג ומעניין כל כך, התברר לנו שהסיפור שעומד מאחוריו, הרבה יותר מעניין מהקמפיין עצמו.

"כמו כל קמפיין טוב, גם הקמפיין הזה התחיל בקמפיין קודם", הוא אומר בחיך ומיד מסביר את עצמו: "בסוף חודש אדר, יצאנו בקמפיין שגם הוא היה מאוד חריג. עשינו מצ'ינג שבמסגרתו לא ביקשנו מאף אחד לתרום כסף. לא היתה אפילו אופציה כזאת של תרומה.

"מה כן ביקשנו? ביקשנו לגייס מתנדבים. ביקשנו מכל מתנדב בארגון שיצרף עוד אחד או שניים, וגם מי שלא מתנדב, שיתחיל להתנדב ויביא אתו עוד אחד או שניים.

"ההצלחה היתה מסחררת. מספר המתנדבים שלנו יותר מהוכפל והשורות רועננו בכוחות חדשים. פתאום הפכנו להיות ארגון של כאלפיים מתנדבים, וגיליתי שכשיש לך כזאת כמות של מתנדבים, זה שווה הרבה יותר מכסף.

"כמה כסף שלא הייתי עושה בקמפיין רגיל לגיוס כספים, לא היה מכניס לארגון כזאת תועלת כמו גיוס מתנדבים. כי המתנדבים נמצאים כדי להישאר ולהמשיך, וכל אחד מהם תורם שעות התנדבות ששוות המון כסף. אם נאמר ששעת עבודה של מתנדב

את הציבור על ריבוי המקרים בתקופה האחרונה, מה שמצריך הרבה תפילות. הוא חשב לעשות רשימה של שמות הזקוקים לישועה, ולחלק אותה לכל תושב בבית שמש, כדי שבימי הרחמים והסליחות, בימים הנוראים ובכל התקופה הקרובה, כל אחד מתושבי בית שמש יתפלל על כל החולים המתגוררים בעיר...

"אחרי שכבר היה לי קמפיין מוכן ביד וכמעט הדפסנו את המודעות", הוא מספר, "חשבת לי לעצמי, למה להגביל את זה לבית שמש? בואו נצא למשהו רחב יותר, לכל ארץ ישראל, לכל אדם יהודי באשר הוא. רבותי, בואו נתפלל זה על זה, הרי חז"ל הקדושים לימדו אותנו שהמתפלל על חבריו והוא צריך לאותו דבר, נענה תחילה.

מי מאתנו לא רוצה להיות בריא? מי מאתנו לא רוצה שהילדים שלו יהיו בריאים? מי מאתנו לא רוצה לחסוך מעצמו ומהקרובים שלו את הייסורים הקשים של ההתמודדות עם מחלה רחמנא ליצלן? "הרי יש לזה פיתרון, יש לזה עצה טובה, להתפלל. התפילה לא רק שהיא עוזרת, היא משנה את כל התמונה. בלי תפילה שום דבר לא יכול להצליח, ועם תפילה שום דבר לא יכול להיכשל".

אבל הוא הרגיש הרבה יותר טוב, הוא לא סבל כל כך. זה ממש חיזק אותי, ואני ראיתי בחוש את הכח של התפילות.

"אדם אחר, חבר טוב שלי מתמודד גם הוא עם חולי. הוא סיפר לי שמדי פעם הוא מרגיש פתאום יותר טוב, והוא מאמין שזה קורה כשמישהו מתפלל עליו מוריד עבורו כמה דמעות חמות.

"אמרת לי לעצמי, למה לתלות מודעה בכתב יד בבית הכנסת הסמוך? למה שלא נצא בקמפיין ענק וצבעוני?"

"הרי כל תפילה כזאת נותנת כח לחולים, גם מבחינת 'ארגון עזרת אחים' זה שווה לא פחות מתרומה כספית. כמו ששעת התנדבות חוסכת לנו הוצאות, גם פרק תהילים חוסך חולים וחוסך עבודה למתנדבים והוצאות לארגון!

"אנחנו מאמינים בזה, אנחנו יודעים שזה נכון, אז למה שלא נעשה עם זה משהו בפועל?".

למה להגביל את זה?

בתחילה הוא חשב לעשות קמפיין ענק בתוככי בית שמש, ולעורר

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
2 שלוחה

הרב **אליה אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
2 שלוחה

הגה"ח ר' **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
2 שלוחה

הגאון ר' **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
1 שלוחה

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
2 שלוחה

הגה"ח ר' **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
2 שלוחה

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 א 077-2222-666

זה נתן לנו הרגשה של חשיבות לספרות שאנחנו אומרים. אנחנו לא סתם ילדים קטנים בני 15 שמדברים שטויות.

'עוד דבר נפלא שראיתי אצל המגיד שיעור שהוא גם נתן לנו כינויים. אותי הוא היה מכנה ה'דברי עמרם', כי הרי ברור שאהיה גדול בתורה ואכתוב חידושים ומן הסתם אקרא לספר שלי 'דברי עמרם'. היה לנו 'דבר שמואל', 'שמחת יהודה', 'קרני צבי', 'ראש ישראל', הוא היה מאוד יצירתי במתן שמות לספרים העתידיים שכל אחד מאתנו יכתוב.

זה נתן לנו הרגשה של חשיבות לספרות שאנחנו אומרים. אנחנו לא סתם ילדים קטנים בני 15 שמדברים שטויות. מה פתאום? אנחנו בחורים גדולים וחשובים, עתידנו לפנינו ואנחנו נמצאים בתוך הסוגיא, יש לנו דעה וסברא, אנחנו יורדים לשורש הסוגיא, אם מוכח אחרת ממה שאמרנו נשנה את דעתנו, לא צריכים להידבק בסברא שלך כשמתברר שהיא עקומה ולא נכונה, אבל בהחלט לכל אחד יש סברא ויש לו עמדה לגבי מה שכתוב כאן בגמרא.

הלימוד היה חלק מאיתנו, **היה אכפת לנו מה כתוב בגמרא**, הוא הרגיל אותנו לכאוב את השאלה, וממילא לשמוח עם התירוץ שמיישב אותה!

הרב עמרם בינעט (המאמר המלא בגליון זה)

אם גם לכם יש חלום שלבנכם יהיה 'גישמאק' בלימוד ויזכה למתיקות התורה, ארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של 'דרשו' מזמין אתכם ליצור קשר ולקבל כלים ראשונים, וכך גם בנכם יזכה ל'גישמאק' ומתיקות התורה

התקשרו למוקד גישמאק 073-789-2310

המוקד פתוח כל ערב בין 7.30-10.30

השבת חלפה בנעימים, ולאחר צאתה ממחר הבחור לחדר המדובר, ליטול את פקדונו. החברים החייכנים מרוקנים את ארון הכבסים, ומכניסים את היד פנימה כדי לשלוף את הגרב העמוסה בכסף... אבל היא איננה! לא יכול להיות! כיצד זה קרה?! מי ידע על הון העתק המוטמן כאן? מי גנב אותו? מי פרץ לחדר הפנימיה בישיבה החשובה באין משים לב, ומצא את המחבוא המסתורי ולקח עמו את הכסף?!

כיצד סברא עקומה חילצה הר מזומנים מקרקעית הארון?

מימין: הרב משה אהרן ברוורמן צילום: שוקי לרה משמאל: הרב בן ציון פלמן

מוודדים לו משמים, כשיהודי דן את חבריו לכף זכות, רואה פעולה של הזולת שיפה נדרשת לחובה, ובוחר לאמץ חשיבה חיובית בזכותו, מתרץ לעצמו תירוצים עד כמה חברו שעשה שלא כהוגן הוא כן בסדר והוא כן זכאי - כך ידונו אותו, שהוא כן בסדר, שהוא כן זכאי...

לא תמיד זה קל. לפעמים אנו רואים חבר, שכן, ידיד, אדם זר או קרוב משפחה, עושה מעשה לא ראוי, אם בבין אדם לחבירו, ואם בבין אדם למקום. כאן המקום בו החשיבה שלנו משנה גורלות והופכת עולמות: כי ככל שנדון אותם לכף זכות, ככל שנהפוך בדעתנו ונמצא נוסחה להגן על אותו פלוני ולחשוב שבעצם הוא כנראה טועה או שוגג, לחוץ או מתוח, יש לו סיבה טובה או כל תירוץ אחר - החשיבה הזו, ההנהגה הזו, תעמוד לנו ביום הדין שידונו אותנו לכף זכות!

זה דורש לזכך את המבט, להסיר את המשקפיים הביקורתיים ולהחליפם בעדשות ורודות וחיוניות. לראות את הזולת בעין טובה, לראות את פעולותיו באופן חיובי, לגבש חשיבה שמגינה על מעשיו של הזולת, שמעוררת כבוד על פעולותיו באשר הן. כן, גם אם ההסבר אותו ניתן לפעולה שאינה ראויה יהיה דחוק ולא הגיוני, עדיין זה עדיף, מועיל, חיובי, נכון, משתלם שבעתיים, כי בחשיבה שדנה לכף זכות - אנו מכריעים גם את עצמנו לכף זכות!

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"שֹׁפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ" (דברים ט"ז, י"ח)

קול השופר כבר נישא בחלל, מעורר לבבות ומפלה נשמות. 'היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו', יזכירו לעצמם כי הנה הגיע חודש אלול, עוד רגע אנו עומדים להתייצב לפני בורא עולם ביום הדין הגדול. כל נפש יהודית זעה גם נעה, מיתרי הלב רוטטים בהמיה, ובחלק מקהילות ישראל כבר פצחו באמירת הסליחות בניגון מעורר ומרגש...

בימים כאלה, כל בר דעת כבר מתחיל להתכונן, להכין את עצמו לרגע בו יעבור לפני בורא עולם, וכל מעשיו יישקלו בפלס ויידונו בדקדוק. בעוד פחות מחודש יזכרע הגורל לשנה שלימה קדימה, איך תיראה השנה הבעל"ט מכל הבחינות. מה יהיו ההישגים שלנו, כמה נצליח להתחזק ולהתעלות, מה יהיה מצב הבריאות האישית שלנו, של קרובינו ושל עם ישראל כולו, מה יעלה בגורל ילדינו ואיך תיראה הפרנסה...

אז מה עושים? כיצד נערכים ליום הדין הגדול? כיצד מוודאים שידונו אותנו לזכות, לחיי אושר וטובה? האם יש פעולה, צורת חשיבה או הרגל שנוכל לסגל לעצמנו כבר בימים אלה, ובעזרתם נוכל לצלוח את יום הדין בשלום? האם ישנו כלי יעיל, עורך דין מוצלח או טענה רבת משמעות, שיכריעו את גורלנו לחסד ולרחמים?!

הבשורה היא שכן, ובגדול. הדבר רמוז כבר בפתיחה לפרשת השבוע שלנו, בפסוק הראשון: 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך'. את זו דרש הסניגור הגדול, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע שאין עורך דין טוב כמוהו ליום הדין, וגילה משמעות עמוקה בדברי הפסוק, כדלהלן:

'שופטים ושוטרים - תיתן לך'. אתה מכריע. בידך הדבר. כל יהודי מחליט במו ידיו איך ייראה משפטו, כל יהודי קובע במחשבתו ובדיבורו כיצד יתנהל דינו, מה יזכרע בו. את שיחו ושיגו של השופט הגדול - בורא עולם, את צורת התייחסותו למעשיו ולפעולותינו בשנה החולפת, את האופן בו ידון אותנו - אנחנו קובעים בעצמנו.

איך? 'בכל שעריך'. בצורה בה אתה משער את הזולת - כך ישערו אותך, בצורה בה אתה דן את הזולת - כך ידונו אותך. במידה שאדם מודד -

גנב אותו? מי פרץ לחדר באין משים לב, מצא את המחבוא המסתורי ולקח עמו את הכסף? שני הבחורים, פלמן וברוורמן, מביטים זה בזה כאינם מאמינים, בעוד הבחור החתן מתאבן על מקומו באלם. איך יכול להיות דבר כזה?! מה, גם בתוככי חדר ה'צדיקים' ישנם אנשים כל כך לא ישרים, שלא עמדו בפיתוי?!

הם מוסיפים להביט בערימת הכבסים, עוברים בגד בגד. הגרב היקרה איננה! רבונו של עולם, מי גנב את הגרב העמוסה מזומנים?!

בפינת החדר, נבוך ונכלם, עמד בחור צעיר שזה מקרוב הגיע לשיבה. הוא היטיב להבין את המשמעות: הוא בחור שקט ומופנם, שרק לפני ימים ספורים הגיע לשיבה ואיש עדיין לא מכיר אותו. הוא היה עד לכל ההתרחשות בערב שבת, ולבטח - החשד המייד ייפול עליו...

הוא מזהה כי שני הבחורים מתלחשים ביניהם, ובדמיונו הוא מפליג אל הרגע בו יפנו אליו ויתבעו את הכסף. הוא מבין שאין טעם להכחיש, הרי כל בר דעת יאמר מיד שאין סיכוי שהבחורים הנודעים לתהילה הם הגנבים, פשיטא ופשיטא שזה הוא. והוא - צעיר, זר, לא מוכר, מה יענה להם?!

הוא החל לדמיין מה יקרה כשהדבר יוודע בישיבה, ובשרו נעשה חידודין חידודין. הרי איש לא יאמין לו, גם אם יישבע שלא נגע בכסף. הרי רק הוא ושני הבחורים האחרים ראו את דבר הטמנת הכסף לפני כניסת השבת, ובהם - איש לא יחשוד. האצבע המאשימה תופנה אליו, ומה יענה ביום התוכחה?! - לרגע חשב כי מוטב לו להודות בגניבה שלא ביצע, לשלם את הכסף, ובלבד שהבושות ייחסכו ממנו. ברגע הבא הבין שאין לו כל סיכוי לגייס סכום כסף כזה!

הוא חש אבוד ממש, כשהוא רואה ששני הבחורים עומדים ומתלחשים, ובלבו הוא כבר מתכוון לרגע בו תופנה אליו האשמה. ואז, ראה כי הבחור ברוורמן מסיר את מגבעתו וחליפתו ומפשיל שרווליו, ובעיני רוחו כבר ראה כי כל ההכנה הזו נועדה לעמוד מולו ולתבוע ממנו במפגיע את הכסף...

ואז, למרבה הפתעתו, הבחור פשוט התכופף אל עומק ארון הכביסה, ודחק את ידיו בחרץ צר שבין קרקעית הארון לקיר שמאחור. נראה כי הוא מתאמץ קלות, ולאחר שניה פשטה על פניו נהרה. עוד רגע ארוך כנצח עובר, והנה ידו מחולצת מהארון, והגרב עמוסת המזומנים בתוכה! התברר, כי דחיקת הכבסים בלחץ ובזריזות בערב שבת, מעל הגרב עמוסת המזומנים - דחקה את הגרב לפינת הארון, אל מקום הסדק. הסדק התרחב, הגרב השתחלה פנימה, ואין פלא אפוא שלא נמצאה בקלות...

לימים, נשאלו שני הבחורים לפשר ההתלחשות ביניהם, באותם רגעים אפופי מתח ודאגה. הסתבר, שכאשר הגרב לא נמצאה, והחשד על הבחור הפך למוחשי וקרוב, פנה הרב פלמן לרעהו ואמר לו: 'הידעת, כי בספר 'חפץ חיים' מובא, מה הסיבה שבורא עולם ברא את האדם באופן ששכלו יכול לחשוב גם סברות עקומות? הרי היה הרבה יותר נכון ונכון לכאורה, לו היינו נבראים באופן שמוחנו אינו יכול לחשוב סברות עקומות כלל, הלא כן?!'

הרב ברוורמן הנהן בראשו והמתין לתשובה. ואז הרב פלמן השיב: 'זהו, ה'חפץ חיים' אומר שהיכולת לחשוב בצורה עקומה, היא כדי שברגע

אחים יקרים, יום הדין הולך ומתקרב, כל אחד שואל את עצמו במה למקד מאמץ, על מה לשים את כובד המשקל. הנה לנו גילוי מרומם: הבה נדון לכף זכות! נראה אנשים שאינם נוהגים כראוי, ונחליט בליבנו שאיננו מבינים לליבם, שכנראה יש להם סיבה טובה, שאולי רב התיר להם. הבה נאמץ חשיבה שכולה סניגורית, שרואה כל אדם באופן חיובי, שדנה כל מחזה כאילו הוא בסדר וראוי, הבה נתחבר לתפיסת חיים זו ולקו מחשבה זה!

וככל שנאמץ חשיבה כזו, ככל שנרבה לדון לכף זכות, ככל שהלב והמוח שלנו יהיו חיוביים כלפי הזולת - כך נזכה שבורא עולם ידון אותנו באותו אופן, ידון אותנו לזכות, ידון אותנו לשנה טובה ומתוקה, לכתובה וחתומה טובה, לשנת אושר ושמחה!

המתנה שבהגיון העקום...

היה זה דקות ספורות לפני כניסת השבת, בפנימיה של ישיבת פוניבז' המעטיירה בבני ברק. בפרוזדור הארוך התרוצץ חתן מודאג למדי, ולבו בל עמו. הוא הגיע מביתו לפני שעות אחדות, והוריו מסרו לו סכום כסף גדול אותו הוא אמור להעביר לבעל הדירה שנרכשה עבורו. אך הוא לא הספיק להעביר את הכסף לפני שבת, וכעת, דקות לפני כניסת השבת, הוא מחפש מקום ראוי להחביא בו את הכסף, לבל יאבד או ייגנב חלילה. הוא לא חפץ להטמין את המטמון היקר בחדרו, שמא אי מי יחשוד שאצל חתן יש סכום כסף, וחלילה יבוא לגנוב אותו. לפיכך, חשב להחביא את הכסף בחדר אחר, והרהר באיזה חדר ישנים בחורים נאמנים ויראי שמים למופת, אשר אין לחשוד בהם כי ימעלו בפיקדון היקר.

לאחר רגע הבזיק במוחו רעיון, הלא ישנו החדר של ה'צדיקים' - בחורים שנודעו בשערים כיראי ה' בתכלית, הלא הוא החדר בו לנים הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל והגאון רבי משה אהרן ברוורמן זצ"ל, זה החדר הנכון להפקידו בו את הכסף!

ממחשבה למעשה, הוא מאיץ את צעדיו אל החדר ששוכנו עסקו בהכנות אחרונות לקראת כניסת השבת, נוקש בדלת ומבקש את טובתם. הם הבינו ללבו, והחלו לדון בזריזות אודות מקום מחבוא ראוי לשמו. לבסוף, הסכימו כי המחבוא הראוי הוא הטמנת הכסף בארון הכביסה, כאשר הארון רוקן על ידם בזריזות שיא, הכסף נארז היטב לתוך גרב גדולה שהתפקעה מערימת המזומנים, הגרב הושלכה אל קרקעית הארון, וחיש קל הבחורים העמיסו ודחקו עליה את כל הכביסה המלוכלכת...

רגוע וטוב לב נפרד הבחור ממיטיביו, ובצעדים קלים עשה את דרכו לתפילת קבלת השבת. סמוך ורגוע הוא כי הכסף בידיים טובות, הן מי יחשוד שבחדרם של הבחורים הצדיקים הללו ישנו מטמון כה יקר, וגם אם יחשוד, ואף אם ייכנס, לבטח לא יחטט בערימת הכבסים, ולבטח לא יגיע לקרקעית וימצא את הגרב העמוסה באוצר היקר שלו...

השבת חלפה בנעימים, ולאחר צאתה ממהר הבחור לחדר המדובר, ליטול את פקדונו. החברים החייכנים מרוקנים את ארון הכבסים, ומכניסים את היד פנימה כדי לשלוף את הגרב העמוסה בכסף...

היא איננה!

לא יכול להיות! כיצד זה קרה?! מי ידע על הון העתק המוטמן כאן? מי

לפיכך, החליט הבחור לעמוד, ולתת את מקום הישיבה לנכה הניצב על הקביים. בתחילה הנכה סירב בנימוס, אולם לבסוף הם הסכימו כי הנכה יעניק את קביו לחולה הסוכרת - כדי להיטיב את עמידתו, בעוד הנכה יוכל לשבת בנחת על מקומו...

חלפה עוד דקה או שתיים, ושוב הגיע האוטובוס לתחנה. אדם נמרץ ו'מתקן עולם' עלה, ומה הוא רואה לחדדתו? - אדם עומד ונשען על שני קביים, בעוד במושב הראשון, לנגד עיניו, יושב לו אדם מחוייך בשלווה ורוגע... 'הלו, מה זה פה?' - נוף הלה בגרון ניחר, 'האינך רואה כי ניצב כאן אדם נכה? מדוע אינך קם ומפנה את מקומך?!'

את הסיפור שמענו מפי יהודי שהיה עד לו, והיה שותף לחיוך שהשתרר על פני כל יושבי האוטובוס לנוכח הנעשה בו... מראשית, נזפו באדם הלא נכון, באדם שישב ברוגע ולא פינה את מקומו לנכה, והתברר כי הוא אין לו כף רגל לדרוך עליה... והנה, כשהנכה התיישב והעניק את קביו לאותו אדם כרות כף רגל שקם עבורו - אדם שלא ראה את חלקו הראשון של הסיפור, נזף בו...

'זה היה ספר מוסר מאלף עבורי, על חובת החשיבות לדון לכף זכות!' - סיפר עד הראיה. הנה כי כן, לעולם לא יכול אדם לראות את התמונה המלאה, לא תמיד אנו יודעים מה התרחש כמה דקות קודם או מה עתיד להתרחש אחר כך. אנו רואים מעשה או פעולה, ואיננו יודעים מה עובר על מי שעשה אותה, מה גרם לכך, וכמה נתונים נסתרים מעינינו...

אז לפני שאנו דנים אדם בשבט הביקורת, הבה נדון כל אדם לכף זכות. נשתדל לראות בו את הטוב, להגן על שמו הטוב בתוככי ליבנו. בידינו הדבר לדון כל יהודי לכף זכות ולראות בו את הטוב - ואז נזכה שבורא עולם יראה גם בנו את הטוב, וידון אותנו לכף זכות - לשנה טובה ומאושרת, מתוקה ומבורכת!

רבבת עורכי דין מובחרים!

לדון לך זכות, זו משימה לא פשוטה ולא קלה בכלל, אין לכחד. לפעמים זה נראה כל כך ברור, כל כך חד, כל כך אין שמץ של הגיון בלדון לכף זכות. ועדיין אנו מצווים לדון לכף זכות, ובכדי להתגבר על הקושי - הבה נתבונן בגילוי אותו גילה הרה"ק בעל ה'דברי ישראל' מקוזמיר ז"ע:

כמה היינו מוכנים לשלם על עורך דין טוב? כמה היינו משלמים על צוות מובחר של מניין עורכי דין בעלי שם? כמה היינו מתאמצים כדי שביום הדין בשמים יעמדו לצידנו אלף סגורים רבי עוצמה?! - - -

כשיהודי דן לכף זכות, מגלה הרה"ק מקוזמיר, עשרת אלפים נשמות הצדיקים מתייצבות לצידו וממליצות עליו טוב בפה מלא! כן, רבבת צדיקים ניצבים לימינו, מדברים בשבח, מהפכים בזכויותיו, מזכירים אותו לטובה לפני בורא עולם!

אחים יקרים, זה צוות מנצח ליום הדין, צוות שלא כדאי לוותר על שירותיו הטובים... הבה נדון לכף זכות, גם אם זה קשה, גם אם זה לא הגיוני. 10,000 עורכי דין מהמעלה הראשונה יעמדו לצידנו ביום הדין, יגנו עלינו ויפעלו למעננו!

בו אדם ירצה לחשוך בזולתו או לדון אותו לחובה - יוכל לחשוב סברה עקומה שתאיר את מעשי רעהו באור חיובי, או תציל אותו מפני החשד. היכולת לחשוב בצורה עקומה היא מתנה, כדי לאפשר לנו לא לחשוך בזולת, לדון כל אדם לכף זכות! הבה נחשוב בצורה עקומה, להיכן יכול להיות שהגרם נעלמה. אולי בלעה אותה האדמה או קרקעית הארון?!... ולנוכח 'סברה עקומה' מעוררת חיוך זו, החליט הרב ברורמן לבדוק את קרקעית הארון, שמא הכסף נבלע בה. ויבוקש הדבר ויימצא כי אכן הכסף נבלע, לא בקרקעית הארון ממש אלא בסדר צר בשוליו, ועדיין... סיפור מפעים זה, שהובא בספר 'שלמים מציון' הוא פוקח עיניים ממש. לא רק במושב שהנה כי כן, גם כשנראה לנו באופן כמעט וודאי שמישהו נהג שלא כהוגן, לפעמים מתברר אחרת. אלא גם, ואולי בעיקר, בתבונה המהדהדת שבו: כן, משמים ניתנה לנו הזכות לחשוב אף בצורה עקומה, כדי להצליח להאיר באור חיובי את הזולת ומעשיו גם כשאין זה הגיוני! אחים יקרים, ניצבים אנו כחודש ימים לפני ימי הדין. כולנו מבקשים שידונו אותנו לכף זכות, גם אם בשמים יצטרכו ממש להתאמץ ולהשתמש בסברה עקומה לשם כך... הבה ננהג באותו אופן, הבה נאמץ את אותה התנהגות: הבה נדון את זולתנו לכף זכות, נראה אדם שאינו נוהג כראוי - ובכל זאת נראה בו רק את החיובי, נדון אותו לכף זכות. גם אם נצטרך לשם כך לעשות שימוש בהגיון עקום - אין דבר, הרי עבור זה נברא ההגיון העקום...

וככל שנאמץ את ההנהגה לדון לכף זכות, ככל שליבנו ומחשבותינו, דיבורינו ופעולותינו, יתאימו לתפיסה ולחשיבה שהזולת נוהג כהוגן וכראוי גם אם איננו מבינים - כך משמים ידונו אותנו לכף זכות, ויעניקו לנו שנה טובה ומאושרת!

הקביים והביקורת הנודדות...

הסיפור הבא מעורר חיוך, ובה בעת פוקח עיניים, מזכך את המבט. ומעשה שהיה באחד מקווי האוטובוס, כך היה:

האוטובוס מגיע לתחנה, ואדם נכה, מצוייד בקביים, עולה אליו ומחפש היכן לשבת. בספסל הקדמי, במקומות השמורים לנכים, יושב לו אדם צעיר וחייכן, בשובה ונחת, לא חושב או מהרהר לקום לכבוד הנכה בעל הקביים. אט אט החלו מבטי תמיהה מאחוריו, הפכו לחשופים של ממש, עד שהאמץ הראשון פנה אליו בגערה: 'מה אתה יושב לך בנוחות, כשהנה עלה כאן אדם נכה צועד בקושי על שתי קביים?'

הבחור שישב בספסל הקדמי נבוך קמעא, אולם נאלץ לגלות את סודו. הוא סובל מסוכרת נעורים, ובעקבותיה רגלו לא מתפקדת והוא מתקשה מאוד בהליכה, ואך טבעי עבורו כי בעלותו לאוטובוס - יחליק היישר לספסל הראשון וישיב בו, כדי לא להתיש את רגליו...

עתה, היה תורם של אלו שפנו אליו להיות נבוכים, אולם הוא דן אותם לכף זכות, ואמר שאכן נכותו אינה ניכרת עליו, ולכן ניתן להבין את מבטיהם הזועמים. לצד זאת, אין ספק כי הנכה הצועד על קביו סובל יותר ממנו, ומה עוד שלבטח הסבריו התקבלו על לב שומעיהם עתה, אבל באוטובוס הרי הנוסעים מתחלפים להם, ובעוד כמה דקות נוסעים אחרים יזעמו עליו, והוא לא חפץ לגלות את תיקו הרפואי לכל עובר ושב באוטובוס...

לשליחת תגובות לכתוב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

את החברותא שלו: "איך זה יתכן שאדם כל כך גדול יהיה כל כך מופקע, שלא שומע ולא רואה מה שמסביבו?"

"קיבלת פעם תואר אקדמאי?", השיב לו בשאלה.

"ודאי", השיב. "ולא רק אחד אלא כמה תארים."

"איך קיבלת אותם?"

"יש בחינות. בחינות קשות מאד. וברוך ה' הצלחתי בהן!"

"תאר לי, איך היית נראה אצלך יום לפני הבחינה?"

"לא היה שייך לדבר איתי. אשתי דיברה אלי, ואני אפילו לא שמעתי. לא שלא התייחסתי אליה, אלא פשוט לא שמעתי אותה! גם לא את הילדים. כולם ידעו שביום שלפני הבחינה אין מה לנסות לדבר אלי. הייתי במתח נורא, הייתי מחושמל! לא ידעתי להיכן אני הולך, מה אני מדבר, ומה אני אוכל..."

"אצל רבי חיים ככה זה כל יום! הוא חי בהרגשה שיש לו מחר בחינה, והוא צריך לדעת את הכל..."

"אז איך הוא חי? לא שייך לחיות בכזה מתח..."

"איך אתה היית נראה ביום אחרי שקבלת את התואר?"

"אוהו... הייתי מאושר ושמח. רגוע ונחמד. יכלו לדבר איתי על כל מה שרצו..."

"אצל רבי חיים ככה זה כל יום! הוא חי בהרגשה שבכל יום הוא קיבל את התואר!"

(קטעים מתוך הספר 'ומתוך האור פניני ר' חיים')

מדבר דברי תורה אפילו בתוך שנתו, ולפעמים היה אומר 'שטיקלאך' גמרא תוך כדי שינה, בהיותו 'אין שטיק תורה' [חתיכת תורה]... הוא מוסיף ומספר מעשה נפלא שבדידו הוה עובדא:

"מחמת קרבתני הגדולה אצל רבינו, זכו גם צאצאי להיות קרובים אצלו, והתקבלו במעונו תמיד בחביבות רבה. ארע פעם באחד הימים שהגיע נכדי שיחיה, לערוך אצל רבינו סיום מסכת שלמדו וסיים, וכפי הידוע, רבינו היה מחבב מאוד ושמת ביותר להשתתף בסיימי מסכתות שנערכו על ידי תלמידי חכמים צעירים. באותו ערב, להבדיל בין קודש לחול, ביקר אצל רבינו נשיא המדינה למשך כמה דקות.

"בהיותי אצלו במהלך אותו ערב, אמרתי לרבינו בהתפעלות: 'רבי! וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך'... שמעתי שנשיא המדינה היה כאן מקודם..."

"רבינו הגיב בקצרה ומשך בכתפיו: 'איך געדענק גארנישט, איך וייס פון גארנישט' [איני זוכר כלום, איני יודע מכלום]. אבל רגע לאחר מכן נענה ואמר לי במאור פנים: 'דיין אייניקל איז געווען דא, מאכן א סיום מסכתא' [נכדך היה כאן לערוך סיום מסכת]..."

"היה זה כאמור באותו יום! את ביקורו של הנשיא העדיף לשכוח ולא לזכור, ואילו את סיומו של הנכד הצעיר זכר ושיבח להפליא!"

הבחינות לתואר וקבלתו

שח רבי חזקיהו מישקובסקי:
היה פעם בעל תשובה מתקדם ששמע סיפורים על רבי חיים, ושאל

שירים וניגונים שמקורם בטומאה

בעברית, ואפילו אם הם בלי מילים - הטומאה מחלחלת לתוך הלב, ומשפיעה עליו לרעה. החשיפה אליהם שמה את האדם "שם", במחנה של מ"ט שערי טומאה.

ה'אור החיים' הקדוש אומר, שאדם האוכל מפירות שגדלו באווירה של כפירה - יושפע מאכילתם! בפעם הראשונה שראיתי את דבריו קפצתי ממקום מושבי... אולם לא עבר זמן רב, והקב"ה גילגל לידי לשמוע על מחקר שנערך, ובו הוכח שלמוסיקה ישנה השפעה על גידול החיטים. חיטים שגדלו לרקע מוסיקה קלאסית גדלו בצורה ישרה, ואילו חיטים שגדלו על רקע של מוסיקה קצבית ורועשת, גדלו בצורה מעוותת. לא שהייתי צריך הוכחה לדברי ה'אור החיים' הקדוש, ומכל מקום המחקר הזה מחזק את דבריו.

זה בדיוק מה שעשתה בת פרעה: הכניסה את הטומאה - את המנגינות של העבודה זרה - לתוך פסוקי התורה!

(מתוך 'אריה שאג')

ומה קורה כיום? המוסיקה התחילה להיות כמו מוסיקה של חילונים, ואם כך - בשביל מה לשים כיתה? פשוט שומעים מנגינות ומקצבים חילוניים וגויים על פסוקים מספר תהילים... בדיוק כמו אותם אלף מיני זמר שהכניסה בת פרעה.

כשהופכים את הריקודים והשירים למיני זמר המיובאים ממחוזות אחרים - הם מאבדים את כל החן והקדושה היהודית, וזאת גם אם מלבישים אותם על פסוקים מהתנ"ך...

אם אפיקורוס כותב ספר תורה בכתב מהודר, למהדרין מן המהדרין - הספר הזה טעון שריפה! חד וחלק! כך אמרת הגמרא (גיטין מה ע"ב): "נקטינן: ספר תורה שכתבו מין - ישרף". מדוע? משום שהספר 'ספוג' בדעותיו של המין שכתבו, וכל מי שילמד ממנו יושפע מדעותיו המקולקלות.

הוא הדין לכל השירים, הלחנים והמוסיקה שחוברו על יסודות של תאוות, של גשמיות ובהמיות, בין אם שרים אותם באנגלית או

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

"כבוד הרב, חטאתי עווייתי ופשעתי, העגלון לא נגע ביין, אני לקחת את הכסף מבין החביות".
 אומר לו ה'נודע ביהודה': "חס ושלום! לא יתכן שאתה, סוחר מכובד שכמותך, תגנוב. אתה אומר כך רק כדי להציל את היין שלך..."
 הלה התחיל לבכות: "רב'ה אני יכול להישבע שאני לקחתי..."
 אמר לו הרב: "אינני יכול להאמין שגנבת, אלא אם כן תבוא בשבת לבית הכנסת, שם תתוודה בפני כולם שגנבת, ובנוסף על כך עוד תשלם סכום גדול לאותו יהודי, על הצער הגדול שציערת אותו. או אז אאמין לך שאתה אכן הגנב..."
 זה באמת הענין פה - חכמה ופיקחות. אמנם ההלכה היא ש"המוציא מחבירו עליו הראיה", אבל הדיין צריך להבין מה מונח מתחת לפני השטח, ולמצוא את הדרך להוציא את הדין לאמיתו.
 אם הדיין נוטל שוחד, אזי הוא מקלקל את שני הדברים: גם את החכמה וגם את הפיקחות!

(מתוך 'חי ראובן')

לך את הכסף? והלה השיב: "כיצד יהיו לי עדים, הרי מלבד שנינו איש לא היה בעגלה".
 אמר להם הרב: "אם כך, ההלכה ברורה. הדין הוא 'המוציא מחבירו עליו הראיה', ומכיוון שאין לתובע כל ראיה שהסוחר נטל את כספו, הרי שאין לו כל תביעה על הסוחר".
 "אבל" - המשיך ה'נודע ביהודה', וכאן פנה אל הנתבע - "הלא היהודי הטמין את כספו בין חביות היין, ומאחר שאיש לא היה שם מלבדכם ומלבד העגלון הגוי, הרי מסתבר כי העגלון הגוי הוא זה שנטל את הכסף מבין חביות היין, ותוך כדי כך נגע ביין. עלי לפרסם, אפוא, בכל בתי הכנסת בעיר, שהיין הזה שבתוך כל החביות הוא יין נסך ואסור בשתייה!"
 סוחר היין נחרד כולו... יין היה אז יקר המציאות, והנה כל היין הולך לאיבוד.
 ניגש אל ה'נודע ביהודה' ואמר לו שהוא רוצה לומר לו דבר סתר שאף אחד לא ישמע. הם נכנסו אל החדר, ושם אמר לו הסוחר:

המשך מעמוד 19 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

חיות ובריאות הגוף. בתורתו מוצא את התרופות הנצרכות לכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים, התלויים ועומדים ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. משם המשיך בכח השבת ובכח הצדיקים רפואה ובריאות נסית למעלה מדרך הטבע עבור ילד זה!
 "ברוך השם", ציינה האשה באזני הבחור [הלא הוא לימים הרב קפלן], "הילד חי וקיים כאחד האדם ואינו יודע שום חולי ומחסור. מאז מקפידים אנו עד מאד על שמירת קבלה זו שצוה לנו ה'חפץ חיים' זצוק"ל, בידענו נאמנה שבכך זוכים אנו לשמירת ילדינו על ידי השבת. לפיכך, הסבירה, "דאוגה אני עכשיו ולחוצה מאד, שיספיק בעלי לחזור מן היריד בשעה מוקדמת, כדי שיספיק להתכונן כראוי ולסיים את כל הכנותיו לשבת קודש בשעה היעודה לנו לקבלת פני שבת מלכתא!".

(מתוך 'טיב המעשיות')

ההורים על עצמם תוספת שבת בשעה מוקדמת.
 לאחר תקופה באו לביקורת לפרופסור שטיפל בילד לאחר הלידה, ואשר קבע באופן נחרץ כי אין שום סיכוי שהילד יחיה. הוא ערך לו שוב בדיקות מקיפות ומדוקדקות, ולאחר שכל הממצאים היו תקינים לחלוטין, והפעוט נמצא בריא בלא מום, טען הרופא שאין זה אותו ילד שבו טיפל - הם החליפוהו בילד אחר!
 סיפרה לו האם את דבר הברכה שקיבלו מה'חפץ חיים' בזכות שמירת השבת. נענה הרופא ואמר: "עתה הכל מובן! דעו לכם נאמנה, שעוסק אני במקצוע הרפואה זה עשרות בשנים - הבעיה מוכרת לי ככף יד, ואין שום אפשרות טבעית שיוכל אדם לחיות לאורך שנים בלב נקוב! הרי אחת מ"ח טרפות היא 'נקב הלב' (חולין מב. יורה דעה סימן מ סעיף א). ברם, ה'חפץ חיים' אינו כפוף לספרי הרפואה - הוא ממשיך רפואות באופן אחר לגמרי, לפי טבעי הנשמה - שורש

המשך מעמוד 23 | הרה"ח אהרן כהן

שישנם הרבה סוגי 'קיצורי דרך', תוכנות ושיטות לזיכרון... האמת היא שרק שיטה אחת ישנה, וכמאמר הגמ' בשבת 'על בינתך אל תישען', לחזור ולחזור ולחזור. וכדברי הגר"א 'כל ימיו בעמוד והחזר קאי'".
 "ולסיום", חוזר הרב רוזנטל וחותרם את שיחתנו הנעימה; "דבר אחד ברור: אין דבר מתוק מזה, זה שווה הכל! הקושי המרכזי הוא לחכות חצי שנה ממבחן למבחן!"

ענין של השקעה, מסירות והחלטה על פרויקט חיים. האמת, מוסיף הרב רוזנטל בחיוך; "אני לא זוכר הכל, אני פשוט לא מספיק לשכוח..."
 "החלום הוא החלום של כל יהודי", מתגבר קולו בלהט בוער; "רק נבחני הקנין ש"ס הם אלו שלא נתנו לחלום להישאר ככה, ומשקיעים להפוך אותו למציאות. כל אחד יכול. כן, כל אחד יכול. אבל, צריך להשקיע. כמה ואיך? כל אחד לפי נפשו וזכרונו, צריך לבדוק לעצמו ואת עצמו, איזו דרך בלימוד מתאימה לו, ואיזו דרך בחזרה ובזיכרון הולמת עבורו. מה שבטוח ראיתי אצלי, שאף

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
 כתבו ל: a0533185209@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר להכניס חפצי חולין לתיק התפילין?

◆ האם מותר להכניס לבית הכסא עיתונים שמודפסים בהם דברי תורה?

◆ הרואה את חברו ישן עם תפילין - האם צריך להעירו?

תפילין בחוץ מחשש לגניבה - אם הן קשורות לבגדיו באופן שאינו צריך להחזיקן בידו, מותר להכניסן לבית הכסא.

• הלבוש בתפילין וחפץ להטיל מים במקום שאינו משמש כבית הכסא קבוע לכל דבר, מעיקר הדין אינו חייב לחולצן; ויש אומרים שחייב לחולצן מחשש שמא יפיח בהן; וכן יש לנהוג.

• מותר להכניס תפילין וכתבי קודש לבית הכסא כאשר הם מכוסים בכיסוי כפול, המכונה 'פְּלִי פְּתוּךְ פְּלִי'; ובתנאי שאחד מהכיסויים אינו מיוחד לחפץ המכוסה.

• ספרי קודש מודפסים, או עיתונים שמודפסים בהם דברי תורה, יש מקלים בקדושתם להכניסם לבית הכסא בכיסוי אחד בלבד, ויש חולקים ומצריכים שני כיסויים.

• 'מבואות המטונפים', דהיינו מקומות שמצויים צואה או דברים אחרים שאסור להרהר בדברי תורה בסמוך להם, נחלקו אחרונים אם מותר ללכת בהם עם תפילין.

• בעת שהתפילין מונחות על הראש ועל הזרוע, אסור לישון אפילו שינה קצרה, והרואה את חברו ישן בעודו לבוש בתפילין, עליו להעירו.

• בעת שהתפילין מונחות על הראש ועל הזרוע, אסור לאדם להסיח דעתו מהן, שמא יבוא להקל בקדושתן; ויש שכתב שהטעם הוא משום שבשעה שדעתו מוסחת אינו מקיים את המצוה.

• אסור להכנס עם תפילין לטווח של ארבע אמות מִמֶּת, או מִקְּבֵר, מפני שהעושה כן נראה כ'לועג לרש', דהיינו למת הפטור ממצות תפילין ואינו יכול עוד לקיימה.

מִהִלכות השימוש בתשמישי קדושה לצורכי חולין

• אם התנו בעת ייצור חפץ - או הקצאתו - לצורך קדושה, שיוכלו להשתמש בו לצרכים אחרים, מותר להשתמש בו אף לצורכי חול.

• תיק שאינו מיועד לתפילין ואחסנו בו תפילין מספר פעמים באופן ארעי, אינו נחשב כ'תשמיש קדושה', אלא אם הוקצה לכך מראש.

• תיק שאחסנו בו תפילין היא ב'תנאי' מפורש - בדיבור - שעתידים לפנותן מהתיק ולא לאחסן אותן בו בקביעות - אינו מתקדש אף אם נעשה כן פעמים רבות.

• בשעה שתפילין מונחות בתיק, שקית או כל כלי שהוא, אין להכניס בתוכו דברי חול, כיון שיש בכך זלזול בקדושת התפילין.

• ספרי קודש וניירות שכתובים עליהם דברי תורה, נחשבים לחפץ של קדושה, ואסור להשתמש בהם לצורכי חול, כגון לכתוב עליהם דברי חול.

• חפץ שהוקצה לצורך מצוה, כגון אתרוג למצות 'ארבעת המינים', שופר לתקיעה, וכדומה, ואף אם יוצר במיוחד לשם כך - כל עוד לא השתמשו בו למצוה, מותר להשתמש בו אף לצורך של חול.

מִהִלכות שמירת קדושת התפילין וספרי קודש

• הלבוש בתפילין וחפץ לעשות צרכיו - בכל מקום שהוא - עליו לחולצן בריחוק ארבע אמות מהמקום שנִפְּגָה בו.

• אדם החפץ להכנס לבית הכסא, ואין באפשרותו להותיר את

גליון 538
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כמה שיניים יש בפיק?

פעם ליגלג אחד הכופרים על גדולתו של הקדוש ברוך הוא בפני רבן גמליאל, באמרו, מהי גדולת אלקים שאתם מהללים ומקלסים אותו, ואומרים עליו "מונה מספר לכוכבים"? אף אני יכול למנות אותם. הניח רבן גמליאל לפניו נפה ובה מספר חבושים, סובב את הנפה וביקש מן הכופר שיספור אותם, נענה הכופר ואמר, הואיל נא להניח את הנפה ואל תסובב אותה, אז אוכל לומר לך את מספר החבושים. אמר לו רבן גמליאל אם כך תבקש, כיצד אתה מתייהר לספור את הכוכבים שבשמים? שהרי השמים וכל צבאם מסתובבים בגלגל. לפי גירסה אחרת אמר הכופר לרבן גמליאל, יודע אני את מספר הכוכבים בשמים. שאלו רבן גמליאל כמה שיניים יש בפיק? הכניס הכופר ידו לפיו והחל למנות. אמר לו רבן גמליאל את הנמצא בפיק לא ידעת, הנעשה בשמים ידעת?

(עפ"י סנהדרין ל"ט - א')

פרשת השבוע

ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה (י"ח - ג')

מסופר על הרה"ק המלבי"ם זיע"א, שכאשר נתקבל לרב בעיר בוקרשט, בדרשתו הראשונה אשר דרש בשבת אמר להם, רבותי בזמן שבית המקדש היה קיים, היו ישראל נותנים לכהן במתנות כהונה את שלש אלה, הזרוע, הלחיים והקיבה, בימים האלה בזמן הזה, רב הקהילה הוא בבחינת כהן, כמו שנאמר (דברים כ"ו ג') 'זבאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם', ואמרו רבותינו (ספרי תבוא כו ט') אין לך אלא כהן שהוא בימך. הריני מבקש אפוא מכם שלש מתנות אלה, שלא תהיינה רפויות בידכם, 'הזרוע' זו הנחת תפילין בכל יום שהיא נגד הזרוע הנטויה, 'הלחיים' שלא תשחיתו פאת זקניכם בתער, ו'הקיבה' שתהיו נוהרים ונשמרים ממאכלות אסורות.

מי האיש רך הלבב (כ' - ח)
מסופר על משכיל אחד, שבא אל הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, ואמר

לו, שהוא רוצה לעשות הצגה, להציג איך תראה מלחמת ישראל עם הגויים, על פי מה שכתבה התורה. ושאל אותו ה"ח"ח, מה תביים ותציג שם? אמר לו המשכיל, אראה על הבמה איך מתכוננים שתי המחנות, מצד אחד כלל ישראל, ומצד שני מחנות הגויים הבאים להילחם עם ישראל, ובמחנה ישראל יגש הכהן ויכריז, "מי האיש רך הלבב" מעבירות שבידו "ילך ויחזור לביתו", אפילו השח בין תפילה של יד לתפילין של ראש, כל שכן הנכשל בעבירות לשון הרע ורכילות. ואז ילכו כמעט כולם הביתה, וישארו על הבמה רק כמה יהודים חלשים וזקנים. ובדברו את הדברים, צחק מאוד.

אמר לו ה"חפץ חיים" המשך, המשך, מדוע הפסקת את הצגתך? תמשיך ותגלה את סוף המערכה, שהיהודים החלשים האלו ינצחו את השונא, כי לה' המלחמה וזהו מלחמת ה' בשונאי ישראל, ורק יהודים הנקיים מעבירות, הם יכולים להילחם מלחמת ה', וה' יהיה בעזרם, זהו יסוד מלחמה בישראל.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:38 ת"א: 7:40 ר"ת: 8:15

שופטים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:26 ת"א: 6:42

למקטון ועד גדול כדי להקביל את פני המנהיג הרוחני החדש, לא היה איש המסוגל לעמוד על רגליו שנעדר מהפגנת אהדה ספונטאנית זו, גם הבישוף יצא בהתאם להבטחתו להקביל את פני המנהיג היהודי, כאשר התלוו אליו פמליה גדולה ומכובדת של כמרים ואנשי כנסיה, שנסעו כולם בכרכרתו המהודרת של הבישוף, בהיותו חובב טקס וקבלות פנים מפוארות, ציווה הבישוף להביא תזמורת שתצעד לפני הכרכרות ותקבל את הרב היהודי בתרועת חצוצרות.

אחרי צפיה ממושכת, נראתה לבסוף כרכרתו של הרב משה בקצה האופק, הבישוף שהתכוון לקבל פני אישיות יוצאת מגדר הרגיל, תיאר לעצמו דמות מרשימה בעלת זקן לבן כשלג היורד על מידותיו, נקל לתאר איפוא את אכזבתו, כאשר מכרכרתו של ר' משה יצא עלם צעיר עם חתימת זקן שאך בקושי ניכרה על פניו, על אף אכזבתו הגדולה, נאם הבישוף נאום חוצב להבות אותו חיבר עוד לפני שראה פנים אל פנים את הרב החדש, אולם בלבו פנימה הוא היה מלא כעס על היהודים שסידרו אותו, כיצד העיוו היהודים הללו לצחוק ממנו ולהביאה יחד עם נכבדי הנוצרים לידי כך, שיקבל את פני הצעיר שבחרו להם לרב. אולם החליט הבישוף שהוא כבר יראה ליהודים שלא כדאי להם לחמוד לצון עם הבישוף הגדול של קראקא.

מיד בשובו לארמונו, שיגר הבישוף איגרת לראשי הקהילה היהודית, ובה הזמנה דחופה לבוא אליו מייד באופן דחוף ביותר. היהודים התפלאו, מה יכול להיות כה דחוף, אחרי שרק זה עתה ראו את הבישוף ואף דברו אתו. כאשר באו אליו בהולים, הוא אמר למנהיגים היהודים, כי לא היה יפה מצידם לשים אותו במצב מביש כזה, שהוא הבישוף הגדול, הלך לקדם את פניו של עלם צעיר שזקנו טרם צמח, עתה אני אציע לכם הצעה שעליכם לקבלה, כדי להינקות מאשמה זו, אמר להם הבישוף בטון מאיים, הצעתי היא שהרב החדש שלכם יעמוד ל'בחינה' בפני גדולי המדינה, כמרים, פילוסופים, מרצים באוניברסיטה, וחכמי הדת. אני אאסוף את כל רבי המדינה, והם יציגו שאלות לרב שלכם כל מיני שאלות על כל מיני נושאים.

אם הרב שלכם יוכל להשיב על השאלות תשובות מתקבלות על הדעת, ואין לי ספק שאם הוא באמת גדול כל כך כפי שהצגתם אותו בפני, הרי שיעמוד בקלות במבחן הרי טוב, אם לאו, יהיה הדבר הרת תוצאות חמורות לא רק לגבי הרב החדש שיתגלה בכל קלונו כרמאי, כי אם לגבי כל הקהילה היהודית של קראקא, במקרה כזה יגורשו יהודי העיר ורכושם יחרם לטובת אוצר המדינה. תודיעו לרב שלכם, הוסיף הבישוף בחומרה את מה שאמרתם לכם, ואני כבר אדאג לכך שהוא יקבל הודעה מתאימה על המועד המדוייק בו תתקיים ה'בחינה' הפומבית שתתקיים באולם העירוני הגדול.

ראשי הקהילה נתקפו יאוש מר, כל שמחתם התנדפה והיתה כלא היתה, אין ספק שרבי משה הוא גאון גדול, אולם היכול להתמודד עם כל רבי המדינה, גדולי הפילוסופים, ראשי הכמורה וכו' שהבישוף ירכום כדי לנסות ולהכשילו, מי יכול היה לדעת מראש איזו סכנה טמונה בבחירתו לקהילת קראקא המעטירה. ראשי הקהל קראו לשיבת הנהלה דחופה, הם החליטו פה אחד כי לפני שיגלו לרב את הגזירה הקשה, הם יקיימו בסודיות יום צום ותפילה,

המבחן של רבי משה איסרליש הרמ"א הקדוש זיע"א

סיפור זה אירע לפני למעלה מארבע מאות שנה בעיר קראקא, בה היתה בתקופה ההיא קהילה יהודית גדולה ומשגשגת, כאשר סיפורנו מתחיל, התאבלו יהודי בעיר על הסתלקותו בדמי ימיו של רבם ומנהיגם הרוחני, והצטערו שלא השאיר אחריו בן שיוכל למלא את מקומו.

ראשי הקהילה נועדו לשיבה, והחליטו כי לקהילה כמו שלהם לא יתאים כל רב, ועל הקהילה לשגר שליחים בכל רחבי המדינה, ולתור אחרי רב גדול בתורה ובעל שאר רוח, אותו יקבלו עליהם כרועה רוחני. שני שליחים בעלי צורה שנבחרו על ידי ראשי הקהילה יצאו לדרכם לחפש רב לקראקא, הם עברו בקהילות רבות, ביקרו ביישובות גדולות, עד ששמעו לבסוף על רב צעיר הנחשב על ידי יודעיו כ"ראשיתה של תקופה" בגאונותו היוצאת מגדר הרגיל.

שני השליחים התקשרו עם הרב הצעיר ר' משה ללא איבוד זמן, הם גילו כי ההערכות ששמעו אודות הרב בן השמונה עשרה לא היו מוגזמות, למרות גילו הצעיר היה ר' משה למדן מעמיק ובעל ידיעות רחבות ביותר, בעל מידות תרומיות והופעה נעימה. בהיותם משוכנעים כי זהו האיש אותו הם מחפשים, הפעילו השליחים את כל השפעתם, עד שהצליחו לשכנע את הגאון הצעיר לבוא אחריהם, ולהיות הרב הראשי והרועה רוחני של יהדות קראקא.

בלב עליו ושמח חזרו השליחים לעירם, כדי לבשר את הבשורה לראשי הקהילה, עתה נדרשו ראשי הקהילה לעשות את כל הסידורים כדי להכין קבלת פנים נאותה לגאון הצעיר שיבוא לעירם, ובימים ההם היה בקראקא מנהג, לפיו נהגו היהודים להודיע לבישוף המקומי על אישיותו של הרב שבחרו לעצמם ולקהילתם, בהתאם לכך התייצבה משלחת של נכבדי היהודים בפני הבישוף והודיעה לו על הבחירה המוצלחת, הם תארו לבישוף על מעלותיו של ר' משה, והטעימו כי הבחירה תהיה לברכה לא רק לקהילה היהודית, כי אם לקראקא העיר בכללה שיהיה לכבוד לה, שאישיות כה דגולה תתיישב בה ותשפיע עליה מזיו תורתה.

הבישוף התרשם מאד מדברי המשלחת, ואמר להם כי אם כל מה שאמרו נכון הוא, הרי שיש לקהילת קראקא מול עם הרבנים שלה, הוא מצידו אמר יקדם בברכה את בוא הרב החדש לעיר, הבישוף ביקש שיוודעו לו את התאריך המדוייק בו יגיע הרב, כדי שגם האוכלוסיה הלא יהודית תוכל לקבל את פני האישיות הדגולה בכבוד הראוי. ראשי הקהילה היו עתה מאושרים בתכלית, ללא שהיות הם עשו את כל הסידורים לבואו של ר' משה, ובבוא העת הודיעו לבישוף בהתאם לבקשתו את המועד המדוייק.

סוף סוף הגיע היום הגדול, משלחת שהיתה מורכבת מנכבדי העדה, יצאה כדי להביא את הרב החדש. וכאשר הגיעה הידיעה כי הרב ופמלייתו נמצאים במרחק קטן מהעיר, יצאו כל בני הקהילה היהודית

משל ונמשל

הצדיק עושה תשובה עבור הזולת

בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל ופורק מעליו עול תורה ומצוות. מוכרח הצדיק לעשות תשובה בשבילו.

משל למה הדבר דומה: לשני בני אדם שנסעו בעגלה רתומה לסוס משוגע, והיה הסוס רץ בבהלה ומשליכם מן העגלה. עמד אחד מהם והתחיל להכות את הסוס באגרופו, עד שידו כאבה לו. לעג עליו האדם השני ואמר: הרי אתה מכאיב לידך ולא לסוס, מוטב שתיקח שוט ותלמד את הסוס הלכות נסיעה. לקח הלה שוט והתחיל להכות את הסוס מכות נמרצות, נבהל הסוס עוד יותר והיה כמטורף והשליך את הנוסעים לבור. יעצו להם אנשים חכמים שיקשרו את הסוס אל עץ, וילקו אותו מכות נאמנות כדי שלא יוכל לברוח ולהזיק להם, עשו גם זאת והיכו את הסוס זמן רב עד שנתייגע המלקה והסוס לא חזר למוטב. אמרו להם הואיל וכל העצות הנ"ל לא הועילו, אין עצה אחרת אלא להמית את הסוס הסורר והבלתי ממושמע, אולם דבר זה לא רצו לעשות כי צר היה להם על הסוס שלהם.

הנמשל: כן הוא הדבר בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל, ורוצים להענישו בכל מיני עונשים, אלא שכל העונשים האלה מכאיבים לצדיק עצמו, כמו שמצינו גם אצל הקב"ה, שנאמר "כי בכל צרתם לו צר" (ישעיהו ס"ג – ט'). נמצא שבכל הדרכים שמבקשים להעניש את העבריין סובל מזה הצדיק, לכן הוא מוכרח בעצמו לעשות תשובה בשביל כל ישראל, כדי שלא יהיו הם סובלים וגם הוא לא יסבול בגללם.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

אולם הרב משה גילה מיד כי משהו אינו כשורה, הוא החל לחקור את ראשי הקהל מה קרה? מדוע נפלו פניהם, מדוע אין הם אוכלים ושותים? כאילו ט' באב היום. לבסוף נאלצו לספר לו את כל הסיפור והוא מיד הודיע כי הצום בטל ומבוטל, לא היתה להם כל רשות להחליט על צום בלעדיו, אל דאגה אחי היקרים, ניסה הרב משה לנחם את ראשי הקהילה, אין זה המקרה הראשון, ובוודאי לא האחרון שאנו היהודים הועמדנו בפני מצבים כאלה, אני מקוה כי השם יתברך יתן לי את הידע הדרוש כדי שאוכל לענות לכל שאלותיהם, ושם ישראל לא יתבוה ברבים, אלא אדרבה, יתקדש יחד עם שמו יתברך.

בהגיע היום הגורלי, היה האולם העירוני מלא עד אפס מקום, יהודים ולא יהודים התחרו על המקומות, ברצותם להיות נוכחים במבחן המיוחד במינו, אשר תוצאותיו יכלו להיות הרי סכנות לגבי הקהילה היהודית. להזמנת הבישוף נענו ובאו פילוסופים אנשי מדע כמרים ואנשי רוח מכל הסוגים. רבי משה היה חיזור, אך כל סימני התרגשות לא ניכרו עליו, עיניו נוצצו וכל כולו אמר כבוד, מבטו העיד על החלטה נחושה כמו על בטחון בה' ית', הוא מוכרח לעמוד במבחן ולהצליח, כי לא רק גורלו הוא, כי אם גורל כל הקהילה היהודית מבחינה פיזית ורוחנית כאחד הועמד על כפות המאזניים.

המבחן החל, השאלות ניתכו על ר' משה אחת אחרי השניה, אולם הוא לא התבלבל ולא התפעל מאישיותם של שואלי השאלות, אלא התרכו בשאלות עצמן, והשיב על כולן כאחת, תשובותיו באו בשטף בקול שקט אך בוטח ללא היסוס או נגמגום כלשהו באולם שרר שקט מופתי, רק קולותיהם של השואלים וקולו השלו של הרב משה נשמעו חליפות, כך עברו שעות ארוכות, עד שלבסוף קם הבישוף והכריז כי המבחן נגמר, הוא נוכח לדעת כי כבודו לא נפגע על ידי כך שיצא לקבל את פני הרב החדש, אלא אדרבא, הוא שמח שהעיר קרקא זכתה לאישיות רוחנית כה מקסימה. בנאומו שנשא בפני כל הנאספים, ציין הבישוף כי יהיה זה לכבוד לו אם יוכל מפעם לפעם להזיז את הרב משה, ולשוחח אתו על ענינים שונים, ולקבל עצתו, הוא אמר כי היהודים שתיארו בפניו את גדלותו של רבם החדש, לא גילו אלא מקצת שבחו, והביע תקוה כי האוכלוסיה היהודית והלא יהודית של קרקא תחיה בשלום והבנה זו בצד זו. אין מספיק צבעים בקשת כדי לתאר את שמחת יהודי העיר נוכח הצלחת הרב לעמוד במבחן החמור, הם הורו לה' על חסדו ואמיתו והביטו בהערצה על הרב הצעיר שלא היה אלא מורנו הרמ"א הקדוש זיע"א, שהתפרסם מאוחר יותר בעולם היהודי כפוסק גדול שרשתו פרושה על כל העולם היהודי הרמ"א רבי משה איסרלש.

צ'ין אדם לחברו

הצדקנית שעמדה בנסיון

מעשה במשפחת אחת שהתגוררה בירושלים העתיקה לפני עשרות שנים, באותה תקופה יום כביסה למשפחה היה מהעבודות הקשות במשק הבית, עקרות בית של היום עם מכונת הכביסה האוטומטיות, לא יכולות לתאר לעצמן את הקשיים שהיו כרוכים בעבודה מאומצת זו. ובכן בשעה טובה ומוצלחת, אחרי כשש שעות עבודה מפרכת, תלתה עקרת הבית כנגד השמש שני חבלים מלאים בכביסה על שתי קורות לאורך החצר.

בצהרי היום נכנסה אחת השכנות לחצר כשהיא צועדת לביתה, משום מה נראו לה שתי הקורות האלכסוניות וחבלי הכביסה התלויים עליהם כמפריעים לה בדרך הילוכה, וכי המעבר בחצר לא מספיק רחב בעבורה לעבור בו. במקום לקבל זאת בהבנה ולשמור על יחסי אנוש בין שכנים, ולכוף מעט את הראש כדי לעבור. ברגע כמימרא תקף אותה יצרה ואחזה בולמוס של כעס ונקמה, נכנסה ברויזות לביתה, תפסה מספריים, יצאה לחצר וחתכה את שני החבלים מלאי הכביסה, כל הכביסה הצחה והנקה לאחר עמל מפרך, נפלה ברעש על אדמת החצר הבלתי מרוצפת.

האשה בעלת הכביסה עמדה לרגע כהמומה בפני המבחן הקשה, לפי הטבע האנושי היתה לכאורה צריכה להתפרץ בצעקות וקללות על השכנה ופעולתה המרושעת, כל היצרים האפלים התלקחו בקרבה דרוכים כאש עצורה, אך האשה שאבה

כוחות אדירים ממעיין אמונתה הצרופה והזכה, בתוך שניות גורליות גועשות התגברה על הנסיון הקשה, חסמה את שפתיה והצדיקה עליה את דין שמים, מסתמא זה מגיע לי ותהא צרתי כפרתי.

היא אספה את הכביסה מהארץ, שטפה והסירה את הליכלוך, חיברה וקשרה את החבלים, והלכה למגרש שכונת בתי מחסה ותלתה שוב את הכביסה בכיכר הגדולה. בשעות הערב הביאה את הכביסה היבשה לביתה במצב רוח טוב.

פרשת הנסיון טרם באה לסיומה, בעלה של האשה חזר הביתה אחר תפילת ערבית, והיא לא מספרת לו ממה שקרה לה בחצר, דומה כי הנסיון השני גדול הוא מהראשון, כי הרי דאגה בלב איש יסחנה, ומה עוד שמקרים כאלו עלולים לקרות לה שוב בעוד ימים ספורים מאותה שכנה רעה, אולם היא מתאפקת שנית ושוקת. הדבר היה נשאר בהעלם לולא אותה שכנה עצמה, שנכנסה בלילה מבושת לבית חברתה וביקשה לסלוח לה מאותה תקרית מכוערת. היא סיפרה כי בתחילת הלילה קיבל הילד שלה חום גבוה מאד באופן פתאומי, והיא תולה זה כעונש מן השמים על רשעותה היום בצהריים.

אותה צדקנית גבורת הרוח סלחה ומחלה לה. וזכתה שלשנה הבאה לאחר שנים של ציפייה נולד לה בן, שהיום הוא אחד מתלמידי החכמים הגדולים של ירושלים עיר הקודש.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ז' אלול

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ז)

יום ראשון ח' אלול

הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה (תקנ"ט)

יום שני ט' אלול

דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח)

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום שלישי י' אלול

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"נ)

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ז)

יום רביעי י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תרי"א)

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשענינוב (תרנ"א)

יום חמישי י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ו)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום שישי י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יוסף התמים על המצוות.

תלמוד תורה (י"ג)

א) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני. (אבות פ"ד מ"ט)

ב) כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. (שם, פ"ו, מ"א)

ג) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (שם, משנה ב')

ד) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה, ובעולם הבא. (שם, משנה ז')

ה) כל העוסק בתורה, וכו', מוחלין לו על כל עוונותיו. (ברכות דף ה' ע"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"ג

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס

ב"ר מרדכי מטשערנובל זיע"א

נלב"ע י"ג אלול תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת שׁוֹפְטִים - יֵשׁ מְרִיבוֹת אֶל תַּתְּפִּילָא

"כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דְבַר לְמִשְׁפָּט... דְּבָרֵי רִיבֵת בְּשַׁעְרֵיךָ" (דברים יז, ח)

נגד הָהָר" (שמות יט, ב) 'כאיש אחד בלב אחד'. יש מפרשים את הפיוט שאומרים בהגדה של פסח "והיא שעמדה לאבותינו ולנו. שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו"- **העובדה שלא היינו באחדות בלבד, עמד עלינו לכלותינו.**

אם היינו באחדות, לאויבים לא היה שום סיכוי נגדנו. ההצלחה שלהם לפגוע בנו היא רק בגלל פירוד וחוסר אחדות בתוכינו, כמו שנאמר לגבי עמלק: **"וַיָּבֵא עַמְלֵק וַיִּלְחָם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִּים"** (שמות יז, ח). **יש מסבירים שרפידים זה לשון פרידים שהיינו מפורדים ולא מאוחדים** (כלי יקר).

כשאין אחדות בעם ישראל עמלק מגיע וכל המרעין בישינ ח". כשיש אחדות בעם ישראל אף אחד לא יכול עלינו. **"הן עם פְּלִבְיָא יְקוּם וְכַאֲרֵי יִתְנַשָּׂא"** (במדבר כג, כד), כשעם ישראל מתנהג כעם אחד **"פְּלִבְיָא יְקוּם וְכַאֲרֵי יִתְנַשָּׂא"** (במדבר כג, כד).

יהי רצון שנפעל ונזכה לאחדות בתוכינו, כמו שנאמר **"וַיִּמַּי כְּעַמְךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצְךָ"** (דברי הימים א' יז, כא). מתוך כך נזכה לגאולה השלימה שעליה נאמר: **"וְהָיָה ה' לְמִלְכָּךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד"** (זכריה יד, ט).

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פניני לב

ע"א	כנסת לבת	צאת לבת	יבין תפ
י"ט	18: 27	19: 38	20: 24
ת"א	18: 45	19: 35	20: 21
מ"ט	18: 46	19: 37	20: 23
כ"ב	18: 46	19: 36	20: 22

הצלחה בגור"ר
יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו דרר בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהררה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

ראיתי פירוש על דרך הדרוש שהפסוק מדבר במישור הלאומי כדי להסביר את הסיבה לייסורים והצרות.

"כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ דְבַר לְמִשְׁפָּט"- אם תתעורר שאלה מדוע עם ישראל נידון לחובה במשפט וסובל. **"בֵּין דָּם לְדָם"**- שהדם של עם ישראל נשפך יותר מהדם של האויבים והגויים. **"בֵּין דִּין לְדִין"**- עם ישראל נידון לחובה במשפט לעומת הגויים שיוצאים זכאים. **"בֵּין נִגְע לְנִגְע"**- שבאים נגעים ומכות על עם ישראל. הסיבה לכך **"דְּבָרֵי רִיבֵת בְּשַׁעְרֵיךָ"**- בגלל שאין אחדות בעם יש מריבות ומחלוקות בין פלגים שונים.

בית המקדש השני חרב בגלל שנאת חנם ומריבות שהיו בעם ישראל, כמו הסיפור של קמצא ובר-קמצא. זו דוגמא לחורבן שנגרם בגלל **"דְּבָרֵי רִיבֵת בְּשַׁעְרֵיךָ"**.

"וְקָמַתְּ וְעָלִיתְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ. וּבָאתְ אֶל הַפְּתָחִים הַלְוִיִּם וְאָל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" (דברים יז, ח-ט). הפיתרון לכך- לך אל הכהנים שמלאים בחסד ואהבת ישראל כמו אהרון הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

הכהן מסמל את האחדות והשלום. רק כשעם ישראל ישאב את כוחו מהמקדש והכהנים ויתחבר אליהם הוא יבין מה כוחה של אחדות ואהבת ישראל. רק כשיש אחדות ואהבת ישראל יש הצלחה ביטחונית, כלכלית וחברתית. זו התרופה לכל הבעיות ברמה הלאומית והפרטית. זה סוד כוחו של עם ישראל, כפי שנאמר: **"וַיִּתֵּן שָׁם יִשְׂרָאֵל"**

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק ב'

על מה צריך להקפיד כשאומרים סליחות?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

לשיטת הספרדים, דעת מרן שצריך לברך את ברכות התורה לפני אמירת סליחות בגלל פסוקים שאומרים בסליחות. לשיטת האשכנזים, סומכים על שיטת מהרי"ל שלא צריך לברך את ברכות התורה לפני פסוקים שאומרים בדרך של ריצוי ותחנונים ולא בדרך לימוד.

סליחות שכתובות בלשון ארמית, כגון: 'רחמנא', 'דעני לעניי ענין', 'מחי ומסי' וכיו"ב לא יאמר אותם ביחיד, מכיוון שמלאכי השרת לא מכירים לשון ארמית. אבל כשיש עשרה מישראל, הציבור לא זקוק לעזרת מלאכי השרת, כי השכינה שורה עימם.

יחיד לא רשאי לומר שלוש עשרה מידות של הפסוק: "וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו" (שמות לד, ו) בדרך תפילה ובקשת רחמים, אבל רשאי לומר בטעמי המקרא כדרך קריאת פסוקים בלבד.

אין לכפול את הפסוק 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' שאומרים בסליחות. שליח הציבור אומר את הפסוק פעם אחת והציבור עונים אחריו פעם אחת בלבד.

אמירת סליחות צריכה להיות בכוונה, בנחת, במתינות ובהכנעה יתירה. בפרט כשאומרים י"ג מידות. צריך להבין את מה שמוציא מפיו, ולומר בלב נשבר ונדפה. האומרים: "עננו אבינו עננו", ו"עשה למען שמך" במהירות ובחופזה, לא יפה עושים אלא צריך לומר במתינות.

כשאומר את הווידוי והסליחות, החי יתן אל ליבו לפשפש ולהרהר במעשיו ולחזור בתשובה שלימה. ישתדל להוסיף מצוות ומעשים טובים לפני יום הדין, יום שבו שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

חסידים ואנשי מעשה בודקים את התפילין שלהם בחודש אלול. הכותב מכתב לחבירו בחודש אלול, נוהג לכתוב בתחילת המכתב: "לשנה טובה תִּפְתָּמוּ וְתִתְחַתְּמוּ".

כיצד זוכים לילדים תלמידי חכמים

להלן סיפורים מופלאים שאותם סיפר המחנך הדגול רבי משה טורק זצ"ל ומעובדים מתוך העלון 'זכרו תורת משה'. ניתן ללמוד מהם כי כאשר ההורים מוסרים נפש עבור הילדים, הם יזכו בעז"ה לילדים תלמידי חכמים ובעלי מידות טובות.

ר' משה טורק סיפר כי כאשר זכה לקבל את הנהלת ת"ת יסודי התורה בתל אביב, הוא הבחין בשלושה אחים שהתבלטו בהנהגה שלהם: מידות טובות, הקשבה ודרך ארץ. הוא חשב בליבו: "אני חייב לברר מדוע". הוא הזמין את האמא של אותם ילדים ושאל אותה: "איפה נולדת? איך היתה הילדות שלך? שלא היה ביה"ס בית יעקב ולא סמינר בית יעקב? איפה התחנכת?"

היא ענתה: "לא היה לי קל. אני באה מבית גדול. היו הזמנים קשים מאוד. חייבו אותנו ללכת לביה"ס בשבת, מכיוון שהם רצו להכשיל את בנות ישראל רח"ל בחילול שבת. בשבת היתה מורה מיוחדת שדרשה מהבנות לכתוב". האמא סיפרה איך היא התגוננה: "בכל יום חמישי הייתי פוצעת את אחת האצבעות של ידי הימנית, עד כדי כך שהיו צריכים לעשות לי תחבושת גדולה. כך באתי לבית ספר בשבת עם תחבושת והמורה לא היתה יכולה להגיד לי לכתוב". אמרתי לאישה הזאת: "גברת, אני כבר יודע הכל. אני לא צריך שתגידי לי יותר. אני כבר מבין איך זכית לכאלה ילדים מחונכים. אישה שמוכנה לחתוך באצבעותיה כדי לא לעבור חילול שבת, הקדושה עוברת לילדים!".

סיפר לי שכן, שאביו היה עשיר בעל בית חרושת. הוא ואחיו למדו בביה"ס העירוני בחו"ל. שם רצו להכשיל ילדים יהודים לחלל שבת. השכן סיפר: "יום אחד נודע לאבי, שאחד מהפועלים שלו הפך להיות האחראי בביה"ס שבו אנחנו לומדים. אבי לקח את המפתחות של בית החרושת, הלך לאותו פועל ואמר לו: 'אתה רואה את המפתחות האלו? הם המפתחות של בית החרושת. אתה כבר עובד אצלי הרבה זמן. דע לך, אם אתה תסדר ששלושת הילדים שלי לא יחללו את השבת - בית החרושת שייך לך. הנה לך המפתחות של בית החרושת'".

האבא הזה זכה לקיים "וְאֶהְבֶּתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" (דברים ו, ה). כדי שהילדים שלו לא יחללו את שבת קודש, הוא נתן לפועל שלו את כל בית החרושת שלו. בזכות זה הוא זכה ששלושת בניו יצאו תלמידי חכמים יראים ושלמים. מי כעמך ישראל!

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אלימלך אשכנזי זצ"ל

הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצוק"ל גאב"ד מעלבון - נולד ב-כ"ט אדר ה'תרע"ז (1917) בבודפשט שבהונגריה. נקרא על שם אבי אימו, גאב"ד האראדענקא זצ"ל, שהיה מגדולי משיבי תשובות בהלכה בדורו בגליציה, יחד עם רבי מאיר אריק זצ"ל ובעל 'מחזה אברהם' זצ"ל. כשהיה בן חמש שנים עבר לגור ליד אבי אביו, הגה"ק רבי יצחק אשכנזי זצוק"ל (האדמו"ר מאלעסק) בעיר סטאניסלוב שבגליציה. עוד כשהיה ילד נודע כעילוי עצום ומתמיד גדול, שאינו מבטל רגע כמימריה. בילדותו נבחן על כמה מסכתות הש"ס בע"פ אצל רבי חיים הגר מאנטניא שגר בעיר. כשהיה בן חמש עשרה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ביקר בסטאניסלוב, והבחור העילוי דיבר איתו בלימוד במשך שעה ארוכה. רבי מאיר התפעל מאוד מגודל גאונותו המקיפה וביקש ממנו לבוא ללמוד בישיבתו המפורסמת ישיבת 'חכמי לובלין' בפולין. שם הירבה בלימוד התורה הקדושה. למרות שכל תלמידי הישיבה היו מובחרי תורה, הוא נודע כאחד ממוחדי גדולי המתמידים, הבקיאים והעילויים שבישיבה. כשרבו ר' מאיר שפירא נפטר בשנת ה'תרצ"ד (1933), הוא נבחר מטעם ראשי הישיבה לנסוע בערי פולין וגליציה, להספיד את רבו הגדול. רבינו זכה אז להוקרה מגדולי התורה שבאותו דור. לאחר מכן למד אצל דודו אחי אביו, הגאון ר' יואל הי"ד (גאב"ד טרעסיף) ואצלו קיבל שימוש להוראה. נסמך להוראה ע"י גדולי אותו הדור. ה'דברי יואל' מסאטמאר זצ"ל כתב עליו בבחרות: "ולולא גדרי הגדול ודאי אין ספק שהייתי בין הנמנים לסומכו בשתי ידיים בכותבת הגסה, אבל כל מי שיעסוק עימו יראה בעצמו חשיבות ותורתו המעדת עליו. נחת ינחתו בו בכל מקום בואו ליתן לו חלק בראש בין עמודי התורה".

בשנת ה'ת"ש (1940) עלה לירושלים ושם התחתן. כשהיה חתן עלו אצלו כמה מגדולי ירושלים, וביקשו ממנו לדרוש בביה"כ 'ישועות יעקב' במאה שערים. מיד לאחר חתונתו כבר הרביץ תורה בישיבת 'חכמי לובלין' בשכונת בית ישראל בירושלים, שהוא הקים עם החברותא שלו, הגאון רבי שמואל ואזנר זצ"ל. בנוסף מסר שיעורים מדי יום בבתי המדרש סאטמאר ובעלז בירושלים. גדולי הדור ביקרו אותו בביתו בירושלים, בהם: האדמו"ר מבעלז, האדמו"ר מסאטמאר, גאב"ד טשעבין, גאב"ד פרעשבורג, חברי ביה"ד העדה החרדית ועוד הרבה רבנים ואדמו"רים. בשנת ה'תשי"ח (1958) התמנה כגאב"ד סאן פאולא ברזיל בהמלצת גאב"ד טשעבין שכתב מיוחד לראשי הקהילה למנות את הרב בהיותו מרא דכולא תלמודא. בשנת ה'תשל"ל (1970) התמנה כגאב"ד מעלבון אוסטרליה. בסוף ימיו עבר לשמש כרב בסי געיט שבברוקלין. בערים בהם שימש כהגאב"ד, העלה על נס את הכשרות, שחיטה, מקוואות, הוראה, חינוך הילדים ועוד. קירב את לבבות בני ישראל לאביהם שבשמיים וללימוד התורה. נודע בעולם כאחד מגדולי הרבנים ופוסקי הדור וכנואם בחסד עליון. אלפים ורבבות שתו בצמא את דבריו. גאון אדיר שכל הש"ס וארבעת חלקי שו"ע היו שגורים על לשונו. אהבת ישראל שלו היתה מופלאה ורבים נושעו על ידו. ייסד בירושלים את כולל 'רב אחא' להשתלמות בהוראה לרבנים. נפטר ביום שלישי, פרשת כי תצא, י' אלול ה'תשע"ב (2012). חי כ-95 שנים. ציונו בהר הזיתים שבירושלים.

אביו: רבי אלכסנדר חיים (נשיא ישיבת אור תורה בסטאניסלוב ולאחר מכן נשיא העדה החרדית בירושלים). **אימו:** הרבנית בלומא רוזא. **חמיו:** רבי זלמן וובר (רב ביהמ"ד ע"ש רבי נתן אדלר בפרנקפורט גרמניה ולאחר מכן מראשי כולל שומרי החומות בירושלים). **מרבתינו:** רבי מאיר שפירא.

חברותא: רבי שמואל ואזנר (הגרא"א מסר להגרא"ש את הרבנות כרב זכרון מאיר בני ברק, אחרי שמייסד השכונה ר' חיים יעקב הלפרין הציע להגרא"א את הרבנות). **מתלמידיו:** ר' יהודה רבינוביץ (ר"מ ישיבת טשעבין), ר' שמואל בֶּרֶנְדְסוֹדֶרְפֶּר, ר' שמעון יצחק שלזינגר (חברי הבד"ץ העדה החרדית), ר' מרדכי שלמה שטיינמץ (דומ"ץ וזינץ), ר' משה ידלר (מח"ס מאור השבת) ועוד. **בניו:** ר' יצחק זצ"ל (אדמו"ר מאלעסק), ר' זלמן זצ"ל (מקים ארגון החסד 'משמחי לב'), ר' חנוך דב (אדמו"ר מהאראדענקא), ר' אשר אנשיל (ממלא מקומו כרב ביהמ"ד 'חוות דעת' בברוקלין), ר' שלום אהרן (ר"י נדבורנה בבני-ברק), ר' יהושע (ר"כ רב אחא ור"כ פאג"י ירושלים). **חתניו:** ר' מאיר אברהם אילוביץ (ממלא מקומו כאב"ד סאן פאולא ברזיל), ר' יחיאל באב"ד (אב"ד טארטיקוב ברוקלין).

רבינו לא קבע 'שעות קבלה' בביתו. הוא רצה שיוכלו להיכנס אצלו, או להתקשר אליו, בכל שעה משעות היממה. הן אם זה שאלה הלכתית, והן אם זה עצה לשאול בדעת תורתו. במקרה שזה היה דחוף, ידעו שהרב מסכים לפנות אליו אפילו באמצע הלילה. פעם קרה שבני הבית התעוררו באמצע הלילה וראו שהרב לא בבית. אומנם לא נחרדו, ביודעם שמן הסתם היה איזה צורך דחוף לעזור ליהודי. בבוקר נודע להם שאכן באמצע הלילה אברך התקשר לרב ואמר לו שאביו נפטר באופן פתאומי. היו כמה שאלות הלכתיות ועוד דברים, שהיו צריכים לדעת באופן מיידי. מיד בלי לחשוב פעמיים, הרב נסע לבית הנפטר בכדי לעזור בכל הדברים הנצרכים.

להתמדתו בתורה כמעט שלא היה אח ורע. אפילו בשנות זקנותו לא איבד זמן לריק. הרב ניצל כל רגע ללימוד התורה גם בשעות הקטנות של הלילה. כשהיה בן 92 קרה פעם שלמד לאחר חצות לילה בישיבה על כסא. כששם לב שהוא נרדם, קם על רגליו והמשיך ללמוד בעמידה כדי שלא ירדם. אולם הגוף שהיה מאוד עייף עשה את שלו. הרב נרדם בעמידה ואז נפל על הרצפה ושבר את הרגל. שנא את הבטלה ואיבוד הזמן בתכלית. הזהיר בכל הזדמנות על ניצול הזמן והתמדת הלימוד.

רבינו ראה שאחד מנכדיו מבזבז זמן מיותר בחיפוש אחרי גנזי מטמוניות מימי קדם, חידודי-תורה, סיפורי-קודש וכו'. רבינו קרא לו לשיחה ארוכה שהיתה בה תוכחה מגולה על גודל חובתו להשקיע את כל מעייניו בעיקר, לימוד וביורור מקצועות התורה, ללבנם ולשננם על בורין, במקום להתעסק בטפילות ושיירי מצווה שבאותו 'לקינוח' אחר העיקר.

היה רגיל על לשונו של רבינו לחזור על מה שנהג רבו הגאון רבי מאיר שפירא לכתוב לפני חתימת שמו 'החותם בלב מלא געגועים לאהבת תורתנו הקדושה'. ראו את זה כל הזמן על התלמיד הגדול שאת זה הוא 'חי' במשך תשעים וחמש שנותיו.

מְחִילָה וְיִשׁוּעָה

שהעברה לא תתבצע היום. אם הוא מעוניין שינסה לבוא מחר על הבוקר, בתקווה שזה יצליח.

הוא אמר בארסיות: "אני במקום הזה לא דורך. בעצם אני חוזר בי. אני כן אדרוך כאן ביום שכף רגלך לא תדרוך כאן. אני לא אנוח ולא אשקוט עד שאתה תעוף מהמקום הזה".

חשתי כעס עצום ושנאה כלפי האיש הזה שהתעלל בי ופצע את נפשי בפני העובדים שלי ובפני כל הקהל. לפתע עלה רעיון במוחי.

בין צוות הפקידות היתה אחת שלא זכתה לפרי בטן במשך 12 שנים. מה לא עשינו למענה. חילקנו בינינו ספרי תהילים וקיבלנו על עצמנו קבלות רוחניות, אבל דבר לא קרה.

מצאתי עצמי קורא בהתרגשות: "אני מוחל לאיש הזה, ומקדיש את כל מה שעברתי כדי ש... (כאן נקבתי בשם העובדת ובשם אימה) ובעלה יזכו לפרי בטן במהרה!".

רק מי שהיה שם הבין איזו הקרבה זו. ההשפלה שעברתי היתה משהו שבני אדם לא מוחלים עליו 20 שנה. אני לקחתי את זה טרי ומדמם וביקשתי למען אותה האישה.

באותו לילה לא ישנתי. המילים הקשות שהאיש אמר חרכו את נשמת, וגרמו לי מפעם לפעם לפרץ דמעות. למחרת האיש המעליב הגיע לסניף.

הוא ניגש אלי וביקש ממני סליחה. הוא סיפר כי חמיו המתין בביתו להודעה שהעברה בוצעה. כדי לקבל את הכסף היה עליו להמתין לאישור ההפקדה ולאחר מכן לגשת לבניין משרדים שבו שוכן ה'ווסטרן יוניון'.

באותו הזמן רעידת אדמה אירעה במקסיקו בעוצמה של 7.1 בסולם ריכטר. עשרות בניינים קרסו וביניהם בניין המשרדים שחמיו היה צריך להיות בו אם היתה מתבצעת ההפקדה. מאות אנשים נהרגו שם!

"בשעה שהקב"ה עיכב את ההפקדה כדי שחיי חמי יינצלו, אני ביישתי אותך", מירר בבכי. סיפרתי לו שמחלתי לטובת עובדת ששנים ארוכות לא זכתה לפרי בטן.

הוא ביקש את שמה של הפקידה, כדי שגם הוא יתפלל עליה ויצא מהדואר. תשעה חודשים וחצי בדיוק לאחר המקרה, נולדה בת לפקידה שלי.

בורא עולם מסובב את עולמו כרצונו. הוא קלקל את המחשבים כדי שיהודי במקסיקו לא יצא מביתו כדי לקבל את ההפקדה, ולא ימצא את עצמו במרכז רעידת אדמה קטלנית. במקביל, הוא שלח אדם ששפיל אותי, כדי שאוכל למחול ולתת את המחילה שלי במתנה לזוג חשוק ילדים.

להלן סיפור שהמעובד מתוך 'גליון האמונה'. סיפר אותו הרב משה ישראל. מסיפור זה יש ללמוד כי כל דבר שקורה בעולם הוא בהשגחה פרטית מאת הבורא, וכן כאשר פוגעים באדם והוא לא עונה, אותו זמן הוא עת רצון. ואם אותו אדם יבקש בזמן זה, בקשתו בהחלט עשויה להענות בשמיים. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

אני מנהל סניף דואר כעשר שנים. מדובר בתפקיד קשה ותובעני, עם המון לחץ ותמיד יש מחסור בכוח אדם. יום אחד בשעת צהריים לקוח הגיע וביקש להעביר כסף למקסיקו.

התהליך הוא שההפקדה נעשית בסניף בנק הדואר. אותו אדם שעבורו הופקד הכסף צריך להגיע לאחד מסניפי 'ווסטרן יוניון' ושם הוא מושך את הכסף.

האיש ביקש להפקיד 5,000 דולר ולהעבירם למקסיקו לחמיו. הפקידה מנסה לעשות את ההעברה, אבל כנראה יש תקלה במחשבים וההעברה נתקעה.

בינתיים אנשים רבים התאספו בסניף. אחרי מספר ניסיונות אני אומר לפקידה שתמשיך לקבל קהל בעניינים אחרים. האיש אמר לי: "אבל אני בתור". השבתי לו: "נכון, אבל כרגע יש בעיה. אנחנו לא יכולים לעכב את כולם".

האיש הרים את קולו ואמר לי: "זה לא בסדר מה שאתה עושה!". אני מנסה להיות אדיב ואומר לו: "תבין אדוני, יש עוד אנשים שצריכים את הפקידה, וההעברה שלך כרגע לא עוברת. תמתין כמה דקות ואני מבטיח לך שננסה שוב".

אחרי מספר לקוחות אמרתי לפקידה לנסות שוב לטפל בענייניו. ההעברה שוב לא מצליחה להתבצע. הלקוח חייג בינתיים לחמיו, ושוחח איתו בעברית בקול גדול.

הוא היה מעוניין שכל הסניף ישמע מה שיש לו לומר: "אני בסניף הכי גרוע בארץ עם המנהל הכי גרוע בארץ. עוד לא ראיתי אדם כל כך לא מקצועי" כאשר כל האנשים שומעים.

הוא תיאר לחמיו בצורה ציורית מה אני עושה כעת, כמה לאט אני עושה את זה ואיך אני מנהל את הסניף. האיש השפיל אותי לעיני כל והשתלח בי. היתה לו לשון חדה ומרושעת והוא ידע איך לעשות זאת.

הוא המשיך לתאר כיצד אני מתפקד בבית שלי. הוא גם הוסיף ברשעותו שאני מונית למנהל בגלל פרוטקציה של מישהו שלא הצליח לדחוף אותי למקום אחר.

אני מנסה ללמד זכות על שתיקת הקהל. באותה תקופה תפקוד 'דואר ישראל' באמת היה מתחת לכל ביקורת, אבל עדיין ציפיתי שיהיה מישהו שיבוא להגנתי.

עיקר הכאב שלי היה שהעובדים שלי, האנשים שמתחתי, היו עדים לכך. שעת הסגירה הגיעה. נאלצתי להודיע לאיש

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב שמואל בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
פואל אברהם בן רג'נה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	אלהו אליאס בן אלגריה ז"ל	הרמנים בן רחל ז"ל
אביבה בת איירן ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
אביבה וושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

שופטים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת שופטים

- הולך בתום ילך בטח - עיקר האמונה והבטחון כשהם בתכלית התמימות.....ב
- רך הלבב - להיות 'רך לבב' ולא לנהוג בתקיפות.....ד
- שופטים ושוטרים תתן לך - הזמן גרמא להרבות ביראת שמים.....ז
- קול דודי דופק - ימי אהבה וריעות, רחמים ורצון.....י
- ובשופר גדול יתקע - תקיעת שופר בחודש אלול.....יב
- ישוב אל ה' וירחמהו - עבודת התשובה בימים אלו.....יג
- כי ה' אלוקיך עמך - לכן אין מקום לייאוש.....טז

פרשת שופטים

הולך בתום ילך בטח - עיקר האמונה והבטחון כשהם בתכלית התמימות
 אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל
 בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו. פסוק זה הוא
 יסוד ו'אבן שתיה' שיעמוד האדם על דרך אחת - והיא,
 אמונה פשוטה בלא שום חקירות ודרישות, וכן אמרו
 בפרשתן (יה יג), 'תמים תהיה עם ה' אלוך', וברש"י
 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור'

א. כתב 'בעל הטורים', וז"ל, תי"ו גדולה (האות ת' בתיבת 'תמים' היא תי"ו רבתי) - שאם תלך בתמימות כאילו קיימת (את התורה) מאל"ף עד תי"ו. כי זה יסוד כל התורה כולה להלך בתמימות מתוך אמונה שלימה בבורא ית"ש. ואילו הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק בפרשתו) אמר כי בא לרמז, שיש בתוכה מקום לכל הרוצה להיכנס בכלל התמימים ובצל כנפיה יחסיון (לבד מבעל גאווה - שמחזיק עצמו 'גדול' יותר מהתי"ו), ולא די בהבטה בעלמא אלא יכנס בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו תחת צילא דמהימנותא, להאמין בכל המתרחש עמו שהוא בהשגחה פרטית מעם הבורא יתברך שמו. ב. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער שמירת השבת פ"ג בהגה"ה) וז"ל, 'וכיון שדעת האדם מעוטה כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות ולהאמין שכל מה שהוא עושה, הוא הכל לטובה, כי מפי עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד, כמו שמובא בגמרא (ברכות ס:) במעשה דרבי עקיבא, עכ"ל.

מעשה היה בירושלים בימי קדם, בשני אברכים שהיו לומדים ב'כולל ליוצאי גאליציא', והיה אחד מהם רודף את חבירו עד חרמה... בכל עת מצוא היה מתנכל אליו בכל מיני 'חכמות' והצקות, בצר לו היה ה'נרדף' נכנס לשפוך את צערו בפני הרה"ק רבי דוד בידערמאן מלעלוב זי"ע, בכל עת היה הרבי מנחמו וחוזר בפניו על דברי חז"ל (גיטין לו:): 'הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו' - יבוא יום ותראה כי השתיקה הביאה לך רווחים גדולים ועצומים, שתוק נא וירווח לך בבוא העת. דברים אלו היו משקיטים במעט את סערת רוחו, עד ששב ה'רודף' למלא סאתו במנת בושות בזיונות ורדיפות, אז היה ה'נרדף' ממחר שוב אל הרה"ק, והרבי הזכיר לו כבראשונה 'הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין...' וחוזר חלילה.

עברו הימים ובנו של הנרדף הגיע לפרקו והתחילו ה'שדכנים' לדבר בו נכבדות, אלא שבכל פעם שנתקרבו הדברים לידי גמר ב'שבירת צלחת', נשמע סירוב מהצד השני, וכל זה נזקף לזכותו של ה'רודף' שהיה 'עובד' יומם ולילה להודיע לכל על 'חסרונותיו' של המדובר ושל משפחתו... פקעה סבלנותו של ה'נרדף' ומיהר אל הרבי בזעקת 'הצילני נא...' אך הרבי בשלו - אמרו חז"ל 'הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

וכן היה גם כאשר הגיעה גם בתו לפרקה בתוך כך, והוכרח הרודף להוסיף כמה 'שעות' לעבודת הקודש שבחר בה... כי מעתה עליו לדבר סרה לא רק על בנו אלא אף על בתו של צדיק נעזב זה. ביום מן השמים נפתחו שערי שמים, ונגמרו ב' השידוכים בכי טוב - בשידוך אשר היה נהוג לפעמים בעיה"ק ירושלים ושמנו נקרא 'א ביט' (מלשון 'חליפין'... שב' משפחות משתדכים פעמיים כאחד, זה נותן בן ובת וזה נותן בת ובן), והיו עיני ה'רודף' ראות וכלות ואין לאל ידו להושיע.

משהתקרבו מועד ב' החתונות, וירא הנרדף כי אין הפרוטה מצויה לצרכיו היום יומיים, עאכו"כ לצרכי נישואים כפולים. בלית ברירה שם פעמיו לעיר הבירה וויען (ווינא), לפקוד את ביתו של 'משה הגביר' אשר היה ידוע כאיש חסד נדיב לב, אולי יחוס עם עני ואביון... מיד בהגיעו לווען מיהר לבית הגביר, שם נודע לו שאינו 'בן יחיד', וקבעו לו שביום פלוני 'יזכה' להיכנס לחלות את פני הגביר...

בלית ברירה שכר הלה חדר בבית המלון באותה עיר עד הגיע זמנו להתקבל אצל העשיר. בהגיע זמנו אסף את מטלטליו בדרכו לעזוב את המלון, כי מה לו לחפש ברחובות וויען אחר שכבר יתקבל אצל 'משה הגביר'. כאן נתהפך

באר הפרשה - פרשת שופטים

ג

מזלו לטובה וברכה, כי בדרכו נכנס ל'בית הכסא' מצא שם 'אוצר' - ארנק מלא וגדוש במטבעות לרוב, מיד חישב בדעתו כי מצד הדין הרי מותר לו לקחת המעות שהרי רוב הנמצאים שם הינם גויים ו'אבידת עכו"ם מותר' (ח"מ רסו א) לאידיך אוי לו ואוי לנפשו אם ייתפס בכך, על כן נטל את המטבעות ועירבם יחד עם הפרוטות המועטות שהיו ברשותו עד עתה, ואת הארנק של ה'גוי' זרק לתוככי ביה"כ, ומיהר להימלט על נפשו פן יתעורר 'בעל האבדה' לחזר אחר אבדתו... אך את אשר יגור בא לו - כי ברצותו לצאת מבית המלון כבר היה הבית מוקף בשוטרים רבים שבאו לחפש אחר ה'גנב' שגנב את הארנק משר גדול ששהה שם ביום הקודם, 'פקודה' ניתנה מראש השוטרים שעל כל הנמצאים להישאר איש איש בחדרו, והשוטרים יחפשו בכל החדרים עד שימצאו את הגנב, בלית ברירה חזר היהודי לחדרו כשהוא חרד לקראת הבאות...

כאשר הגיעו השוטרים אל חדרו של היהודי פשפשו ומצאו בכליו סכום אדיר הדומה כמעט לסכום האבידה (כי לא היה הסכום מדוייק לסכום האבידה, שהרי כמה פרוטות הוסיף משלו, וגם את ה'ארנק' לא מצאו), מיד חשדו בו שהוא הוא ה'גנב' (באותה העת היה דבר זה כרוך אף בסכנת מוות מצד המלכות) דאל"כ מניין לעני כמותו סכום גדול כל כך, אולם כאשר שמע היהודי את דבריהם נענה ואמר בבירור, איני יודע מדוע נטפלתם אלי - הרי אנכי מנהל עסקים גדולים בכולל גאליציא בארץ ישראל, ואלפי אלפים דינרי זהב וכסף עוברים תחת ידי בעסקאות שונות, ואין 'סכום כזה' בגדר 'חידוש' אצלי כלל. השוטרים שעמדו מסביבו לא ידעו מה לעשות בדינו, שכן לא ידעו מה הוא סח - מהו 'כולל' ומהו 'גאליציא'... ואלו עסקים נערכים שם... מכיוון שכן החזיקו אותו במעצר, ולבינתיים שלחו על ידי ה'קאנסול' שלהם בארץ ישראל שיברר ב'כולל גאליציא' אודות זה האיש ומה מעשיו. בהגיע ה'שליח' אל הכולל אינה ה' ופגש במיודענו ה'רודף', וישאלהו האיש 'התכיר את פלוני ומה מעשיו'... שאלו הרודף, מי שלחך הנה, ויען השליח 'מעיר הבירה ויען נשלחתי לברר אודותי', הבין הרודף שמן הנראה מפרסם הלה את עצמו בפני הגבירים הנדיבים כעני מרוד וחסר כל, והם שלחו לברר אם דבריו כנים ומצבו גרוע כל כך או שמא רמאי הוא. החליט הרודף לגמור אתו את החשבון והחל לדבר גדולות ונפלאות - תדע לך, שיהודי זה מהסוחרים הכי גדולים כאן בכולל, משופע הוא במעות ועשירות לרוב... כשמוע ה'שליח' את דבריו שלח את ה'ידיעות' לווען, שם שחררו את היהודי עם האוצר הגדול בידו, ו'ליהודים הייתה אורה'.

משחזר ה'רודף' לביתו שבעיה"ק ירושלים מיהר לעלות להיכל הכולל, וערך שם מסיבת 'לחיים' בנדיבות והרחבה, שם נשא את דברו וגולל את כל חסדי המקום עמו... והפטיר, יודע הנני בבירור שאחד מבני הכולל כאן הצילני ממוות לחיים, ואף העלה אותי מבירא עמיקתא לאיגרא רמא בעשירות מופלגת, מודה אני לו בכל לבי... ועד היום הזה מפורסמים צאצאיו כ'בעלי פרנסה'.

ומלבד שמכאן נראה על גודל שכרו של זה השומע חרפתו ואינו משיב, אך בעיקר מה שלמדנו מכאן הוא גילוי הטובה שנצמחה לו מהרעה דייקא, שרק על ידי אותו 'רודף' זכה שנתקיים בו 'מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, להושיבי עם נדיבים'...

ג. וכלל הדברים הוא כמו שכתב רבינו ה'אבן עזרא' על הפסוק (לעיל יג ה) 'אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו' - 'מלשאול למה זה', והרי זה מועט המחזיק את המרובה...

הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (מקץ אות טו) מביא מעשה נורא, שפעם נענה 'בעל יסורים' גדול רח"ל לפני הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, שהוא חושש שברכתו 'שעשה לי כל צרכי' אינה אלא ברכה לבטלה, שהרי אין לו כלום, וכפי הנראה 'לא עשה לי כל צרכי'... נענה לו הרה"ק ואמר, ה'צורך' שלך הוא לקבל באהבה את כל הנהגת הבורא ית' עמך, ואכן עשה לך כל צרכיך, שהזמין לך כל העובר עליך בכדי שתגיע לתכליתך לקבל הנהגתו באהבה ובאמונה... וכתב ה'שפתי צדיק' שהן הן דברי רש"י 'מה שבא עליך קבל בתמימות', כלומר לקבל הנהגת הבורא ית' באהבה ובאמונה תמימה.

הגה"ק החיד"א זי"ע (נחל קדומים) מפרש בלשון הכתוב שבתחילת הפרשה 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך', שהנה מצינו בחז"ל (שוח"ט פכ"ג) שפירשו מה שנאמר (תהילים כג ד) 'שבטך ומשענתך המה ינחמוני' - 'שבטך אלו הייסורין', ולפי"ז יש לפרש גם בפסוק זה 'ש'שבטיך' אלו הייסורים אשר הקב"ה נותן 'בכל שעריך', ובאמת ה' אלוקיך 'נותן' לך - שאותם ייסורים הם מתנה מאתו ית' וממידת רחמיו, בכדי לעורר את האדם לשוב אליו ית'.

פעם נכנס יהודי בעל צרות ויסורים אל הרה"ק מטאהש זי"ע, ובכה לפני הרבי על הררי צרות ויסורים שתכפוהו אחד אחר השני, באותה שעה עמד על השולחן אשר לפני הרבי כוס זכוכית גדולה עד מאד מלאה במשקה תה

באר הפרשה - פרשת שופטים

חז"ל (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה, ולכן כפל רש"י הקדוש תיבת 'תמימות' - כי זה כל האדם'.

כתב 'רבינו בחיי' (ד"ה כי תועבת) בביאורו של פסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך', שבא לומר לאדם כשתהיה תמים, אזי תהיה עם ה' אלוקיך, כדוגמת הנאמר במשה רבינו ויהי שם עם ה' (שמות לד כח). וכאשר יזכה להיות עם ה' אזי יאיר עליו אור העליון כמו שנאמר (דניאל ב כב) 'ונהורא עימיה שרא'. ולמדך הכתוב הזה על מעלת מידת התמימות ועל גדול שכרה. וכן אמר דוד המלך (תהלים מא יג) ואני בתומי - ע"י שאתהלך בתמימות, תמכת בי ותציבני לפניך לעולם - שעל ידי

התמימות עומד האדם כביכול לפניו קוב"ה לעולם. וכן פירש גם רבינו 'הרוקח', והוסיף דבר נורא, כי מהאי טעמא אמרו חז"ל (בר"ר סח יב) שדמותו של יעקב אבינו חקוקה בבסא הכבוד, כי הוא היה 'איש תם', על כן זכה להיות 'עם ה' אלוקיך', ורמז לדבר ממה שמצינו בנבואתו של יחזקאל ב'מעשה מרכבה' דכתיב (א י) 'ודמות פניהם פני אדם, ס"ת תמים.

ךך הלכב - להיות 'רך לבב' ולא לנהוג בתקיפות

בפרשתן (טו כא), 'לא תמע לך אשרה כל עין אצל מזבח ה' אלוקיך אשר תעשה לך', וביאר

חם ורותח, משהתגבר בכיו של החסיד אמר לו הרבי קרב אלי, ושוב אמר לו קרב יותר יותר, ועל כל צרה וצרה שמנה החסיד שפך הרבי מעט מהתה הרותח עליו ועל בגדיו, ונרטבו בגדיו, כמוכן שהחסיד לא פצה פיו בתרעומת או בפליאה לפני הרבי מדוע הוא מתיז עליו אחת למעלה ושבע למטה, מתוך ידיעה שהרבי מכוון בכל מעשיו ובכל תנועותיו יחודים ובוודאי יש לו בזה ענינים נשגבים.

משגמר החסיד להתאונן ולבכות שאלו הרבי וכי לא כאב לך התזת המשקה הרותח עד מאד, ענה החסיד, אכן כן, א"כ מדוע שתקת בהשקט ובטח, ומדוע לא הראית כל פליאה או תמיהה על שפיכת התה עליך, גמגם החסיד, אך הרבי דחק בו, נו, אמור נא מדוע שתקת, ענה החסיד כי יודע אני אל נכון שכוונת נשגבות יש לרבי בכל דרכיו ומעשיו, ומובטח הייתי שהרבי ממתיק בזה מעלי את כל הדינים, ומבטל ממני כל יסורים, אמר לו הרבי בהערה והארה, מאחר שאני נקרא טאהשער רבי הנך חושב שאני יכול להמתיק דינים... לכן שתקת, לא צעקת, ונשארת בשלוות הנפש, אם כן, ק"ו בן בנו של ק"ו שהקב"ה שהוא אדון כל, והוא באמת ממתיק דינים ומיטיב לכל, מדוע הנך צועק ומתלונן, תנוח דעתך ותשלולו נפשך ותאמין בו שהכל לטובתך השלימה.

ד. ובכלל התמימות להלך אחר רצון הבורא בתום ובבטח מבלי לחשוב חשבונות רבים - מה וכיצד יעלה בגורלי אם אעשה כך וכך - כפי רצון הבורא מעמו, ואף אם לא יגלה לבסוף כי היה ריווח בדבר יאמין כי כן הוא. ידוע דבר המעשה שסיפר הרה"ק מרוז"ן זי"ע על 'איש חסיד' מורם מעם שלפרנסתו עסק במסחר אבל כלל גדול היה לו שלא לעסוק במסחר קודם התפילה - על אף שפעמים ארכו לו התפילה והכנותיה זמן רב. פעם אחת 'נתקע' הסוחר עם כמות גדולה של סחורה (פרוזה למעילים) שלא הצליח למוכרה עד שעזרו הקב"ה ובא שליחו של השר לקנות ממנו את כל הסחורה עבור חיל השר... אלא שהסוחר עמד אז בהכנותיו לפני התפילה, ומכיוון שהבין שהגוי לא ישיג ולא יבין את תירוצו שהוא עדיין לפני התפילה, על כן החליט להעלות את מחיר הסחורה פי כמה וכמה - וכך קיווה שהגוי יעזבהו לנפשו אך ללא הועיל, ושוב העלה ושוב לא הועיל... עד שאמר לו הגוי הנני רואה שאינך רוצה למכור ועזבו לאנחות... וסיים הרה"ק מרוז"ן, וודאי שותקים אתם כי חשקה נפשכם לשמוע מה עלה בסופו, מה רווח היה לו מתוך מסירות נפשו, האמת אגיד, כי זהו עיקר המעשה - מסירות נפשו, ואם ליהודי לא היה כל עסק ורצון לדעת מה יעלה בסופו, מדוע אתם מבקשים לדעת מה עלה בסופו, תמימותו של אותו יהודי היא תמימות הנרצית מכל בר ישראל מבלי רצון לדעת מה ירוויח ומה יהא בסופו.

ה. אומרים משם הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע 'מי שמקבל את הקב"ה כמו שהוא, אף הקב"ה מקבל אותו כפי שהוא', כלומר, מי שאינו מהרהר על בוראו מדוע עשה עמו כך וכך, אף הקב"ה אינו מדקדק במעשיו יותר מדי ומשפיע עליו שפע ברכה והצלחה לאורך ימים ושנים.

ו. כה הביא בספר 'שיח זקנים' (ח"א ע"א ע) בשם הרה"ק מסקווירא זי"ע שתמיד דרכו של רש"י לקצר וכאן האריך - לרמז ולהדגיש ביותר על מעלת התמימות, וללמד לאדם כי כל ימיו עליו לחזור ולשנן 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' עד שיכנסו הדברים היטב לעומק לבבו.

הן כלפי שמיא, שאל יחויק בעצמו כי צדיק וישר הוא, אלא תמיד יהא ליבו נשבר בקרבו, כי 'זבחי אלוקים רוח נשברה' (תהילים נא יט) - שרק אם רוחו נשברה אז הוא קרוב אל השי"ת בבחי' 'זבחי אלוקים'. וכמו כן הדברים אמורים גם כלפי הנהגתו בין הבריות, ש'לעולם יהא רך כקנה ואל יהיה קשה כארו' (תענית כ.), ולא יהלך בתקיפות" אלא יהא סבלן" ונוח לבריות'.

בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו לערמן זצ"ל אבר"ק וויסקין, מתלמידי הרה"ק מקאצק זי"ע), כי הנה 'אשרה' מורה על תקיפות וחזק [וכמו שנאמר (ישעיה א יז) 'אשרו חמוץ'], ובא הכתוב להורות שלא תטע בקרבך מידת התקיפות והחזק, רק אצל מזבח ה' אלוקיך - דהיינו כנגד המלעיגים עליו בעבודת השי"ת (עי' טושו"ע או"ח סי' א ס"א), אך חוץ מעניין זה לא ינהג בתוקף ובחזקה כלל. והדברים אמורים

ז. ידוע דבר המעשה, שפעם אחת כששבת הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע אצל הרה"ק ה'חזקה מלובלין זי"ע אמר לו ה'חזקה' גש נא בסמוך לפיעטליק (תנור החימום שעמד ב'מערב' ביהמ"ד, ולאחוריו ישבו 'פשוטי העם'), ואכן ה'שר שלום' ניגש לשם ושמע את ה'פשוטים' מדברים בינם לבין עצמם, מה הועלנו בכל 'נסיעתנו' אל הרבי, לא עשינו מאומה רק קצת תהלים אמרנו... אמר להם השר שלום, אספר לכם מה שאירע בשמים, המלאך מיכאל הביא 'מעש"ט וצדקה' של בני ישראל, והלך השטן והביא לעומתו מעש"ט וצדקה של אומות העולם, מיד הלך מלאך מיכאל והביא לבבות נשברות של ישראל ואת זה לא מצא השטן אצל האומה"ע. וכה אמר להם השר שלום מכאן תדעו עד כמה יקר וחביב מאוד אצל הקב"ה התהלים שאתם אומרים בלב נשבר.

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זי"ע נסע בשליחות רבו הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע לעיר 'רייסין', מששב, שאלו רבו, מה פעלת שם, אמר לו המגיד מצאתי שמה אברכים בעלי לבבות שלימים וקאפטענעס קרועים, והפכתים לקאפטענעס שלמים ולבבות נשברים.

פעם שאל אחד מחסידי הרה"ק מטשארטקוב זי"ע את רבו, היות שיש בעירו כמה וכמה בתי כנסיות וברצוני לדעת באיזה מהם אקבע מקום לתפילתי, ענהו הרה"ק, באותו ביהכנ"ס שלכה"פ אחד מה'מתפללים' לבו 'לב נשבר', כי התפילה בין הציבור שיש בתוכם לב נשבר עולה עד לכסא הכבוד ללא שום מניעות. והביא סעד לדבריו מהאמור בפרשתו בעניין 'מלחמת מצוה', שהיה הכהן מכריז ואומר (כ ה) 'מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס לב אחיו כלבבו', ואם ביוצאי מלחמה מצינו שהירא ורך הלבב ממיס את לבב אחיו, מכל שכן שבעת התפילה ממיס 'רך הלבב' את לבב המתפללים עמו, וממילא תפילתם נשמעת ביותר.

ח. כיוצא בדבר פירש הרה"ק ה'מי השילוח' מאיז'ביצא זי"ע בלשון הכתוב בפרשתו (טז כ-כב) 'צדק צדק תרדוף וגו', ולא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלוקיך', כי 'מצבה' מרמז על מידת העקשנות [שהאדם משים עצמו כ'מצבה' שאי אפשר להזיזה ממקומה...], ובא הכתוב לרמוז 'שלא יהיה האדם בעקשות נגד חבריו, שלא יאמר לו שיקבל דעתו אף שידמה לו שהצדק עמו'.

אומרים משם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע לבאר מהותה של מידת 'נצח שבנצח', שעניינה לנצח את הנצחון, כלומר שינצח ויכבוש בעצמו את התאוה לנצח את רעהו אלא יסכים להיות ה'מנוצח'...

וכך היה מרגלא בפומיה דהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע 'א איד טאר נישט אויספירן' (אסור ליהודי לחשוב שהכל צריך להתנהל כפי רצונו ומחשבתו) - אף כשהוא צודק בטענותיו יותר משלו ויהא נח לשמים ונח לבריות.

וכבר העיד רבינו הרמב"ם זי"ע על עצמו (בתשובותיו, אגרת לרבי יוסף בן יהודה בד"ה ואני מאמת) ואני לא אנצח לעצמי. כי כבוד נפשי ומעלת מידותי אצלי יותר כבוד משאנצח הכסילים בלשוני ובדיבורי. והיינו כי אין כבודו של אדם נמדד בנצחונו על חברו, ואדרבה הוותרנות היא היא כבודו.

מעשה באברך מחסידיו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, שהגיע לשהות בצל רבו ביום הקדוש, מיד כשפנה יום קיבל האברך טעלעגראם (מברק) שעליו לשוב תכף לביתו, האברך לא ידע כדת מה לעשות בזו השעה, כי לצאת לדרכו מבלי לקבל ברכת הדרך מהרבי לא יתכן כלל, לאידך הרי היה המנהג בבעלזא עוד מימות הרה"ק מהרי"ד זי"ע שאין נותנים שלום עד לאחר ההבדלה. האברך פנה אל בנו של המהר"א - הרה"ק רבי משה זי"ע הי"ד, ושטח בפניו את ספיקותיו, הראה לו ר' משה את המקום אשר הרבי עתיד לעבור שם, ואמר לו כשיעבור הרבי כאן, גש נא אליו, ותשאל אותו מה לעשות במצב כזה, וכן עשה. שמע הרבי את דבריו, והחל אומר לו, אכן, לא אוכל לתת לך ברכת פרידה שהרי אבי הקדוש נהג שלא לתת שלום קודם 'המבדיל טיש' (עריכת השולחן במוצאי יוה"כ), אבל הרי 'א איד טאר דאך נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו אחרונה קובעת) ועלי לתת לך שלום. כך דן עם עצמו כמה

באר הפרשה - פרשת שופטים

הכי רוצה להינקם ממנו, ואם היה חושב בדעתו שיש דין ויש דיין ואין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן נגזר עליו מלמעלה לא היה לו להנקם ממי שעשה לו אותו החירות, יען הכל היה ברצון הא-ל וזה לא היה אלא שליח המקום, שבכל הקדוש ברוך הוא עושה שליחותו, וכמו שמצינו בדוד שאמר 'ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז י) וכו', נמצא שלפי דעתו עזב ה' את הארץ בדעת השופטים הראשונים ונקרא כופר בעיקר ממש, וזהו כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו, ולהיפך מי שמוחל. עכ"ל.

ואף אם פגעו בו יהא מ'הנעלבים ואינם עולבים' על ידי שישים אל לבו שכך נגזר עליו מן השמים, ואותו 'פוגע' לא היה יכול לצערו אם לא היה כן רצון הבורא ית"ש. וכמו שכתב בספה"ק 'זרע שמשון' (קרח אות ה) לבאר הא דאיתא בגמ' (נדרים כב:) 'אמר רבה בר רב הונא כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו, שנאמר (תהלים י ד) רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלוקים כל מזימותיו, וז"ל, שמי שמחזיק במחלוקת ורוצה להינקם ממי שביזה אותו או חרפו, על כרחך צריך לומר שמפני שבזיון זה בא אליו שלא כדן משום

פעמים... עד שהכריע - 'א איד טאר נישט אויספירן', והושיט לו את ידיו בברכת צאתכם לשלום. לדין ייאמר ללמוד מצדיק זה להיות נכנע איש לרעהו, לחיות בשלום ושלוה על מי מנוחות.

מסופר על הרה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע שפעם ערכו לכבודו שבת התוועדות בעיר וויליאמסבורג, העסקנים השקיעו בשבת זו דמים תרתי משמע, ואכן, אלפי חסידים באו לשבות בצילו הקדוש והטהור של הרבי, ולהשתתף עמו בתפילות השב"ק ועריכת השולחנות, אך לבסוף לא יצא הרבי אל עריכת השולחן, ונתברר שסיבת הדבר היה מכיוון שהרבנית ביקשה מעמו שיסעד סעודת השבת בחיק המשפחה, במוצאי מנוחה שאלו בכאב מקורבו הרה"ח רבי יוסל אשכנזי ז"ל, האם תדיר צריך לילך אחר החלטותיה של הרבנית - כאומר, הרי כל כך השקיעו כאן בשבת זו ולבסוף לא יצא הרבי... ויען הרבי ויאמר, יש לי בקבלה מאבותי, שבשלום בית, המוותר הוא המנצח...

פעם הורה הרופא להרה"ק מסאטמאר זי"ע (ואותו היום ערש"ק היה) כי לרגל חולשת הרבי עליו להמנע מעריכת שולחנו בליל שב"ק, ואף הרבנית שחששה לשלומה הסכימה לדברי הרופא. לעומתם נענה הרבי ואמר, בעזהשי"ת אערוך את השולחן כמנהגי. אך הרבנית עשתה מעשה... מכיוון שידעה שהרבי מקפיד מאד לקדש ולאכול סעודתו אצל 'נרות השבת', הדליקתם בפנים הבית ולא בביהמ"ד, כדי שיהא הרבי מוכרח לקדש ולאכול סעודתו בבית... בליל שב"ק כשעמד הרבי לצאת את הבית לתוככי ביהמ"ד לעריכת שולחנו הטהור... אמרה לו הרבנית, אנה ילך הרבי - הרי הנרות דולקים בתוך הבית... מיד נעמד על עמדו כמה רגעים בהשקט ובנחת, לאחר מכן נענה ואמר - 'ב"ה איך האב אויסגעפירט... (ב"ה עמדתו במשימתו), שאלה אותו הרבנית - למה מתכוון מר, אמר לה 'שניצלתי, ולא כעסתי ואפי' לא בקפידה קלה'...

ט. מספר הגאון הגדול רבי מענדל פוקס אב"ד ברמות אשר בעיה"ק ירושלים, כי אחר שנתמנה ל'רב', עלה אל רבו הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, כדרכו כיבדו ר"א באופן נפלא עד מאד, ועל כל צעד ושעל אמר בלשון כבוד, דער רב... דער רב... (הרב... הרב...), לאחמ"כ נענה אליו, הידעתם מה תפקידו של הרב, והנה ר"מ חשב, בוודאי ידעתי, תפקידו לפסוק הלכה ברורה בכל אשר יישאל, ב'שלחן ערוך' או"ח יו"ד וכו', אך ר"א המשיך, הרב צריך לדעת לבלוע מסמרים - אם זה פגיעה ודיבורים המבזים, אם בשאר תקלות בין בני אדם, ושלא יראו בחוץ כל תזוזה בעיניים שבלע מסמרים. אחר זמן פגש שוב ברבי אברהם, הזכיר לו ר"מ את ה'שמועס' (שיחה) שהייתה ביניהם, הוסיף לו ר"א, אני יכול לברך אתכם שלא תצטרכו לבלוע מזה כדי שביעה, ע"כ המעשה.

אף אנו נאמר בה, כי כהיום, כל יחיד ויחיד צריך לדעת לבלוע מסמרים, הר"מ בישיבה, הבעל בבית, והאב עם הבנים, וכן כל חד וחד עם מי שהוא מתעסק... והיא 'חכמת חיים' להמשיך הלאה, לעבור לסדר היום, מבלי להשאר 'תקוע' עם איזה מסמר שפלוני האכילך... אלא יקיים בעצמו 'ולא נודע כי באו אל קרבנה' (כלומר, להשכיח מעצמו את מה שעוללו לו, ושלא יהיו לנגד עיניו ובמחשבתו מה וכמה 'עשו' לו...).

י. בפרשתן (כ יט), 'כי תצור אל עיר ימים רבים להילחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה' וגו', וביאר הרה"ק ה'מי השילוח' זי"ע בזה"ל, הזהיר הכתוב שאפילו בשעת טרדה וכעס (כמו באופן שיוצא למלחמה וכבר נאלץ לצור עליה ימים רבים עד שהצליח לפרוץ חומותיה ולהיכנס בתוכה) ימצא בהאדם ישוב הדעת שלא יקלקל דבר שיכול להנות ממנה אפילו הנאה קטנה, עכ"ל, והדברים הם אזהרה גדולה ונחוצה ביותר, לא לקלקל בשעת כעס, וד"ל...

משפט וגו', צדק צדק תרדוף, כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע בזה"ל, הנה הפרשה הזאת נקראת תמיד בחודש אלול אשר הוכן העת לכל איש שישוב לבוראו ונסלח לו מחטאתו אשר חטא כל השנה ע"י חרטה והרהור התשובה ובכי ומספד על עונותיו שעברו ראשו וכו', לכן הזהירה התורה שופטים ושופטים וכו', וכן יש לאדם להעמיד על עצמו שופטים וכו', ולשפוט את עצמו על כל מעלליו, ואמר הכתוב לא תטה משפט דהיינו שלא לעות הדין ולאמור על מעשה רשע כי הוא עושה צדק, מפני כי התשובה והמשפט שעושה למטה הם הכנה למעלה להוציא המשפט לאורה בראש השנה"ב כאשר יבואו בני הא-להים להתיצב על ה'י, וזהו שאמר ושפטו את העם משפט צדק, וכן צדק צדק

בא וראה מתן שכרם של אותם שפגעו בהם ושפכו את דמם, והנה איתא בגמ' (ב"ב נג:) שרבי ירמיה הרבה להטריח בשאלות עד שהוציאוהו מבית המדרש (עיי"ש), וכתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (שער הגלגולים הקדמה לו) שאמר לו רבו האר"י הק' זי"ע 'והנה להיות הוא נתכוין לטובה להגדיל תורה ויאדיר בשאלותיו, וביישוהו ואפקוהו מבי מדרשא, לכן יש לו שבר טוב גדול למעלה, כי כל השאלות הנשאלות במתיבתא דרקיעא הוא שואל אותם, ונשאלות על ידו"א.

שופטים ושופטים תתן לך - הזמן גרמא להרבות ביראת שמים בפרשתן (טו יח-ט), שופטים ושופטים תתן לך וכו' ושפטו את העם משפט צדק, לא תטה

יא. שמעו נא למעשה נורא שתחילתו בחודש חשוון דהאי שתא וסופו בשבוע שעבר, וכפי שקבלנו מבעלי המעשה. אשה אחת מן העבריות הממונה על גן ילדים קטנים (גננת), החלה להרגיש שהממונה מעליה (מפקחת) החליטה להצר צעדיה ומשום כן החלה לעקוב אחריה על כל צעד ושעל, שמא ואולי תצליח למצוא פגמים בעבודתה, בכדי שתוכל לגעור בה וכו', וכבר קראה לה כמה פעמים לחדר המנהלת ל'שיחה'... כעבור זמן מה, ביום חמישי כ"ב חשוון תשפ"ב קראה לה המפקחת לחדר המנהלת ופתחה פיה בניזיפות כהנה וכהנה, בתחילה ניסתה האשה להצדיק עצמה, אך המפקחת המשיכה בשלה ואף טפלה עליה מעשים שלא היו ולא נבראו עד שפרצה האשה בבכי כשהיא חסרת אונים, ולא זו בלבד, אלא שמעמד הנזיפה נערך בשעה שהורי התלמידים באים לקחת את ילדיהם חזרה לביתם, ואותו החדר הוא כנגד הפתח ובו חלון גדול וכל העובר רואה בנקל ובבירור את הנעשה בחדר, ואכן הכל ראו כיצד המפקחת צועקת עליה והיא מתבוססת בבכי... נמצא דמה נשפך לעין כל, וכל תקוותה של האשה שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותה מתוך שלא יכלה לשאת אותה בושה וחרפה על לא עוול בכפה.

בקושי גדול הצליחה לשוב לביתה, סגרה עצמה בחדרה ובכתה מאין הפוגות... בעלה ניסה לברר אצלה מה אירע, אך היא לא היתה מסוגלת אפילו לדבר, רק כעבור כמה שעות הצליחה לספר לו כל השתלשלות העניינים, לאחר שכילתה לדבר אמר לה נתנו לך מן השמים 'מתנה טובה' ובזיונות שמם, אבקש ממך שתמחלי על כל הפגיעה והכאב והצער ותבקשי מן השמים שיהא זה לזכות חברי היקר פלוני בן פלוני שכבר עברו עליו תשעה שנים מנישואין ועדיין לא זכה להיושע, אך היא לא היתה מסוגלת לרוב כאבה העמוק על שפיכת דמה כמים בראש כל חוצות, חזר הבעל והפציר באומרו, שאכן דייקא לגודל הקושי הרי זו שעת הכושר והזדמנות נדירה, עד שמחלה בפה מלא. והנה במוצש"ק העבר, אור לכ"ד מנחם אב, נולד לאותו חבר בן זכר במזל טוב...

יב. הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע מסיים באחד מ'תשובותיו' שכתב בימים אלו, וז"ל. ולפלפולי בעלמא (אף בד"ת) אין הזמן גורם, כי צריך לבדוק חדרי משכיות לבב בימים נוראים הללו, אלול תרי"ז (שו"ת דברי חיים יו"ד ח"א לג). ואילו הרה"ק ה'פנים יפות' זי"ע (אחרי ד"ה ביד) כתב שכל שעה נחשבת כיום, והפליג הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע, וכתב ב'אגרת' בזה"ל, כתבתי לך זאת בחודש אלול, שכל דקה בחודש זה נחשב אצלי כחודש במשך השנה.

סיפר אחד מתלמידי הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל המשגיח דישיבת 'קול תורה', שליווה את רבי גדליה בערב ראש השנה לעת ערב בדרכו לבית הכנסת, וביקש מרבו שיאמר לו איזה דבר חיזוק והתעוררות לקראת האי יומא רבא, נענה לו רבי גדליה 'עדיין נשארו כמה דקות (מינוט) בחודש הרחמים - אלול, צריך לנצל את זה'... פרץ התלמיד בבכי באמרו שלא ידע עד היכן הדברים מגיעים, וחבל שלא ניצל את החודש כדבעי. ולדידן ייאמר, עומדים אנו בתחילת החודש ועדיין בידינו לתפוס את ה'אלול' בשתי ידיים...

והנה הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע מקארלין נתן רמז בשם פרשת 'ראה' שהוא ר"ת ראה אלול הולך (ברכת אהרן עמ' קו), וכפשוטו היינו שאלול הולך וקרוב ובא, אך יש שהעמיקו להתבונן בדבריו מדוע לא אמר ראה אלול הגיע... אלא

באר הפרשה - פרשת שופטים

תרדוף, היינו ע"י צדק דלתתא תרדוף צדק דלעילא וכך איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קל: ד"ה התחיל), וייצא לצדק דיננו". והעיקר צריך כל אחד ואחד להמשיך עליו

הוא על דרך מאמרו הנודע של מרן הבעש"ט הק' זי"ע לבאר מה שאומרים בתפילת ליל שב"ק ('ושמרו' לפני שמור'ע) 'וביום השביעי שבת וינפש', שהרי אמרו חז"ל (ביצה טז.) 'וינפש - כיון ששבת וי אבדה נפש', וא"כ מדוע קבעו לאמרו בליל שב"ק, טפי הוי ליה לתקן שיאמרוהו במוצאי שבת כי אז הוא זמן הסתלקות הנשמה יתירה מן האדם, אלא שאכן דייקא בתחילת השבת מזרזים את האדם, דע לך בני, כי עוד יגיע 'מוצאי שב"ק' תלך לה נשמה יתירה, על כן, חטוף ואכול חטוף ושתי - לא לבטל את הזמן לריק, כי עוד מעט יתאונן ויצטער 'וי אבדה נפש' ואת הנעשה אין להשיב... כיוצא בדבר ייאמר, ראה אלול הולך ו'בורח', הזמן רץ כי גז חיש ונעופה, וכבר במהרה אנו עומדים בראש השנה... וממילא אל תאמר אתחיל מחר ולאחר זמן... אלא ראה והתבונן כבר בתחילת החודש כי אלול הולך, ודע את אשר לפניך...

ג. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצער הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חייו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...

יד. סיפר הרה"ק מקאברין זי"ע שפעם נסע הרה"ק מלעכוויטש זי"ע בימי אלול ובדרך נכנס לקרעטשמע בכדי שינוח הסוס והיו שם ערלים יושבים ומשוחחים 'ושמע אחד אומר לחברו מי שאינו עמל כדבעי למיהוי בחודש הזה לא יהיה לו מה לאכול כל השנה, מיד קרא לאנשיו ואמר להם שמעו מה שזה אומר' (הובא בתורת אבות אלול). כעין זה היה אומר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל, ימי אלול כימי זריעה' בעבודת השדה הם, וכמו שבזריעת השדה - מי שאינו זורע אף ב'טענת אונס' לא יהיה לו מה לאכול... כיו"ב הוא לענין עבודת אלול, החכם עיניו בראשו - יזרע כעת ויאכל פירותיו במשך השנה הבעל"ט (קונטרס ימי רצון).

וכבר המשילו את הדבר ל'קבלן' הבונה בניינים לרבים, שהיה מן ה'טועים' החושבים כי ה'פרנסה' תלויה ביד האדם, ולא דווקא במה שנקצב לו ב'ראש השנה', אי לכך כשהיה משלח את בנו לקנות לו אבנים חימר וסיד היה מצווה לקנות מן הגרועים שבשוק - העולים כמחצה מהטובים שבשוק, והיה אומר - מה איכפת לי הרי כל החורים והסדקים שיתהוו בכותלי הבית, וכן צינורות המים שיתפוצצו, הכל יקרה רק בעוד כשנתיים ימים - אחר שכל המעות יגיעו לידי...

יומא חדא, בא בנו בברית האירוסיין, ויפן האב לבנות לו ארמון כראוי וכיאות לבן 'עשירים' שכמותו, וישלח את הבן לקנות אבנים וחימר וכו', כששב הבן מן השוק ראה האב שאף בפעם הזאת קנה מה'זיבורית' שבשוק, שאלו האב מדוע עשית שטות זאת, אמר לו הבן ומה נשתנה בנין זה מכל שאר בנייך... אמר לו האב, 'שוטה שבעולם', הרי כל הבניינים אינם אלא לשם ממון, ואם בידי להרוויח אותו הממון ע"י הזיבורית, מדוע לא אעשה זאת (שהרי לא היה מן ה'יראים' את ה'), אבל בנין זה הרי הוא ארמונך שאתה בעצמך עתיד לדור בו ימים ושנים, וכי ברצונך שבעוד שנתיים יתפוצצו כל צינורות המים, ויתגלו שברים וסדקים בכל פינות הבית...

וכבר כתב רבינו יונה (שער היראה אות קא) 'משנכנס אלול עד מוצאי יום הכיפורים יהא ירא וחרד מאימת הדין, והן הן דברי ה'בעל הטורים' (פר' נצבים ד"ה את לבבך), וז"ל, 'לולא האמנתי לראות בטוב ה' (תהלים כו יג), לולא אותיות אלול, שמאלול ואילך חרדתי נגד ה'". ונדוע מה שכתב השל"ה הק' זי"ע (תחילת מס' ר"ה), כי רבותינו הקדמונים נתנו סימן בלשון הפסוק

היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה - כשיש דין למטה אין דין למעלה^{טו}, וזהו פירוש המדרש 'כשישראל עושין המשפט השי"ת עושה עמם צדקה'. ואופן היראה - אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת בוודאי יש להם יראה ופחד באותן הימים^{טז}, יראה עילאה, ואם לאו מאימת הדין נפשי תבחיל. צריך מאד לירא ולפחד וזהו העיקר^{יז}, ואז הקב"ה עושה עמם צדקה, עכ"ל.

אף אנן נאמר, אף אם ח"ו במשך השנה - פעמים שהאדם לומד מלומדה'דיג, או מתפלל שלא כראוי כל כך וכו' וכו' - אבל בזו העת - עליו לידע שכל מצבו ומעמדו בשנה הבעל"ט תלוי ועומד בימים הללו, וכמו שהוא בעצמו עומד לדור במדורו הנבנה באלול דהאי שתא, וכמה עליו להיזהר שתהא עבודתו עידית שבעידית כדי שגם השנה הבעל"ט תהיה עידית שבעידית.

טו. עובדא הווה אצלו (ה'בית אהרן', שמעתי עובדא זאת כמה פעמים מאאדמו"ר זי"ע) שקרא פעם לשני אברכים וכה אמר להם, הנה יש בספר הקדוש 'ראשית חכמה' שער הגיהנום, אבקשכם לעסוק בזה דבר יום ביומו ובואו אלי לאחר ג' ירחים (כידוע שחיל ורעדה יאחזון במי שלומד 'שער' זה, בו מתואר בפרוטרוט כל סדרי גיהנום)... אחר כג' חדשים חזרו השניים אל הרבי, נכנס הראשון שהיה בעל כובד ראש וענה לרבי ששאלו מה ראית ב'ראשית חכמה' - נבהלתי כהוגן ופחד יאחזני, הרגיעו הרבי כי 'אב הרחמים' יושב במרומים... משיצא הראשון ופגש בשני שהיה 'קל בדעתו', ושאל את הראשון מה אמר הרבי, ומסר לו דברים כהויתם... כשנכנס השני ונשאל מהרבי מה למדת בראשית חכמה ענה בקור רוח מה שלמד (וראו על פניו כי נקט בידו את הפסוק 'הנה א-ל ישועתי ולא אפחד'), אמר לו הרבי, לא, לא, כל מה שראית אינו אלא משל... הרבה יותר ממה שכתוב כאן מוכן בשמים למי שממרה את פיו של הקב"ה. משנכנס אברך שלישי שאל את הרבי 'ילמדנו רבינו' מה האמת, אמר לו הרה"ק, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, המקבל את הדברים כפשוטם 'יש דין למטה' אזי אין דין למעלה, ואילו המקל ומזלזל בזה אזי ח"ו...

אף לענין ימים הללו ייאמר כן, המקבלם כפשוטם יינצל מהדין, וינהגו בו מן השמים בחסד וברחמים ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים ולשלום (וכך היה שגור בפי הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע לכל אלו שהיו מתייראים אימתא יתירא כי לא 'חברה גזלנים' יושבים למעלה, אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את בניו מן הדין).

ובזה יתבאר מה דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פ"ג) 'יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי', כי אם אכן זוכה ל'יראתי' בוודאי יש מקום ל'שמחתי'...

טז. ואכן כך מסופר על הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בעצמו, שפעם היה בחודש אלול בעיר אנטיפולי והתפלל שחרית בבית האכסניא, וקודם שהניח תפילין דרבינו תם פנה למשמשו ואמר 'שפאנט מיר גיכער איין דיא פערד די האר ברענט מיר פון פחד פון ראש השנה' - הכן מהר את הסוסים, כי שער ראשי 'בוער' מפחד מראש השנה... (ברכת אהרן עמ' קיט).

יז. הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, היה מזמר בכל חודש אלול עם תנועת ימים נוראים המיוחדת כשאבריו הק' דא לדא נקשן, את לשון הפייט בתחילת יוצרות לזכרונות יום ב' דראש השנה, 'אפחד במעשי, אדאג בכל עת. אירא ביום דין בבואי לזיכרון', בהוסיפו באותה תנועה 'דער רמב"ם פסק'נט אז מ'דארף תשובה טוהן, און דער ראב"ד קריגט זיך נישט דערויף... וואס וועט זיין די סוף וואס וועט זיין די תכלית...' [הרמב"ם פוסק שיש לשוב בתשובה באלו הימים, ואף הראב"ד אינו משיג עליו בפסקו זה... מה יהא הסוף ומה תהא התכלית]. ואם באותו קדוש וטהור מצינו כן אנן מה נעני אבתריה.

הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע נסע פעם דרך רחוקה בימי אלול, בעודו מהלך בין הרכבות נענה ואמר, 'אצל אבי ז"ל (הרה"ק השפת אמת זי"ע) היו כתלי הבית זוחלים ורועדים בימי אלול, ואילו אני, 'א באן ארויף א באן אראפ' [יורד מרכבת ועולה על חברתה]. הוסיף בנו הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבאמת אף אצל אביו הרגישו את הפחד ששרו בכותלי לבו וכותלי ביתו ולא היו אלו הדיבורים אלא מתוך ענווה (פני מנחם ראה תשנ"ד).

יח. מרגלא בפומיה של הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע לומר בשם ה'חזון איש' כי 'יראת שמים' בימינו הוא להאמין שכל העובר על האדם בכל השנה נקבע ונגזר כבר בראש השנה שלפניו.

(עמוס ג ד) 'אריה שאג מי לא יירא', אריה ר"ת אלול קול דודי דופק - ימי אהבה וריעות, רחמים ורצון ר'אש השנה יום כיפור ה'ושענא רבא^ט, שבימים נוראים נודע מה שרמזו הקדמונים (אבודרהם תפילת ר"ה, המהר"ח אלו מי לא יירא^כ מפחד ה' והדר גאונא^כ). 'אור זרוע' סי' לב) בתיבת אלול שהוא ר"ת אני

יט. ושמעתי לרמז כי הפסוק (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' עולה בגימטריא כמניין 'אלול ראש השנה יום כפור נעילה הושענא רבא' (2090).

כ. וכבר שאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, מדוע נאמר 'אריה שאג' בלשון עבר, ולא אריה שואג בלשון הווה, הרי בכל שנה ושנה באים הימים הללו מחדש. והשיב, מאמינים בני מאמינים אנו שכל הקורות עמנו בשנה שחלפה כבר נגזר בר"ה, וכשמתבוננים בדברי הימים - כי פלוני שהיה עמנו לפני כשנה בימים הללו כבר איננו, רעהו שהיה אשתקד בימים הללו מ'עשירי העיירה' פשט את רגלו ועתה פושט גם ידו לקבץ נדבות, זה חלה ל"ע וזה הפסיד... הרי אריה שאג בלשון עבר, ר"ל האריה דאשתקד שואג ראו מה נגזר.. כמה וכמה אנשים שלא 'חלמו' ולא חשבו שככה יארע אליהם, וממילא מי לא יירא לקראת השנה החדשה.

דבר נפלא כתב בקונטרס 'משקה ישראל', כי הנה מצוי היום אשר מניחים טבלא בה מצויירים תמונות וכיו"ב בעריסת התינוק סביב לראשו למען יתבונן בהם וירגע מבכיו, יש המדפיסים על הטבלא תמונות של צדיקים, ויש להבדיל המדפיסים עליה תמונות של בעלי חיים, ומעשה היה בתינוק אשר הניחו דמות אריה בראש מיטתו, אותו ראה בשכבו ובקומו... לאחר שגדל מעט בהיותו כבן ג' וד' שנים נסע לטייל עם כל בני משפחתו בגן החיות הנקרא 'ספארי', ובראותו את ה'אריה' החל לרוץ אליו כמי שפגש את ידידו משכבר הימים, נזעקו בני המשפחה לתפסו בטרם יהיה מאוחר ח"ו, והסבירו לו שהאריה הינו בעל חי מסוכן מאוד, ובידו לטרוף אנשים חיים ולהפכם לגל של עצמות, נענה להם הילד בתקיפות, מדוע תאמרו כן, והלא אני מכירו מיום לידתי... והוא שוכב בשקט ולא עושה כלום... אמרו לו, אינך מכיר אותו רק את תמונתו הנך מכיר... והנמשל ברור, יש לך אדם שאומר מה לי לפחד מ'שאגת האריה' והרי מכיר אני אותו משנה שעברה ומלפני שנתיים וכו' וכו', מה הרעש והחרדה מר"ה - הלא עברו עלי ר"ה כמניין שני חיי... אך באמת אינו מכיר אותו אלא רק את ה'תמונה' שלו... אילו היה מבין בשכלו מהי המשמעות של יום הדין, ועד כמה כל מהותו ועתידו תלויים על כף המאזניים כפשוטו הרי היה 'שומע' היטב את האריה שואג, ונחרד ומתיירא מקולו...

ולא יהא כאותם השומעים דברי מוסר, ו'מבינים' כי לפלוני נתכוון הרב או לשכנו הקרוב, אבל לא אליו הדברים אמורים כלל, כי מה לו ולתיקון המעשים... סיפר אחד מגדולי דורנו, שנכנס אליו אברך ותינה בפניו שזה כעשר שנים ששלום ביתו אינו כתיקונו, החל הגדול להסביר לו שצריך לוותר... נענה האברך, אכן, כדברי הרב, במשך כל השנים הנני מטיף לבני ביתי שצריך לוותר... אך לא הועיל לי במאומה... חזר הרב לומר לו צריך לוותר... השיב האברך ואמר, אולי אכן כדאי שאביא הנה את בני ביתי שהם בעצמם ישמעו מפורש מפי הרב שצריך לוותר... כי כך הוא דרכם של בריות, לדרוש איש מרעהו שיוותר, אך לו חכמו ישכילו, יעשה כל אחד חשבון הנפש לעצמו - ויתחיל לוותר במקום שידרוש מרעהו שיוותר לו, ואז ישרור השלום.

שוב הוה מעשה באברך שלא שרר ה'שלום' בביתו, וגונבה השמועה לאזני 'ראש הישיבה' שלו, עוד שמע רה"י שעדיף שידבר עמו לפני כל נדרי כי רק אז יתכן שהדברים ישפיעו עליו, ואכן, לפני כל נדרי קרא לו רה"י ואמר לו בזה הלשון 'אינו מתאים לאברך חשוב כמוך'... ויהי ממחרת נכנס האברך לביהמ"ד והמתיק סוד עם ידידיו, האם שמעת את דברי רה"י שהטריח עצמו בליל כל נדרי - זמן המקודש בשנה - לגלות דעתו בפניי אודות חשיבותי... פעם שאלו את הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל, מדוע הנכם עושים מחודש אלול אזא גרויסער בער [דוב גדול כל כך]. השיב רבי ישראל, צדקו דבריכם, לא לדוב הוא דומה אלא הרבה יותר מזה... הבט וראה, דוד המלך לא התיירא מן הדוב אלא שיסעו במו ידיו כמו"ש (ש"א יז לו) 'גם את הארי גם הדוב היכה עבדך', ומכל מקום אמר (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי'.

אלא, שהפרש והבדל יש בין הפחד והבריחה מדוב טורף לפחד והבריחה בימי חודש אלול. כי מדוב אורב ינוס ויתרחק עד כמה שיש לאל ידו להתרחק. ואילו מפחד ה' ומהדר גאונו אין אנו נסים ומתרחקים ממנו אלא נסים אליו... וכמו שכתב הרמב"ם (פיה"מ ר"ה פ"ד ד"ה העובר) על ימים אלו - 'שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו'. וכפי שיש בנוסח הסליחות 'אתכסה מחמתך בצילך'.

כא. כ"ק מרן האדמו"ר מדז'מיגראד זי"ע כותב בהקדמה לספרו 'אריה שאג' שבעת בריחתו (יחד עם עוד כמה יהודים) מצבאות הרשעים בימי מלחמת העולם השנייה נכנסו לתוככי היער, והנה שמעו קול אדיר וחזק של שאגת

לדודי ודודי לי, כי בחודש זה נגלית אהבתו העצומה של אבינו שבשמים אלינו בניו עם קרובי. וכך איתא מהאריז"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמוז כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דודי להם לקרוב בתשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה, עכ"ל. וכעין זה כתב הגה"ק

רבי חיים ויטאל זי"ע (עין הדעת טוב ד"ה או ירמוז) כי אז נהפך הקב"ה ליריד ואוהב אל האדם השב בתשובה.

בא וראה גודל הרחמים שיש בימים אלול ממה שתמה הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע (ליקוטי תורה, פר' ראה ד"ה אני לדודי) מכיוון שיש בימי אלול התגלות י"ג מידות

ארי, וינסו מפניו כל עוד רוחם בנפשם, אך לפליאתם ראו שבצידי הדרכים יושבים כמה אנשים שאננים, אוכלים ושותים, ועושים כל צרכם, כאילו שאין 'שאגת הארי' אומרת להם כלום, ומה מאד תמהו על כך, לאחר שהארי עבר שאלנו אותם היאך לא יראתם מהאריה הגדול שעבר לצידכם ושאג בקולו, אך לא ענו לנו האנשים, ונתברר לנו שהם 'חרשים' ולכן לא שמעו את קול הארי ולא ידעו לנוס מפניו, ועלינו לראות שלא להיות כאותם ה'חרשים', כי בימים אלו אריה שאג מי לא ירא, ורק ה'חרש' לא ירא, כי לא שמע ולא השמיע לאזניו (ער האט נישט דערהערט) את שאגת הארי.

עוד יש לך אדם השומע שאגת ארי ואינו מתיירא, ואיזהו, זה המטייל ב'גן החיות' סמוך לכלוב שבו נמצא האריה מאחורי סורג ובריח, שהארי שואג ונוהם ומרעים בקול נורא והלה עומד ושוחק... כי יש דבר החוצץ בינו לבין הארי, כך זה השומע את שאגת ימי האלול ואינו מזדעזע, סימן שמחיצה של ברזל מפסקת בין לבנו לקדושת הימים... וכבר הכריז פעם חכם אחד 'כי אי אפשר לתרץ את השאגת אריה אלא על ידי המסילת ישרים'... ותמהו הכל, כי מה עניין 'מסילת ישרים' שהוא ספר מוסר והדרכה ליישב קושיא של ה'שאגת אריה' הנודע בחריפותו ובעמקותו בכל הש"ס והפוסקים... וביאר להם שכוונתו ל'שאגת האריה' של חודש אלול והימים הנוראים, שאי אפשר ליישב את הקושיא 'מי לא יירא' אלא על ידי לימוד ספר מסילת ישרים ושאר ספרי מוסר ויראה והליכה בדרכיהם ליישר מסילותינו...

כב. סח הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, כי הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אמר שאינו חפץ להסתלק מן העולם, כי ב'עולם הבא' אין אלול, ואיזה פנים יש להם לחיים מבלי חודש אלול (שרפי קודש, ב"ב). ונראה הכוונה בדבריו, כי 'יום הדין' - ר"ה ויוה"כ שייך גם בעולמות העליונים, וכמובא בספה"ק שאז דנים גם את הנשמות שבעולם העליון, ונרמז זאת במה שאמרו חז"ל ש'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', וכל באי עולם יעברו לפניו וחיל ורעדה יאחזו, אמנם את האהבה והקירבה שיש בחודש אלול, את הסייעתא דשמיא הגדולה הנשפעת לדופקים בתשובה - זאת אין בעולמות העליונים, על כן היה חפץ הרבי ר' שמעלקא להיוותר בארץ החיים לזכות ל'דודי לי'...

כג. ושמעתי מצדיק אחד לבאר בדרך משל, שהנה אם בהגיע זמן אכילת 'פת שחרית' יבקש הבן מאביו מיני מתיקה לאכלם בוודאי לא יתן לו האב, כי עתה הוא העת לאכול מאכלים המבריאים ומחזקים הגוף, אמנם בגשת הבן לדודו ויבקש כגון דא, לא יגער בו הדוד, אלא יעניק לו בהרחבה ומלא ידו בכל מיני מתיקה כאוות נפשו, כי זהו טבעו ומהותו של 'דוד' שנותן ונותן, בלי חשבון האם מגיע לקטן בדין, או האם העת והשעה ראויה לכך... וכך הם ימי אלול שהקב"ה נעשה כ'דוד'... ומשפיע עלינו שפע רב ככל אשר נשאל מעמו.

בדרך צחות אמרו, כי הגם שיתכן אשר ב'אני לדודי' יש ירידת הדורות (ההתעוררות אשר בשנות קדם היו פי כמה וכמה מאלול שבדורות הללו), אך ב'דודי לי' אין ירידת הדורות... כי אני ה' לא שיניתי... ואותה אהבה שהיתה לו ית' בדורות הראשונים חוזרת ומתעוררת ומאירה גם בימינו אנו...

כד. כתב ב'אגרא דכלה' (וארא ד"ה ולקחתי) כי 'ולקחתי אתכם לי לעם' ר"ת 'אלול', רמז שבחודש אלול לוקח השי"ת את ישראל לעם על ידי התשובה שמתעוררת בחודש זה.

כה. וכך כתב הסבא מקעלעם (קלם) זי"ע באגרת, 'י אלול, האהוב והנחמד באותות השמים, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל כי מזלו מזל בתולה להורות על האהבה לכנסת ישראל, ובחר להם החודש הזה להכין לבם לאביהם שבשמים, והוסיף אהבה על אהבתם בהתקרבת אליו ית' (כתבי הסבא מקלם עמ' סא).

כו. נוראות כתב הגר"א זי"ע (סוד החדשים שבסוף הליקוטים בספר יצירה) וז"ל חודש אלול כולו רחמים. ושמעתי לבאר, שהנה אמרו חז"ל (בר"ר יב טו, הובא ברש"י בראשית א א) שבתחילה עלה בלבו של הקב"ה לברוא את

ראש השנה ליום הכיפורים, אך יש זמן נעלה יותר, והוא חודש אלול, שעליו רמז הכתוב 'קראוהו בהיותו קרוב', ומהות ה'קירבה' גדולה יותר ממהות 'המצאו'.

ובשופר גדול יתקע - תקיעת שופר בחודש אלול

כתב ה'שור' (תקפ"א), תניא ב'פרקי רבי אליעזר', בראש חודש אלול אמר הקב"ה למשה 'עלה אלי ההרה' (לעיל י א) שאז עלה לקבל לוחות אחרונות והעבירו שופר במחנה 'משה עלה להר' - שלא ימעו עוד אחר עבודה זרה, והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר (תהלים מזו ו) 'עלה אלוקים בתרועה'. לכן התקינו חכמינו ז"ל שיהיו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החודש^{כט}, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (עמוס ג ו) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו' וכדי לערבב השמן. וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה (עיי' בב"י).

של רחמים^{כז}, כבשבתות ומועדי השנה, אם כן, מדוע לא תיקנו לחוג את כל החודש כיום טוב'. ומבאר על פי משל למלך רם ונשא אשר קבע לו זמן לבקר בעיר, והנה כל עוד שהמלך בדרכו יש ביד כל אחד לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. אך לאחמ"כ משנכנס לארמונו נסגרים השערים וכבר אין רשות לכל אחד להיכנס לפני ולפנים לקבל את פני המלך כי אם השרים החשובים, ואף גם הם לא יכנסו בלא קביעת זמן ורשות קודם לכן, ולכך דומה חודש אלול שהננו יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה, כשעדיין לא נתיישב על כסא הדין, וביד כל אחד לפעול אצלו כל משאלות לביה"ד.

כתב הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע (פנים יפות אחרי באמצע ד"ה ביד איש עתי) שהנה חז"ל (ר"ה יח.) דרשו בכתוב (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו' אלו עשרת ימים בין

העולם במדת הדין, וכשראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין. נמצא קיום העולם הוא על ידי שיתוף דין ורחמים גם יחד, אמנם כל זה אינו אלא בכל השנה, אבל בחודש אלול כולו רחמים, אין בו שיתוף דין כלל, אלא הקב"ה מנהיג עולמו בהנהגה שכולה רחמים.

איתא בתשובות מהרי"ל (תשובה ל"ג) אודות הרוצה להוסיף בערב ר"ה מחול על הקודש - ולקבל על עצמו קדושת יום טוב קודם חשיכה, ומסיק שלא יקדש 'קידוש היום' קודם צאת הכוכבים, כדי שלא יאמר 'מקדש ישראל ויום הזיכרון', ויתחיל את 'יום הדין' קודם זמנו, ואפשר להעמיס בדבריו שלא ימעט מימי ה'רחמים' של חודש אלול, ודי בהערה והארה זו...

כז. הנה כל השנה כולה נזהרים שלא לומר 'מקרא' בלילה, ובכלל זה ספר תהלים (האר"י הקדוש, שער המצוות פ' ואתחנן), מ"מ מחדש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שבחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה (אמרי פנחס החדש, חודש אלול אות תכ"ז). ואפשר לומר כי הטעם שאין אומרים תהלים בלילה מכיוון שבלילה שורים 'דינים', אבל חודש אלול כל כולו רחמים ורצון.

כח. כה ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע בכתוב (תהלים כ י) 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו', משל לאב, שהיה 'מלמד' לבנו, יחד למדו מקרא משנה ותלמוד, והנה בכל אותם שעות אשר היה לומד עם בנו היה מתנהג אליו כ'מלמד' לכל דבר, ואם לא היה הבן לומד כראוי היה מענישו ומכהו שילמד בחשק והתמדה גדולה, משסיימו ללמוד והלכו לביתם חזר האב להתנהג אליו כ'אב' באהבה וחיבה 'כרחם אב על בנים'. וכך נשנה הדבר מידי יום ביומו, כעבור כמה ימים, פנה הבן אל האב בהיותם בבית ואמר לו 'אבי' - אנא ממך, השתדל נא אצל ה'מלמד' שלי שיפסיק להכות בי כל כך (מעשה זה היה אצל ה'שר שלום' בעצמו עם אביו). כיו"ב, בימי הרחמים ורצון מתנהג עמנו אבינו שבשמים בחסידות ומוחל עוונות עמו, ואז אנו מפצירים ומבקשים ממנו, 'השם' כעת בעת הנהגת הרחמים הגלויים הנרמזים בשם הוי"ה הק', שאלתנו ובקשתנו 'הושיעה' הושיענו נא בזאת שתדבר עם 'המלך' שבעת הדין כאשר יהיה בבחינת 'המלך' המשפט, גם אז נזכה ש'יעננו ביום קראנו', יתנהג עמנו כאב ויעננו לכל בקשותינו ומשאלותינו כרחם אב על בנים.

כט. כה כתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (קהילות יעקב ח"א דף רו) שהתקיעות של אלול פועלות ומעוררות יותר מר"ה, כי כבר אמרו חז"ל (סנהדרין מד:): 'לעולם יקדים אדם תפילה לצרה', וזה ביאור הכתוב (קהלת ז ח) 'טוב אחרית דבר' - התקיעות והתשובה שבסוף שנה יותר 'מראשיתו' - בתחילת שנה, כי עתה הוא עת זמן שקודם לכל...

באר הפרשה - פרשת שופטים

ג

כי 'הזמן קצר והמלאכה מרובה', וישב אל ה' וירחמהו כי הוא טוב וסלח.

ישב אל ה' וירחמהו - עבודת התשובה בימים אלו

בפרשתן (כ יט), 'כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה, וגו', וכתב הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע

וכן כתב הרמ"א (תקפ"א א) מראש חודש ואילך מתחילין לתקוע אחר תפילת שחרית. ומעם התקיעה מתחילת חודש אלול, לעורר אותנו - לשובתנו, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה ג ד) אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה נזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורר ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם^{לא}, ומוטב שנתעורר כבר מעתה^{לב}, ולא נמתין עד ראש השנה^{לג},

ל. על כן יאמרו המושלים, משל למה שנהוג בימינו, שהפלא' (סעלפאון) מזמר ניגונים שונים המשמחים לב שומעיהם בשעה שמאן דהו מתקשר אל בעל הפלא', והנה בשעה שהפלא' מזמר את ניגונו בעת ההתקשרות, הרי העומדים 'מסביב' נהנים מאד לשמוע את הניגון ה'מעורר' או לאידך 'משמח', לא כן הוא בעל הפלא' עצמו שאינו 'שומע' כלל את הניגון, אלא הוא עסוק לבדוק מי הוא ואיזהו שהתקשר אליו... ומה רצונו ממנו בזו השעה, כיו"ב לענין 'קול השופר', יש העומדים מחוץ לכל הענין, והם רק שומעים את ה'ניגון', אבל מי שיודע שהשופר פונה אליו הוא שומע את המונח 'מתחת' לניגון, מה רוצים ממנו בזו השעה.

לא. 'כתב יד קדשו' של הרמב"ם בספרו 'יד החזקה' היה בידי הגאון רבי שבתאי פרענקל זצ"ל (שזכה להדיר את ה'יד החזקה' לרמב"ם) שם היה כתוב (בהלכות תשובה ג ד) 'אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורר ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', (בפסוק כתוב 'עורר' רק פעם אחת) ואפשר לומר שהרמב"ם בקדשו רצה לעוררנו שנתעורר מקול השופר ולא נהיה בבחינת 'וישן ויחלום שנית' אלא נתעורר בכל כוחנו לעבודת השי"ת, ואף לאחר שנתעורר נחזור תמיד שוב להתעורר.

כמילתא דבדיחיותא מספרים, שאחד ביקש מחברו שיעירונו למחר להשכמת הבוקר, הלה הגיע בשעה היעודה וניסה להעירו, אך הוא ישן בתרדמה עמוקה, ואף לאחר שדחפו ואף שפך עליו מים לא התעורר כלל, בלית ברירה התייאש הראשון והלך לדרכו. לאחר כמה שעות פגש בחברו אשר שאלו בתרעומת, מדוע לא העיר אותו כמו שסיכמו בערב, השיב הלה בהצטדקות, שהוא קיים את הבטחתו, ואף שפך מים עליו וניסה עוד שאר תחבולות כדי להקיצו, אך הוא לא התעורר, נענה חברו ואמר 'אכן, זכור הנני בחלומי היאך שמאן דהו שופך עלי מים באמצע השינה...! ולענייננו אפשר ללמוד, ששייך לפעמים להתעורר בתוך החלום, וזה בא הרמב"ם להדגיש, שעל האדם להתעורר בפועל ממש, ולדעת שהכל עומד כרגע על כף המאזנים, ובקל יכול להטות הכף לזכות אם יתעשת ויחזור בתשובה על ידי קול השופר.

הנה מדרך העולם שכאשר מנענעים תינוק הוא נרדם, לעומת זאת כאשר מנענעים מבוגר הרי הוא מתעורר משנתו, על דרך זה ייאמר, חודש אלול הוא הזמן בו 'מנענעים' אותנו מן השמים, התינוק בדעתו נרדם וחפץ שיעברו ימים הללו... לעומתו מי שיש בו דעת כמבוגר, מתעורר מתרדמת הזמן לנצל כל רגע וכל שעה.

לב. וכך כתב בספה"ק 'קב הישר' (פמ"ח) 'על כן יתעורר כל אחד ואחד לקול השופר המכריז ומעורר ומתרה על התשובה וקום קרא לאלוקיך בבכי ותחנונים, כפי מנהג אנשי מעשה שכשתוקעין בשופר מר"ח אלול, הופך פניו אל הקיר וקורא לה' בקול בכי ויללה', (עיי"ש עוד).

לג. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל היה ממשיל ואומר, באחת מהמדינות היה איסור חמור על פי חוקי המדינה להשליך פסולת מהבית לחצר, כי דבר זה היה ממעט מנוי העיר, ומפעם לפעם הייתה המלכות שולחת ממונה מטעמם לפקח ולקנוס את כל מי שאין חצרו נקיה, וכך היה המנהג ב'רחוב היהודים' בכל אימת שבא ה'ממונה' היה נעמד 'יהודי בפתח הרחוב וצועק בכל כוחו אידאלאך, וכך ידעו כולם למהר לנקות את החצרות מכל לכלוך וזוהמא קודם שיקנסם הממונה על כך, ולזה ממש נדמה קול השופר המנסר בחלל וצועק 'אידאלאך' - עם בני ישראל, עורו נא והתעוררו נא מבעוד מועד, לכו ונשובה אל ה', טהרו עצמכם וקירבו אל ה'.

לשבר את האוזן אמרו המושלים להמשיל, מהמכונות הנהוגים כהיום (בארה"ק ועוד) להדליק המזגנים (עראנדיישען) בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וכך היא הדרך, כאשר מכניסים מטבע יעבוד המזגן במשך שעה, בהתקרב גמר השעה מתחילה המכונה לצפצף כדי להודיע שבעוד שתי דקות יפסיק המזגן לעבוד, והרוצה שהוא ימשיך לקרר את החדר

באר הפרשה - פרשת שופטים

(אגרא הכלה, וע"ע בני יששכר אלול א יא) לבאר על דרך הרמוז, כי 'עיר קטנה' הכוונה ל'גוף' הנשלט על ידי היצר הרע (וכדאיתא בנדרים לבי:), ו'ימים רבים' היינו ימי חודש אלול שיש בהם תרצ"ו שעות כמניין תצור, ועל ידי עבודת התשובה והתפילה בימים אלו ממתיקים את כל הצרות

(שאף הם אותיות תרצ"ו) עד שזוכה שיקויים בו מה שנאמר (משלי טו ז) 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים עמו'. ומכלל הדברים שמענו, כי בה מיוחד יש בימים אלו - ימי הרחמים והרצון, בסיוע ועזר אלוקי לכל הדופקים בתשובה לנצח את יצרם הרע ל"ד.

עליו להכניס מטבע נוסף לתוכה. והכי נמי לענייננו, מיד בתחילת חודש אלול - בהתקרב גמר השנה מתחילים לתקוע בשופר, כאותו צפצוף המזכיר לאדם שבתוך זמן קצר תסתיים השנה, ועלינו להתעורר ולמלא את ימים אלו בתורה תפילה, תשובה ומעש"ט, כדי שתפעל המכונה לאורך ימים, ולא תכבה באמצע השנה לזמן זמנים טובא, ויושפע שפע לרוב במשך כל השנה.

ועוד זאת יש במכונה הנזכרת, שבשעה שהמזגן פועל עדיין אפשר להכניס גם חלק מהסכום כדי שלא תיפסק פעולתו, משא"כ משפסק לגמרי יש להכניס מחדש את כל הסכום הנדרש כדי שיחזור לקדמותו, והכי נמי יש ללמוד לימים אלו, שכל דבר קטן מצטרף לחשבון גדול בחודש זה...

המשיל 'המגיד מדובנא' לבעל חנות אשר הרוויח בכל יום הון רב, ומדי יום ביומו בעת נעילת החנות היה שולח נער עם כספו אשר הרוויח להפקידו בבנק, ויהי כראות 'גנב העיר' שנער זה עובר ברחובה של עיר בכל יום בשעה קבועה עם צרור הכסף הגדול, שם עיניו להשיב את הכסף אליו, אך לא היה יכול לשדדו מהנער כיון שבאותה שעה שהילך עם הממון בידו היה רחוב העיר מלא באנשים, והיאך יגנבהו לעיני כל הקהל, אמנם 'גנב העיר' אינו מתיימש, וחישוב עד שמצא תחבולות היאך יבוא כל הכסף אל ידיו, וממחשבה למעשה, ברחוב ההוא היה יושב חייט מומחה התופר בגדי שרד לשרים ורוזנים, באחד הימים נכנס הגנב אל החייט ואמר לו, הנני שלוחו של פלוני מעשירי העיר, אשר שלחני להזמין בעבורו חליפה ברוב פאר והדר כראוי לעשיר שכמותו, אמר החייט, אכן אצלי הוא המקום הנכון לכך, אך יואיל כבוד העשיר לבוא הנה שאוכל למדוד את מידת החליפה, אמר לו ה'שליח', אדוני עסוק עד מאד ואין עיתותי בידו לבוא הנה, לכך ביקש ממני, שאחפש ברחוב העיר אדם השווה למידות גופו ועליו נמדוד את החליפה, וכך יצאו שניהם להמתין ברחובה של עיר לאדם התואם במידותיו לעשיר...

ויהי כאשר עבר נער זה והממון בידי, אמר הגנב לחייט מידות נער זה מתאימות למידות אדוני, קרא החייט לנער ואמר לו, האם תוכל לגמול עמי חסד ולמדוד חליפה זו, והנער הסכים, נכנס לחנותו של החייט ופשט את חליפתו שלו ואף הוריד מידו את אמתחת המעות בכדי למדוד את החליפה החדשה, באותו רגע תפס הגנב את אמתחת המעות וברח עמה, הנער שרצה לרדוף אחריו, נעצר על ידי החייט שתפסו בשתי ידיו בזעקו, אין אתה יוצא מכאן כשהנך לבוש בחליפה שלי... וכך עלה בידו של הגנב להוציא ממנו את כל המעות. ואמר המגיד מדובנא שלכך אנו דומים, שבחודש אלול יש בידינו 'אמתחת מעות' פי כמה וכמה מאשר אנו משערים, ובכוחנו לפעול לעצמנו כתיבה וחתומה טובה לשנה הבאה עלינו לטובה, לשוב ולהתקרב אל השי"ת, לעלות ולהתעלות ברוחניות ובגשמיות, אי לכך בא היצר, זה 'הגנב הגדול', מלביש עלינו 'חליפותיו', לא רק על גופנו, כי אם ובעיקר על מוחנו וליבנו, כל אחד כפי מידותיו ושטיותיו, וכך מסיח הוא את דעתנו ומאבד אוצר יקר זה מידינו, עד שכאשר נפקח עינינו לראות את 'הגניבה' יזעק הוא לעברנו, אין בידך לברוח, כיון שהנך לבוש בחליפה שלי... והנה זאת ברור ומוסכם שבאם היו לוחשים מתחילה באזני הנער, היזהר והישמר מפני אותו נוכל, כל מאווייו הם לשדוד את מעותיך, ודאי שהיה הנער משליך את החליפה מעליו ושומר על צרור הכסף כעל בבת עינו, ולדידן, זהו קול השופר שתוקעים בחודש אלול לעורר אותנו ולצעוק אלינו בקול גדול, עוררו ישנים משנתכם, היזהרו והישמרו ממעללי היצר הרע הבוהר בכם ורוצה לגנוב מידכם את כל החודש הנעלה הזה, ואת כל השנה הבאה לטובה התלויה בחודש זה, השליכו מעמכם את כל הטרדות והתחזקו בעבודת הבורא יתעלה.

לד. אחד מחסידי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שהיה נכנס אליו בכל עת מצא להתייעץ עמו בענייני עסקיו) נכנס אליו פעם בחודש אלול לשאול אותו בענין איזה עסק שהוצע לו, ענהו ה'שפת אמת', הנה בכל השנה מדבר אני אתך מעסקים (ביזנעס), בחודש זה העסק וההשקעה הטובה ביותר היא עבודת התשובה, כי המשקיע כוחותיו לשוב אל ה' בזה החודש מרוויח מזה רווחים גדולים, הן ברוחניות והן בגשמיות, למשך כל ימות השנה הבאה, ואשרי מי שענינו בראשו...

ומה שאנכי שואל על נ"א ימים דוקא יען שהימים אלו הם עיקר ימי השנה, שאם הימין ר"ל שאם אלך לצד הטוב שהוא בימין אזי 'ואשמאילה' אותך שאכניע אותך ואניחך כשמאל נכנע ולא שתהיה מיומן בימין. 'ואם אשמאילה' ח"ו לחטוא באלו הימים, אזי 'ואימינה' אותך שיש חשש פן תתגבר בימות השנה, כי נ"א ימים אלו הם המבחן. עכ"ל.

מאידך גיסא, אין לך בן חורין להיפטר מעבודת החודש הזה לך, כי מי שאינו מנצל מתנתו של מלך מראה בעצמו שרוצה להלך בשרירות ליבו רח"ל, וכדבריו הנזכרים של הבן איש חי 'ואם באלו הימים

וכך כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (אדרת אליהו לך לך) על הפסוק (בראשית יג ט) 'הפרד נא מעלי, וז"ל, רמו לנ"א יום שיש מר"ח אלול עד הו"ר שהם ימים נוראים וקדושים ימי סליחה וכפרה, והם סימן ועזר לכל ימי השנה, שאם האדם יזהר וישמר באלו הימים מכל חטא בטוח הוא שיתגבר על יצרו כל ימי השנה בולה ולא ילכד ברשת היצר הרע, ואם באלו הימים לא ישמר כראוי אזי ילכד ברשת היצה"ר וקרוב הוא לחטוא הרבה בכל השנה, כי אלו הימים דוגמת הלב והמוח שבאדם שאם נזוקן הוא היוקן כל הגוף ואם הם בריאים אזי יהיה כל הגוף בריא. וזהו שאמר הפרד נ"א מעלי, שלפחות תפרד ממני נ"א ימים הנזכרים ולא תחטיאני,

מרגלא בפומיה של הרה"ק מטאהש זי"ע, על הכתוב (משלי טו כג) 'דבר בעתו מה טוב' - שכל ענין - בעתו ובזמנו, אפילו 'מה' - כלומר, דבר קטן ומועט הוא גם 'טוב', וכמו כן אף מעט תשובה מועלת בחודש אלול (אין הכוונה שיסתפק 'במועט', אלא שירבה בהרבה מיעוטים עד שסוף דבר יגיע לידי ריבוי הראוי).

ונלמד ממנהגו של עולם, שההולך בשלהי דקייטא לקנות לעצמו מגפיים (שטיוול) לקראת ימות החורף הקרבים ובאים, ידקדק לקנות את מידתו המדוייקת, וכן יבדוק שכל הפרטים יתאימו לו, אך כאשר רץ ומתבוסס בתוך השלג ובא לקנות מגפיים, לא ידקדק כל כך, ואף אם אינם ממש כפי מידותיו יקחם, כי עתה העת הנצרך לזה, כמו כן בעבודת התשובה, בכל ימות השנה צריך האדם להיזהר שתשובתו תהיה כראוי בכל פרטיה ודקדוקיה ורק אז תהיה מקובלת ומרוצה לפני אדון כל, אך בחודש אלול, אין מעיינים בשמים כל כך במידותיה של התשובה ובכל פרטיה, כי עתה היא עונת התשובה, ואבינו שבשמים מקבל באהבה תשובתו של כל יחיד ויחיד.

לה. בספה"ק 'אור פני משה' (ואתחנן ד"ה בדברי) כתב לבאר בדרך צחות מה דאיתא במדרש (דב"ר ז י) שכשאמר משה אל הקב"ה 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה' (לעיל ג כה) אמר לו הקב"ה אם אעברה נא אתה מבקש לקיים בטל סלח נא, ואם סלח נא אתה מבקש לקיים בטל אעברה נא, כי הנה, נ"א יום יש מר"ח אלול ועד שמחת תורה, והרשעים אומרים אעברה נא - שיעברו נ"א יום אלו, אין לנו כח לסבול ימים 'קשים' אלו... (כי ברצונם 'לראות' את הארץ הטובה ולהתענג מתענוגים ארציים ושפלים), אך אם כן אין 'סלח נא'... שלא יאבה הקב"ה סלוח להם, ומאבדים בידיים את כל קדושת הימים. ומי האיש החפץ חיים ורוצה לזכות ל'סלח נא' - שיזכה לסליחה ולטהרה שיש בנ"א הימים אזי מחויב הוא לאחוז בימים ולנצלם לכל יעברו נ"א.

ולזאת אמרנו ב'הלל' בראש חודש אלול, אנא ה' הושיעה - שנוכל לנצל את כל הנא ימים. יש שפירשו (על יסוד דברי הרה"ק מקאזניץ זי"ע ב'יקר מפד' כי תצא ד"ה ושבת) בלשון הכתוב (תהילים י ז) 'יגמר נא רע רשעים' כי הרשעים אומרים יגמר נא - מי יתן וכבר יגמרו נ"א יום ה'רעים' האלו, ימים קשים ומלחיצים - שאי אפשר 'לחיות' בהם כשאר ימות השנה, אך האמת שאין ימים מאושרים מאלו, ימי קירבה ואהבה, ואין זה אלא רחם נא... נ"א ימי רחמים ורצון...

שח הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבשנה אחת ראה בחלומו, היאך שעוברים עליו כל ימי אלול הקדושים, והוא עצמו נשאר כעץ יבש ללא כל התעוררות והתלהבות, כיו"ב ממש עוברים עליו ראש השנה ועשרת ימי תשובה, יום הכיפורים והושענא רבה, והכל מתוך קרירות גדולה, ללא כל התעוררות וטעם, והחל לזעוק במר נפשו על ההסתרה הגדולה והחשכות אשר אפפוהו, תוך כדי זעקותיו התעורר משנתו, והנה רואה הוא שהיום ערב ראש חודש אלול, ו'הרי שלך לפניך' - עדיין לא איחר את המועד...

לו. שמעתי מאדם נבון שנכנס לבית הכנסת שבעירו ומצא שם כתוב ע"ג טבלא בזה"ל, 'לכלכת - לא נורא, אתה לא מלאך... לא נקית - אינך בן אדם...' לדידן ייאמר, גם אם 'לכלכת' ונכשלת בחטא, אין לך ליפול ברוחך, שהרי אינך מלאך, אבל... אם אינך 'מנקה' אחר כך בימים אלו של חודש אלול המיועדים לתשובה - הרי אינך 'בן אדם'...

לא ישמר כראוי אזי ילכד ברשת היצה"ר וקרוב הוא לחטוא הרבה בכל השנה' לו.

וכבר נודעו דברי רבינו יונה (שערי תשובה שער הראשון אות ב) על המתאחר מלשוב בתשובה, ומביא מדברי המדרש (קה"ר ז לב) 'משל לכת של ליסטים שחבשן המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת פרצו ויעבורו, ונשאר אחד מהם, בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה והאיש ההוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו, אמר לו, קשה יום הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מהרת המלט על נפשך' לח.

וישים לנגד עיניו את דברי הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (שבת שובה ר"ד) וז"ל. וזה שמעתי אומרים רמו 'כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים' (בראשית מג י), כי כשעושה אדם עבירה ואינו שב עליה כל השנה עדיין אין בידו רק גוף העבירה, אבל מניעת התשובה עדיין לא נחשב לו עוון וכו' זולת בימים אלו אשר כוחם מתחיל מר"ח אלול שהם ימי רצון - כאשר עברו ימים אלו ולא תיקן את עצמו אזי צריך לעשות שני פעמים תשובה, כי כבר יש בידו ב' עונות. א', גוף העוון. ב', מה שלא עשה תשובה נחשב לעוון. וזהו שאמר 'כי לולא' הוא אותיות אלול, אם אחרנו את אלול, דהיינו כל ימי הרצון מלעשות תשובה, אזי 'כי עתה שבנו זה פעמים' (עלינו לשוב בתשובה על חטא בכפליים) וק"ל, עכ"ל.

ובספ"ק 'אור פני משה' (האוינו ד"ה שחת) כתב לפרש בלשון הכתוב (לב ה) 'שחת לו לא בניו מומם', וז"ל, נודע שבחודש אלול על ידי עשיית תשובה

או מתקנים מה שפגמו כל השנה, ואפשר שזה אומרו כאשר שיחת ל"ו ל"א אותיות אלול למפרע, ר"ל שאין עושים תשובה גם בחודש אלול או בניו, ר"ל המדרגה אשר היו יכולים להקראות בנים למקום על ידי עשות תשובה - מומם, נחסר מהם המדרגה הזאת, עכ"ל. והיינו שהזמן הזה מסוגל ביותר לתשובה ולהתקרב לבורא ית"ש בתוקף אהבה של 'אני לדודי' כבן לפני אביו. וזוהי מבאר ה'אור פני משה' מה שאנו מבקשים בראש השנה (בתפילת מוסף) 'אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים' - שאם אכן שבנו בתשובה שלימה בחודש אלול עד שזכינו להיות 'בנים' למקום, א"כ רחמנו כרחם אב על בנים, כי גדול כח התשובה והתפילה בחודש אלול להטות גור דיננו לטובה.

כי ה' אלוקיך עמך - לכן אין מקום לייאוש

בפרשתן (ב א) 'כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם, כי ה' אלוקיך עמך המעלך מארץ מצרים', ופירש האור החיים הקדוש וז"ל, אולי שרמזו הכתוב מלחמת האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר 'כי תצא למלחמה' הידועה שאין גדולה ממנה וכו', ואומר ו'עם רב ממך' כנגד כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים כמו שאמרנו, אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר 'לא תירא מהם, הטעם הוא 'כי ה' אלוקיך עמך' פירושו, הן אמת אם היית בא למלחמה בכוחך אין בך כח לעמוד במלחמה זו אבל כיון שה' אלוקיך עמך כוחו גדול להצילך, כי כשבא אדם ליטהר ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יבניע מציריו.

לז. נודע מה שכתב ה'בעל הטורים' (פר' ניצבים ד"ה את לבבך), שתיבת אלול עולה לראשי תיבות של הפסוק (להלן ל ו) 'ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך', והוסיף הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע שאכן האדם אשר ימול ערלת לבו ויכרית מעצמו כל שורש פורה ראש ולענה, יקויים בו גם 'ראשי תיבות' של אלול אהוב למעלה ונחמד למטה. אך באם ח"ו אינו מל את לבבו, אלא מקיים בנפשו 'הכבדתי' את לבו ואת לב' אזי נעשה מ'אלול' אוי לו ואוי לנפשו (עיי' ייטב פנים 'שירת דודי' ט).

לח. וידוע הדקדוק בלשונו, מה ענין 'קשה יום' לאדם זה, והרי הסיבות שמנעוהו מלברוח הם עצלות או פחד שמא יתפסוהו, לכאורה יותר נכון לקראו 'עצל' או 'פחדן'. אלא רמז יש בדבר, שגם אם יש לו לאדם קשיים רבים המקיפים את כל יומו, אך אם 'מחתרת חתורה לפניך' אין מקום לשקוע בכל קשיים אלו, כי עליו להתעלות ולהתרומם מעליהם, להימלט על נפשו ולהציל את עצמו. וזהו שאמר שר בית הסוהר 'קשה יום', אמת כי הינך קשה יום אך הלא מחתרת חתורה לפניך, ולא בכל יומא אתרחיש ניסא... ואיך לא מהרת לברוח. ולדידן יאמר, ימי אלול עתה, ימים בוערים והמחתרת חתורה - זו ההזדמנות להימלט מהיצר, אל נתבוסס בקשיים שונים ובטרדות היום - יום, אלא נמהר להימלט על נפשנו...

(שמות לד יז) 'אלהי מסכה לא תעשה לך' שהיא חתיכת מתכת שעושים בדפוס ותבנית, ומדמה א"ע לתבנית זו שאי אפשר לשנותה, זה נחשב לע"ז. כי ביד כל אחד ואחד^מ ניתן הכח להתחדש ולהתחזק, ואין לך דבר העומד בפני התשובה^מ.

יה"ר שנזכה להשכיל להתקרב אל ה'דודי, ויקויים אני לדודי ודודי לי, ונזכה כולנו יחד להכתב ולהחתם בבוח"ט בכל העניינים.

על כן 'בל יראה ובל ימצא' שום איש מישראל שיתייאש מן התשובה, ואין דבר העומד בפני התשובה. וכמו שנאמר בפרשתן (טו כב) 'ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה' אלוקיך, ופירשו צדיקים, דקאי על האדם שעושה את עצמו כ'מצבה' שאי אפשר להזיזה ממקומה, וברוב ייאושו נראה לו שכבר אבדה תקוותו^ל, ומה שהיה הוא מה שיהיה, וכבר אי אפשר לו להשתנות לטוב, הנהגה כזו - 'שגא ה' אלוקיך'^מ, והיינו נמי דכתיב

לט. וכבר אמרו בצחות, לרמז בנוסח התפילה - 'סוף וקץ' מי שאומר על עצמו שכבר הגיע סופו ומתייאש מעצמו, זהו 'לכל צרותינו' ייאוש זה הוא מקור הצרות, אבל 'תחילה וראש' מי שבכל עת מתחיל בהתחדשות זהו הגורם 'לפדיון נפשנו', כי בהתחדשותו יגיע לכל מידה טובה ותכלית טוב.

מ. הגאון רבי ישראל סלנט'ער זי"ע אמר פעם לאחד שהתאונן לאמר התייאשתי כבר מעבודת ה', הגעתי להכרה ברורה שאין בכוחי לשוב ולעמוד אל מול יצרי הרע, המתגבר עלי בכל כוחו, ענהו רבי ישראל, הנה יצרך הרע מאמין בך יותר ממה שהינך מאמין בעצמך, וראיה מדברי הגמרא (ר"ה טז:) שהשטן מתערבב בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מחמת יראתו שמא הקול הנשמע הוא שופר של משיח וכבר שבו ישראל בתשובה, נמצא השטן מאמין שבכוחך לשוב בתשובה שלימה, ואילו אתה אינך מאמין שבכוחך למחוק את כל עברך ולהתחדש בעבודת קל חי.

מא. פעם נכנס יהודי מבני הכפר לעיר הגדולה בבואו לבקר את אחד מקרוביו ששהה בבית החולים, בהגיעו לשער בית החולים הנעול - והנה השער בכבודו ובעצמו מגביה עוף מאליו ועולה למעלה ומפנה מקום לעבור דרכו, הכפרי פתח עיניים גדולות ואמר לעצמו, מי שמע כאלה בוודאי רק איש כהאריה"ק הגביה את השער בכוחו הגדול ע"י שמות הקודש וכיו"ב, אך, לא, לעיניו נגלה כי בחדר קטן וצר יושב לו איש פשוט שבפשוטים, וכפתורים לפניו, ובלחיצת הכפתור נפתח השער... כיו"ב לדידן, כל איש מישראל יודע ומאמין מה שנתבאר בספרים שכל העולמות העליונים ותחתונים תלויים במעשי האדם לטב ולמוטב, בשמירת התורה וקיום מצוה הוא מריק שפע ברכה וטובה על כל העולם, ולהיפך, פגמו מגיע עד שמי השמים, אבל בדמיונו הוא חושב שרק מהאריה"ק מדובר, ובאמת, טעות היא בידו, כי כך ברא הקב"ה את עולמו, שהתורה והמצווה הם כעין כפתורים - אף הפשוט ביותר - כשיקיימם הרי הוא מנענע את כל העולמות במעשיו.

מב. כתב ה'רא"ש' על התורה (בראשית ו ב) כשירדו המלאכים, אמרה הבתולה לא אשמע לכם אם לא תעשו הדבר הזה - שתתנו לי כנפים שלכם, כמו שנא' (ישעי' ו ב) 'שש כנפים לאחד', נתנו לה כנפיהם, מיד פרחו לשמים ונמלטה מן העבירה, ואחזה פני כסא, והקב"ה פרש עליה עננו וקבלה, וקבעה במזלות, והיינו 'מזל' (אלול) בתולה, והמלאכים נשארו בארץ ולא יכלו לעלות עד שמצאו סולם שיעקב אבינו חלם ועלו, הה"ד 'והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו'. הרי לך שכל מהותו ומזלו של חודש זה - להיות 'בורח מן העבירה'.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כף זכות

פרשת שופטים

בס"ד | גיליון מס' 395

מי 'גנב' אוזניה יקרה ומגיע לו צל"ש?

ושפטו את העם משפט צדק! (ט"ז, י"ח)

'בכל שעריך' - יש לה השפעה במימד האישי. אם אדם נוהג כמאמר הכתוב 'ושפטו את העם משפט צדק' - דן את זולתו לכף זכות, כך ידונו גם אותו. ואם לאו - הרי בחר לעצמו את רוע גורלו, רחמנא ליצולן!

לגילוי זה נוסף את דברי הרה"ק בעל ה'מאור ושמש' בפרשת נצבים, החושף כי מקור הפרענות בעולם, מקור כל הצרות והרעות המתרחשות עלי חלד, הוא החוסר באהבה ואחדות, פירוד הלבבות. והרי מה שיוצר מחלוקות ופירוד לבבות, מפרק אהבה ואחוה בין יהודים - היא השפיטה השלילית כלפי הזולת, המבט הביקורתי. אך כשאדם מגן - במחשבתו ובדבריו - על התנהגות זולתו, ודן את רעהו לכף זכות - הוא מקרב בין הלבבות!

וכשיש קירוב לבבות, כך כותב ה'מאור ושמש' - ונצטט מדבריו המבהילים: 'אף אם עובדים עבודה זרה, אם יש ביניהם התחברות בלי פירוד לבבות - הם שוקטים ונחים באין שטן ופגע רע, ומתרחקים מכל הקללות והייסורים!' - מדהים: כל מה שצריך כדי לזכות בשנה טובה בלי צרות ובעיות, כל הנדרש כדי שתורעה עלינו ועל כל בית ישראל שנה טובה ומתוקה, הוא לאהוב איש את רעהו, לדון איש את זולתו לכף זכות, ולראות כל יהודי באור חיובי!

עתה, בהתקרב יום הדין, זה הזמן לאמץ את השיטה ובכך לכתוב ולחתום את עצמנו לחיים טובים: הבה נדון איש את רעהו לכף זכות, הבה נראה בכל יהודי רק את החלק הטוב שבו, הבה נלבש נשקפים רודות ובהירות שמאירות כל יהודי במבט של טוב וחסד. ככל שנגה באופן זה ונרבה אהבה וידידות בינינו - כך נזכה להכריע את גורלנו כמו ידינו, לכתובה וחתומה טובה ושנה טובה ומתוקה, אמן!

האיחור שהוכח כמסירות...

היה זה באולם שמחות קטן, אי שם במרכז הארץ. השעון כבר הורה על השעה 11 בלילה, שעה שיהודי נכנס אל האולם, במטרה לאחל מזל טוב לקרובי משפחתו שחגגו באותו ערב את שמחת אירוסים בנם. לתומו הניח שהוא מגיע סמוך לסיום האירוע, וכל שביקש הוא רק ללחוץ יד ולברך, אולם כשנכנס לאולם גילה שלמעשה... - האירוע עוד לא התחיל!

כלומר, הוא בוודאי כן התחיל, בשעה שנקבעה - שמונה וחצי בערב. אורחים חשובים הגיעו, רבים בו כבר מאז

להשתתף בשמחה. אלא שמדובר בשמחת אירוסין, ומקובל שקוראים בראשיתה את שטר ה'תנאים', וזה עוד לא קרה. האורחים הרבים התעכבו, חלקם התייאשו וכבר שבו לביתם, המחוננים כבר הרגישו אי נעימות, החתן והכלה לא הבינו למה שמחתם הראשונה משתבשת, ועדיין - שטר ה'תנאים' עודו מונח על השולחן, וטרם נקרא בקול רם כמקובל.

בירור קצר העלה, כי ראש הישיבה בה לומד החתן טרם הגיע, והכיבוד לקרוא את שטר ה'תנאים' שמור לו. חלק מהאורחים סברו כי אם ראש הישיבה כה מזלזל באורחים

חודש אלול כבר כאן, החזרה מימי החופשה לספסל הלימודים בשילוב תקיעת השופר המהדהדת מדי בוקר - מזכירים לנו את שידענו: הנה כי כן, יום הדין הגדול מתקרב, וכל לב יהודי נע וזע לקראתו. בחלק מקהילות ישראל כבר משכימים לסליחות, ובכל תפוצות ישראל - ניכרת הדריכות לקראת ההכרעה הגורלית בראש השנה הבעל"ט.

בימים אלה, שוררת בתוככי כל לב יהודי תכונה ודריכות, כמיהה והתרגשות. ימים אלו המכונים 'ימי הרחמים והרצון', הם הזמן לשוב אל אבא שבשמים, לחשב מסלול מחדש, לתהות היכן טעינו או תעינו במהלך השנה החולפת, ולמצוא מסילה שתשיב

אותנו לאבא כמקדם. לצד זאת, כל יהודי מחשב חשבונו של עולם: מה מצבו ומעמדו בעבודת ה'? מה ראוי שיקבל על עצמו? כיצד יגיע ליום מוכן ומזומן לעורר רחמי שמים למענו, למען משפחתו, ולמען עם ישראל כולו?!

כאשר כל יהודי מבקש לזכות בסניגורים טובים ליום הדין, ולפניו מבחר דרכים וכלים לעשות זאת, כדאי מאוד להקשיב לעצת-הזהב אותה מציע לנו סניגורן של ישראל הרה"ק בעל ה'קדושת לוי' מבארדיטשוב ז"ע, המגלה את הסוד:

אנשים נוטים להניח שביום הדין מתייצבים הם כשכף זכויות לימנים ונטל חובות לשמאלם, ובורא עולם יושב על כס המשפט, שוקל את אוצר הזכויות מול עול החובות, ומכריע את גורלם. ולא היא, כי מישוהו אחר מכריע - - -

המישהו הזה - הוא האדם בעצמו. מי שמכריע גורלו של אדם לשבט או לחסד, לשנה טובה ומתוקה או להיפוכה, לשנת אושר ובריאות או חלילה לשנה קשה - הוא האדם הנידון בעצמו. וזאת, משום שהרי 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא', כל אדם באשר הוא מגיע לשולחן הדיונים כשיש לו זכויות וחובות. מי שקובע מה ינצח, האם כף הזכויות תגבר או שמה עול החובות יכריע - הוא האדם בעצמו, לפי הנהגתו בעולם הזה.

אדם הדין את חבריו וידידיו לכף זכות - נותנים לו להכריע את גורלו לכף זכות. אדם הרואה מעשים, פעולות ומקרים - ודן אותם במבט שלילי, מכריע אותם לכף חובה, מכריע את גורלו שלו לכף חובה. ההכרעה השמימית כמוה כהשתקפות של האדם הנידון: אם הוא כזה שדן לכף זכות, מביט על אנשים באור חיובי, מתרץ את התנהגותם לטובה - כך נוהגים בו. ואם חלילה להיפך... ייגזר גורלו לכף חובה, ה' ישמור!

כל העת אנו רואים אנשים, מעשים, סיפורים, מקרים, תקריות - שאנו יכולים לדון אותם באופן חיובי, 'לתרץ' את מי שנראה שנהגו שלא כשורה, להאיר את מעשיהם באופן ש'מוציא אותם בסדר'. בידינו גם לדון אותם באופן שלילי, לקנטר על מה שראינו, לראות בהם את הרע והמגונה. אם נדון את זולתנו לכף זכות - נכריע את גורלנו ביום הדין לכף זכות, כי ידונו גם אותו ואת מעשינו באופן חיובי. ואם חלילה להיפך - הרי גזרנו את דינונו כמו ידינו!

את זאת דורש הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע מהפסוק האמור בתחילתה של פרשת השבוע: 'ושפטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך'. השפיטה של כל אדם היא 'לך',

אלימות שהתבררה כהצלה...

המחזה היה מוזר, משונה, בלתי שגרתי וחסוד מאוד. דלת כיתה ו' נפתחה בסערה, וממנה התפרץ החוצה ילד מבוהל שהחל לרוץ בחצר, כבורח מפני הכיתה. שניה אחר כך נראה המלמד - מחנך הכיתה רודף אחריו, וכשהגיע אליו - פשט המלמד את נעלו, והחל מכה באמצעותה על גב הילד הבורח, בעוצמה רבה...

מחנך אחר עבר בחצר, ונחרד. מכיר הוא את המלמד של כיתה ו', איש נעים הליכות בדרך כלל. איך הידרדר מחנך נערץ למצב שהוא נוהג באלימות כזו כלפי תלמיד, שבורח ממנו בעוד המחנך רודף אחריו ומכה על גבו בנעלו?!

חלפו כמה שניות שנראו כנצח, ואז המלמד של כיתה ו' חזר לכיתה, מתנשם ומתנשף. המחנך שהבחין בו הביט בו בתמיהה, ואז נענה המלמד של כיתה ו' בכיכול שלא ממין העניין, והסביר: 'חייבים לעשות פה הדברה רצינית... נכנס לי דבור לכיתה, כל הכיתה נתקפה בבהלה. ועל כולנה - הדבור החצוף התיישב על הילד, וחמק אל מתחת לחולצתו. תראה מה הייתי צריך לעשות כדי להרוג את הדבור לפני שיוזק לילד המבוהל...'

בבת אחת - הואר מעשהו של המחנך באור אחר, אור של זכות. המחנך לא נהג באלימות כלפי הילד, אלא כלפי דבור שהסתגל אל מתחת לחולצת הילד, והדרך היחידה להציל את הילד מעקיצתו הנוראת - היתה להכות על גב הילד בנעל, עד לחיסול הדבור...

סיפור מפעים זה, שהופיע בגיליון 'לוי העמודים', מאיר את עינינו לדון לכף זכות: כן, גם מעשה שנראה מוכח כאלים - לפעמים נועד לטובת מי שהאלימות מופנית כלפיו, לעולם לא נדע, קשה להבין ולהבחין בפרטים הקטנים... הבה נדון לכף זכות, הבה נבחן את הזולת מתוך ההבנה שבוודאי איננו יודעים הכל, ונזכה שבורא עולם ינהג כלפנו באותה דרך, וידון אותנו לשנה טובה ומתוקה!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד זוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל בר' מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

ומאחר עד כדי כך - אין צורך לשמור לו את הכיבוד המדובר. מנגד, הורי החתן ממש התעקשו שאי אפשר להתקדם כל עוד הוא לא הופיע...

לאחר השעה 11 וחצי בלילה, הופיע ראש הישיבה. הוא מיהר לשלוח הכבוד, ועל אתר נטל את התפקיד שהמתין לו - והחל קורא את שטר ה'תנאים' בקול רם. בשעה טובה ומוצלחת - תרתי משמע. לאחר שקרא את שטר התנאים נשברה הצלחת כנהוג, ורק אחר כך, סמוך לשעת חצות לילה, החלה השמחה - שהתקצרה משמעותית...

האורח המדובר, שלבסוף נכח בעת קריאת שטר ה'תנאים' למרות שלא תכנן, זעם בתוך תוכו. לכך אפשר להוסיף את העובדה ששוחח עם חמותו, אף היא קרובת משפחה, וזו סיפרה שתכננה להשתתף בשמחה בשעת ערב מוקדמת ולצאת למטלה נוספת - חשובה מאוד, ולבסוף הוצרכה להתעכב. החלה שיחה ביניהם, שעיקרה נסובים סביב הזלזול המופגן של ראש הישיבה באורחי השמחה, חוצפתו לעקב את בעלי השמחה ואורחיהם, ואיחורו הבלתי נסבל...

חלפו כמה ימים, ומיודיענו האורח החל חש נקיפות מצפון. אמנם, הוא עדיין כעס על ראש הישיבה שאיחר לשמחה אליה הוזמן מתוקף תפקידו, וגרר בעקבות זאת צער ועוגמת נפש לאורחים רבים, אולם בכל זאת חש כי אולי עליו לדון אותו לכף זכות, ואף לבקש ממנו סליחה על שדיבר בגנותו. הפלא ופלא, כשיהודי מבקש להתחזק הקדוש ברוך הוא מסייע לו: כעבור כמה ימים נכנס האורח לבניין בית המדרש בו הוא לומד מדי יום, ולנגד עיניו הוא נתקל באותו ראש ישיבה!

הדבר היה בעיניו כמו נס משמים, והוא גמר אומר לנצל את ההזדמנות. הוא פנה לראש הישיבה ואמר לו בלחש, כי לפני כשבוע השתתף בשמחה של משפחה פלונית, ראש הישיבה איחר להופיע, ובעקבות כך הוא ואורחים רבים כעסו על ראש הישיבה ודיברו בגנותו. כעת הוא מבקש את בליחת ראש הישיבה...

ראש הישיבה חיך באצילות, והשיב מיד: 'ראשית, מחול לך. ושנית - אולי כדאי שתכיר את הסיפור, למען תלמד להבא לדון לכף זכות: בני משפחת החתן פנו אליי בתחילת השבוע, והזמינו אותי לקריאת ה'תנאים'. השבתי שבאותו ערב עליי להיות במקום אחר ולא אוכל להשתתף, והצעתי שיפנו לאחד מרבני הישיבה ויכבדו אותו - שכן אני פשוט לא יכול להשתתף בשמחה, אני תפוס באותו ערב!

לתומי הסקתי שזה מה שעשו, אלא שביום האירוע, התקשר אליי שוב אבי החתן, ושב וביקש שאני אבוא לקרוא את ה'תנאים'. שבתי והסברתי כי התוכנית שהיה לי ונתרו בעיני, ולפיכך אני לא אוכל לבוא, וכדאי לפנות לאחד מרבני הישיבה ולהזמין. האב התעקש ולחץ, ואז הציע לי שאני אמשך בתוכניותי, וכשאסיים - אגיע לשמחה והם ימתינו לי...

כצפוי, לא סיימתי עד לאחר 11 בלילה, ורק אז מיהרתי לנסוע לשמחה. כשנכנסתי הבחנתי בפנים המוכרמות של האורחים, אולם לא יכולתי לעשות דבר - מלבד להמר לגשת אל השולחן, לקרוא את שטר ה'תנאים', ולאפשר לשמחה להתקדם. הרי מראש אמרתי שלא אוכל להגיע לפני 11 וחצי!'

האורח שמע את הסיפור המלא, ונחרד גלות עד כמה טעה. מסתבר - שראש הישיבה כלל לא אשם, הוא מבחינתו עשה הכל כדי למנוע את עוגמת הנפש הזו מהאורחים. אדרבה, הוא נטל על עצמו את הסיכון שדיברו בגנותו כמאחר - רק כדי להוציא את אבי החתן מרוצה. הרי התריע מראש שלא יבוא, ביקש שיכבדו מישהו אחר, מה עוד יכול היה לעשות!?

אחים יקרים, סיפור זה שהופיע בגיליון 'כף זכות', מחדד את המחשבה: כמה פעמים המוח והלב שלנו דנים אדם לפי מה שאנו רואים, אבל למעשה אנו רואים רק חלק אחד של הסיפור, רק את מחציתו השלילית. הנה כי כן, כאשר נפקחות העיניים ונחשפת התמונה המלאה, נגלה שמי שחשבנו שאיחר בחוסר התחשבות דווקא נהג כראוי, ויתר על כבודו, ואף ניסה לעשות הכל כדי למנוע את עוגמת הנפש, ולא עלתה בידו!

הבה נדון את הזולת לכף זכות, לעולם לא נדע מה החלק הנסתר מעינינו, מה קורה מאחורי הקלעים. לפעמים צריך ממש להתאמץ כדי למצוא 'תירוצים' דחוקים' שיעמידו את התנהגות הזולת באור חיובי, אבל כל מאמץ שווה כדי לדון לכף זכות. ככל שנדון את הזולת לכף זכות - כך נזכה שידונו אותנו בשמיים לכף זכות, ויוציאו כאור משפטינו לטוב לנו כל הימים!

האוזניה ה'גנובה' השמורה היטב...

גם הסיפור דן מתרחש באולם שמחות קטן, בשעת שמחת 'שבע ברכות' שנערכה לבנו של רב מקומי. אחד האורחים, הרב י. ח. ביקש להטעין את אוזניית ה'בלוטות' היקרה שלו, וחבר אותה למטען - אותו חיבר לשקע שבירכתי האולם. בעודו יושב ומשתתף בשמחה, קיווה שהאוזניה הולכת ונטענת, למען תשרת אותו בהמשך.

אלא שבסיום האירוע, ניגש הרב י. ח. לשקע, ולחרדתו גילה כי האוזניה איננה, וגם המטען נעלם. מאן דהוא חמד לעצמו את האוזניה היקרה, וברגע של חוסר תשומת לב - פשוט ניגש לשקע, נטל את האוזניה המטען, ואלו נעלמו כאילו בלעה אותם

האדמה. בכדי לוודא שחששו מוצדק, מיהר הרב י. ח. לחפש בקרבת מקום, ולשאול את משתתפי השמחה אם הבחינו באוזניה הנעלמת. אפס כי כל אלו לא הועילו, האוזניה היקרה איננה!

הרב י. ח. לא חשב לוותר על האוזניה היקרה, ומה עוד שהבחין במצלמת אבטחה המשקיפה על השקע. עד מהרה הוא פונה לאחראי על האולם, מבקש ממנו לבדוק במצלמות מי הוא זה ואיזה הוא הגנב. האחראי מיהר לסייע, ומיד נמצא האשם: יהודי מבוגר, ממתפללי אותו בית הכנסת בו בעל השמחה מכהן כרב, נראה ניגש אל השקע, מוציא ממנו את אוזניית ה'בלוטות' והמטען, ונעלם עם הגניבה...

לא נעים להעיר ליהודי מבוגר כי הוא גנב, אבל ההכרחי לא יגונה. האורח - ר' י. ח. לא הכיר את האיש, אבל רב בית הכנסת - שמכיר את כל המתפללים ואורחי שמחת ה'שבע ברכות' שלו, מכיר גם מכיר. הוא פונה אל הרב ומבקש את סיועו, והרב מזהה על אתר במי מדובר, אולם קובע חד-משמעית: 'זה לא יכול להיות שהוא גנב. אני מכירו הרבה שנים, הוא יהודי כשר וישר. משהו פה מוזר...'

אולם מול מראה חד משמעי הנראה במצלמות - קשה להתווכח, ולכן הרב מיהר לתת להרב י. ח. את שם האיש שנראה גונב את האוזניה, תוך שהוא מפציר בו לנהוג בו בעדינות... הרב י. ח. מנסה לאתר את אותו אדם - אולם אין הדבר עולה בידו באותו היום...

למחרת, בשעה די מוקדמת, מתקשר רב בית הכנסת להרב י. ח., ומבקש ממנו לבוא לבית הכנסת. הרב י. ח. מיהר להגיע, ורב בית הכנסת ניגש למגירה שמורה בבית הכנסת, פותח אותה ושולף ממנה את האוזניה האבודה, כשהמטען מחובר אליה בשלווה. כעת, היה תורו של הרב י. ח. לפעור את שני את עיניו בתמיהה רבתי, ולנסות להבין כיצד זה קרה, מה עשה הרב כדי להחזיר את הגניבה לבעליה...

מסתבר, שהעובדות הנראות מוכחות במצלמת אבטחה! - רחוקות מלהיות מדויקות. ומעשה שהיה כך היה: באותה שמחת 'שבע ברכות', השתתף ילד אוטיסט כבד-שמייעה. ממקום מושבו סימן הילד כי הוא חפץ באוזניה היקרה, והיהודי המבוגר שניגש לשקע - סבור היה שהאוזניה היא מכשיר השמיעה שלו. לפיכך, מתוך מטרה לסייע לילד המוגבל, מיהר לגשת אל השקע, ולהביא ממנו את האוזניה והמטען...

במצלמות האבטחה לא רואים מה קורה לפני שהוא ניגש לשקע, וגם לא - מה קורה אחר כך. רואים רק את החלק הזה, בו היהודי המבוגר ניגש לשקע, ונטל את האוזניה. לאחר מכן הלה נטל את האוזניה ומגיש לילד, שדוחה את האוזניה מלפניו - הן אין זה מכשיר השמיעה שלו כלל!

היהודי המבוגר לא ידע את נפשו: הילד - שאין דעתו מיושבת - ביקש את האוזניה, יתכן שהיא שלו וכשהוא דוחה אותה - יתכן שתאבד, ומסתבר שעלות מכשיר שמיעה כזה יקרה מאוד... יתכן גם שאין זה מכשיר השמיעה של הילד, אולם הואיל והוא חומד את האוזניה - יתכן שיגש בהמשך ויטול לעצמו את האוזניה, והיא תאבד לבעליה. לפיכך - בחר האיש לעשות מעשה מושלם: נטל את האוזניה והמטען והניחם במקום שמור - במגירת הבימה...

למחרת - מיהר להודיע לרב בית הכנסת, מתוך הבנה שהוא בוודאי מכיר את כל הבאים בשערי שמחתו, ויידע למי אבדה אוזניה - כך שיוכל להשיבה, כפי שאכן קרה: האוזניה הוחזרה, ומסתבר שה'גנב' - נהג כשורה, ומגיע לו צל"ש על האחריות שגילה לאוזניה היקרה של אדם שהוא כלל לא מכיר!

הרב י. ח., בעל המעשה שציטטנו את דבריו מגיליון 'השגחה פרטית', מסכם ואומר: 'שמעתי בשם אחד מגדולי ישראל, שאנשים שואלים את עצמם לעתים מה טעם ברא הבורא 'שכל עקום'. הרי לכולנו יש לעתים מחשבות 'עקומות' בראש, משוללות יסוד וחסרות הגיון. למה הן נבראו בכלל? - אלא שלפעמים, כדי לדון לכף זכות, נדרשים אנו להפעיל 'שכל עקום'. לחשוב באופן שנראה בלתי הגיוני ובלתי סביר, כמו במקרה הזה!'

הנה כי כן: לפעמים, גם מה שרואים באופן חד משמעי במצלמת אבטחה - זו לא התמונה המלאה. חסרים בה פרטים, שמשפיעים על העניין כולו ובוודאי גם על מסקנתו. הנה יהודי שנחשד בגניבה מכווערת, ולפתע מסתבר שהוא חשש לגורל האוזניה לבל תאבד, ופעל כמצופה ממנו באופן נפלא!

הבה נדון את הזולת לכף זכות, כן, גם אם זה לא הגיוני, גם אם רואים מפורשות במצלמות האבטחה אחרת. כמה כדאי להפעיל לעתים 'שכל עקום', לחשוב באופן מוזר, ובלבד שנגן על הזולת במחשבתנו ובדיבורנו, ונאיר אותו באור חיובי. וככל שנדון את הזולת לכף זכות - כך נזכה שבורא עולם ידון אותנו לכף זכות, ויכתבנו ויחתמו לחיים טובים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת שופטים תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל, אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (טז, יח)

כתב בספה"ק קדושת לוי: "דהנה הקדוש ברוך הוא שופט את הכנסת ישראל בבוא יום המשפט בגודל רחמי וחסדיו. אך צריכין אתערותא דלתתא לעורר את המדה של רחמנות למעלה. ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד? כשאנו למטה מתנהגים בחסד ומלמדים זכות על כל איש מישראל לדון לכף זכות, אז על ידי זה גם מלמעלה נתעורר אותו המידה ומלמדים גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים.

ואם כן, האדם מעורר במעשיו שלמטה השער העליון לפתוח שערי חסד להריק ברכה על כל זרע ישראל. וזה שכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, רוצה לומר שאתה בעצמך תתקן ותכין המשפט של מעלה על ידי שעריך, דהיינו השערים שלך שאתה עושה ומעורר במעשיך. וזהו וּשְׁפֹטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֶדֶק, רוצה לומר כל איש ילמד את עצמו להתנהג לשפוט את העם משפט צדק, ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל, ואז האדם מעורר השער של מעלה ועל ידי זה יוצא בדיון זכאי במשפט של מעלה, כי במידה שאדם מודד מודדין לו"

בהקשר לזה ש"במדה שאדם מודד מודדין לו" והיות שאנו כבר נמצאים בימי חודש אלול ותקיעת השופר כבר נשמעת באזננו, נביא מעניין זה מספר עלי רידים:

הגמ' בר"ה (טז, א) אומרת כי הקב"ה ציווה לתקוע בשופר בראש השנה כדי לערב השטן. מה הביאור בזה?

מובא בספר "מנורת הזהב" מאת הרה"ק רבי זושא מהאניפולי דהנה בתחילת פרשת חוקת "וזאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" (במדבר יט, ב) וברש"י "שהיו אומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש בה וכו' אין לך רשות להרהר אחריה".

לכאורה נראה שזה רע לנו שאין אנו יודעים טעם המצוה ואומות העולם מצערים אותנו בדבר זה, אולם, אומר ר' זושא מהאניפולי שזה לטובתם של ישראל שיש חוק ללא טעם. ומדוע? כי הקב"ה נוהג עם בריותיו "מידה כנגד מידה" ואמרו חז"ל (ב"ר ט, יא) "כל המידות בטלו ומדה כנגד מדה לא בטלה ובמידה שהאדם מודד בה מודדים לו". כאשר אנו שומרים על החוקים של הקב"ה בלי שכל ובלי הבנה - אף הקב"ה נוהג עמנו במידה זו.

הוא מצווה עלינו לתקוע בשופר ועל ידי כך מתערבב השטן ואנו נסלחים. באים השטן ואומות העולם ומקטרגים לפני הקב"ה איך עשה עמנו כדבר הזה? ועונה להם: הם שומרים את החוקים שלי בלי הבנה לכן גם אני סולח להם "בלי הבנה".

נמצא שהחוקים טובים לישראל ועל כך נאמר תהילים (פא, ד-ה) "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו: כי חוק לישראל הוא" ושמירת החוקים תעזור לנו כי ע"ז זה "משפט לאלקי יעקב"

לפי זה יובן הפסוק "וידבר ה' אל משה לאמר זאת חקת התורה" זה חוק, ולמה? "אשר צוה ה' לאמר" שהקב"ה יוכל לענות לטענות היצה"ר והשטן למה הוא מוחל עוונות ע"י מצות תקיעת שופר, למרות שאין לך הסבר הגיוני. עכשיו יש לו הסבר: זה נהיה "משפט", כי זו מכ"מ ובמידה שהאדם מודד כך מודדים לו.

רבי ראובן קרלנשטיין הביא את דברי ה"חתם סופר" בפ' אחרי מות שמבאר את הנאמר בפרשת יו"כ "והיה לכם לחוקת עולם" מדוע כתוב על יו"כ שזה "חוק"? כי דוקא הידיעה שהכפרה של יו"כ היא בגדר "חוק" זה מה שמכפר. הכיצד? אם נשאל אדם "האם אתה מבין למה יו"כ מכפר?" יאמר בטח, למה שלא יכפר, אני הרי צם ומתפלל יום שלם, ועוד הולך בלי נעלים... אדם כזה עלול להרגיש שהקב"ה עוד "חייב" למחול לו..., אבל אם יאמר שבאמת אינו מבין איך זה מכפר, הרי אפילו שהוא צם ומתפלל, אבל הוא היה יודע מה זה כל חטא קטן, זה הרי מרידה ברבש"ע כביכול, אלא שהתורה אמרה שיו"כ מכפר, אז זה אכן מכפר לו. זה הפירוש שאצל מי שמרגיש שזה חוק אז זה באמת מכפר. וכל ענין התשובה זהו חוק.

מספרים שאחד מגדולי ישראל בהיותו ילד, לימדו אותו בליל ה'ניטל' לשחק שחמט. לאחר שתיארו לו את כללי הצעדים של הכלים השונים, אמרו לו שיש כללי יסודי: לאחר שעושים מהלך אין דרך חזרה. א"א להתחרט. אמר: א"כ איני מוכן לשחק במשחק הזה, כי זה לא משחק יהודי. יהודי יודע שגם אם עשה מהלך שגוי ומוטעה, הוא יכול לחזור בתשובה.

הקב"ה אמר שמי שחטא יעשה תשובה ויתכפר לו. זהו שכתוב (תהילים קמו, יט) "מגיד דברו ליעקב", למה? כי "חקיו ומשפטיו לישראל", הקב"ה נתן לנו את ה'תשובה' שהיא דבר לא שכלי, ומדוע עשה זאת? כיוון שגם אנו עושים דברים לא שכליים "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום" (שם כ).

(עלי ורדים)
לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: צדק צדק תרדוף למען תחיה (טז, יט-כ)

פירש בספר בן איש חי, בהקדם דברי המדרש "כל דיין שלוקח שוחד אינו מת עד שיורה צדק בהוראתו". בביאור המדרש מביא מפי הרב נ"א ז"ל, על מה שכתב התנא "ועתיד אתה ליתן דין וחשבון" ומהו דין וחשבון? שהנה, ברוב דיני התורה יש פלוגתא וכמה שיטות, ואלו ואלו דברי אלוקים חיים, אלא שנפסק ההלכה כדעת אחד הצדדים. וא"כ אם אדם מעוות את הדין, יכול עפ"י רוב לטעון שפסק בזה כאחד השיטות בסוגיא. לכן, כשמגיע לבי"ד של מעלה שואלין ממנו קודם כל מה ההלכה ומה הדין בכל דבר ודבר, ולאחמ"כ עושים עמו חשבון שאם פסק כן איך עיוות את דינו? וזה הפשט עושים עמו קודם "דין" שיורה מה הדין בדבר זה, ואח"כ עושים עמו "חשבון" למה עיוות את דינו.

ואף גם כאן, כשחכם מקבל שוחד, ומפני השוחד פוסק כשיטה מסויימת בהלכה, מגלגל הקב"ה שיבוא לפניו מקרה דומה, ושם לא יקבל שוחד, ויפסוק לפי האמת, ואז נסתם טענתו שפסק כשיטה פלונית. וזה הפשט שכל דיין שלקח שוחד אינו מת עד שיורה צדק בהוראתו הכוונה עד שיורה את הצדק באותו מקרה ואז נתפס בעונו ממנו נפטר. לפי"ז כתב הבן איש חי הביאור בפסוק הוא "ולא תקח שוחד וכו'" ואם תתחזק את נפשך שאתה פוסק כאן כשיטה פלונית, תדע לך ש"צדק צדק תרדוף", במקרה אחר ששם לא תקבל שוחד הרי תפסוק כפי האמת וייתר תשובתך.

בעניין הזה מסופר, שבוילנא היו כמה עגלונים שבסוף עבודתם היו מתיישבים יחד לבלות זמנם בבית מרוח, יום אחד, תוך כדי דיבורם ולהגם עלה על הפרק הנושא של "עולם הבא", ונדברו ביניהם שהראשון מבניהם שמת יבוא לספר לחבריו מה עבר עליו.

ברבות הימים חלה אחד העגלונים, כשבאו חבריו לבקרו הזכירו לו את ההתחייבות שלהם, ואכן הבטיח שיבוא לספר. אחרי כמה ימים אכן שבק חיים לכל חי אותו העגלון. ביום ה"שלשים", הגיע אל חבריו בחלום, לשאלתם, מה נעשה בדינו אמר שהכל עבר בסדר, אלא שנסתם דינו מחמת ה"ויסקי", ומזהירים באזהרה חמורה שלא ישתו "ויסקי" ואז ירווח להם.

שאלו אותו, מה הבעיה ב"ויסקי", הרי היה לזה הכשר? ענה להם: כשהגעתי למעלה שאלו אותי לסדר יומי, ופירטתי להם, שאלו אותי למה לא השתתפתי בשיעור תורה? ולמה לא למדתי? עניתי, שכבר ניסיתי בצעירותי, ונזכרתי שזה מאוד קשה לשבת וללמוד, לכן לא למדתי. בהמשך השאלות, שאלו מה שתינו מהם שהיינו בבית המרוח, ועניתי שהכל היה עם הכשר כדת. ואז שאלו אותי מהם המשקאות אותם שתיתי, ומניתי אחת לאחת את כל הסוגים: יין, בירה, וכו' וכשאמרת ששתינו גם "ויסקי", שאלו אותי איך שתיתי ויסקי? הרי זה מר?!, עניתי להם שהם לא מבינים ב"ויסקי" כי רק בהתחלה זה מר וקשה אבל כשמתרגלים זה מתוק ביותר!

אמרו לי, א"כ, נפסק דינך לגיהנם! למה? שאלתי, ענו: כי עכשיו הרי אמרת שהנך יודע שישנם דברים שבתחילה הם מרים וקשים אבל כשמתרגלים זה נהיה מתוק ביותר! א"כ היה לך להתרגל וללמוד כדי שיהיה לך מתוק ביותר!

(ציוני תורה)

תמים תהיה עם ד' אלקיך (יח ג)

ה"רר"ר חיים ברוך ז"ל זכה ללמוד מהגר"ז מבריסק זצ"ל אופן עשיית גורל הגר"א פעם שאל את הגר"ז האם עשה כבר פעם גורל זה ואמר שעשה פעם אחת ועלה לו הפסוק "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

(כרם חמד)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. (טז יח)

איתא בשלה"ק ובספה"ק שצריך האדם להעמיד ז' שומרים בכל שערי המח, בראיית העין ובשמיעת האוזן ובחוטמו שלא יכעוס, וכ"כ החיד"א מהקדמת מהר"ח, כי חמשת החושים הם שערים שדרך שם עובר כל דבר, חוש הראיה, שמיעה, ריח, דיבור, והמישוש. ושם צריך לשפוט משפט צדק, והאריך

השלה"ק שלזאת נאמר תיכף 'לא תקח שוחד' כיון שהאדם הוא נוגע וקרוב לעצמו לומר שדבר זה אין בו משום חשש שמירת העיניים, לזאת מזהיר הכתוב 'לא תקח שוחד', היינו מנפשו ומיצר, שלא ישחדו את שכלך, להכריע את המשפט הישר. השופט הוא הנשמה, והשוטר הוא היראת שמים. הקב"ה אינו צריך להעמיד שוטר עם רובה, יראת שמים שבנפש האדם הוא עצמו השוטר, שמעורר את האדם, בכל מה שהנשמה אומרת לאדם שלא יעשה כך וכך, שהיא השופט, אזי בא השוטר מדת היראה ומעורר שא"כ יש להתפחד מהשי"ת דאיהו רב ושליט, וכן יראת העונש.

בעליה לרגל היו צריכים להראות את פניו לפני ה', וצריך לזה הכנה דרבה וכו' האבן שלמה משמלויה צוק"ל שבזה מובן סמיכת הפרשיות, דבסוף פרשת ראה למדנו על ג' פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', יתן ה' שבעוד כמה שבועות נזכה בחג הסוכות להראות את פני ה' אלקיני, וכדרך שבא לראות כך בא ליראות, וכ' בעל הטורים בפסוק 'לראות את פני' דבספרי תורה הישנים היה כתוב באות פ' דתיבת פני פ' גדולה וכפולה, פ' בתוך פ', לרמוז על פנים בפנים, דכשם שבא לראות כך בא ליראות. שלא נתבייש להראות את הפנים. וכמעשה שהיה באחד ששלח את בנו לשיבה למרחקים לכמה שנים, וכשהגיע זמנו לביתו היה הבחור סופר את השבועות והימים מתי יזכה לראות את אביו ואמו, אמנם כמה ימים לפני הנסיעה היה ריב בין בני השיבה והכו זה בזה, ונתמלא פניו בחבורות ופצעים, ובא לפני האבן שלמה בבכי, איך יסע לבית הוריו עם פנים כזה... [וכן אנו אומרים ביום א' דסליחות 'איך נפתח לפניך דר מתנחלים, באיזה פנים נשפוך שיחים'] ושלח אותו לבית הרופא שימרח על הפנים כמה משחות ורפואות, שיוכל ליסוע לבית הוריו. ודחה את הנסיעה בכמה ימים עד שיתרפא ויוכל להראות פניו.

כך כשהיה ביהמ"ק קיים והיינו עולים לרגל ג' פעמים בשנה, לא היינו יכולים להזכר בערב יום טוב, אוי איך אני נראה, שהרי זה לא משחק, היינו צריכים להראות את הפנים לפני השי"ת, כמו אותו בחור שחושב לפני הנסיעה איך אראה את הפנים לאבי ואמי, כך במשך השנה אנו אובדים את הפנים, וב' או ג' חדשים לפני העליה לרגל, היה האדם צריך לטהר את פניו בתשובה. כי הקב"ה מבקש מאיתנו 'הראיני את מראייך', אל תבא עם כובע על המצח, תראה לי את המצח. ואיך נוכל לטהר את המצח? לזאת סמכו ענין לו פרשת שופטים, מה שהיה היה, העיקר מאכן והלאה להעמיד שוטרים על חמשת החושים, להתלבש ביראת העונש ויראת הרוממות, לשמור הראיה והשמיעה והדיבור והמישוש, לחיות איזה תקופה במשקל ומשפט צדק, ולא יקח שוחד מיצרו, ולא יטה משפט שמספיק להתחיל לפני יום טוב, אלא מעכשיו להתעורר, צדק צדק תרדוף, למען תחיה וירשת את המתנות הגדולות אשר ה"א נותן לך.

וכשעלו לארץ ישראל באו לבכות אצל מהר"י בירב שבאלו הימים שהיו אנוסים בספרד, לא היה להם ברירה וכמה פעמים עברו מתוך האונס על חילול שבת וטרפות ויוה"כ, כדי להראות מבחוץ כאילו שהוא נוצרי, כשראה ששלוחי האינקויזיציה עוקבים אחריהם, עברו על כמה עבירות, ומעיקר הדין לא היו בגדר 'אנוס רחמנא פטריה' כי לא היו אנוסים ממש, שהמלך הכריז שכל מי שרוצה להשאר יהודי שיברח מהמדינה עד חודש חשוון, נמצא שכל העבירות שעברו לא היה ממש באנוס.

וכתב מהר"י בירב שהיתה דמעתם על לחיים להצילם מידי כרת, שהרי כל חייבי כריתות שלקו, נפטרו מידי כריתות, כי כל חייב כרת הרי עבר על לאו ובכל לאו יש חיוב מלקות. ועמדו בדלתי ביתו של מהר"י בירב בבכיות נוראות שיסכים לתת להם מלקות. אלא שבהמשך הדורות מאז שגלינו מארצנו כבר אין לנו סמיכה, והרי אי אפשר להעניש אי"כ יש בית דין סמוכים, ואיך יתנו להם מלקות?

ואז החליט מהר"י בירב ע"פ מש"כ הרמב"ם שאם מסכימים כל בני ישראל היושבים בא"י על צדק אחד שהוא גדול הדור, יוכל הוא לחדש את הסמיכה ככחו של משה רבינו. וכך הוה, כל חכמי ישראל מצפת הכתירו את מהר"י בירב שהוא יהיה הסמוך, והסמיך בכוחו הגדול עוד ג' צדיקי הדור, המבי"ט, האלשי"ך, ומרן הבית יוסף, וכך הוה מעשה שישבו בית דין ולקחו שוטרים ונתנו מלקות לגולי שפניא, שמחו שמחה גדולה שנפטרו מידי כריתות, ועשו קידוש בשבת קודש.

באותם הימים היה צדק גדול בירושלים, מהרלב"ח, רבינו לוי בן חביב, מנו"כ בהר הזיתים, וכתב לחכמי צפת היתכן שעשיתם כן מבלי לשאול את חכמי ירושלים, ועוד וכי איך נתתם מלקות בלי התראה. ומהר"י השיב לו כמה תשובות, וחזר וכתב לו הרבה. וכל חילופי המכתבים ביניהם הודפסו בסוף תשובות מהר"י בירב ובשו"ת מהרלב"ח. ובתוך הדברים כתב לו מהר"י בירב שאילו היה רואה את בכייתם, כבר היה מוצא עצה לחסרון ההתראה.

וכתב העבודת יהודה' צוק"ל שזה היה כל 'מוסד השוטרים' בשבטי ישראל, שלא היה השוטר מרים את ידו או את מקלו, מבלי שהיה המוכה מתחנן לפני השוטר, אנא ממך תרחם על נשמתו העלובה ותטהרנה ע"י מכות. כי כל מי שחייב משום איזה חטא ועון נזה העולם, אין לנו השגה איזה צער גדול יש לנשמתו בעולם האמת, וע"י מעט הצער שסובל כאן, הרי נטהרת נשמתו לעד ולנצח נצחים. וכמ"ש בגמ' מכות: 'כיון שלקה, הרי הוא כאחרי'.

וכן מדויק בפסוק 'שופטים ושוטרים תתן לך', היינו שבני ישראל נותנים וממנים אותם בשמחה שיהיו שוטרים עליהם. וח"ו לא היה זה מצד מדות מושחתות או עבודה בזויה, אדרבה השוטר היה מטהר נפשות ישראל. [וכן מבואר ברמ"א שכל העם לוקין בערב יוה"כ אחר מנחה, ויש בתי מדרשות שנוהגין כן עד היום, ויש שנהגו ברצועת שור או חמור, אף שאין זה ממש כציור אותם ל"ט מלקות, מ"מ אנו למדים מכאן שהמכה אינו עושה פעולה אכזרית, אדרבה המוכה מתחנן לפני המכה שיכנו. ואין זה אכזריות אלא רחמנות להתרצות ולהסכים להכותו, ולומר והוא רחום יכפר עון].

ואע"פ שמבואר בגמ' שהיו כופתים את המוכה, גם זה היה באהבה, כמו שאמר יצחק לאברהם אביו שיעקדנו שלא יבעט מרוב צער או פחד. וכמו שאדם מל את בנו בן שמונת הימים, עושה זאת בשמחה, כך מספר מהר"י בירב שאותם האנוסים שמחו שמחה גדולה על שלקו אותם, ופטרו את נשמתן מדין כרת.

וביאר עוד רבי יהודה שעבודת השוטרים הם כמו רופאים, כשהרופא מבין שהחולה צריך ניתוח דחוף כדי להציל את חייו, אעפ"כ אינו מנתח עד שיחתום החולה על הסכמתו לניתוח, ולכאורה קשה מה לו להתעכב עד

השלה"ק שלזאת נאמר תיכף 'לא תקח שוחד' כיון שהאדם הוא נוגע וקרוב לעצמו לומר שדבר זה אין בו משום חשש שמירת העיניים, לזאת מזהיר הכתוב 'לא תקח שוחד', היינו מנפשו ומיצר, שלא ישחדו את שכלך, להכריע את המשפט הישר. השופט הוא הנשמה, והשוטר הוא היראת שמים. הקב"ה אינו צריך להעמיד שוטר עם רובה, יראת שמים שבנפש האדם הוא עצמו השוטר, שמעורר את האדם, בכל מה שהנשמה אומרת לאדם שלא יעשה כך וכך, שהיא השופט, אזי בא השוטר מדת היראה ומעורר שא"כ יש להתפחד מהשי"ת דאיהו רב ושליט, וכן יראת העונש.

בעליה לרגל היו צריכים להראות את פניו לפני ה', וצריך לזה הכנה דרבה וכו' האבן שלמה משמלויה צוק"ל שבזה מובן סמיכת הפרשיות, דבסוף פרשת ראה למדנו על ג' פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', יתן ה' שבעוד כמה שבועות נזכה בחג הסוכות להראות את פני ה' אלקיני, וכדרך שבא לראות כך בא ליראות, וכ' בעל הטורים בפסוק 'לראות את פני' דבספרי תורה הישנים היה כתוב באות פ' דתיבת פני פ' גדולה וכפולה, פ' בתוך פ', לרמוז על פנים בפנים, דכשם שבא לראות כך בא ליראות. שלא נתבייש להראות את הפנים. וכמעשה שהיה באחד ששלח את בנו לשיבה למרחקים לכמה שנים, וכשהגיע זמנו לביתו היה הבחור סופר את השבועות והימים מתי יזכה לראות את אביו ואמו, אמנם כמה ימים לפני הנסיעה היה ריב בין בני השיבה והכו זה בזה, ונתמלא פניו בחבורות ופצעים, ובא לפני האבן שלמה בבכי, איך יסע לבית הוריו עם פנים כזה... [וכן אנו אומרים ביום א' דסליחות 'איך נפתח לפניך דר מתנחלים, באיזה פנים נשפוך שיחים'] ושלח אותו לבית הרופא שימרח על הפנים כמה משחות ורפואות, שיוכל ליסוע לבית הוריו. ודחה את הנסיעה בכמה ימים עד שיתרפא ויוכל להראות פניו.

כך כשהיה ביהמ"ק קיים והיינו עולים לרגל ג' פעמים בשנה, לא היינו יכולים להזכר בערב יום טוב, אוי איך אני נראה, שהרי זה לא משחק, היינו צריכים להראות את הפנים לפני השי"ת, כמו אותו בחור שחושב לפני הנסיעה איך אראה את הפנים לאבי ואמי, כך במשך השנה אנו אובדים את הפנים, וב' או ג' חדשים לפני העליה לרגל, היה האדם צריך לטהר את פניו בתשובה. כי הקב"ה מבקש מאיתנו 'הראיני את מראייך', אל תבא עם כובע על המצח, תראה לי את המצח. ואיך נוכל לטהר את המצח? לזאת סמכו ענין לו פרשת שופטים, מה שהיה היה, העיקר מאכן והלאה להעמיד שוטרים על חמשת החושים, להתלבש ביראת העונש ויראת הרוממות, לשמור הראיה והשמיעה והדיבור והמישוש, לחיות איזה תקופה במשקל ומשפט צדק, ולא יקח שוחד מיצרו, ולא יטה משפט שמספיק להתחיל לפני יום טוב, אלא מעכשיו להתעורר, צדק צדק תרדוף, למען תחיה וירשת את המתנות הגדולות אשר ה"א נותן לך.

ואל השפט אשר יהיה בימים ההם (יז, ט)
ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו. אין לך אלא שופט שבימיך (רש"י).

התורה ניתנה לחכמים שבאותו הדור, וכאותו מעשה ברבן גמליאל שקבע את יום הכיפורים ליום מסויים, ורבי יהושע חלק עליו, ורבן גמליאל גזר עליו שיבוא אצלו באותו יום במקלו ובתרמילו - וכך אכן עשה רבי יהושע (ר"ה כד ע"ב).

מעשה שהיה בוילנא בזמנו של הגר"א: בבית החייט שהיה שכנו של הגר"א התעוררה שאלה על עוף בערב שבת. שלח החייט את אחד מילדיו שילך לשאול את הגר"א, והגר"א הטרף את העוף. אשת החייט שלא ידעה על כך שבעלה שלח את אחד הילדים לשאול את הגר"א, שלחה אף היא ילד אחד שילך לשאול את רבה של וילנא רבי שמואל ב"ר אביגדור וצ"ל, חזר הילד ואמר שהרב פסק שהעוף כשר - והמבוכה היתה גדולה.

חזרו לרב ואמרו לו שהגר"א פסק שהתרנגולת טריפה. הלך הרב לגאון, ואמר לו: 'אתה אמנם גדול ממני בתורה עשרת מונים, אך אם נפסוק כמון - לתעורר סמכותי כרב העיר, עלינו לבוא לבית החייט בבית שבת זה ולאכול שם את העוף. התורה אינה תלויה בגאוניות של הגר"א, אלא ברב הפוסק של העיר. אני הרב ולא אתה!' והגר"א הסכים לו.

אך כשהגיעו לבית החייט והתיישבו כדי לאכול את העוף, באותו רגע ניתק החבל שקשר את המנורה לתיקרה, ונר החלב נפל לתוך התבשיל, וממילא לא יכלו לאכול את העוף.

תפקידו של הרב אינו קל, כיוון שצריך להיות לו לב טהור נקי מכל נגיעות. ישנן הרבה נגיעות בלתי טהורות באדם. אך אם הרב הוא אדם ישר, אם הוא מחפש רק את האמת, והוא לומד כמיטב יכולתו - התורה שלו היא תמיד "תורת אמת", ותהיה אשר תהיה המסקנה אליה יגיע, המושג "טעות" כלל אינו קיים לגביו.

(נפש שמשון, התורה וקניינה)

מאוצרות המגידים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך.

כתוב בספר 'עבודת יהודה' [להגה"ק רבי יהודה ליכטנשטיין, בן אחיו של הגה"ק רבי הלל קאלאמייער צוק"ל, היה תלמיד של דודו רבי הלל, וכן תלמיד ה'מעגלי צדק' מתלמידי החת"ס ז"ע] שופטים ושוטרים, פרש"י 'שוטרים הם

שיחתום החולה, והרי הרופא יודע האמת שחייבים לנתח אותו להציל את חייו? אלא שכן הוא הסדר שאין הרופא עושה פעולה בלי הסכמת החולה, כך היו שוטרי בני ישראל עושים פעולתן להכות ולרדות רק בהסכמת ישראל. אמנם זה פשוט שמי שנתחייב מכות ובורח מבית דין שלא יכוהו, כופין אותו בכח ונותנין לו מכות. וזאת ככל מצות עשה שכופין את האדם לקיים המצוה אף שלא ברצונו.

ומעתה מיושב מה שכתוב בפסוק לשון יחיד 'תתן לך בכל שעריך', כי כל יחיד קיבל על עצמו שוטר להכותו לעת הצורך כדי להציל את נשמתו. ולולא כן, לא היה יהודי אחד מסכים להיות שוטר להכות את ישראל.

וכתב עוד בשם המעבר 'יב' ס' א' סעיף כח שיש מלאך שדן את האדם אחר מיתתו, ושמו צדק, וכל הרוצה להפטר מזה המלאך ששמו צדק, הוא מבקש ומתחנן לפני השוטרים בזה העולם שיכוהו ויטירוהו ויצילוהו מאותו המלאך.

ונמצא שמוסד השוטרים הם כמוסד הרופאים, כי גם הם עוסקים לרפאות את ישראל מכרת ומכל רע.

(הגרמ"י רייזמן)

לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימיני ושמאל (יז, יא)
רבי שלום שבדרון זצ"ל, כידוע, הוציא לאור את הספר "דעת תורה" של סבו, המהרש"ם מברעזאן זצ"ל, והוא היה זקוק לכסף להוצאת הספר. לשם כך התכונן ב'בין הזמנים' של חודש ניסן, מיד אחר הפסח לנסוע לחו"ל, להיפגש שם עם נדיב אחד, בתקוה שהלה יתרום להוצאת הספר.

אבל כמובן, לפני שנוסעים לחו"ל צריכים לבקש רשות מהמשגיח, איש אלוקים קדוש רבי יחזקאל לינשטיין זצ"ל שהיה בבני ברק. לילה לפני הנסיעה, הגיע רבי שלום עם המזוודה, וכמובן עם כרטיס הטיסה, לבית חתנו, הרב אריאל בבני ברק, כדי להיכנס בבוקר אל המשגיח, לקבל את רשותו לנסוע ולקבל את ברכתו.

ימים ספורים קודם לכן, בחול המועד פסח, היתה ברית בבני ברק לנכדו של רבי שלום, כאשר המשגיח היה הסנדק, אבל רבי שלום לא השתתף בברית. כאשר נכנס אל המשגיח לקבל את ברכתו, שאל אותו המשגיח: "הרי היתה לפני כמה ימים ספורים ברית לנכד שלכם, ואיך יתכן שהייתם לא הגיע לברית? השיב רבי שלום: "היה לי כאב רגליים, והייתי צריך לנוח קצת".

שאל אותו המשגיח: "היה לכם כאב רגליים? אם כן כיצד אתה עומד כעת לנסוע לאמריקה, הרי אתה צריך לנוח?"

שמע זאת רבי שלום, נפרד מהמשגיח, שב לבית בתו, שם המתינה לו הרעבעצין שליותה אותו לבני ברק, נטל את המזוודה, ואמר לה שחוזרים לירושלים הביתה. הרי המשגיח אמר שצריך לנוח.

היא שואלת אותו: "הרי הכל מוכן לנסיעה!?" והוא משיב לה: "המשגיח אמר..."

רבונו של עולם, שמעתם כזה דבר? אני לא יודע מה אתם הייתם עושים, אבל אני יודע מה אני הייתי אומר למשגיח: "רביה, ברוך השם, עבר לי הכאב רגליים, אחרת לא הייתי יכול להגיע, ואני חש בטוב ויכול לנסוע לאמריקה." אבל רבי שלום לא אומר הסברים. אם הוא שומע מהמשגיח שצריך לנוח, אז הוא נוסע בחזרה לירושלים!

זמן לא רב לאחר מכן, הוזמן רב שלום להיות סנדק בברית שהתקיימה בטלזסטון. מגיע רבי שלום לברית, והנה הוא פוגש שם את אותו גביר, איליו תכנן לנסוע לאמריקה. הגביר הזה היה בארץ עוד לפני פסח, ואם רבי שלום היה נוסע לאמריקה, הוא כלל לא היה פוגש אותו!

מבהיל ומרעיד. מוראדיגע התפעלות. אם לא היה שומע לקול המשגיח הוא היה נוסע לאמריקה לחינם.

אבל זה עדיין לא הכל. רבי שלום סיפר כי ברגע שבוטלה הנסיעה לאמריקה, הרי נותר לו זמן פנוי, והוא 'התישב' מיד לכתוב את ה"לב אליהו". ואני אומר לכם: אם לא זה שרבי שלום ביטל את נסיעתו, לא היה יוצא ה"לב אליהו" לעולם!

אוי, למשגיח היו עיניים, אתם שומעים מה זה אמונת חכמים? מה זה לשמוע לדברי חכמים?

(יחי ראובן)

תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח, יג)
התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקר אחר העתידות אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו (רש"י)

העולם מתנהל סביבנו במהלכים שאינם תמיד ברורים ומחווירים לנו, אין לנו יודעים מדוע "צדיק - ורע לו", או, לחלופין, משום מה "רשע - וטוב לו?" ויחידות סתומות ובלתי פתורות מעין אלו הן מנת חלקנו מדי יום ביומו.

תמים תהיה - מצוה עלינו התורה, התהלך עמו בתמימות - מבאר רש"י, ובכך מדריכים אותנו לשוח את קומתנו לפני אלוקי השמים והארץ, לא לדרש במפלא מאתנו, לדעת שכל מה שבא עלינו לטובתנו הוא, ולקבל זאת בתמימות.

אמונה תמימה על אף הקושי

אמונתנו מיוסדת על כך שהמצוות תבאנה על האדם שכר טוב, ואילו העברות תבאנה על ראשו את ההפך מזה. ואף על פי שפעמים אנו רואים שלצדיק רע ולרשע טוב, עלינו לדעת בברור שהעולם מתנהל בצדק ובישור.

וכבר צעק חבקוק הנביא (חבקוק ב, א): "על משמרת אי עמדה", ופרש רש"י: "עג עגה חבקוק ועמד בתוכה ואמר: 'לא אוזו מכאן עד שאשמע מה ידבר בי על שאלתי זאת, למה הוא מביט ורואה בהצלחתו של רשע ומה אשיב אל הבאים להתוכח לפני?".

והקב"ה ענה לו (שם ד): "וצדיק באמונתו יחיה", כלומר: יכול אתה לשאול שאלות ולהקשות קשיות. לעתים תקבל תשובה, ולפעמים לא תצליח להבין - אבל תמיד עליך לדעת שהקב"ה עושה את הטוב והנכון ביותר, ולא לנסות לחקור ולהבין מעשי קל.

רבה של ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד, נהג לרקוד בשמחת תורה יחד עם הילדים. אחד מאלו שזכו לרקוד ב'הקפות של הילדים' היה הילד אברהם ברגמן, אשר בסוף ימיו ספר את המעשה הבא:

באחת השנים, לאחר שסיים רבים יוסף חיים לומר את "אין כאלקינו" נגש אליו אברמ'ה הקטן, ובבישנות אמר: "רבי יש לי קושיא חמורה על הסדור... ליטף רבי יוסף חיים את לחיו ואמר ברוך: "שאל בני".

"מדוע אומרים קודם 'אין כאלקינו, אין כאדוננו', ולאחר מכן שואלים 'מי כאלקינו? מי כאדוננו?', לכאורה היה מתאים יותר לשאול קודם, ורק לאחר מכן להשיב?".

"ילד נבון, חייך אליו הרב, "אמשול לך משל שעל ידו תבין: כאשר אדם נכנס למערה ענקית הוא נתקל בחשכה מוחלטת. לכן מי שרוצה להכנס למערה וגם לזכות לצאת ממנה בבוא העת, צריך לעשות לו בדרכו סימנים בדמות אבנים גדולות, עמודים יצוקים וכיוצא בכך, וכשירצה לצאת יוכל להעזר בהם".

"לעומת זאת, השוטה איננו חושב על המחור ואינו מכין לעצמו סימנים - אלא נכנס במהירות מבלי להשיגח, ורבים הסכויים שהוא יתקל בקשיים רבים, בשעה שיתעה ויאבד את דרך המלך. וכבר קרה שאנשים כאלו אבדו את דרכם ומתו ברעב".

"הסימנים הללו הם הבטחונות שבידי האדם, ובזכותם יצליח לצאת מבלי לטעות בדרך ולשרוד את נפתולי החיים".

"אף אנו, ההולכים בדרכי החיים, חייבים לסמן סימנים שיסיעו לנו בהליכה הסלולה מדור לדור. הסימנים הללו הם ההצהרה הברורה: 'אין כאלקינו, אין כאדוננו'. רק לאחר שקבענו אותם במסמרות של ברזל, יכולים אנו לצאת בשלום לדרך, ולנסות להבין 'מי כאלקינו, מי כאדוננו', שכן שאלות מסוג זה, מבלי קביעת האמונה עמוק בלבנו, מסוכנות הן".

לאחר מכן הביט רבי יוסף חיים באברמ'ה ברגמן במבט חודר ואמר לו: "רואה אני, כי עתיד אתה בעוד זמן מה לעזוב את ירושלים, ובמשך שנים רבות לא תהיה כאן. אל תשכח להציב לך סימנים בדרכך, כדי שחלילה לא תסטה מן הדרך". הוא נאנח לרגע ואחר שנה: "אל תשכח".

ימים חלפו, אברמ'ה הצעיר בגר והיה לאיש, הוא נקלע לאירופה ושהה בה במשך כל שנות הזעם, ומוראותיה של השואה הנוראה חרוטים בבשרו. במהלך השנים הללו עמד לא פעם בפני נסיונות מרים. היאוש הנורא הביא אותו להעדיף את מותו מחייו. אך בכל פעם כזו, עלתה במוחו אותה תמונה של רבה הישיש של ירושלים העומד ומסביר לו, כדבר איש אל רעהו, אודות הסימנים שחייב הוא להציב לעצמו בדרכו.

בזכות אותם סימנים, ובכוחה של האמונה הברורה שבערה בי "אין כאלקינו, אין כאדוננו" - ספר ברבות הימים - החזקתי מעמד.

רבי יוסף יעבץ, שגלה עם גולי ספרד, שכתב שאל מול הנסיון הגדול בספרד, אשר העמיד לכל אחד את הבררה בין גרוש לבין התנצרות, הצליחו חלק לעמוד בגאון, בשעה שאחרים לא הצליחו, וקבלו עליהם למראית עין את דת הנצרות.

והנה, באורח פלא התברר, כי דוקא האנשים הפשוטים, אשר בקושי ידעו לומר תהלים, אולם אמונתם היתה יצוקה על יסודות איתנים - הצליחו שלא לפול, עזבו הכל מאחוריהם ויצאו לגלות, ואילו החכמים האנשים העשירים והפילוסופים נותרו בספרד, כשחלקם מצליחים לעמוד בנסיון וחלקם לא. שכן מי ששואל "מי כאלקינו", כבר מכניס עת עצמו לסכנה של אמונה, והמשוכב ביותר הוא לעמוד ולומר "אין כאלקינו!"

קוואק חשוב, אשר הגיע לדרגה של שר בממשלת הצאר, רכש לעצמו סוס מיוחס מגזע תרשישים, הישר ממצרים, בעל תעודת יוחסין של עשרה דורות אחרוניים.

מאמץ רב היה כרוך בהעברת הסוס לרוסיה, אולם השר לא נרתע מן הקשיים, ולבסוף הצליח להביאו, עמד ורחץ וקשט אותו בתכשיטים יקרי ערך. באחד הימים נאלץ לנסוע לעיר אחרת. לקח אתו השר חיל ופקד עליו שהוא יהיה ממונה על שמירת הסוס בלילה, כאשר הוא עצמו יפרוש לשנה.

כשירד הלילה והשר עמד לפרוש לשנה, הוא הזהיר את החיל שלא ירדם, והציע לו שינסה לחשוב בשעת הארוכות הבאות מחשבות פילוסופיות. הקוואק נרדם מיד, אולם כעבור שעתים התעורר בבהלה. "מי יודע אם לא נרדם החיל?" הרהר וקפץ מן המטה.

הוא מצא את החיל ערני לחלוטין. "על מה אתה חושב?" שאל אותו.

"כאשר דופקים מסמר בעץ נהיה בו חור", גילה לו החיל את צפונות לבו, "ומהרהר אני להיכן הלך העץ שהיה קודם לכן בתוך החור?".

"המחשבות הללו חשובות ביותר", החמיא לו הקוואק, "המשך הלאה ועשה חילו!".

האח והמכונות לא נראו באופק, והאברך, אשר בתחילה לא העלה על דעתו שיאלץ להמתין כל כך הרבה, נאות להסביר.

"שים לב, כאשר נכנס לקוח לחנות בטוקיו, ומבחין שיש לו את כל מה שהוא צריך, האם מעלה הוא על קצה דעתו, שהמנהל יושב בסינפורה? ודאי שלא, אולם אתה יודע את האמת, אתה הוא מנהלה של חנות, וכל הקניות והמכירות מופיעות אצלך על המסך בבית, ולפי זה אתה מחליט מה להזמין, מה לקחת, את מי לשלוח ולהיכן".

"הבט לרגע החוצה" - המשיך - "המוני מטוסים ממריאים ונוחתים, כיצד יתכן שהם אינם מתנגשים זה בזה? בגלל מגדל הפקוח... שם נותנים הוראות מי ינחת ומי יעלה, ומנהלים את שדה התעופה כולו".

"גם מי שאינו יודע על קיומו של מגדל פקוח, אינו יכול לומר שאין מגדל כזה... לפיכך, כאשר מתעוררות לאדם שאלות או קושיות, מותר לו לשאול, אולם גם אם לא יקבל תשובה, עליו לדעת שהכל מנוהל בדקדוק מופתי בידי הבורא יתברך, ואף אם אין כרגע תרוץ ברור, אמונתנו התמימה מחייבת אותנו להמשיך להכניע לפני הקב"ה מבלי הרור ופקפוק, חלילה".

"בצעירותי" - נזכר לפתע בארי - "בהיברו סקול למדו על זה, נדמה לי שאפילו קראו למה שאתה אומר בשם מסוים...".

"אולי השגחה פרטית?", נסה האברך את כוחו.

"כן, כן, כך בדייק, השגחה פרטית!".

"אספר לך ספור מענין אודות השגחה פרטית, אותו שמעתי זה עתה בנסיעתי לארץ ישראל:

ארגון תשובה גדול קיים סמינר בסוף שבוע, וכל הרוצה לבוא - הוזמן ליטול בו חלק. בין המשתתפים היה בחור שחום עור שישב בשקט והאזין לכל ההרצאות, לאחר מכן נערכה במקום תפלת ליל שבת, ולאחריה הוזמנו אלו שרצו בכך להשתתף גם בסעודה.

אחד המארגנים הבחין כי הבחור הצעיר עומד מן הצד ומהסס אם להצטרף לסעודה או לא, הוא נגש אליו, הניח יד על שכמו ואמר: מה דעתך להצטרף אלינו? מתוכננת לנו סעודה טעימה, שפע שירים, שיחות מענינות וגם הזדמנות להכיר עוד חברים חדשים!

"אמור לי" - הגיב הבחור - "במהלך התפילה הבחנתי ששרו כאן איזהו שיר מענין, הוא התחיל במילים 'לכה דודי', אהבתי מאד את הניגון, האם בסעודה אתם מתכננים לשיר אותו שוב?".

"אם תשובה חיובית תעזור לך להחליט שאתה בא, אין בעיה - נשיר 'לכה דודי' בסעודת ליל שבת".

והבחור, נענה להזמנה והגיע.

למחרת, לאחר תפילת שחרית, שוב הוזמן הציבור להשתתף בסעודה, ושוב הבחין אותו מארגן בהיסוסי הבחור.

הוא מהר לגשת אליו.

"לא נעים לי" - אמר הבחור - "אבל האם גם היום אתם מתכוונים לשיר 'לכה דודי'?"

"אפשר לשיר" - הסכים המארגן, והבחור שוב מצא את עצמו משתתף בסעודה ומתמוגג על הניגון.

לקראת סעודה שלישית שוב חזרה על עצמה הבקשה, ושוב התמלאה משאלתו של הבחור.

כשהסתיימה השבת, ישב המארגן לשיחה אישית עם הבחור.

"איך קוראים לך?" התענין באדיבות.

"מוחמד פארוק".

"מוחמד?", איש הצות הנדהם הזדקף במקומו. - "אתה יהודי?".

"כן, בהחלט, למרות שאינני דתי בכלל".

"אם כן, א-הם, כיצד קבלת שם כזה?".

"אבי ערבי, אבל אמי יהודיה. ואם אינני טועה, פרושו של דבר שגם אני יהודי".

"כן, זה נכון. אבל האם אתה בטוח שאמך אמנם יהודיה?".

"אמי ספרה לי שמוצאה ממשפחה יהודית. בצעירותה היתה מרדנית, ולא רצתה שום קשר עם היהדות או עם משפחתה. כאשר ספרה לסבי ולסבתי שהיא מתכוננת להנשא לערבי, הפצירו בה לעשות טובה אחרונה למענם. הם בקשו ממנה לגשת לבית העלמין העתיק בצפת, ולהצטלם ליד קברו של אחד מאבות המשפחה שלנו. אותו סבא רחוק היה רב גדול שחי לפני הרבה שנים, וסבי וסבתי נהגו ללכת ולהתפלל על קברו, בכל עת שהיו זקוקים לעזרה כלשהי.

אמי החליטה שזו בקשה קלה לבצוע, ולכן הסכימה. התמונה שלה נמצאת אתי כאן".

מוחמד הוציא מכיסו תמונה מרופטת והראה אותה למרצה. "הצעירה שבתמונה - זו אמי, לפני שנשאה לאבי. היא עומדת סמוך לקברו של אבי המשפחה שלנו. אולי תוכל לפענח את הכתוב המופיע על המצבה, ולומר לי מי הוא היה?".

המרצה בחן את התמונה ולא האמין למראה עיניו. הוא הכיר היטב את הכתוב על המצבה הידועה: "רבי שלמה אלקבץ" - מחבר 'לכה דודי'!

מוחמד הסכים להשתתף בסמינרים נוספים, ולא חלף זמן רב עד שקבל על עצמו באמת ובתמים עול תורה ומצוות.

כעבור שעתים שוב הגיע, הוא מצא את החיל יושב ומהרהר עמוקות, "במה תטריד את מוחך כעת?" התענין.

והחיל משיב: "כשאוכלים בייגלה עם חור, נעלם החור תוך כדי האכילה, ואני מתיגע לדעת להיכן נעלם החור?".

"מחשבות שכאלו!", התפעם השר, "עוד תזכה לקבל העלאה בדרגה, "המשך הלאה!"

שעתים נוספות חלפו, ושוב חוזר השר להתענין בערנותו של החיל. קמטים במצחו של השומר מעידים על מאמץ מחשבתי רב, ובענין רב הוא נגש ושואל: "מה עכשיו?"

"כעת", השיב החיל, "אני עסוק במחשבה חשובה ביותר, מתפלא אני כיצד יתכן שאני עומד פה כבר כמה שעות, ובכל זאת גנבו את הסוס?".

עמד על כך החדושי הרי"ם (הוא בספר פרחי רש"י): זהו סופו של העוסק במחשבות פילוסופיות, סופו שייגנבו לו את האלקים שלו מתחת ידיו, שכן מחובתו של האדם להתהלך עם אלקיו בתמימות, ורק לאחר שהאמונה נטועה בו היטב, יכול הוא לנסות להבין על מה ולמה.

יש מקום לפילוסופיה ביהדות, אנו מוצאים את הרמב"ם שואל במורה נבוכים שאלות פילוסופיות רבות, אולם כל מקומה של הפילוסופיה הוא רק אחרי האמונה התמימה.

כניעה בפני הוראותיו של 'מגדל הפקוח'

כאן המקום להוסיף כי יש הנוטים להפוך את המצוות לסגולות: זו סגולתה לשמירה, זו מביאה לעשירות, האחרת לזרע של קימא, ועוד כהנה וכהנה. אולם לא זוהי דרכה של תורה.

הקב"ה מצוה אותנו להתהלך עמו בתמימות, מבלי לחקור אחר העתידות ומבלי לתור אחר 'חכמות' באמונה, עלינו להניח את ה'מושכות' בידי מי שאמר והיה העולם, ולהכניע את עצמנו בפני ידו המכוננת את העולם.

שיעור מאלף בענין זה ניתן לאברך חסידי, בשובו לביתו מחתונה משפחתית בארץ ישראל, ומעשה שהיה כך היה:

מטוסם נחת בנמל התעופה בדנבר, ואחיו הצער של האברך בא לקבל את פניהם. אף אחד מהם לא הכיר את שדה התעופה שם, ובעוד הם משתרכים עם מזוודותיהם, הציע האח שהוא ימנה אל הרב שחנה בחניון, ובעוד זמן קצר יבוא לאסוף אותם.

האברך, ר' לייזר קאסין שמו, המתין לו במקום שקבע - אולם הדקות חלפו בזו אחר זו, והאח איננו.

תוך כדי המתנתם נגש אליהם אדם לבוש חליפת ספורט ונעלי ספורט אפנתיות, בעל ארשת קדורנית משהו ובקש: "כבוד הרב, האם אוכל לשאול משהו?".

כנראה שאין אדם בכל נמל התעופה שנראה רב יותר ממני - הסיק האברך והנהן בראשו, "בשמחה, מה רצונך?".

האם אפשר ללכת לנחם אבליים בבגדים הללו או שעלי ללבוש חליפה?".

"אין הלכה כיצד צריך להתלבש כשבאים לנחם אבליים", אמר האברך, "הנך יכול ללכת כך, זה בסדר גמור".

"ולתגלגל מותר לי?" - הוסיף האיש להקשות.

"אין בעיה להתגלגל, רק לקרובים בדרגה ראשונה אסור".

ר' לייזר, שרצה לגרום לאוירה נעימה יותר, הושיט את ידו: "שמי לייזר קאסין מבורו פארק, ומי אתה?".

"אני בארי סנגר, מוצאי משיקאגו, אבל בשבע שנים האחרונות אני מתגורר בסינפורה. יש לי חברה גדולה יצור בגדי ספורט עם סניפים בטוקיו, סינפורה ושיקאגו. הבסיס שלי הוא סינפורה, ולכן אני גר שם כעת".

ר' לייזר התענין אם קימת קהילה יהודית כלשהי בסינפורה, ובארי ספר על קהילה קטנה, המורכבת ברובה מאנשי עסקים כמותו, המשתדלים לעשות מה שהם זוכרים מזכרונות ילדותם ב'היברו סקול'.

"אני משתדל להתפלל ככל יכלתי", אמר בארי, "אבל מעולם לא למדו אותי לנחם אבליים".

"מה קרה? מי נפטר?" ניסה ר' לייזר בעדינות מתבקשת.

"בת אחי הגדול, בת שש בסך הכל... נפטרה בפתאומיות מדלקת קרום המוח... הם בשיקאגו... ורק קודם קבלתי את ההודעה... לא אספיק כבר להגיע להלויה, אבל אל בית אחי אני מוכרח להגיע, כדי לנחם, ואני עולה כעת על טיסה לשיקאגו...".

"סליחה, כבוד הרב, באמת סליחה, אבל... אפשר אולי עוד שאלה קטנה? כיצד מנחמים במקום כזה? הלא הילדה היתה טובה... ופתאום היא נפטרה... ככה, מדלקת קרום המוח, בחטף... האם יש ליהדות משהו לומר בענין הזה?".

"לא כתוב בתורה מה לומר", הסביר האברך, "אבל עצם העובדה שהגעת ממרחק אל אחיך, על מנת להיות ביחד אתו, מעודדת אותו, תומכת בו בשעותיו הקשות ומשמשת עבורו משענת. אם בכל זאת אתה חש צורך לומר משהו, אמור לו כי אנו מאמינים שמאומה לא מתרחש בעולם מעצמו, אלא הקב"ה הוא מנהל את הכל, לא דלקת קרום המוח או מחלה כזו או אחרת בכוחם להמית אדם, אלא זוהי החלטה בלעדית של בורא העולם, ואנחנו מאמינים שזו החלטה הטובה ביותר. כך בדיוק צריך לקרות".

"תוכל להסביר לי יותר, למה אתה מתכוון?", מבט מבקש היה בעיניו בשעה ששאל.

"רואה אתה" - סיים החסיד את סיפורו המפעים - "כך מתנהל אדם המכופף את עצמו למגדל הפקוח ויודע כי ישנה בעולם השגחה פרטית על כל אחד ואחד, השומרת ועוקבת אחר כל צעדיך..." בארי היה נרגש מאד, הוא הודה נרגשות לר' לייזר: "אין לך מושג, רבאיי, כמה עזרת לי! אני מצטער, אבל כעת עלי לעזוב כדי שלא אפסיד את הטיסה", ונפרד ממנו לשלום.

ר' לייזר הציץ בשעונו. חצי שעת המתנה חלפה, ועדין אחיו הצעיר אינו נראה באופן עם מכוניתו! בני משפחתו היו דאגים - מי יודע אם לא קרה לו משהו, חלילה?

אך חיך רגוע היה נסוך על פניו של ר' לייזר. "אין צורך לדאוג" - אמר להם - "הקב"ה משגיח גם עליו וגם עלינו בהשגחה פרטית". רגעים ספורים לאחר מכן, פסע האח הצעיר למום. הוא התנצל על האחור, וספר כי התקשה למצוא את המפלס שבו חנה ונאלץ להסתובב הלך ושוב, במשך מחצית השעה... כשבכל פעם השוטרים אינם מאפשרים לו להכנס...

רטט של התרגשות חלף בגבו של האברך, הוא מיהר לברר היכן הטיסה לשיקאגו, וחפש אחר בארי שעדיין עמד והמתין לתורו: "דברנו על השגחה פרטית, הלא כן?" - אמר לו כשהבחין בו - "מה דעתך על כך שאחי הלך להביא את הרכב, ובמקום שהענין יארך לו דקה הוא התמשך על פני חצי שעה תמימה, בה הספקתי לדבר אתך... וברגע שהלכת הוא בא... וכי אין זו השגחה פרטית מופלאה?!...". בארי הנרגש הניח את מוזדונו, אחר הליט את פניו בידיו ופרץ בבכי.

הנה כי כן, ב"מגדל הפקוח" שלנו מוחלטות כל מיני החלטות ומוכרעות כל מיני הכרעות. פעמים אדם שואל "מדוע?" ואינו זוכה לקבל על כך תשובה, ופעמים שהתשובה כה ברורה ומחוררת, כפי שזכה לה אותו אברך...

שלומה של מלכות שמים

הגמרא אומרת (עבודה זרה ד ע"א): "מה דגים שבים כל הגדול מחברו בולע את חברו, אף בני אדם אלמלא מוראה של מלכות כל הגדול מחברו בולע את חברו, והיינו דתנן רבי חנינא סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו".

מבינים אנו, שאם לא היה מורא מלכות בעולם, היה כל אחד 'אוכל' את השני, אולם לכאורה קשה מדוע לגבי הדגים נאמר: "כל הגדול מחברו בולע את חברו", ולגבי האנשים לא כתוב "אדם גדול היה אוכל את הקטן", אלא "איש את רעהו"? אלא, שבאה הגמרא ומחדשת שבני אדם הנם גרועים יותר מבעלי החיים, שכן בעוד אצל הדגים רק הגדול אוכל את הקטן, בני האדם היו אוכלים גם את החברים שלהם...

רבי חיים מוולוז'ין מבאר שגמרא זו רומזת למלכות שמים: "הוי מתפלל בשלומה של מלכות", צריך האדם להתפלל על שלומה של מלכות שמים. וכונת הדברים היא, שכאשר אדם נמצא בצרה, הוא מרגיש את עצמו מסכן ופונה לקב"ה שיושיע אותו, אולם עליו לדעת כי בשעה שאדם מישראל סובל, שכיהנה אומרת: "קלני מראשי קלני מורועי" (סנהדרין פ"ג, מ"ה), בבחינת "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא, טו), ולפיכך כאשר עומד האדם ומתפלל להושיע מצרתו, מן הראוי שיתפלל גם על הקב"ה ועל השכינה הנמצאת עמו בצרה!

רבי משה בצלאל, אחיו של האדמו"ר מגור, בעל ה"אמרי אמת", נראה במחנות ההשמדה בשואה כשהוא שמח.

כשהבחינו בכך הסובבים אותו, הם פנו אליו ושאלו אותו אם לא אבד, חלילה, את שפיות דעתו מן הצרות הנוראות, שכן איך יתכן שאדם הולך בתוך זוועות נוראות שכאלו, ועדיין מחייך?

נענה רבי משה בצלאל ואמר, שמאחר שכתוב "עמו אנכי בצרה", ובשעה שאדם מישראל מצטער שכיהנה מצטערת עמו, הוא מנסה למנוע את צער השכינה ולכן משתדל להיות שמח... כזו היתה דרגתו באותן שנות אימה איומות, תחת להט החרב המתהפכת!...

אולם את דברי הגמרא הללו ניתן לפרש גם בדרך שלישית, הנוגעת לענייננו: "הוי מתפלל בשלומה של מלכות", יהודי צריך כל חייו להתפלל ולשואף, שמלכות ה' אצלו תהיה שלמה, ולעשות כל מאמץ כדי שאמונתו באלוקיו תהיה אמונה אמיתית ותמימה.

וכן זאת, משום "שאלמלא מוראה... איש את רעהו חיים בלעו", על אף שמלכות וכל אדם נועדה למנוע מצב של "איש את רעהו חיים בלעו", המציאות מוכיחה כי עדיין קיים פשע בעולם, ורק מי שמלכות שמים שלמה בקרבו ומקום שיש בו יראת אלוקים - מצליח לשמור על עצמו שלא להדרדר ולחטוא.

יראת ה' היא אוצר

מושג כלשהו אודות יראת שמים אמיתית של אגוני הדורות, אנו מוצאים בספור מופלא שארע לרבי ברוך בער מקמניץ בתקופת מלחמת העולם הראשונה. בשנות המלחמה גלתה הישיבה לקרמנצ'וק ולאחר שנרגעו הרוחות, חזרו כולם דרך וילנא לקמניץ.

באחד הימים נכנס חתנו של רבי ברוך בער לביתו, ומבט קצר על פני חמיו הספיק לו כדי להבין שמשוהו איום נורא התרחש. - "רביה, מה קרה?", חרד לקראתו.

"נכשלת", השיב לו ר' ברוך בער, "נכשלת בגול והכשלת את העולם באשת איש". - "מה זאת אומרת?" השתומם החתן למשמע הדברים החמורים. ר' ברוך בער ספר, כי הוא נגש להוציא ספר כלשהו מן הארון, ולפתע הוא מבחין שספר זה שייך לבית הכנסת בקרמנצ'וק, והשתרבו בטעות לתוך הספרים, כלומר היה כאן גזל של ספר. אולם לא זו בלבד, אלא כששב מקרמנצ'וק דרך וילנא, צרפו אותו לבית דין לכתיבת גט, ומאחר שהוא פסול לכך משום היותו גזלן, נמצא שהוא הכשיל את העולם באשת איש... "ככה?", נרגע החתן, "הספר הלא נמצא כאן בטעות, לא היה כאן גזל!", אולם כל דבוריו לא הצליחו להשקיע את ר' ברוך בער, אשר יראת השמים שבערה בקרבו התלטה ורתחה על הגזל ועל הכשלת העולם

באשת איש, וכל נסיונות המשפחה להשיב את רוחו עלו בתוהו... לפתע, באחת, הוא נרגע, ורוחו הסוערת שקטה, נראה היה כי אבן גדולה נגולה מעל לבו, והוא מיהר להסביר לבני ביתו, שהוא נזכר כי בנסיעה מקרמנצ'וק לוילנא התנפלו עליהם רוצחים וכמעט הרגו אותם.

באותה שעה - ספר רבי ברוך בער - זוכר אני בודאות שעשיתי תשובה, נמצא שעוון הגזל כבר נמחל, ורק נותן לי להשיב את הספר למקומו, והגט שכתבתי לאחר מכן, איננו פסול...

כשאדם זוכה לחוש ביראת שמים מעין זו ומלכות שמים אצלו תמימה ושלמה, הוא יזכה להכשל ויצליח לעמוד בנסיונות שמזמן לו הקב"ה בחייו, וככל שיצליח יותר ויותר לטעת בתוך לבו את האמונה הצרופה בבורא העולם, כך גדלים הסכויים שתחום ה"בין אדם לחברו" שלו יהיה במצב טוב יותר.

שכן הפחד והיראה מפני היודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם, והאמונה הצרופה בכך ש"אם יעשה המצוה יצליחו שכרו, ואם לאו יכריתנו ענשו, הכל בגורת עליון" (רמב"ן שמות יג, טז), הם המעצורים בפני כל דבר שאינו טוב. הדרך שתסייע לאדם להגיע לכל אלו היא דרך התורה. כדגים, אשר כל חיותם מתאפשרת רק במים, כך חיות בני האדם מתהווה כל עוד מחוברים הם לתורה, וככל שאדם קרוב יותר אל התורה - יש בו יותר כוחות להתרחק מן הרע. ולואי וזוכה להדבק בתורה, לקנות בלבנו את היראה ולהגיע לדרגה הגבוהה של "תמים תהיה עם ה' אלוך!"

"תמים תהיה"

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, יג), בכלל זה מה שאמר דוד המלך: "כל מצותיך, אמונה. שקר רדפוני, עזרני" (תהלים קיט, פו). ופרש המלבי"ם: יסוד כל המצוות שיאמין במצוה ובמצוותיו ולא יחקור עליהן ולא יסבור בהן סברות, רק יעשן באמונה. ורודפי דוד אמרו ששקר הדבר, אלא יש לחקור ולהתפלסף על עניני המצוות, ורדפוהו על השקפתו זו, ובקש עזרה והצלה מהם.

וזו היתה תוכחת שמואל הנביא לשאול המלך: "נסכלת, לא שמרת את מצות ה' אלקיך אשר צוך" (שמואל א יג, יג). ופרש המלבי"ם: במה שחשבת להתחכם בשלך על דבר ה', באמת נסכלת במה שלא שמרת מצוות. כי לא היה לך לפרש פרושים ולסבור סברות, רק לקיים בתמימות כדבר הנביא. כי עלינו לדעת, שהקדוש ברוך הוא קורא הדורות מראש, וידע כל המצבים והחשבונות, ועל מנת כן ציוה. ואין לנו להתחכם וסבור סברות, אלא לקיים בתמימות צויו, והולך בתום ילך בטח. ולסבא [מנובהרדוק] צ"ל היה על כך ספור מאסף.

המלך קרא לשר האוצר. אמר לו: "מוה זמן רב מתנהל משא ומתן על הורדת מכסים להגברת הסחר המשותף עם המדינה הסמוכה, והבשיל לקראת חתימת הסכם. סע לבירת המדינה ותחתום על ההסכם שהתגבש. אבל הוראה אחת לי: יערכו שם נשפים ומסיבות לכבודך ולכבוד הארוע, אל תגור להתערבות על שום דבר שבעולם!"

שר האוצר נפגע: "וכי חשוד אני בעיני המלך כמהמר כפיתי? מימי לא התערבתי, על שום דבר וענין!"

איני חושד בך, ואני מקוה ובטוח שתביא כבוד לממלכה. אבל יודע אתה, התושבים שם חובבי הימורים והתערבויות, אל תגור ותסחף!"

הבטיח, למרות שהדרישה נראתה לו מיותרת ואפילו פוגעת. נסע למדינה הסמוכה והתקבל בכבוד מלכים. החוזה נחתם בטכס רב רושם, ולאחריו הזמינו עמיתו שר האוצר למשתה שרים שנערך במיוחד עבורו. כטוב לב שר הבטחון ביין הרים כוס נוספת לברכה: "אני שמח שכלכלות שתי המדינות יתאחדו. למרות שחברי שר האוצר ניהל את המשא ומתן בסודיות, הייתי מעודכן בכל פרטיו. לא ממנו, אלא ממרגליו במדינה הסמוכה! הם שתולים בכל עמדה, גם במשרד האוצר" -

"לא יתכן!" התפרץ שר האוצר, נפגע עד עמקי נשמתו. מרגל, בלשכתו? מוקף הוא ביועצים מהימנים, אי שמחה אינו מועל באמונו! הביט סביבו, וראה פרצופים מגחכים, לועגים לתמימותו. גם הוא היה מבוסס, והיין עלה לראשו. "תוכיח!" התריס בפניו זה הבטחון המבודח. "זו עלילת שוא!" החיוכים התרחבו לנוכח זעמו, והבעירוהו שבעתים.

שר הבטחון נענה לאתגר: "להוכיח? הרי לא אסגיר את האיש שלנו בלשכה. אבל הנה, יש לי הוכחה. מה תאמר לך שידוע לנו, שיש לך כתם לדה אדמוני בצורת כוכב מחומש? אה?!"

מלמול של הפתעה ליוה את דבריו. "הנה ההוכחה שהולכיך שולל!" צהל שר האוצר. "אין לי שום כתם לדה!" תדהמה.

אבל שר הבטחון נשאר זחוח: "יש, ואני מוכן להתערב אתך. מאה אלף רובלים מול אלף מארקים!"

האוריה היתה מחושמלת. "מוסכם!" הכריז שר האוצר. אם היה מתחמק, היו לועגים ושמחים לאידו. עכשיו, יוכיח להם שאין שום מרגל בלשכתו. אמנם המלך ציוה עליו שלא להתערב, אבל לא לכך התכוון. זו התערבות בלי שום סיכון, הפרכת עלילת שוא. חפת את השרוולים, הראה את זרועותיו.

אין די בכך. הסיר את המקטורן, התיר את העניבה, פשט את החולצה, התערטל מהגופיה, ואין זכר לכתם לידה. הפרצופים הספקנים עקבו בדממה. חלץ את הנעלים, פשט את הגרבים, פתח את החגורה, השיל את המכנסים, אין. המצביא הודה בתבוסתו. בפרצוף עגום סיכם, שהולך שולל. שר האוצר חגג את נצחונו.

ואז, התפרץ. ואיך התפרץ! הרב לא ירד לעמה של הלכה, הרב לא פסק הדין לאשורו. הרב משוחזר, הרב עזין הוא אותו. הוא יצא ויבעיר אש מחלוקת. יגייס אוהדים, ילכד את אויבי הרב, עוד ישלם על כך בכסא!
הרב היה המום. לא הבין: לפני כמה ימים הודיעו שעל פי דין תורה הפסיד כמה מאות זהובים, וקבל את הדין בהשלמה, לא התריס ולא התקומם. מה ארע עתה, למה התפרץ כך עבור כמה זהובים!
ואז הבין: שם הפסיד כסף, והבליג. אבל פה, האחר זכה. וזה – לא!...
שכך טיבו וטבעו של אדם: זה שהפסדתי, זו חצי צרה. אבל שהאחר הרויח, זו צרה צרורה!

והקדמונים ("ארחות צדיקים" שער יד. "ראשית חכמה" שער העונה פרק יד) משלו משל –
חומד וקנאי הלכו יחדו, פגש בהם מלך אחד. אמר להם: "אחד מכם יבקש ממני דבר, ואתן לו משאלתו. אך ידע, שלחברו אתן כפלים!"
לא הסכים הקנאי לבקש, כי אז יקבל חברו כפלים, ויקנא בו. מוטב שהחומד יבקש כשגות חמדתו. והמלך עומד ומחייך. מראש צפה זאת...
"טוב", אמר, "אם איש מכם אינו מבקש, אמשיך בדרכי"...
הבינו שבחמדותם וקנאתם יפסידו הכל. דחק החומד בקנאי: "שאל כבר משאלתך!"
"טוב", נענה בהשלמה, "אבקש שינקרו לי עין אחת"...

(והגדת)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך

כתוב "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך", וכתוב {משלי ו, ז} אשר אין לה קצין שטר ומשל – אם אין לנמלה שוטר, באים חז"ל ואומרים לך: "הנה, תלמד מהנמלה שאין לה שוטר!"
מובא במפרשים, שהמדרש הזה מתקשר לחודש אלול:
{משלי ו, ז} "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם" – תתבונן בנמלה! היא יודעת, שיתכן ויארריך לה הקב"ה את חייה ולכן היא מכינה עצמה לקראת החיים שיהיו לה, אולי, בעוד חצי שנה – אנחנו, שנתייצב בעוד פחות משלושים יום, והבקשה הראשונה שנבקש מהקב"ה בראש השנה תהיה "זוכרנו לחיים!" – ריבוננו של עולם, תזכור אותנו ותתן לנו חיים!

בא המדרש ואומר לנו – אתה רוצה להתכונן ליום הדין?! תעשה כמו הנמלה – תראה איך היא מכינה עצמה, שאולי יארריך לה הקב"ה את חיה – כמה היא אוגרת! – אנחנו, שכל מצוה עבורנו היא הצלה לקראת יום הדין – כמה צריכים לאגור ולכנס, כדי שנוכל להכין עצמנו כראוי לקראת יום הדין!
לכן בחר המדרש להביא את ענין הנמלה דוקא כאן, כדי לעורר אותנו לקראת יום הדין הבעל"ט.

מביא הספר תולדות יעקב יוסף משל, המלמד אותנו כיצד "עובד" היצר הרע, וכותב הבעש"ט שאם נלמד את זה – {תהלים קיט, צח} מאיבי תחכמי – ממילא נדע כיצד להתגבר עליו:

יהודי אחד רצה לקנות דירה ליד חמותו – כך הוא יחסוך הרבה ריצות לעצמו. אם כן, מה הוא יעשה? אף אחד לא יעזוב את הדירה שלו פתאום בבוקר אחד, אלא אם כן הוא יתן לו פיצוי כלשהו, ואז אולי הוא יסכים למכור.

ערב אחד הוא דופק על דלת השכנים של חמותו: "ערב טוב רבותי, יש לכם דירה נהדרת, ארבעה חדרים... כ"כ התאהבתי בדירה שלכם, עד שאני מוכן לשלם לכם עבורה \$ 350,000 – \$ 100,000 מעל המחירון! אני מוכן לתת הכל, רק כדי לעבור לגור ליד חמותי!"

"תן לנו לחשוב על זה"

בחלוף יומיים, מגיע הבן אדם שוב ודופק על דלת ביתם: "נו, מה החלטתם?"
"תשמע, לא מתאים לנו כרגע... מס שבח... מס קניה... מס בולים... עו"ד... וההוא וההיא... לא אקטואלי כרגע!"

עומד אותו אדם בפתח הבית: "תראו, אני מבין אתכם... אי אפשר למכור בכח, אבל יש לי בקשה אליכם – אולי אתם מוכנים למכור לי מסמר מהדירה שלכם???"
"מה?! מה אתה צריך מסמר מאצלנו? תקפץ להום סנטר תיקנה 3 ק"ג מסמרים!"
"אני אגיד לכם למה – כשאני חוזר מהקניות, לא נעים לי שחמותי מחטטת לי בסלים, לכן אני רוצה שיהיה לי מקום לתלות אותם כדי שהיא לא תחטט"
"כמה אתה מוכן לשלם על מסמר אצלי בדירה???"
"אני מוכן לשלם \$ 30,000!"
"טוב, אשאל את אישתי"

בערב מגיעה האישה: "תשמעי, היה פה היום הקוקוריקו הזה שרצה לקנות את הדירה. עכשיו הוא רוצה לקנות מסמר אצלנו בבית בשביל לתלות את הקניות, כדי שחמותו לא תחטט לו בהם"

"מסמר?! וכמה הוא מוכן לשלם?"

"\$ 30,000 – נוכל לקנות מזוג מרכזי, להחליף את התריסים, להחליף את האוטו... מה את אומרת???"

"אם אתה אומר למכור – נמכור!"

למחרת חוזר הבן אדם: "נו, מוכר לי מסמר או לא???"

"מוכר!"

"תשמעי, זה לא צחוק – זה יופיע בטאבו שיש לי מסמר אצלכם!"

"שיופיע בטאבו... אין שום בעיה"

הלכו לעו"ד שיכתוב את ההסכם: "הואיל וצד א' מעוניין לקנות מסמר, והואיל וצד ב' מעוניין למכור מסמר באנו על החתום בתנאים הבאים: לקונה יש רשות להניח

לבש את בגדיו וחתם בכוס יין. שר הצבא שלח, והובאה מזודה מלאה מזומנים. מאה אלף רובלים בשטרות מרשרשים. "אני פה בשליחות ממלכתית. את הכסף אתן למלכיי", הודיע שר האוצר, וזכה להערכה כללית. שב לארצו, ונודע עם מלכו. הושיט את החוזה החתום, והגיש את המזודה. "מה זה?", שאל המלך. "תשורה צנועה", התענו. "מאה אלף רובלים, דמי הזכיה בהתערבות". פני המלך התקשחו: "אבל הוריתי שלא תתערב, בשום פנים ואופן! והבטחת!" "אכן", הודה, "אבל לא לך היתה כונת המלך. היתה זו התערבות בטוחה", וסיפר את העלילה והפרכתה. המלך נאנח. "אם כך", אמר, "בוא ואספר לך מה באמת היה" –

מה באמת היה? הלא הוא היודע, הוא היה שם!

והסתבר, שלא ידע – סיפר המלך: "הגיע אלי נציגו של המלך מהמדינה השכנה. בישר שהמשא ומתן הוכתר בהצלחה והזמין אותי לטכס החתימה. הודעתי שלא אוכל לבוא, אבל אשגר את שר האוצר. הצעות מטעמו שקדו על ההסכם, וראוי לכבדו בחתימה.

אמר לי: מלכי התכונן לתשובה זו, והורה שאבקש, שאם כבוד מדינתך יקר בעיניך, אל תשלח את הטמבל הזה. הוא נושא לגיחור בין לאומי. – נפגעת: שר האוצר לי טפש וסכל? אין חכם ונבון כמוהו! ענה: הוד מלכותך עוצם עיני בפני העובדות. שוטה הוא ופתי. אם ישוגר אלינו, נצליח להשפיע עליו שיפשוט את כל בגדיו לעיני כל השרים, יעמוד מעורטל מגוחך! לא יכול להיות, לא יתכן!

אמר: מלכי הסמיק אותי להתערב. עשרה מליון רובלים מול עשרה מליון מארקים! מוסכם. נד בראשו והלך. חשבת בדעת: המלך אינו טיפש, ולא יסכן עשרה מיליונים בחינם. איך יוכל להשפיע עליך להתערטל מכל בגדיך? גם אם אינך חכם במיוחד, אבל עד כדי כך?! והבנתי שאך ורק באמצעות התערבות. הטלתי עליך את השליחות, ואסרתי עליך להתערב. והתחייבת. ועכשיו, ראה מה עשית. גם עברת על צווי – גם עשית עצמך ללעג ולקלס, התערטלת לעיני כל – גם הצבת אותי במבוכה, איהו שר אוצר טיפש מניתי – וגם הבאת מאה אלף, וגרמת הפסד של עשרה מיליונים. נזק נקי של תשעה מיליונים ותשע מאות אלף מארקים, עוברים לסוחר – הכל משום שהיית חכם בעיניך, והחלטת שהציווי אינו גורף ומוחלט. כי לדעתך בטל טעמו. כאילו אתה יודע הכל – והנמשל, כה מובן!
ואספר סיפור אמתי, שארע לפני כשנה –

אברך בן עליה חלה במחלה נדירה. בבית החולים בו אושפז לא מצאו לו מזור. נודע, שבית חולים אחד בארצות הברית מתמחה במחלת העיכול הנדירה הזו. שגרו את כל המסמכים לפרופסור והוזמנו לבדיקות ולטיפול.

האברך אינו יודע אנגלית, אבל ארגון העזרה שם פעל להפליא. הצמידו לו אברך מקומי שהמתין לו עם כסא גלגלים ליד כבש המטוב ומשם לאמבולנס שהסיעו לבית החולים. וכבר למשרד מנהל המחלקה שהמתין להם. התברר, שזו רופאה.

מנהלת המחלקה כבר החזיקה בידיה את המסמכים וניהלה שיחה ערה באנגלית שוטפת עם האברך הלווה. כנראה סיפר לה שזה בן ישיבה שתורתו אמנות, והרופאה השמיעה משפט שנשמע כדברי התפעלות וקמה מאחרי המכתבה ונגננה אליו, הושיטה יד בהערכה –

מבולבל היה מהכל. מהמחלה ומהפרדה ממשפחתו, מהטיסה והנסיעה הבהולה, מבית החולים ומנהלת המחלקה שבידיה תופקד החלמתו. והיא מושיטה ידה בתום לב, אין זה מן הנימוס לסרב. ואולי תפגע, ותסתייג, ולא יטופל כאן כדבעי – ויש צדידים להקל –

אבל חייך בנועם ואמר: "תתנצל בבקשה בשמי. תסביר שאין זה אישי. אנחנו מנועים מלהושיט יד לנשים."

להפתעתו הלה לא אמר דבר. הפרופסור שבה למקומה בדומיה.

"למה לא הסברת לה?" שאל.

והאברך ענה: "כשהצגתי אותך ודברתי אודותיך, אמרתי שיש להתייחס אליך ברגישות, ובמדת האפשר לבקש מהאתים שיערכו בדיקות דופק ודם, כי הדת מגבילה אותנו במגע עם נשים. אמרה שהיא שומעת זאת לראשונה, ואינה מאמינה. היא תבדוק זאת. וקמה להושיט לך יד. ועמדת בנסיון!..."

(והגדת)

לפני היציאה למלחמה, אומרים ללוחמים: "מי האיך אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו, פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה" (דברים כ, ז), ודבר של עגמת נפש הוא זה (רש"י כ, ה).

מלחמה היא מקום סכנה, עלולים למות בה, ועל מנת כן יוצאים אליה. אבל אם ארש אשה, כואב לו שבעתים למות. ומדוע, משום שאם ימות תנשא לאחדם אחר.

לא מובן. הוא ימות, ועקרונות מוכן הוא לכך. אבל לא, אם איש אחר יקחנה לאחר מותו. וכי מה רצונו? שבגלל שהתארסה לחיל שנפל תשאר עגונה עד סוף ימיה?! מה אכפת לך, הלא אתה מת, מה אכפת לך שתמצא את אשרה! לא.

למות מוכן הוא, אבל לא שמישהו אחר ירויח מכך...

כאלו אנחנו. התורה העידה בנו.

ומעשה שהיה –

הגאון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל היה רבה של פראג. יום אחד עלה הקצב לשאול שאלה. שחט שור ענק, והתעוררה שאלה אודות נקב בראה. עיין הרב ולא מצא הטר. קבל הקצב את הדין. ספג הפסד של מאות זהובים. היה עליו למכור את בשרו לגוי ברבע המחיר. מה אפשר לעשות, הלכה זו הלכה.

כעבור כמה ימים עלה הקצב לדין תורה עם רעהו על סכום פעוט. הסכום לא משנה, לוחם הוא על העקרון. שטח טענותיו ובעל הדין ענה כנגדו. חקר הרב ודרש, ברר ופסק: הדין עם שכנגדו, לא עם הקצב.

על המסמך עד 15 ק"ג משקל... הקונה רשאי לבוא בכל עת ובכל שעה, להניח על המסמך את מה שיחפוץ, ובכל עת וזמן רשאי להוריד מהמסמך את מה שיחפוץ... לבעל הדירה אין רשות לחטט בחפצים שעל המסמך... כל אחד מהצדדים שיפר את החוזה, ישלם קנס של 100,000 ₪"

בששון וברצון הגיעו הצדדים לחתימה - הקונה מוציא מכיסו צ'ק ורושם עליו סכום של 30,000\$ לפקודת בעל הדירה - בשעה טובה ניקנה המסמך - למחרת הולך הקונה וקונה דיבל ארוך ועושה טקס קביעת מסמך חולפים להם החודשים, בעל הבית החליף כבר את כל התריסים בבית... החליף ויטרינה... עשה מזגן מיני מרכזי... החליף את האוטו ועוד נישאר לו עודף מגיע חודש אלול - השעה 415 בבוקר - דפיקות בדלת!

"מי זה???"

"זה אני - בעל המסמך!"

"נפלת על הראש - השעה 415 בבוקר!"

"לא... פשוט אני בדרך לסליחות, אני שם את החבילה כאן, אני אחזור אח"כ" - מניח את השקית על המסמך והולך לו לחיים טובים ולשלום.

הילדים מתעוררים בבוקר: "אבא, מה הלך כאן בבוקר?! שוב פעם באו הפקחים של העירייה?!"

"לא... זה היה המשוגע עם המסמך. אם הוא מוכן לשלם על מסמך 30,000\$, אל תתפלאו שהוא דופק בדלת ב - 415 בבוקר".

חולפים שלשה שבועות - כים - כים - שוב פעם דפיקות בדלת בארבע בבוקר!

"מה קרה???"

"באתי לקחת את השקית שלי!"

לובש את החלוק, פותח לו את הדלת, 'בעל המסמך' לוקח את השקית ומלביש במקומה שקית חדשה כבדה יותר - "אני אחזור בערב, ב"נ, לקחת את השקית". בבוקר כל המשפחה יוצאת מהבית - הילדים לתלמודי תורה, האמא לעבודה והאבא לכולל. חוזרים כולם בשעה 1600 ומריחים 'ריח לא טוב' [בלשון עדינה]- כולם מתנדבים לחיפושים - אולי נכנסה בטעות יונה לתוך המזגן והתבשלה שם... כסופו של דבר, הסתיימו החיפושים ללא תוצאות.

למחרת בבוקר קמים כולם, ורואים מטס אווירי של 60-70 זבובים מעל ראשיהם, כל אחד תופס K-300 ביד ומתחיל לרסס. לאחר ההדברה כולם מתפזרים - לבית הספר, לעבודה ולכולל.

חוזרים אחר הצהריים הביתה, וקולטים שמה שהיה בבוקר היה רק הקדמה - מאות יתושים קטנים בכל הבית!

הבינו כולם שזה מהחבילה שתלה אצלם 'בעל המסמך'. הולך בעל הבית ומממש את החבילה, ומבין שזה כנראה התרנגול שאיתו הוא עשה את הכפרות - ריח איום נורא!

אומר בעל הבית לאשתו: "בואי נזרוק לו את זה!"

"השתגעתי?! אתה תפר את החוזה - תצטרך לשלם לו 100,000\$! - אף אחד לא זורק שום דבר, תכסו את זה בניילון!"

אחרי יומיים, המשפחה כבר בקושי נושמת. ברגע שהם נכנסים הביתה, ישר הם יוצאים למרפסת וסוגרים את הדלתות, כי את המסכות של סדאם חוסיין כבר החזירו כולם

בדיוק הגיע 'בעל המסמך' לבקר את חמותו, ורואה את כולם במרפסת: "חבריה, מה קרה?! על האש בעשרת ימי תשובה???"

"תעשה טובה, תוציא לנו את הנבלות מהבית!!!!"

"אין בעיה, אבל מחר תיקחו בחשבון שאני אביא לכם אחד חדש!"

אמר לו בעל הבית: "תשמע, קח את ה - 30,000\$ שלך בחזרה - רק תיקח את זה מפה!"

"חבבי, חוזה זה חוזה - המסמך שייך לי. יש רק אופציה אחת - למכור את הדירה - מוכן???"

"אתה יודע מה?! בסדר - תביא 350,000\$ ואני הולך מפה!!!!"

"חחח... מה קרה לך, אחרי שהשקעתי 30,000\$ במסמך אני אתן לך 350,000\$! אתן לך 200,000\$ בלבד!"

"פחות מהמחירון???"

"בטח, שילמתי לך כבר 30 על החשבון!"

"אבל אמרת לי שאתה מוכן לשלם 350!"

"נכון - זה היה לפני המסמך! אבל אחרי המסמך - הכל כפי שהיה!"

עד כאן המעשה כפי שמובא בספר תולדות יעקב יוסף {פ' תצוה} - עם קצת תוספות - וכל המוסיף, מוסיפים לו מן השמים

נשאלת השאלה - מה רצה הבעש"ט להוציא מהסיפור הזה?

אומר הבעש"ט - זו דרכו של יצר הרע. לאחר שהוא נועץ מסמך בבן אדם, הוא עושה בו מה שהוא רוצה!

זה מתחיל מלגלוג על דברי תורה, אח"כ זה עובר לרציחת הסבא... למחיקת שם ה' מספרי התורה עד שהוא מגיע לעבוד ע"ז!

אומרים לנו חז"ל - "עבירה גוררת עבירה" - אבל אם תתפוס מצוה אחת שתהיה אצלך כמין מסמך - המצוה הזו תגרוך אחריה מצוות נוספות!

(ברוך שאמר) כי אתה בא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך, לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ההם, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, שואל אוב וידעוני, וכו', כי תועבת ה' כל עושי אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותך מפניך'.

רצינו להכנס לנושא מורכב, נקוה לסיעתא דשמיא שיתבהרו הדברים כדבעי. כתוב בפרשת שופטים [יח,ט] 'כי אתה בא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך, לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ההם, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, שואל

אוב וידעוני, וכו', כי תועבת ה' כל עושי אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותך מפניך'. בתחילה קרא לזה תועבות הגויים, ואחר שהזכיר רשימת העניינים, קרא לזה תועבת ה'. וקשה שבשלמא אצל השי"ת מובן שזה מתועב, אך אצל הגויים האם זה תועבה אצלם, הרי שואב אוב וידעוני, מעונן ומנחש אינו תועבה אצל הגויים, אדרבה הם משלמים להם כסף רב.

וכתב החתם סופר [תורת משה] שפירוש הפסוק הוא כך. 'כי אתה בא אל הארץ לא תלמד לעשות תועבות הגויים'. היינו שמלבד האיסורים שעוברים הגויים, שאצלם זה נאה ומתוקן ובעיני ה' הם תועבה, מלבד זאת יש 'תועבות הגויים' שאסור לנו ללמוד מדברים מוזרים שונכסים מפעם לפעם אצל הגויים, הולכים באופן כזה, ומזמרים באופן כזה, וכן בתספורת השערות, פעם כך ופעם כך, פעם הולכים במכנסיים כאלה, ופעם מכנסי ג'ינס קרועים עם כתמים, זהו תועבות הגויים. הגוי מחליש שצריך לרקוד כמו פינגוין, לך תספר לאריסטו החכם הגוי שהמכנסיים הכי יקרים זה מכנס ג'ינס קרוע עם כתמי קטשופ, לא יאמין לך שמשלמים על זה פי עשר ממכנס חסידי רגיל. זהו תועבות הגויים. אי אפשר להסביר את השגעון הזה, אבל זה המציאות המתועבת שלהם. אפי' דברים שאצל חכמי האומות ייחשב למעשה נתעב, כך הם נוהגים, כך לובשים היום מכנסיים וכך מפזרים השערות וכך רוקדים כפינגוין.

ומבאר החתם סופר 'לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ההם', אין הפסוק מדבר על אוב וידעוני ומנחש ומעונן, אלא שהפסוק מזהיר כל אחד מישראל להזהר ולהשמר לו ולחכי בניתו להתרחק מכל דרכי הגויים ומלבושיהם וריקודיהם, כל מה שגוי נוהג, תתרחק מזה, כשניזהר בזה, מבטיח לנו הכתוב 'לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, קוסם קסמים, מעונן ומנחש ומכשף, כי תועבת ה' כל עושי אלה', זהו תוצאה למי שיקיים הרישא של הפסוק.

מה שהיה בזמן החת"ס זה מיעוט שבמיעוט למה שנעשה בדורינו דור אחרון, הרי כל העולם מחובר ברגע אחד, גוי יפאני נופל לו ברעיון שגעון איך לרקוד, וברגע אחד זה כבר נמצא בכל כיס של מיליארדי אנשים בעולם, והקליפה וזחלת ונכנסת גם לחתונות של חסידים ואנשי מעשה, ואפי' חתונות שבארץ ישראל, של אנשים יראים וכשרים, יש ריקודי טראנד. אם אצל הגויים נכנס שגעון של 'טראנד', איך זה נכנס אצל חסידים? חתונות? רבונא דעלמא. לא ניכנס לסוגיית חקוקת הגויים או סוגיית דרכי האמורי, לא זה הגויים והנחש הוא שלא ללכת אחר תועבות הגויים שהם מתחדשים בשגינותיהם כל כמה ימים, פעם נהגו לשפוך מים קרים על הראש, ופעם לרקוד כמו פינגוין. התוצאה מההליכה אחריהם הוא שהבנים יוצאים לתרבות רעה ח"ו.

זהו לשון מרן החת"ס שם: 'הזהיר הכתוב לאמור שלא נתחיל להרגיל ולהנהג בנינו בתועבות הגויים שהוא מלבושם ולשונם והדומה לזה ואם נהי' שמורים וגדורים בזה אז נהי' בטוח שלא יצא א' מבנינו לתרבות רעה ח"ו וההיפוך בהיפוך כי מהקטנה יבואו בנינו אל הגדולה עד שיעבדו ע"ז ח"ו וזהו שאמר לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ואז תהי' סמוך ובטוח שלא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וקוסם קסמים וכדומה אשר הם תועבת ה' כי מתועבת הגויים יבוא אל תועבת ה' ע"ד ותתפשטהו בבגדו וינס ויצא החוזה שפי' בזהוהר כשהקליפה תופסת במלבושים סופו לצאת החוזה לגמרי ח"ו ר"ל משעות רעות'.

מה נאמר ומה נדבר, מי מוליך את המודה של הביגוד, ושל המשקפיים, הרי הזה"ק אומר שהקליפה אוחזת במלבושים, ויש להזהר בזה מאד. וכן תנועות הריקוד שונכס לפני שנתיים שרוקדים כמו עוף פינגוין, בחורים וילדים רוקדים בשורות זה אחר זה, וזה ממש ריקוד של גויים, זהו שגעון של הבעל דבר, החתם סופר אומר שעי"ז יוצא הילד לתרבות רעה, אח"כ מתפלאים למה, והרי אתה שנתת לו לרקוד כך, ואמרת לו שזה יפה. סופו שנופל רח"ל לכישוף וע"ז.

הנקודה הזו צריכה חיזוק רב. ונדבר מענין אחד שהדור הצעיר צריכים להתחזק בזה, שאין יודעים מה הבעיה בזה. הנה נודע שיש ענין גדול בעבודת הנגינה, בבית המקדש היו הלויים מנגנים ניגונים קדושים. וחסידים ואנשי מעשה מתוועדים ומנגנים ניגוני יראה ודביקות. וכן מזמרים זמירות שבת ויום טוב בשמחה והתלהבות הנפש.

והנה בדורות אחרונים יש כמה מנגנים הנקראים 'זמרים חסידיים', שהלכו וטמאו את אוזניהם ושמעו קול נגינת הגויים, בכל מיני תנועות שונות ומשונות שלא שערם אבותינו, ואח"כ 'מדביקים' על זה פסוק קדוש אפילו משיר השירים או דיבור באידיש, ועוד קוראים לזה 'ניגונים חסידיים', פעם היו מתביישים במקור הנגונים, בימינו הם כבר לא מתביישים וכותבים להדיא מהיכן מקור הניגון הזה, וזה יכול להוריד את נפש השומע מדחי אל דחי, ובספה"ק מבואר שזה משפיע מאד על הנפש. ב"ה בארץ ישראל עוד לא הגיע הנגע כ"כ חזק, אך הייתי בכמה חתונות באמריקע, זה ממש נגע צרעת, לפני ברכת המזון הופכת החתונה לתיאטרון, מנגנים ניגונים של גויים על פסוקי תהלים. רש"י כתב עה"פ 'ובחקותיהם לא תלכו', מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו הם נימוסיות שלהם כמו תרסיות ואצטדיות. שהם מקומות של זמרי האומות. וזה מוריד את בני הנוער לעבר פי שחת. כי זה משפיע על האדם את ההשתוקקות של טומאה שהיה לזמר באותה שעה שזימור.

ניגונים כאלה אין מעוררים את לבנו להשתוקק להתדבק בהשי"ת, כמו ניגוני הצדיק מסקולען והצדיק ממוז'יץ, שכשחיברו הניגון, היתה התנועה יוצאת מתוך לבם הן בשעה שהיו משתוקקים ומתגעגעים להשי"ת. בחצרות החסידים נהגו לנגן ניגוני הצדיקים, הרה"ק מזלאטשוב, בעל התניא, הרה"ק מבארדיטשוב, הרבי רבי אלימלך, וכן בחצרות ליטא היו כמה מנגנים, כהג"מ רבי ברוך בער ועוד, כשמנגנים ניגונים קדושים של צדיקי אמת, זה משפיע על הנפש קדושה וטהרה. ונלקט לקוטים קדושים מדברי רבוה"ק על ענין הנגינה: כתב החינוך במצוה שפ"ד, משורשי מצות הניגון בבית המקדש, שבשעת הקרבן היו צריכים לכוון דעתו יפה בשלימות, כמו שידוע שהוא נפסל במחשבת פיגול. [כמ"ש הישמח משה, שכל

יאמרו לנו מנגני דורנו אם מייקל ג'קסון שוכח את המנגינה שהם הדביקו עליו פסוק בשיר השירים...

בכל דור יש נסיונות חדשים. זה אחד מהנסיונות שבדורנו, ההורים והזקנים צריכים מאד להזהר לבדוק איזה מנגינות שומעים בניהם ובנותיהם, שזה עושה חורבן קשה מאד במח הילד. בפרט בימינו שיש נגנים קטנים ואוזניות, ומכניסים מזה לזה זמר 'חסידי', ומי יודע מה הילד שומע. ירחם ה' על בניו.

המלבי"ם מזכיר שתחילת הניגון היה בכוש, אבי כל תופס כנור ועוגב. וכן גם בימינו יש מנגנים שחורים מכוש, שחידשו חידושים רבים במוזיקה, הופ מיט פופ, ג'עז מיט קעז, וזמרים חסידיים ורקדים ומנגנים ממש כמותם. וכל תכלית התנועות הללו מביאים לשפלות הנפש, ולתאוות נפשיות ונוראים. רח"ל.

הניגון האמיתי שמשגיב את הנפש ומדברקת אותו להשי"ת הוא ניגוני הצדיקים, כמו ניגוני הגדול של בעל התניא ארבעה בבות, שמכוון כנגד מדרגות נפש רוח נשמה. וניגוני של הרה"ק מזלאטשוב והרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, הרי מעוררים את לב האדם לתשובה ולהתחדשות בקרבת ה'. לעומת זאת הזמרים החסידיים, איזה 'טודות' הם מכניסים בניגוניהם?

והרי מבואר באגרא דכלה פ' שופטים באריכות בענין כח הפועל בנפעל, שאסור להשתמש בממון מאדם רשע, שזה יכול להשפיע על נפש האדם שלא כראוי, והרי הבעש"ט אומר שהרבה יותר מזה משפיע ופועל ניגון על האדם השומע אותם. הרה"ק מ"קובב אומר שניגוני הרה"ק מראפשיץ זי"ע מסוגלים לטהר המחשבה. ואמר [וכ"כ בפלא יועץ] שכשם שכשאומרים דברי תורה של הצדיק, שפנותיו דוברות בקבר, כך כשמנגנים ניגון של צדיק.

צריך להתחזק בזה מאד, כי ידוע שכל מה שנתדרדר הדור באמריקה, לאחר עשר שנים זה מופיע גם בארץ ישראל, ועלינו להזהיר ולעצור את הגעגוע מבעוד מועד, שנעשה שם מצב כזה, שלפני ברכת המזון בסוף שמחת החתונה, עומדים ורקדים כפיניגוים. וכן בא"י יש ריקוד הורה שהרה"ק מסקולען זי"ע שהיה מבין גדול בנגינה, כשהשמיעו לפניו ריקוד הורה בחתונה באמריקה, ואמרו לו שזה ניגון ירושלמי, לאחר כמה רגעים צוה להפסיק הניגון הזה, ואמר שאין מירושלים יש בו ריח שאינו קדוש, שמקורו מהערבים, וסימן לדבר, שכל ריקודי ישראל הם לצד ימין, וריקוד הורה לצד שמאל. עליו לעמוד מרחוק מכל מה שמקורו מהגויים, אע"פ שנתשרש בישראל ונדמה כאילו מקורו מחצר הרשב"י במירון, הרי הוא ריקוד ערבי שחיברו אחד מתלמידי אבי כל תופס כנור ועוגב, עליו להתדבק רק בניגוני הצדיקים וריקודיהם.

בענין הזהירות לשמוע ניגונים כשרים ממנגנים כשרים, ושאלם נזהרים בזה, זה יכול להשפיע מאד לא טוב על השומעים. ורצינו להוסיף לזה שני מעשיות. אחד הוא חסידישע מעשה שסיפר אב"ד נאסוד הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצוק"ל שמנהגו של הרה"ק הייטב לב מסיגוט היה שהחזנים היו נכנסים לפניו בחודש אלול לזמר הניגונים שהם עתידים לנגן בימים הנוראים. ואחד החזנים חיבר תנועה על 'זכר מאמינים'. ובשעה שישב בביתו לחבר הניגון, התקשה בקטע אחד איך לסיים התנועה יפה. ועזרה לו אשתו, עזר כנגדו, והיא השלימה את תנועת הניגון יפה. בבואו לפני הרבי התחיל לזמר את ה'זכר מאמינים' שחיבר, כיון שבא לפניו הקטע הנ"ל שחיברה אשתו, תיכף נתנמנם הרבי. ויהי לפלא. לאחר כמה רגעים הקיץ הרבי ושאל את החזן, 'מי חיבר את הניגון הזה?', אמר לו החזן בבושה, הקטע הזה חיברה אשתי. אמר לו הרבי, אהה, עתה אני מבין מדוע ראיתי בחלום כשנמנמתי, שאשה עומדת ליד העמוד והיא הבעלת תפילה בבית הכנסת...

אותו צדיק הרגיש בקדושתו הנוראה על כל תנועה שבניגון, את מהות מחבר הניגון. ואם אין אנו מרגישים כך, הרי המציאות היא שאם הזמרים החסידיים מטמאים את עיניהם ואוזניהם ומביאים תנועות ממקהלת הנכרים והנכריות, אין ספק שהדבר משפיע שלא לטובה. אשע"כ עליו להתדבק רק בניגונים שחיברו צדיקים, יראים וכשרים. ולא הביאו ולא 'גיייר' שום תנועה ממקורות זרים.

עוד ליטווישע מעשה נורא שסיפר המשגיח הנודע הג"מ רבי נתן מאיר וואטפויגל זצ"ל, משגיח דיישיבת לייקווד. [מובא בספרו לקט רשימות] שבימי חג הסוכות האחרון של מורו ורבו הג"מ רבי ירוחם ממיר זצ"ל, ראה בחלום את מורו ורבו הג"מ רבי איצאלע בלאזער תלמיד הגר"י זצ"ל, ולימד אותו ניגון קדוש על הפסוקים 'אשרי איש שלא ישכח וכן אדם יתאמץ בך'. ורבי ירוחם היה יושב בסוכה ומנגן לפני תלמידיו ניגון זה שלימדו רבו בחלום, רבי נתן מאיר וחבריו המה ראו כן תמהו, נהלו נחפזו וקלטו את תנועות הניגון הקדוש בלבם, ניגון עם ריח גן עדן. לאחר שנים עמד רבי נתן מאיר לפני תלמידיו ביום הדין, לפני התקיעות, וכהכנה והתעוררות לקראת התקיעות ותפילת מוסף, ביקש ללמד אותם את הניגון הקדוש הנ"ל, רבי נתן מאיר השתדל אחת ושתים, פעמיים ושלוש, ולא נכנס הניגון בלב תלמידיו. או אז עמד רבי נתן מאיר וצעק לתלמידיו, אינכם ראוים ללמוד ניגון קדוש זה, וזאת מפני שלבכם מסואב בשמיעת ניגונים מסואבים אחרים, ממנגנים שאינם כשרים. ויהס את כל העם, וצוה עליהם להרהר בתשובה על כל מה ששמעו ניגונים שאינם כשרים. או אז חזר ולימד אותם את הניגון הקדוש פעם אחת, וקלטו הכל את הניגון בלב זך. עד כדי כך יש להזהר מלשמוע ניגונים ממקורות זרים, שזה מטמם הלב כ"כ, עד שאי אפשר לשמוע תנועות דקדושה.

(הגרמ"י רייזמן)

זמן שבעל הקרבן לא כב בתשובה שלימה, היה נכנס בראש הכהן מחשבות רעות של פיגול חוץ לזמנו וחוזר למקומו [וכיון שצריך הקרבן כונה שלימה, נצטוו לזמר ולנגן, לפי שבהיות האדם בעל חומר צריך התעוררות, כי הטבע מבלי מעיר יעמוד כישן, ואין דבר שיעורר את הנפש כמו קולות הניגון, וכ"כ שמזמר בחצוצרות שהוא הקול הגדול בניגון, ולכן נצטוו והערותם בחצוצרות].

וכתב רבי סעדיה גאון בספר 'אמונות והדעות' מאמר עשירי אות יח, שהדבר תלוי במה שאדם מנגן כך מתעורר לבו לשם, כפי הפנימיות שהכניס שם המנגן במחשבתו בעת הניגון, הקול הנעימה, הלחן והזמר, מעוררים כל אחד מהם פנימיות הנפש, תנועה זו מעוררת מלכות, תנועה זו מעוררת כניעה, תנועה זו מעוררת שמחה, ותנועה זו מעוררת תוהו. ומנהג המלכים שצריכים הנגהה נכונה, שיש מנגנים לפניהם כדי שיוכלו לכוון מלכותם כראוי.

הרה"ק כתב בתהלים לבאר 'למנצח בנגינות', כי דוד המלך היו לו כמה כלי זמר, כל פעם השתמש בכלי אחר לומר ולנגן לפני ה', פעם לקח כלי הנקרא 'נגינות', ופעם כלי הנקרא 'שמיינית', ובכלים הללו היה מתדבק בהשי"ת.

בעל התניא אומר שידוע מהקדמונים שהלשון שבפה הוא קולמוס הלב, הוא מודיע מה שיש בלב. אך הניגון הוא קולמוס הנשמה, כשרוצים לדעת פנימיות הנשמה, שומעים זאת על הניגון שלו. הניגון מוציא ומגלה עומקי פנימיות הנשמה. בפולין היה אדמו"ר רבי משה יחיאל אלימלך מלעברטוב, רבו של הג"מ רבי שמעון מזעליכו. וכתב בספרו 'מאמר הניגון', בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע שרועי צאן היו מנגנים בחליל, שמרוב הנהגתו עם הבהמות כל היום, יכול להתגשם להיות כבהמה ממש, ולשכוח שיש לו נשמה של אדם, וכיון שאינו רואה אדם כל היום, הרי 'או חברותא או מיתותא' אין לו עם מי לדבר, ונכספה וגם כלתה נפשי למצוא איזה אדם, והוא רק עם בהמות, ולכן הוא מנגן בחליל, כששומע הניגון של הנשמה שלו בעצמו, הוא מוצא חברותא.

כתב החת"ס בדרשות ר"ה דף יז. עה"פ 'שאו זמרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל'. כי יש להתבונן מי המציא את הנגינה בעולם. כתוב בפרשת בראשית כשנולד יובל, הוא היה אבי כל תופס כנור ועוגב, הוא מנגן הראשון שבעולם. וכתב המלבי"ם, הוא לקח לחלקו את הנורה הסובב את כל ארץ כוש, שיש שם זימה ותאוות חיציניות, והוא היה המתחיל בזמר וניגון שיש להם שייכות אל התאוות הבהמיות, והיה דרך המענתים לשורר, והגם שאח"כ שב הניגון לדבר נכבד, והתחילו להיות לאהבה האמיתית להשי"ת, כמו שאמר המגיד הגדול ממעריטש זי"ע שמתוך אהבות נפולות יכולים להמשך לאהבת ה', אך הממציא כלי שיר, עשאו לשיירי עגבים רח"ל.

ובזה פ' החת"ס 'שאו זמרה', כי בכל מיני זמר יש אחיזה לחיצינים, וצריך בעלי זמר צדיקים קדושים שיטלקו החיצינים מהזמר. ושמעתי בשם הגאון בעל שאגת אריה, שרק בעלי רוח הקודש יכולים לסלק הקליפה של הזמר, ולכן אותיות שלאחר זמ"ר הוא נח"ש, ות"ף בגימ' הקליפה הנורא ל"י. ור"ת כנור נעים עם נבל הוא כנע"ן, הקליפה הקשה. ורק כשצדיק קדוש מנגן, הוא שומר והקליפה לא תזיקנו.

הקליפה עובדת בכל דור בצורה אחרת. לפני מאה שנה בדור ההשכלה היתה הקליפה מדברת אל הנוער דרך חוברות של חכמות, וכך משכו מכל בית טוב בן או שתים, בימינו הקליפה מדברת אל הנוער בזמר יווני. דיסקים שיש עליהם תמונה של אדם עם כובע חסידי, וגם כתוב 'בס"ד', והניגונים האלה יוצאים דרך האוזניות לתוך מוחות טהורים של בנינו ובנותינו, וזה מפיל אותם לעבר פי שחת. והנוער נמכר לזה באופן נורא ואיום, ניגונים קדושים אינם ממכרים את האדם, רק ניגונים שטמאים יש בהם התמכרות. הגויים החכמים יודעים כח הניגון, עד כדי כך שהם יודעים שיש מנגינות שגורמות לנפשות לפזר ממון, והם משמיעים את זה ברקע במרכזי קניות. ויש מנגינות שפותחות תאוות אכילה, ומשמיעים את זה ברגע המסעדות. פיצה וסטייק.

היו חסידי בעל התניא שאמרו לפניו שאינם מבינים ספר התניא, ואמר להם, שינגנו תחילה ניגוני התעוררות הפותחים את הלב להבין בספר התניא. הרי שהניגון משפיע על נפש האדם הן לטוב והן למוטב. כתוב במשנה ברורה שהחזן בבית הכנסת, אם יש לו כונה שאיזה נשמה מעזרת נשים תאמר לו, איזה יופי ניגנת. עליו אמר הכתוב נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה. מי יאמר על הזמרים החסידיים שבימינו שאין להם שום כונת פיגול.

בשלמא הרה"ק מסקולען כשחיבר את הניגון לא רצה למצוא חן בעיני שום בריה שבעולם רק להשי"ת לבדו. לכן מתעורר לבבנו לעבודת ה' ע"י ניגונים שלו. אך המנגנים המתחדשים שבימינו, שקועים בתאוות נשים, ומכניסים כל תאוותיהם בתוך הניגונים, והאם צריכים בנינו ובנותינו לשמוע את הבל פיהם? באמריקה יש עסקנים שעוסקים בזה, וחיברו ספר 'כנגן המנגן'.

והנה הזמרים החדשים טוענים להכשיר את מעשיהם, בטענה שגם הרה"ק מקאליב 'פדה' ניגון מרועה גוי, ולכן גם הם מתימרים לקחת מנגינות מהגויים ולהדביק עליהם פסוקים קדושים. אך הבל יפצה פיהם, כי הרה"ק מקאליב לקח את הניגון הנודע 'גלות גלות', כששמע את התנועה הזו מרועה גוי, הרגיש בה שיש בה קדושה גבוהה מאד, הרי הוא צדיק נורא שאין לנו השגה בו, האבות ה'ק' והאמהות ה'ק' באו אצלו בליל פסח, הוא היה מחבריא קדישא דהרה"ק מלובלין זי"ע ועכ"פ, כשהוא פדה את הניגון מאותו רועה בממון, לאחר מכן שכחו הרועה.

בדרך הדושי

השוה לא תמצא כלל ממוצע כ"א במספר שאינו שוה דרך משל בני לאה ה' ששה אם תחלק אותם לשני חלקים יהי בכל חלק שלשה ולא תמצא אמצעי ביניהם אבל במספר שאינו שוה ד"מ ה' או ז' תחלק אותם מוכרח להיות אמצעי ביניהם ו"כ בני לאה ששה וה"ה בני השפחות ובני רחל

מקרב אחיך תשים עליוך מלך הנה הטעם שסמכה התורה פ' מלך 'מקרב אחיך תשים עליוך מלך' וסמך 'לא יהי לכהנים הלויים' כל שבט לוי חלק ונחלה בתוך אחיו משום שענין המלוכה שייך לאמצעי שבשבטים ו"ל מקרב אחיך הממוצע שבאחך במספר

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת שופטים תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 448

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

עבודת חדש אלול – ישוב הדעת בתפלה

"ואמר אלהים שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" (כ ג)

מדוע היו צריכים למשח כהן מיוחד שכל תפקידו היה לומר דברי חזק בפני היוצאים למלחמה?

מבאר האבני גור: באמצעות משיחת הכהן למטרה זו והיותו "משיח מלחמה", נתנו בדברי החזק והאזהרה שיצאו מפיו כח סגולי מיוחד, לאמץ את לב היוצאים למלחמה ולישב דעתם, לבל ייראו מפני אויביהם, אלא ילחמו וינצחו מתוך אמונה ובטחון בה.

הוסיף ואמר בנו השם משמואל שזהו עמק משמעות עבודתנו בחדש אלול; בראש השנה אנו יוצאים למלחמה במשטטנים ובמקטרגים בכח תפלתנו, לפיכך מראש חדש אלול - בהתקרבנו אל המלחמה - נקראים אנו באמצעות השופר שבו אנו תוקעים בכל יום לישוב דעתנו ולהסיר בשעת התפלה [המלחמה] כל טרדה ודאגה מלבנו. כדי שעד ראש השנה נהיה מרגלים לשלט במחשבותינו ולהתפפל בכונה ובשוב הדעת, וכך נפנס לראש השנה כשאנו מרגלים להתפפל בכונה, ובכך לנצח את המקטרגים שגלחמים נגדנו (שם משמואל תרע"ח).

אפלו זכות קריאת שמע בלבד

"ואמר אלהים שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" (כ ג)

מכך שפסוק זה פותח בלשון "שמע ישראל" דרשו חכמים (סוטה מב א, הובא ברש"י): "אפלו לא קריאתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, אי אתם נמסרים בידם".

רבי אברהם אבא הערצל מרבי פרישבורג פרש כי על כף אנו מבקשים בסדר התחנון: "שומר ישראל שמר שארית ישראל, ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל"; "שומר [הצדיקים] המכנים בתאר ישראל, אגא שומר" אף את הבינונים [המכנים "שארית ישראל"]. ומוסיפים ומבקשים: "ואל יאבד" אף "ישראל האומרים שמע ישראל" - אלו שאין בידם אלא "שמע ישראל" בלבד, שהרי אמרו חכמים שדי בזכות זו כדי להגן על ישראל לבל יפלו ביד שונאיהם (שפתי חכמים ברכות כב ב).

בגמרא (שבת כג א) מבאר שהסבה שאף לפני קיום מצוה שנתקנה על ידי החכמים, תקנו לברך בנסח שמברכים על קיום מצוות שהתפרשו בתורה: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו", היא משום שהתורה היא זאת שצונו לשמע בקול דברי חכמים בפסוק שלפנינו: "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

לפי זה תמה רבי מאיר דן פלוצקי בעל ה'פלי חמדה' על שיטת הראשונים (שו"ת הרשב"א ח"ג סי' פג; רא"ש פתבות א יב) שאין מברכים ברכת המצוות על מצוות לא תעשה; הלא מדברי הגמרא משמע שברכת המצוות הנאמרת על מצוה דרבנן אינה נאמרת אלא מדין לא תעשה ד'לא תסור'?

מתוך כך כתב ה'פלי חמדה' כי אף על פי שהביאה הגמרא את לשון הכתוב "לא תסור..." אין פונתה אלא לחלקו הראשון של הכתוב: "אשר יאמרו לך תעשה" שהוא מצות עשה. ואכן הדברים מפורשים בלשון הרמב"ם (ברכות יא ג, ראה פספ משנה שם): "וכל המצוות שהן מדברי סופרים... מברך על הפל קדם לעשייתן: אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעשות, והיכן צונו? בתורה, שכתוב בה: 'אשר יאמרו לך תעשה'" (חמדת ישראל ח"א קנטרס תורה אור אות יד ד"ה ומלבד).

את ה'צדק' יש לרדף כדי לקיים

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך" (טו כ)

באר רבי אליהו הורושיבסקי אב"ד דרוהוביטש:

בזהר הקדוש (תיקו"ז מ א) מבאר, שהמלה 'צדקה' רומזת למכסה של ארבעה דברים שבקדשה שצריך האדם לקיים בכל יום, ואלו הם: צ' אמינים, ד' קדשות, ק' ברכות וה' חמשי תורה - ראשי תבות 'צדק"ה'.

ונהגה, בלמוד התורה יכול כל אדם לטל חלק באמצעות החזקת לומדי תורה (ראה טור י"ד רמז), ואולם את הברכות, האמינים והקדשות מחייב הוא לומר בעצמו. וזהו שרמזו כאן הכתוב: "צדק צדק תרדף" - את שלשת הדברים שגרמזו במלה 'צדק' ק' עליה 'לרדף' בעצמה כדי לקיים ולא לסמוך על אחרים (אזור אליהו).

המאריך בתפלה מאריכים ומיז

"צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך" (טו כ)

במסכת ברכות מצינו (ברכות יד א, ע"פ רש"י שם ד"ה צדק) שהתפלה מכנה בשם 'צדק', לפי שבתפלתו מצדיק האדם את בוראו. לאור זאת ניתן לדרש שפסוק זה מרמז לדברי חכמים (ברכות נד ב) שהמאריך בתפלתו מאריכים לו ימיו ושנותיו; אם "צדק צדק תרדף" - אם תרדף אחר התפלה ותאריך בה, מבטח לך: "למען תחיה" (באר חיים).

המקדש צריך להפנות על הר

"כי יפלא מקד דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריה וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו" (ז ח) מהכתוב 'וקמת ועלית' למדו חכמים (קדושין ס ט א הובא ברש"י) שביית המקדש גבוה מכל המקומות. הגר"ז מבריסק באר שהעבדה שביית המקדש נבחר להפנות על הר לא התרחשה במקרה, אלא זהו תנאי בהלכות בנין בית המקדש, שצריך לבנותו על הר. וכן שנינו בתוספתא (ברכות א טו): "ומנין שאין השכינה חוזרת לתוכה עד שתעשה הר, שבאמר (דברים ג כה): 'ההר הטוב הזה והלבנון'". עוד הביאו בתוספתא (שם) ראיה לכך מהפסוק (בראשית כב יד): "אשר יאמר היום בהר ה' יראה", כלומר: "ה' יראה" במקדשו רק כאשר מקום המקדש יקרא בפי הבריות "הר" (ע"פ מנחת כבודים על תוספתא שם).

משום כך אף מצינו (תענית כו ב, ראה רמב"ם תעניות ה ג) שחכמים מנו בין חמשת הדברים הקשים שהתרחשו ביזם שנחרב הבית - בתשעה באב - אף את העבדה שטורנוסרופוס הרשע חרש את מקום ההיכל, לאמר: חרישת מקום ההיכל העצימה את החרבן, שבכך נטל ממנו שם 'הר', ושוב אין ראוי שיבנה בו בית המקדש עד שישב הקדוש ברוך הוא ויגביהו להיות 'הר'.

על כך אנו אף מבקשים בשבת בפיוט 'דרור יקרא': "אלקים, תן במדבר הר" - הגבה את מקום המקדש שהנמה והיה פמדבר, כדי שביית המקדש יוכל להפנות עליו ('שרון קבץ לו עמ' פ)

ברפת המצוות על מצוה מדרבנן

"על פי התורה אשר יורף ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (ט ז)

ברוך המכין מצעדי גבר

בי ההבנה עד כמה רבות הן הברכות שבהן אנו מודים על בריאות הגוף, כאשר כמה מהן התיחדו כהודאה על האפשרות לצעד בבטחה.

חשבת לעצמי: האם אכן הודיתי על כך מקרב לב? האם הערכתי כראוי את המתנה הנפלאה הזו הנתנת לי מדי יום? בחדשים האחרונים נתונים כל מעיני לתפלה על בני שחזל מלצעד על רגלי. אצלי ואצל שאר בני משפחתי הכל ברוך ה' כשורה - האם זכרתי להודות על כך?!

עם המחשבה הזו נכנסתי לתפלה, ובתפילתי כמו נפתחו מעינות עיני; הודיתי לה' מעמך הלב על כל הטוב שזכיתי לו עד היום, התודיתי על שעד כה לא עשיתי זאת כראוי וקבלתי על עצמי מכאן ואילך לזכר להודות על כך מדי יום כראוי, בעקר באמצעות אמירת ברכות השחר ועגית אמן עליהן - הן כמו עיני נוכחתי לראות עד כמה עמקה ומעוררות היא תודתו של מי שאזכה לנהג כן. על בשרי חויתי את מאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מהמברך".

סימתי את תפילתי בתחושה עמקה שאכן הבנתי את הסדר. האמן על ברכות השחר כמו פתחה לי שערי שמים, ואת הדרך חזר לאכסניה עשיתי מתוך תחושת בטחון והקלה. טרם צאתנו למנהטן התבקשתי אף מנות בייתי להקשיב ולענות אמן על ברכותיה, ואני חשתי בכך שקבלתי משמים איתות נוסף...

כמו בחדשים האחרונים נטלתי את בני בזרועותי, אולם הפעם יצאנו לדרך מתוך תחושת הקלה, חשנו שמלאכי אמן מלוים אותנו, וכי הישועה מרחפת מעל ראשנו.

בהגיענו למרפאה, לאחר המתנה קצרה נכנסנו לחדר הרופא. הרופא עלעל בבדיקות הרבות שהונחו לפני, אחר בדיק בעיון ומשש ארכות את רגליו של הילד כשמצחו נחרש בקמטים. משפטים את בדיקתו הצביע למעלה ואמר משפט שלא אשכח לעולם: "נראה לי שהוא שם למעלה יסדר את זה, לנו אין מה להתערב".

הוא בקש שיערף עוד כמה בדיקות ונשוב אליו עם התוצאות, ולבסוף אבחנו כי מדובר בדלקת קשה בגב התחתון שגרמה לכאב העז שמנע מבגנו ללכת. לאחר שבוע של טפול אנטיביוטי דרך הוריד השתפר המצב. בגנו החל מעט ללכת. אמנם פסיעות ספורות ובצליעה נפרת, אבל התחולל שנוי.

נשלחנו לישראל בהמלצה להמשיך טפול אנטיביוטי משלב. המצב הלך והשתפר שבוע אחר שבוע, עד שאזכינו לראות את בגנו מהלך כאחד האדם.

הרופאים צינו כי אין זו מסקנה ודאית, אך זוהי ההשערה המבססת ביותר שהם יכלו להעלות בדעתם.

דברי הרופאים העצימו עוד יותר את המתח והבהלה שהיינו שרויים בהם; מחד, הילד קטן, עוד לא בן שלוש, וכבר נצרך לעבור נתוח כה מרוב. מה גם שאיש מבין הרופאים לא הסכים להבטיח לנו שהנתוח אכן יועיל. מאידך, היה עלינו לעשות דבר מה בנדון; כבר תקופה ארכה שהילד אינו הולך על רגליו, ומי יודע מה יהיה בהמשך?

נועצנו עם אחד מבכירי עסקני הרפואה בארץ, ולאור המצב הלה המליץ לנו לנסע לארצות הברית ולפנות לרופא ממחה בעל שם עולמי שיש לו מרפאה משוכללת במנהטן, כדי שייבדק את הילד. ואם גם הוא יצטרף להמלצת הרופאים בארץ, הרי שהוא יוכל לנתחו באמצעות המכשור המתקדם והיחודי הקיים במרפאתו.

לאחר שקבלנו את ברפת גדולי התורה יצאנו לדרך. עסקן מקומי סדר לנו תור מהיר לרופא הנודע. התור נקבע ליום שלישי, ויומים לפני כן, במוצאי השבת, יצאנו לדרך. היה זה ביום ראשון בבקר כאשר נחתנו בשדה התעופה קנדי, ומשם שמנו פעמינו לדירה שסדרה לנו בבורו פארק.

ביום שני בערב הכנו את כל המסמכים ותוצאות הבדיקות שהיו ברשותנו, ומתוך תפלה ובטחון בה' עליתי על 'צועי' לשנת לילה קצרה.

התור נקבע לשעת בקר מקדמת. עם אור ראשון של יום שלישי השכמתי וצעדתי לבית הכנסת הוותיק 'שומרי שבת' כדי להתפלל במגן הגן. בעודי צועד בלב הומה

בדרכי ליחל ולהתחנן בתפלה לפני ה', הבחנתי באיש הדור פנים, שמראהו כשל איש עסקים מכבד, המתקדם לכווני.

בלבי חשבת שהאיש סבור שהנני אחד מגבאי הצדקה הרבים הממלאים את רחובות בורו פארק ומבקש לזכותני בנדבה הגונה, אך לא! לתדהמתי הוא נגש אלי ושאל אותי האם יוכל לומר בפני את ברכות השחר. פמוכן שנענית בשמחה. וכי מי יותר על הזכות הגדולה של עגית אמן, ובפרט ביום שבו הוא זקוק לישועה כה גדולה?!

האיש החל לברך, ולבי התמלא בהתפעלות. הוא ברך מלה במלה בכונה ובהטעמה, כאשר בכל ברכה נפרת היתה תודתו לבוראו, על שפקח עיניו, שאפשר לו להיזי את איבריו ולהניח כפות רגליו על הארץ ועוד. כאשר עניתי אחריו אמן בכונה הכתה

הספור שלפנינו נשלח אלינו מידי בעל המעשה, מקוראינו הנאמנים, והוא מובא לפניכם כמעט כלשונו:

היה זה ביום בהיר, בתחלתה של שנה זו, כאשר בגנו הקטן, בן השנתיים וחצי בסך הכל, חדל בפתע פתאום מללכת על רגליו. נסינו לשכנעו בטוב ובמוטב, אך ללא הועיל;

בלבי חשבת שהאיש סבור שהנני אחד מגבאי הצדקה הרבים הממלאים את רחובות בורו פארק ומבקש לזכותני בנדבה הגונה, אך לא! לתדהמתי הוא נגש אלי ושאל אותי האם יוכל לומר בפני את ברכות השחר. פמוכן שנענית בשמחה. וכי מי יותר על הזכות הגדולה של עגית אמן, ובפרט ביום שבו הוא זקוק לישועה כה גדולה?!

חזית הבנין שבו ממקם בית הכנסת 'שומרי שבת' בבורו פארק

הילד מאן להניח את כף רגלו על הארץ, ואף צוח מכאב כאשר נסינו להוליכו.

נקל להבין את הבהלה הרבה שאחזה בנו. היה לנו ברור שההליכה גורמת לו לכאב עז, אך לא היתה לנו כל השערה מהו מקור הכאב. התחלנו להתרוצץ בין הרופאים, פתתנו רגלנו מאורתופד ממחה פלוני, לנוירולוג בעל שם אלמוני, נשלחנו לבדיקות רבות, ואחרי הכל - עצה אין! הכאב היה מוחשי, אך איש לא ידע להצביע על הגורם לו. בשלב מסים הפנינו למרפאה מיחדת הקיימת באחד מבתי החולים הגדולים בפרוץ הארץ לשם בדיקה ואבחון מקיפים. צות ממחי המרפאה ערף לילד בדיקות רבות, ולאחר דיינים והתעציות הגיע למסקנה כי לילד נגרמה פגיעה בעצבים שבגב התחתון, ועל כן אין מנוס אלא להפנותו לנתוח מרוב.

חובת עניית אמן

חובת עניית אמן על קדיש

ט. השומע תפלת קדיש חייב לענות אמן, ואף יש להשתדל לרוץ כדי לשמע קדיש.

מקורות ובאורים:

על פי שו"ע או"ח נו א. ב'חסד לאלפים' שם מוסיף וכותב: ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על עניית אמונים וקדישים, ומי יתן והיה שישתדלו על עניית אמונים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה כפסך וכמטמונים תחפשנה; אז תבין יראת ה'...'

תפלת הקדיש שהיא אחד מיסודות תפלת הצבור אינה מזכרת בתלמוד בשמה, ואולם אמירת 'אמן' היא שמה רבא" מוזכרת בכמה מקומות (ראה ברכות ג א; שם נו א; שבת קיט ב, סוטה מט א ועוד). 'הקדיש' מוזכר בשמו במסכת סופרים (י ו) ובזהר הקדוש בכמה מקומות (בראשית לח ב; תרומה קכט ב ועוד). 'האור זרע' (ח"ב הלכות מוצ"ש ס" פט) כתב בשם רבו, רבי אלעזר מגרמיזא בעל ספר הרוקח, שאנשי כנסת הגדולה הם שייסדו את אמירת הקדיש. וכך כתב בערוך השלחן (או"ח נה א): "הקדיש הוא שבח גדול ונורא שתקנו אנשי כנסת הגדולה אחרי חרבן בית ראשון, והוא תפלה על חלול שמו יתברך מחרבן בית המקדש וחרבן ארץ הקדש ופאר ישראל בארבע נפשות הארץ, ואנו מתפללים שיתגדל ויתקדש שמו יתברך..."

גסח הקדיש לא הזכיר בדברי התנאים והאמוראים, כפי שלא הזכירו את כל גסחאות התפלה, לפי שהיו שגורים בפי העם. ורק הגאונים שהתחילו להביא את גסח התפלה בספריהם, הם שהעתיקו את כל גסח הקדיש (ספר הקדיש [ל"ד אסף] מבוא עמ' לט).

עקר הקדיש

י. הקדיש שנתקן על ידי אנשי כנסת הגדולה הוא מ"יתגדל ויתקדש" עד "דאמירן בעלמא ואמרו אמן", והוא עקר הקדיש.

מקורות ובאורים:

כך כתב ב'לחם חמודות' על הרא"ש (ברכות ב כג) ע"פ רמב"ם בסדר התפלות גסח הקדיש, הביאו מג"א סו ו. וכך כתב הערוך השלחן (נו ח): "ודע שהעולם רגילים לומר 'חצי קדיש' וקדיש שלם, ויש מההמון שסוברים דבאמת זהו 'חצי קדיש', וטעות הוא. שבאמת גמר הקדיש הוא רק עד 'דאמירן בעלמא', אלא שבסוף התפלה מוסיפים תפלת 'תתקבל' ו'יהא שלמא רבא'... וזה שקוראים 'חצי קדיש' הוא שם בעלמא".

סדר עניית אמן על קדיש

יא. נחלקו הפוסקים מהו מנין האמונים שיש לענות בכל קדיש ומהו סדר ענייתו; יש סוברים שעונים חמש אמונים בכל קדיש בסדר דלהלן: א. אחר "יתגדל ויתקדש שמה רבא"; ב. אחר "ואמרו אמן" הראשון; ג. אחר "ולעלמי עלמאי יתברך"; ד. אחר "ברוך הוא"; ה. אחר "ואמרו אמן" השני. ויש סוברים שאת חמש האמונים עונים בסדר דלהלן: א. אחר "יתגדל ויתקדש שמה רבא"; ב. אחר "ויצמח פורקנה ויקרב משיחה"; ג. אחר "ואמרו אמן" הראשון; ד. אחר "ברוך הוא"; ה. אחר "ואמרו אמן" השני. יש החולקים וסוברים שאין לענות אמן אחר "ברוך הוא".

מקורות ובאורים:

השיטה הראשונה היא שיטת הרמב"ם (סדר התפלות גסח הקדיש), ואלו השיטה השנייה היא שיטת האר"י הק' (פרי עץ חיים) שער הקדישים פרק ו, הביאה הפ"ח החיים" נו כט). הן לדעת הרמב"ם והן לדעת האר"י, יש לענות חמש אמונים על כל קדיש, אלא שביחס לאחת מהן נחלקו במקום ענייתה; הרמב"ם כתב לענות אמן אחר "יתברך", ולא אחר "ויקרב משיחה", ואלו האר"י הורה לענות אמן אחר "ויקרב משיחה" ולא אחר "יתברך".

אולם הרמ"א (או"ח נו ב) חולק וסובר שאין לענות אמן אחר "ברוך הוא". יסוד המחלוקת הוא היכן מסתיימת הבקשה שמתחילה ב"יהא שמה רבא מברך"; האם במלים "ברוך הוא", ולכך יש לענות שם אמן או שבקשת "יהא שמה רבא" מסתיימת במלה "קודשא", וב"ברוך הוא לעילא...". מתחילה בבקשה חדשה, ולכן אין להפסיק בעניית אמן אחר "ברוך הוא" (באור הגר"א שם). למנהג בני אשכנז החוששים לשיטת הרמ"א (ואף אין אומרים בקדיש "ויצמח פורקנה ויקרב משיחה"), עונים רק שלוש אמונים בקדיש: א. אחר "יתגדל ויתקדש שמה רבא"; ב. אחר "ואמרו אמן" הראשון; ג. אחר "ואמרו אמן" השני (ערוך השלחן שם ו).

מובא בפוסקים (שלמת חיים' סי' נט; 'הליכות שלמה' תפלה פ"ו הערה יד), שאף הנוהג שלא לומר "ויצמח פורקנה ויקרב משיחה", אם מתפלל במקום ששליח הצבור אומריו יש לו לענות אמן אחריו. ואולם בספר 'פניני הגר"י' עמ' נג מובא שהגר"י מבריסק לא היה עונה אמן אחר "ויקרב משיחה" כאשר היה שומעו מפי החזן, לפי שהרמב"ם שגסר בסדר הקדיש שלו (שם) לומר: "ויצמח פורקנה ויקרב משיחה", ואף מנה את כל המקומות שעונים אמן בקדיש, לא כתב שיש לענות אמן אחר "ויקרב משיחה".

אברך יקר!

הצטרף למיזם 'דרך אמונה', החדר בקרב מתפללי בית המדרש את חשיבות אמירת ברכות בקול ועניית אמן אחריהן ותפתח בפניהם שערי גן עדן.

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חודש אלול, זכאים להשתתף בהגרלה על 10 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

ההגרלה תתקיים א"ה ביום חמשי בתשרי תשפ"ג.

הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפורסמו במוקד 'דרך אמונה' שלוחה 3.

שלוחה 3 - שמיעת שמות הזוכים

שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

שלוחה 1 - שמיעת כללי המיזם

דרש הגאב"ד רבי משה אריה פרינד זצ"ל:

"שבטים ושטרים תתן לך" - מנה בכל

בית כנסת ובאים שתפקידם

יהיה לעודד את הקהל לענות

אמן אחר הברכות, בה זכוי

הצבור שבבוא עת

פקדתם ויבנו

להבנס "בכל

שעריך אשר

ה' אלקיך נתן לך"

- בגז עזו

(עצרת יהושע' שופטים).

זכור אב נמשך אחריו כמים

במאמר זה, המתפרסם לקראת היארצייט של אבי מורי זצ"ל שחיול ביום ששי הקרוב - י"ג אלול, חורג אני מהרגלי מחמת מצות כבוד אב ומבקש להרחיב ולשתפכם ברחשי לבי וברגשות האופפים אותי לקראת יום זה.

כיום, כאשר מהפכת 'בני אמונים' גדלה והתרחבה לכל רחבי תבל, קשה להאמין שהיא התחילה כרעיון ספונטני שנהגה ברגע של סיעתא דשמיא, ובאופן חסר תקדים גדלה והתפתחה במהירות לממדים עצומים לכל רחבי תבל, בבחינת: "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן..."

מפעם לפעם אני נזכר כיצד בסיום ימי השבעה על אבי מורי, רבי חיים בן ציון ב"ר אהרן צבי מרמורשטיין זצ"ל, טרם שובי למקום מגורי בארצות הברית חשבתני לעצמי במה אוכל לגמול טוב ולפעל לעלוי נשמתו של אבי היקר, אשר מסירות נפשו לכל דבר שבקדושה היא שעומדת לי ולבני משפחתי עד עצם היום הזה.

ככל שחשבתני על כך, כך התחזקה בלבי ההבנה כי המצוה שאותה אתפש כדי להתחזק ולחזק אחרים בה ובאמצעותה אוכל לגרם את נחת הרוח הגדולה ביותר לנשמתו הטהורה, תהא מצות ענית אמן. למסקנתי זו זכותי לקבל הסכמה ועידוד ממורי דרכי מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל, ומרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל.

כמי שגדל בצלו של אבי מורי זצ"ל, מצות ענית אמן היתה חלק בלתי נפרד מישותי. אבי

זצ"ל, משחר עלומי ועד הגיעו לגיל זקנה ושיבה, החזיק במצוה זו בכל כחו ומאודו. הוא העריך ויקר כל אמן ואמן יותר מזהב ומפז, וכסוחר המבין בטיבו של אבנים טובות היה רודף אחר כל הזדמנות לענות אמן ולהוסיף עוד יהלומים לאוצרותיו.

עד לאחרית ימי מעולם לא התבייש לבקש מבניו, מנכדיו ומכל מי שהיה בסביבתו לומר בפניו את ברכות השחר ולזכותו בעוד ועוד אמנים. קשה לתאר על הכתב את השמחה שהיתה קורנת מפניו בכל פעם שבקשתו היתה נענית.

שם, בין כתלי בית הכנסת הקטן, במקום

שאבי היה טורח לשוחח, להסביר ולשכנע את כל סובביו להתחזק במצוה רבה זו, במקום שהיה מחלק מיני מתיקה לתשב"ר כדי שיענו אמן אחר הברכות - שם החלה מהפכת 'בני אמונים'! ומשם היא ממשיכה לגדל ולהתפתח עד עצם היום הזה.

דומה כי עבדה מפלאה זו יכולה לשמש לכלנו למוד שאין כדגמתו על כחה הגדול של ענית אמן, שלמרות היותה מלה קטנה וזעירה בכחה לפעל גדולות ונצורות בכל העולמות. הנה כי כן - כחן של אותן אמנים שענה אבי לפני שנים ממשיך להשפיע עד עצם היום הזה.

כבן לאבי מורי זצ"ל גם אני משתדל לנהג כמוהו; בבקר השכם הנני נכנס לבית הכנסת 'ברי'זוביץ' שבשכונת מגורי בבזרו פארק בברוקלין שבניו יורק, ובמשך כשלוש שעות עוברים לפני עשרות רבות של מתפללים כדי לומר בפני את ברכות השחר. זוהי אני לשמע מדי בקר ברכות רבות ולענות אחריו אלפי אמנים, ובד

בבד לעורר את כל מי שאני פוגש על גדל חשיבותה של ענית אמן, בפרט אחר ברכות השחר.

אני חש כי מנהג זה מאיר את חיי, הוא חשוב ויקר בעיני עד בלי די, ומשום כך פונה אני לכל מי שמזדמן לקרובתי ומבקש ממנו להשמיע באזני את הברכות. אני רואה בכך זכות עצומה בעבורם, ומתוך

כך מחפש כיצד אוכל לזכות בה עוד ועוד אנשים.

מדי דברי באבי הגדול זצ"ל לא אוכל שלא להעלות על הכתב מקצת מקורות חיי הרוחניים, כאשר בראש ובראשונה אזכיר כי התפלה בכללותה היתה רוח אפיו ונשמת חיי. מתפלל היה בדחילו ורחימו, כאשר כל מלה שיצאה מפיו היתה נאמרת בדקדוק ובכונה. באומרו את תפלת 'נשמת' לא היה יכול לכלא את רגשותיו, והיה הדבר להפליא לראות את התפלה הקדושה נאמרת מפיו בדמעות שליש וביקוד אש קדש.

אף כל מצוה ומצוה היתה יקרה בעיניו

תמונת הרב חיים בן ציון מרמורשטיין זצ"ל. נלב"ע י"ג אלול תשס"ג. לזכרו הוקם 'בני אמונים'.

עד למאד. זכרני שבערב פסח היה עורך סעדה רבתי לסיום מסכת, בהיות שהיה בכור. היה זה מחמת חבבו את המצוות, ואולם גם מחמת החביבות והמסירות שהיתה לו ללמוד התורה, זו שמכחה היה משתתף בשעורים השכם והערב. ראוי לציון אף החביבות מיחדת שרחש לאגרת הרמב"ן שהיתה שגורה על פיו.

השנה, שהננו בשנת שמטה, ראוי להעלות במיחד את מסירותו לקיום מצות השמטה. עוד בהיותו חקלאי ביישוב כפר גדעון שבצמקן יזרעאל, לפני שקמו ועדות וקרנות השמטה למיניהן, הקפיד על קיום המצוה כתקנה לא כל פשרות, מבלי לזכות בתמיכה כלשהי.

ומשנת שביעית ליום השביעי, גם כבוד השבת היה יקר בעיניו עד למאד. וכאשר עבר להתגורר בבני ברק, בעוד לצערנו היתה השבת מתחוללת במבואותיה, מחה במחללי השבת אשר עברו במכוניותיהם מתחת לביתו, ברחוב 'השומר', ולא נחה רוחו עד לסגירת הרחוב בשבת.

לאחר שעלינו לארץ והתגוררנו ביישוב כפר גדעון, היה אבי מוסר נפשו ושולח את ילדיו ללמד בתלמודי תורה ובשיבות הטובות ביותר אף שהיה הדבר כרוך בנתוקם מהבית ובשליחתם הרחק ממנו.

אזכור כי בהיותנו ילדים רכים, בכל יום ראשון כאשר היינו צריכים לנסע מהבית למקומות למוד מרחקים ולשהות בהם למשך שבוע שלם, היינו בוכים מכאב הנתוק, אף אבא כלא את רגשותיו ומתוך שראה את עתידנו היהודי לנגד עיניו היה אומר לנו: "ילדי היקרים, מוטב שתכפכו עכשו מאשר שכלנו נבכה אחר כך..."

האמת היא שהוא אכן בכה אחר כך, אולם לא היה זה בכי של עצב, כי אם בכי של שמחה והודיה על שזכה לראות עולמו בחייו, בניו ובני בנים אוהבי תורה ורודפי מצוות, ומהם בני תורה מפלגים.

כיום, כאשר רבבות יהודים בכל רחבי העולם אומרים ברכות השחר בחברותא מכח הנהגתו הטהורה, בודאי מביט הוא מקרום בשמחה ונשמתו מתעלה עוד ועוד במעלות קדושים וטהורים.

לקראת יומא דהלולא שלו מרשה אני לבקש מידידי היקרים קוראי העלון המתחזקים תדיר באמונת אמן להרבבות במיחד ביום זה בענית אמן לעלוי נשמתו הטהורה, ובפרט אחר ברכות השחר כהנהגתו הקדושה, ויהי רצון שיהיה למליץ ישר בעבורנו, אמן ואמן.

בקריתא "שמע בני מוסר אביך" ובברכת שבת שלום,

213 278 מכאולס"ן

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ז' אלול תשפ"ב: הדרגת נרות: ירושלים: 6:26 תל-אביב: 7:42 חיפה: 6:33 מוצאי שבת: ירושלים: 7:38 תל-אביב: 7:40 חיפה: 7:40 ר"ת: 8:16

פרשת שופטים

ענוה ושפלות

לנהוג בשפלות ובענוה עם הזולת ולא בהתנשאות וגאווה!

נלמד מהפסוק: "לבלתי רום לבבו מאחיו" (פרק יז-כ)

וכתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-לד): הוזהרנו בזה, להסיר מנפשינו מדת הגאווה ושלא יתגאה הגדול על הקטן, ואפילו המלך לא ירום לבבו מאחיו, וכי ישתר עליהם גם השתרר בהנהגותיו. אך יהיה שפל רוח. והגאווה מן העבירות החמורות המאבדות ומכלות הנפש שנאמר (משלי טז-ה) "תועבת ה' כל גבה לב" והרמב"ן ז"ל כתב: נרמז מכאן איסור הגיאות, כי הכתוב ימנע המלך מגאווה ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאין ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירו להיות לבבו שפל מכל אחיו הקטנים ממנו, כי הגאווה מגונה ונמאסת אצל האלוקים אפילו במלך. עכ"ל.

מוסר השכל נפלא לומדים אנו מאזהרת התורה למלך, עד כמה מקפידה התורה על גבהות הלב. עד כמה מגונה אצל הקב"ה התנשאות וגאווה, שהרי דוקא מלך במעמדו המיוחד, המרומם והנשגב. דוקא אדם כמוהו אם היה נוהג ביהירות-מה, בהתנשאות כלשהי על פני אחרים, היה ניתן להבין ולקבל זאת, שהרי הכל מצויין לכבודו, ועל כולם מוטלת אימתו, כמו שכתב הרמב"ם להלכה (פ"ב ממלכים ה"א) כבוד גדול נוהגין במלך, ומשימין לו אימה ויראה בלב כל אדם, שנאמר "שום תשים עליך", אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו...

אעפ"כ ולמרות הכל צייתה עליו התורה "לבלתי רום לבבו מאחיו", כי גם תפקידו המרומם והנשגב אינו סותר את מה שעליו לחוש בלבו פנימה, להרגיש כשוה בין כולם, ללא גיאות, ללא התנשאות. וממילא גם הנהגתו בפועל צריכה להיות בהתאם. וכלשון הרמב"ם (פ"ב ממלכים ה"ו) "להיות לבו בקרבו שפל וחלל... ולא ינהג גסות לב בישראל יותר מדאי, ויהיה חונן ומרחם לקטנים... ולעולם יתנהג בענוה יתירה.

הכתב סופר (בפירושו עה"ת) מבאר שדוקא משום חיוב זה של המלך "לבלתי רום לבבו מאחיו" צייתה עליו התורה בספר התורה אשר עמו, כל ימי חייו, כי ככל שיקרא יותר בתורה ויעסוק בה, יתבונן ברוחבה ועומקה, כן יכיר וידע את מיעוט ערכו. כן יוכח ויראה עד מה קטן הוא.

הוא שאמר שלמה המלך: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" (קהלת ג), לימדנו שלמה המלך בזאת, שככל שתתרבה חכמתו של האדם, כן יכיר ויווכח לראות עד כמה רחוק הוא ודל. ומכיוון ש"כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו" נדרש לו מינון גבוה יותר של אותה תרופה - היא התורה - עליה המליצו חז"ל כנגד היצר "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין" (קידושין לא).

כתב החפץ חיים (בשמיה"ל שער ב' פרק יד) "מי שירצה לטהר את נפשו מעוון המר הזה (של הגאווה), יחשוב תמיד בגודל גנות הגאווה, כי איך יתגאה האדם אשר תחילת הווייתו נוצר מטיפה סרוחה והוא עתיד לילך למקום עפר רימה ותולעה ויאכל קצתו את קצתו... וכאשר יתבונן בגודל ענייתו בתורה ומצוות, לא יהיה לו במה להתגאות וכו'.

"לא הקפדתי כי חשבתי שאתה מכיר אותי..."

פעם הזמינו אנשי מאקווה את הצדיק רבי שמואל מקאמאד זצ"ל לשבות אצלם. חשש רבי שמואל שמא יכבדוהו מדי. מה עשה? הקדים נסיעתו והגיע לאכסניה ליד העיר מבלי שאיש יכירו.

לא נהג בו בעל האכסניה כבוד כראוי לו. בשבת בעת דרשתו של רבי שמואל התאספו כל יהודי הסביבה לבית המדרש ובעל האכסניה בתוכם. נבהל הלה לראות שזה האיש שלא נהג בו כבוד. מיהר לגשת לרבי שמואל ולבקש את סליחתו. כשהוא מתנצל: "לא הכרתיו..."

"לא הקפדתי" - ענה לו רבי שמואל - "כי חשבתי שאתה דוקא כן מכיר אותי ויודע בשפלות ערכי. אך אם אמנם לא הכרת אותי, מן הראוי היה שתנהג כבוד ביהודי זר..."

חס"מ

"אין לך במה להתגאות?"

שח הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א: "כשהייתי נער צעיר כבן תשע או עשר ניגשתי עם חברי אבדל"ח, הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל לביתו של הגר"י קניבסקי-הסטייפלער זצ"ל ושאלה תמימה בפינו: "איך עושים שלא נתפס לגאווה? אם אני מכיר את עצמי ויודע שאני מהילדים הטובים בכיתה, איך אני יכול לעשות שקר בנפשי ולומר שאני כלום?"

"למשמע השאלה צחק הסטייפלער מלוא פיו, כנראה שנהנה לשמוע ילדים קטנים באים עם שאלה מסוג זה - איך לא נתפסים להיות בעל גאווה... וכך ענה לנו במאור פנים מיוחד:

"ככל שאדם לומד יותר, הוא יותר מבין כמה הוא חלש וכמה יש לו עוד ללמוד ועדיין לא למד. ממילא אין לו מה להתגאות. ואם הוא מתגאה, על כרחך שעדיין אינו מבין מה יש לו עוד להשתלם וללמוד. ככל שתלמד יותר, רק תראה שאין לך מה להתגאות... ואז שוב הרים את קולו כשהוא מחייך: "אין לך במה להתגאות!"

מפי הרה"ג רבי משה ברזם שליט"א

להאמין שהוראת חכמי התורה הם אמת לאמיתה ולעשות כהוראתם!

נלמד מהפסוק: "על פי התורה אשר יורוך... תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (פרק יז-יא)

וכתב רש"י (מהספרי): אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל. והחינוך (מצוה תצו) כתב: "ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקיבלו דבריהם (של החכמים הקדמונים) ושתו מים מספריהם, ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם. ועם ההסכמה הזאת, נכוון אל דרך האמת בידענת התורה. וזולת זה, אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתינו - לא נצלח לכל. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה, אמרו חז"ל לא תסור מן הדבר וגו' אפילו יאמר לך על ימין שהוא שמאל - לא תסור ממצותם."

על מעלתם הנשגבה של חכמי התורה כתב הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (בקובץ מאמרים ואגרות) את הדברים הבאים: "הקמת כל בנין מוכרח להתחיל מן היסוד, ולא מן הגג. אבל לכל בנין נחוצים בונים. מי הם הבונים שלהם? אנו זקוקים? אלה הם גדולי ישראל, תלמידי חכמים שכתוב עליהם: "אל תקרי בניך אלא בוניך" (ברכות סד). הם ורק הם הבונים שלנו. יתירה מזו: בלעדיהם אין עם ישראל יכול להתקיים בכלל. לעולם הזקנים מעמידים את ישראל... אימתי ישראל עומדים, כשיש להם זקנים, כמובא בתנחומא."

"גדולי ישראל הם לב האומה" - כותב רבי אלחנן - "ומהם מתפשט כח החיים בכל חלקי העם. הם החכמים האמיתיים הרואים את הנולד. הדעת שלהם היא דעת התורה. הם רואים כל דבר בלי שום נגיעה. מטרתם היא, למצוא את האמת."

מוסיף רבי אלחנן ושואל: מה היתה סיבת השבר הפתאומי של יהדות גרמניה לפני מאה שנים ויותר? "הסיבה היתה שאדירי התורה והיראה נפטרו לעולמם ולא הניחו תמורתם אחרים. המצב שלנו כיום יש לו דמיון למצב ההוא. זקני הדור הולכים מאתנו ואחרים במקומם אינם באים. מה הסיבה לכך?"

"בכדי להבין זאת" - אומר רבי אלחנן - "צריכים לדעת את האופנים שבהם נעשה אדם גדול. לומדים אנו מן התורה: במ"ח דברים התורה נקנית (אבות פ"ו מ"ה) "אדם כי ימות באהל" - אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כדברי חז"ל (ברכות סג).

בכדי להעשות גדול בתורה צריך האדם להיות מקודש כולו לשמים. לפנים היה זה דבר רגיל למדי. אהבת התורה היתה חזקה עד מאד, ולעומת זאת נסיונות החיים היו קטנים יותר מאשר בזמננו. עכ"ד רבי אלחנן.

מבחנה של אמונת חכמים - בציות מוחלט להוראתם! ידועים דברי החזון איש על אותם אנשים שבחרים אימתי נוח להם לשמוע לקול חכמים ואימתי לא... וכך כתב: "השיטה לעשות את התורה לחלקים שונים, הוראה באיסור והיתר חלק אחד, והוראה בשוק החיים חלק שני, להיות נכנעים להוראות חכמי התורה בחלק הראשון, ולהשאיר לחופש בחירתם בחלק השני, היא השיטה הישנה של המינים בירידת היהדות באשכנז אשר הדיחו את עם ישראל עד שהתערבו בגוים ולא נשאר לפליטה". שיטה זו היא גילוי פנים בתורה ומבזה ת"ח, ונימינין בין אלו שאין להם חלק לעולם הבא ונפסלין לעדות. עכ"ד החזון איש."

בענין זה, סיפר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל על בעל ה"אור שמח" שהיה לו איש נאמן שתמיד שמע להוראותיו. פעם הורה לו ה"אור שמח" דבר-מה והאיש חלק עליו. נאנח האור שמח ואמר: "מעולם לא שמעת בקולו" האיש נרתע ובהלה: "מעולם? והרי זו רק הפעם הראשונה שאני עושה זאת?!"

השיב לו האור שמח: "נכון! אבל הפעם הזו מוכיחה שבכל שאר הפעמים שכן שמעת בקולי, זה לא היה משום "ששמעת בקולי" אלא שגם "דעתך" היתה אז כדעתך, אבל בפעם הראשונה בה דעתך שונה, אתה לא מהסס מלחלוק עלי, ממילא המסקנה היא שמעולם לא שמעת בקולי" בעובדה זו ישנו מוסר השכל מאלף ונוקב לכל אדם.

כוחה של אמונת חכמים...

מעשה באשה עקרה שהתייצבה לפני הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ומשאלה בפה: במשך שנות נישואין רבות סובלת היא מעקרות ומדי שנה מבקש בעלה מרבי משה את ברכתו שיזכו להוושע בזרע של קיימא, אולם עד כה ללא הועיל. עתה היא מבקשת יותר מברכה: "רוצה אני כי ראש הישיבה יגזור ומן השמיים יקיימו"... אמרה כשהיא מתייפחת.

רבי משה הופתע מבקשתה, ותמה: "שאיני אגזור? וכי מה כוחי בדברים מעין אלו...?" אך האשה התייפחה בבכי הולך וגובר באומרה: "כן! ראש הישיבה יכול לגזור... הוא יכול."

כאשר האשה לא הרפתה והמשיכה למרר בבכי אמר לה רבי משה: "איני יכול לגזור, אבל זאת אוכל לאמר: בזכות האמונה בכוחם של לומדי התורה, מגיע לך ילד!"

דבריו אלו של רבי משה ואמונתה בו הביאו מרגוע לאשה שבורת הלב. ואכן לתקופת השנה נולד בן לאותה אשה.

רבי משה פיינשטיין

רגיעה מוחלטת-מאמונה תמימה...

מעשה שאירע בישיבת מיר, מספר בחורים מבני הישיבה נסעו בערב שבת למקום מסויים ועד כניסת השבת לא חזרו לישיבה. היתה דאגה רבה לשלומם. היתה לראש הישיבה הגאון **רבי נתן צבי פינקל** זצ"ל עגמות נפש עצומה, עד כדי שבאותן שעות לא היה שייך לדבר איתו על כל ענין אחר.

גם לאחר שסיימו להתפלל בישיבה תפלת ערבית לביל שבת חזר רבי נתן צבי לביתו, קידש ובצע על הפת ולא הסכים לדבר על ענינים אחרים.

באותן שעות הוא הסתפק האם מותר לחלל שבת כדי לחפש אותם. הוא שלח לשאול את **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל. אמר הרב אלישיב שלעת עתה לא ייצאו, כיון שממילא עכשיו שעת לילה ולא יוכלו לחפש. שאל השליח: מה לעשות אם עד הבוקר הבחורים עדיין לא יחזרו ענה הרב אלישיב: "עד הבוקר הם כבר יחזרו!"

מאותו רגע ששמע רבי נתן צבי את תשובת הרב אלישיב, נעשה שינוי קיצוני בהתנהגותו. הוא נרגע לגמרי, ופניו הדאוגות לא היו לו עוד. ובאמת כך היה. כעבור מספר שעות נמצאו הבחורים בריאים ושלמים.

בכל נפשך

אם אתה מאמין לא תוזק...

מעשה ביהודי שהיה חולה וסבל מחומצות בקיבה. הרופאים אמרו לו שאסור לו לאכול בשר שנשתהה אחרי הבישול. שאל הלה את **החפץ חיים** האם רשאי הוא לאכול חמין בשבת, שכן לפי דברי הרופאים הרי זה יכול להזיק לו.

השיב לו החפץ חיים: "כאשר אדם אוכל לכבוד שבת" הרי "שבת היא מלזעוק" כהוראת חז"ל ולא יהיה לך שום נזק! ואולם עדיין לא נחה דעתו של האיש וחזר ושאל: "רבי! אולי זה יזיק לי?" אמר לו הח"ח: "אם כן שאתה חושש כל כך, צריך אתה לעשות את מה שהרופאים אמרו לך!"

והוסיף הח"ח לפרש דבריו: אם אתה מקבל את דברי חז"ל כפשוטם ומאמין בדבריהם באמונה מוחלטת, אזי אין ספק שלא יגיע אליך כל היזק. אבל אם אתה מפקפק בלבך, הרי השבת לא תגן עליך, ואתה חייב לעשות את מה שהרופאים אמרו לך."

שלמי תודה

שלא לקפח פרנסתו של חברו ולא לרדת לאומנותו!

נלמד מהפסוק: "לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים" (פרק יט-ד)

מכאן למדו חז"ל על האיסור להסיט סימון חלוקת הקרקע לתוך שדה חברו למען הרחיב את שלו. עם זאת קראו חז"ל בשם "הסגת גבול" גם לכל מה שמחסר לחברו ע"י קיפוח פרנסתו כפי המבואר בגמרא (קידושין נט.). נכלל בזה (לדעת חז"ל בספרי) גם האיסור להחליף דברי חכם אחד ולאומרם בשם חכם אחר, וכן האיסור לומר דבר שלא בשם אומרו כאזהרת חז"ל (מדרש תנחומא - במדבר): כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עליו הכתוב אומר "לא תגזול דל כי דל הוא..."

לדעת רבינו ירוחם ז"ל (ומישרים נתיב לא ח"ב), מלבד האיסור החמור שיש בהסגת גבול כשמקפח פרנסתו של חברו, נחשב כאילו הורג את חברו. והראיה, ממה שאמרו חז"ל (ויבמות עת): על מה שנאמר בשאול המלך: "ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים, על אשר המית הגבעונים". ושואלים חז"ל: וכי היכן מצינו בשאול שהמית את הגבעונים?

אלא מתרצים חז"ל: מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספקין להם [לגבעונים] מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרג. ופירש **המהרש"א** שהגבעונים סיפקו מים ומזון לכהנים, ומתוך שהרג שאול את הכהנים, איבד בכך לגבעונים זכות גדולה זו. מבואר בגמרא שקיפוח פרנסתו של חברו הריהו כקיפוח חייו.

אלא שיש לתמוה: היאך יכול אדם לקפח את פרנסתו של חברו ע"י הסגת גבולו, וכיו"ב, והרי קיימא לן בגמרא (יומא לח.) ש"אין אדם נוגע במוכן לחברו אף כמלא נימה". וכן אמרו: "מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה וכו'!"

ביאר זאת **החזון איש** (בספרו **אמונה ובטחון פ"ג**), שכל מה שאומן של בני עיר אחת יכול לעכב מאומן של עיר אחרת מלהכנס בגבולו, אין זאת אלא מצד חובת ההשתדלות, ולא שיש באמת בכח האומן השני לשנות את המציאות של פרנסתו.

שכן למען האמת, גם אם יהיה כאן אומן של עיר אחרת, לא יוכל להחסיר לו מאומה. כשם שאם לא יהיה כאן, לא יותיר לו בפרנסתו. כי מזונותיו ישארו בדיוק כפי שנקצב לו מראש השנה. וכל מה שיכול האומן לעכב מדינא, זה מצד חובת ה"השתדלות" שיש עליו וחוב הרחקת הנזק מצד רעהו. ובכל מקרה, אם לא נגזר עליו להפסיד, הרי יתן לו הקב"ה די מחסורו. עכ"ד.

בענין האיסור הנוסף שנכלל בהסגת גבול - שלא לומר דבר שלא בשם אומרו, ידועה אמרת חז"ל "אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם". ומדוע? מבאר **המהר"ל מפראג זצ"ל** משום שאדם כזה מראה כי הוא נאמן להודיע מי הוא יוצר המאמר ולא מייחס לעצמו מעלתם של אחרים. אם כן, גם כאשר תעשה ישועה על ידו, לא ייחס אותה לכוחו ועוצם ידו אלא להש"ת מצמיח הישועה, לפיכך ראוי שתעשה הישועה על ידו.

ואילו הגרא"א דסלר זצ"ל מבאר (בספרו **מכתב מאליהו - ח"ד**) ענין זה באופן הבא: גאולה פירושה גילוי האמת, כמו שנאמר בהגדה של פסח "על גאולתנו ועל פדות נפשנו". ובגאולה העתידה נאמר "ומלאה הארץ דעה את ה'", זאת אומרת שעיקר הגאולה היא גאולת הנפש מן הטומאה המקיפה אותה.

מעתה, כאשר לא אומר דבר בשם אומרו, יכירו שומעיו טובה לו, ולא למחבר האמית. אבל כשאומר בשם אומרו, בזה יכניע את הנגיעה הדקה ההיא. כי אז יפנו השומעים בדעתם אל המקור האמיתי.

וכך הגאולה שהיא גילוי האמת, צריך להקדים את האמת הגמורה בכל דקותה, והש"ת יתן את הגאולה שכולה בנויה על דרך האמת הגמורה.

"לא ידחוק איש למקומו של רעהו..."

בתקופה מסויימת השתרש מנהג בישיבתו של הגאון **רבי נתן צבי פינקל זצ"ל** שכאשר עלה למסור את שיחתו, היתה מתחילה ריצה בין התלמידים כדי לתפוס מקום סמוך למקומו של רבי נתן צבי.

על כך הוכיחם והעיר להם על שדוחקים התלמידים איש את רעהו עד שלפעמים קורה שאחד גובר ודוחק את זולתו ונוטל מקומו.

והיה רבי נתן צבי מוכיח מהאילנות שכאשר נבראו במעשה בראשית, לא יצאו בערבוביה, אלא כל אילן גדל במקומו, מרוחק מחברו, כדי לא להכנס בגבול חברו. והעשבים נשאו קל חומר לעצמם:

"**וימה** אילנות שאין דרכן לצאת בעירבוביה שהרי גדולים הם וענפיהם מרובים, ואין ראויים לגדול רצופים ותכופים כי אם מפוזרים, אמר הקב"ה "למינהו" - שיצא כל אילן בעצמו בריחוק מחברו שיהא לו היכר. אנו עשבים שרבים אנו ודרכינו לצאת תכופים ומעורבבים, ואם לא יזהר כל עשב לצאת לבד הרי אין אנו ניכרין זה מזה, על אחת כמה וכמה. מיד כל אחד ואחד יצא למינו.

פתח שר העולם ואמר: "יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו" - שכולם זהירים במצוותיו. (ועיין גמרא חולין ט.ו.)

והפסוק רבי נתן צבי: על אחת כמה וכמה שעלינו ללמוד ק"ץ מהעשבים ולא לדחוק כל אחד את עצמו למקומו של רעהו.

הלמות עמלים - ח"ב

שלא בשם אומרו...

סיפר הגרא"ז מלצר זצ"ל: "בתקופה מסויימת הייתי אחראי על הדפסת חוברת חידושי תורה שנאמרו ונכתבו ע"י ראשי ישיבות ותלמידי חכמים שבדור, והתקבלו מרחבי העולם כדי להדפיסם.

יום אחד פגשתי את מורי ורבי הגאון **רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל** והוא אמר לי: "דע שיש לי תרעומת עליך". נבהלתי והצטערתי למשמע הדברים. "על מה ולמה?" שאלתי בחרדה.

השיב רבי חיים: "יען כי הדפסת חידושי תורה שלי תחת שם אחר!" היו אלו חידושים שנשלחו מאחד הת"ח שכנראה נטל חידושי תורה של רבי חיים וחתם עליהם את שמו...

התנצלתי בפני רבי חיים: "לא ידעתי שפלוגי גנב את החידושים של רבינו". השיב רבי חיים: "לא על כך אני כועס. זוהי שגגה. אלא על כך שלא הכרתם מתוך אותם "חידושי תורה" שהם שלי. הלא היית תלמידי, ואיך עלה בידי אחר לרמות אתכם בדבר זה..."

שימוש חכמים

דבר בשם אומרו...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל אהב להגיד בתוך מסירת שיעורו, חידוש ששמע מפלוני, והיה מבליט את המצויינות שבחידוש אף שהלה מעולם לא התכוון למשמעות שנתן רבי יהודה לחידוש.

במקרים כאלו הרגישו התלמידים שהוא נותן להם בהנהגה זו דוגמא אישית שממנו יראו וכן יעשו לומר כל חידוש בשם אומרו כדברי חז"ל (אבות פ"ו) ש"כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם".

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מאלפי זהב וכסף !

לא צלחו. בסופו של תהליך מסר לו משהו מספר סלולארי שהוא כנראה המספר של בעלת הארנק...

* * *

היה חשוב לו מאוד לאתר אותה בשיא המהירות משלוש סיבות:

1) אדם שמגלה שנאבד לו ארנק "מפוצץ" בכסף, מרגיש בכל שנייה שחולפת ש"חרב עליו עולמו", ולכן חובה לקצר עבורו את "עיניו-הדין"...

2) בארנק היה מונח גם רב-קו. פירושו של דבר: אם המאבדת נמצאת כעת ברכבת, הווי-אומר שהיא לא תוכל לרדת באף תחנה... ללא רב-קו היא מנועה מלצאת החוצה, ומי יודע אם גם לא יאשימו אותה לאמור: 'גברתי! איך התפלחת? לפה? אה?'

3) מצווה מדאורייתא של השבת-אבדה, וזריזין מקדימין למצוות...

* * *

הפלאפון צלצל.

צלצול. מתח.

צלצול. מתח. האם תענה לשיחה - ואולי לא? האישה ענתה: 'ברכה ושלוש! האם נאבד לך ארנק?'

-לא!'

בטוחה שלא?'

-'בטוחה!'

'אולי בכל-זאת תבדקי?'

-'זה מיותר. אין צורך. לא נאבד לי ארנק. תודה-רבה!'

'רגע! רגע! את חברה בקופת-חולים פלונית, וכרטיס האשראי שלך נראה כך וכך?'

הוא כמובן לא מסר את כל הסימנים, אלא רק מקצתן, על-מנת לגרום לה לקחת את הענין ברצינות.

הצרחו שנשמעה בפלאפון הייתה מקפיאת-דם. זעקה אמיתית של אימה הנופלת על אדם שאיבד את ממונו - 'וואו!!! איך נאבד לי הארנק!! זה לא יכול להיות! כל החיים שלי נמצאים בארנק הזה!'

* * *

עד עצם היום הזה אין לה קצה של מושג איך אבד לה הארנק. למיטב ידיעתה הוא היה מונח באופן שמור בתוך התיק, והנה משהו טוען שהוא בכלל ברציף הרכבת...

מסתבר שהיא עדיין לא יצאה מהרכבת הנוסעת, ולכן לא הספיקה להבחין בהעדר הרב-קו. בתחנה הראשונה ירדה ועלתה על הרכבת בכיוון הנגדי. סוכס ביניהם שא. ישאיר את הארנק אצל פלוני בכפר, אך היא לא הסכימה שזה יקרה לפני שא. ימשוך משם לעצמו 2,000 ש.

א. סירב: 'לא אמכור את המצוה בכסף!'

הבינה שכנראה לא הציעה מספיק, והורתה לו למשוך משם 5,000 ש"ח!!!

אך א. בשלו: 'בשום-אופן לא אמכור את המצוה בכסף!'

ברגע שהארנק הגדוש נחת בחזרה לידיה, התקשרה להודות לא. במלא-פה, וא. כבר הבין אל-נכון מדוע זימן אותו הקב"ה באותו יום שני לכפר חב"ד. מקום לא ביקר מעולם, ואף לא התעתד לברק בו אי-פעם...

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

א.ו. מתגורר בירושלים והיה צריך לקבל מסמך מאדם מסוים, אבל האיש שכח להשאיר לו אותו. ולא עוד - הוא יצא לשדה התעופה בדרכו לחו"ל...

השיג אותו א. בפלאפון והציע לו למצוא בנתב"ג איזה "מישהו" מְכַר ולהפקיד אצלו את המסמך. לעצמו חשב: 'הרי יש רכבת מהירה מירושלים לנתב"ג - 21 דקות בסך הכל - אצא לנתב"ג, אאסוף את המסמך ואשוב במהירות הביתה!'

אך בעל המסמך לא מצא בנתב"ג אדם מוכר שאפשר לסמוך עליו. הציע לו א. להשאיר את זה אצל אחד האנשים בדוכן של בית חב"ד, וכמובן לא לשכוח לקחת ממנו את הפרטים.

כך היה. המסמך הופקד אצל "הרב בנימין", הוחלפו עימו מספרי הטלפון ומיועדנו עלה על המטוס.

זה היה ביום ראשון. כבר באותו יום יצר א. קשר עם "הרב בנימין" על-מנת לפגוש אותו למחרת, יום שני בבוקר. "הרב בנימין" הפתיע ואמר שהוא נמצא בכפר-חב"ד ולא בנתב"ג. א. כבר חשש שמדובר בטעות 'האם אתה לא שליח בשדה התעופה?' האיש הסביר שהוא מתנדב שם רק פעם בשבוע - בימי ראשון...

הברירה היחידה הייתה לנסוע לכפר חב"ד. א. מעולם לא ביקר שם בעבר, ולפי דרך הטבע גם לא היה אמור לבקר שם בעתיד. אם היה עולה בדעתו שיצטרך לנסוע לשם ייתכן שהיה מוותר לגמרי על המסמך, למרות מניעת הרווח הכרוכה בכך, שכן סדר-יומו לחוץ ביותר ועיתותיו לא בידו. מיילא לנסוע ברכבת מהירה, 21 דקות לכל צד, אבל מעבר לכך? זה כמעט לא ייתכן! אך את הנעשה אין להשיב.

* * *

ביום שני יצא לכפר חב"ד, בידיעה שסדר-יומו ישתבש לחלוטין. לאחר בדיקת נתוני התחבורה בדרך הכי מהירה לאותו יום, התברר שמדובר בלקיחת רכבת לתל-אביב, שם להחליף רכבת שמגיעה לכפר חב"ד. בדרך חזור הטיול חוזר על עצמו. רכבת מהכפר לתל-אביב, ושם להחליף לרכבת שמגיעה לירושלים.

בירידה מהרכבת בכפר חב"ד, לא הבחין בנפש-חיה לאורך הרציף. ופתאום חשב לעצמו: 'מה זימן אותי הקב"ה למקום השומם הזה שבו מעולם לא הייתי?'

את התשובה קיבל במהירות-שיא: לפתע הוא מבחין בהמשך הרציף בחפץ גדול ובולט על הרצפה. מתקרב בהיסוס ורואה: ארנק של אישה. אבל לא סתם: ארנק שמן!

א. מרים ופותח ועיניו מסתנוורות: חבילה עבה - שטרות של 200 - מונחת לצד כרטיסי אשראי, כרטיס קופ"ח ורב-קו. גם היו שם סימנים שהראו שבעלת הארנק שייכת לקהילת חב"ד.

הוא מאוד ממהר, אבל הדבר הדחוף הזה מאלץ אותו להתעכב. מתקשר לחברת האשראי ומבקש את מספר הטלפון של השם המודפס על כרטיס האשראי, והחברה מסרבת לספק פרטים. מתקשר לקופת החולים המסוימת, אך באורח-פלא הם לא מצליחים למצוא במחשב מבטחת זהה לפרטים שמופיעים בכרטיס. מוזר. בחלוף עשר דקות שלא קידמו אותו למחוז חפצו, החליט להיכנס לכפר ולנסות לאתר את בעלת האבדה.

בבית חב"ד, הממוקם בסמוך לתחנת הרכבת, לא ידעו כל פרט לגבי בעלת הארנק. הוא התקדם לתוך הכפר, פגש את "הרב בנימין" ולקח את המסמך - אך בנוגע לארנק לא חלה התקדמות. לא "הרב בנימין" ולא אף אחד ממכריו ששהו לצידו בבית הכנסת הצליחו לזהות במי המדובר.

גם ניסיונות לאתר בטלפון משפחות בכפר עם שם דומה,

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

השר, והוא מיהר להבטיחו כי יבטל את הגזירה. לאחר מכן, התבטא השר ואמר: "יהודי הממלכה נצלו רק בזכות בכייתו של רבם, אולם רע ומר יהיה גורלו של עם ישראל, כאשר לא ימצאו בקרבם מנהיגים כאלו, אשר לא יתביישו למרר בבכי בפני השרים ולהלחם עד שתתמלא בקשתם, מפני שירצו להיראות מכובדים בעיניהם"...

"על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)

לפני למעלה מעשר שנים, סערה ארץ הקודש בשל פריצת גדרי הקדושה בירושלים, וברחבי הערים החרדיות יצאו שלומי אמוני ישראל לזעוק ולהריע כנגד הפירצה. גם חלק מבני ישיבתו של הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל יצאו להפגין בצומת הכניסה למודיעין עילית, והיה זה שלא על דעת רבני הישיבה, כשבמהלך ההפגנה נעצר בחור.

החליטו הרבנים הגאונים רבי נתן צבי פינקל זצ"ל ורבי אריה פינקל זצ"ל להוציא מכתב, שנתלה על לוח

המודעות בישיבה, בו מביעים דעתם כי אין מקומם של תלמידי הישיבה בהפגנות כלל! כמובן צייתו כולם, ואף תלמיד לא יצא שוב להפגנה נוספת.

אך המשטרה מצידה חשבה אחרת: הרי בוודאי לאור המעצר של הבחור, תהיה הפגנה גדולה והפרת סדר חריגה מצד תלמידי הישיבה.

לכן התפרסה בכוחות גדולים, סוסים ופרשים הובאו בהמוניהם לקדם את פני הרעה, כשהכל ממתנינם בדריכות ומצפים לבאות.

"שופטים ושוטרים תתן לך... אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך" (טז, יח)

האלשיך הקדוש כתב כי יש ויכוח בין הקב"ה לבני ישראל, שבני ישראל טוענים 'אם אין קמח אין תורה', שקודם צריך פרנסה בשפע וכך יוכלו לעסוק בתורה, ואילו הקב"ה טוען לעומתם 'אם אין תורה אין קמח', כשיעסקו בתורה יהיה פרנסה בשפע.

הנה יש לנו ראייה לצד שלנו, כי יעקב אבינו ע"ה כאשר ברח את השבטים הקדים את זבולון שהיה עוסק במשא ומתן, ליששכר שהיה עוסק בתורה וזבולון היה מפרנסו. זה שאמר משה "שופטים ושוטרים", 'שופט' בגימטריא

'פרנסה' ו'שוטר' בגימטריא 'תפלה', ומשה רמזו לצדיקים כיצד להמשיך שפע לישראל, קודם להמשיך פרנסה ואחר כך יגיעו לתפלה ולעבודת ה', והראיה "אשר ה' אלקיך נותן לשבטיך" כי כך בברכת השבטים סדר יעקב אבינו שהקדים זבולון ליששכר. (עטרת ישועה)

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שחד" (טז, יט)

בתקופתו של רבי חיים מוולוז'ין, יצאה גזירה רעה על יהודי רוסיה, מאחוריה עמד אחד משרי המלוכה, שנודע כשונא ישראל מובהק. נסע רבי חיים לעיר המלוכה פטרבורג, נכנס אל אותו שר, ואמר לו: "הבאתי לך שוחד". התמלא השר חימה, וקרא: "וכי חושב אתה שעם שוחד ממון תוכל לקנות את לבי?"

אולם רבי חיים מיהר להפיס את דעתו, והסביר לו כי כוונתו היתה לשוחד של דמעות, ולא של מעות, ומיד החל לבכות בדמעות עד שהצליח לרכך את לבו של

"לְבַלְתִּי רוּם לְבָבוֹ" (יז, כ)

יִשְׁנֶה אִמְרָה יְדוּעָה מֵרַבִּי יוֹחָנָן הַרְאִשׁוֹן מֵרֵאשִׁית סְטְרִינְוֹקָא: רַבִּי יוֹחָנָן סִפֵּר עַל עֲצָמוֹ, כִּי לְאַחַר פְּטִירַת אָבִיו, רַבִּי מֵרְדִּכֵי מִטְשֶׁעֶרְנוֹבִיל, חָפֵה לְקַחַת אֶת חֶלְקוֹ בִּירְשָׁה - אַךְ גָּלָה כִּי לֹא נוֹתֵר לוֹ כְּלוּם! אֶת הַכֹּל, לְקַחוֹ כְּבָר הָאֲחִים הָאֲחֵרִים!

"אִמְרַתִּי לְעֲצָמִי", אָמַר ר' יוֹחָנָן, "שָׁאֵם לֹא נוֹתֵר לִי כְּלוּם - לְפָחוֹת אֶקַּח אֶת ה'גֶּאֲרֵנִישֵׁט', אֶת ה'כְּלוּם!"

אָבֵל אַז גָּלָה כִּי גַם ה'גֶּאֲרֵנִישֵׁט' כְּבָר נִלְקַח, עַל יְדֵי אָחִיו, רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל מִטְשֶׁעֶרְקָאס...

"וְלִי רַק נִשְׂאָר", סָפַם, "לְקַחַת אֶת ה'גֶּאֲרֵנִישֵׁט שֶׁבְּגֶאֲרֵנִישֵׁט', אֶת ה'כְּלוּם שֶׁבְּכְלוּם!"

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

אמר רב נחמן בר יצחק וירא שמים יוצא ידי שניהם, נועל תחילה נעל של ימין אבל קושר תחילה נעל של שמאל, דחשיבות של שמאל הוא בקשירה.

ושמא יאמר האדם מה לי לדקדק בזה, הלא ימין ושמאל אברים שלי הם ומה שייך בזה יראת שמים איך שאני נועל ואיך שאני קושר, לזה אמר הפסוק "ולא תסור מן הדבר אשר יגידו" החכמים גם במה שהוא "לך ימין ושמאל", שהם אברים שלך, מכל מקום לא תסור מדברי חכמים לפי שכל אבריו הם דוגמה למה שלמעלה בעולמות העליונים, וכל עשיותיו ראוי להיות על דוגמה עליונה.

(ישמח משה)

"לא תסור מן

הדבר אשר יגידו

לך ימין ושמאל"

(יז, יא)

בעיירה ברוסיה היה מלשין שהטיל את חיתתו על היהודים, וקרבנו לשלטונות אפשרה לו למסור את רעיו שפחדו ממנו עד מוות.

צרות צרורות הסב האיש בחייו לקהילה שסבלה ממנו על ימין ועל שמאל, שמו יצא לשמצה בעיני כל, ואחיו היהודים נידו אותו והתרחקו ממנו כמטחוי קשת, כך עד

יומו האחרון.

ביומו האחרון של המוסר, כשהרגיש ששעתו קרבה לעלות לפני בוראו ולמסור לו דין וחשבון על מעשיו הנוראים שפעל בימי חייו, ביקש המוסר לקרוא אליו את אנשי החברה קדישא והודיע להם שיש לו מסר מיוחד אליהם.

חשבו אנשי חברה קדישה, שיהודי הוא בכל זאת יהודי, ונשמתו חלק אלוה-ה ממעל דורשת את שלה.

כשהגיעו אנשי החברה קדישא אל מיטתו אמר להם המוסר שכיון שהוא יודע שהחטאים שעשה בימי חייו היו חמורים מאוד הוא מבקש לכפר ולו במעט על דרכו הנלוזה, אנא

ואולם לתדהמת המשטרה, הערב ירד ושום רמז להפגנה לא נראה.

הפתעתם היתה כה רבה עד שחששו שמא מכינים להם איזה "מארב מתוחכם" לא צפוי. מפלס המתח עלה.

והנה נזדמן לשם בחור מהישיבה שהלך לתומו, מיד הוכנס לניידת והחלו לתחקרו על התוכנית המסוכנת שזוממים להם...

כמובן הלה ביטל חששותיהם באומרו את האמת הפשוטה: "ראשי הישיבה הורו לנו שמכאן ואילך אין הפגנות, אז אין הפגנות?"

השוטרים לא האמינו. הם שאלו לגילם של ראשי הישיבה, והתפלאו כיצד חמש מאות

צעירים ממושמצים כל-כך לשני יהודים קשישים.

להוכחת אמינותו הזמין את השוטרים לראות במו עיניהם את הפתק התולה בלוח המודעות.

הם נענו, והבחור בליווי משטרת הגיע לישיבה והציג בפני השוטרים את הפתק שבגללו נמנעו כל בני הישיבה לצאת ולהפגין ברחובה של עיר.

קציני ואנשי המשטרה הביעו התפעלותם מהחינוך המופלא והציות המוחלט

שנתגלה לעיניהם, עד שהחליטו מתוך הערכה להכיר אישית את ראש הישיבה ועד כדי כך הגיעו הדברים שלאחר מספר ימים פורסמה תמונה בה נראים קצינים ואנשי משטרה בכירים, מתכנסים בחדרו של רבי אריה פינקל ויושבים בהכנעה לפניו כשהם מטים אוזן כרויה לשיחתו המוסרית על התורה ומעלותיה...

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין

ושמאל" (יז, יא)

אמרו בגמרא שיש לימין חשיבות כיון שניתנה תורה בימין, ויש לשמאל חשיבות דקשירת תפילין הוא בשמאל,

זְהוּ הַסְּפּוּר, וְהוּא לְכַשְׁעֲצָמוֹ הוּא בְּעַל חֵן חֲסִידִי, אֵךְ מָה הַפְּרוּשׁ שְׁלוֹ?
מָה הַכּוֹנֵן 'כְּלוּם שְׁבַכְלוּם' - וּמָה הַהֶבְדֵּל בֵּינּוּ לְבֵין הַ'כְּלוּם' הַסְּטַנְדָּרְטִי?
הַסְּפִיר כ"ק הָאֲדָמוֹ"ר שְׁלִיט"א, כִּי הַסְּפּוּר הַזֶּה הוּא בְּעֶצֶם סְפּוּרוֹ שֶׁל כָּל אֶדָם הַמְּחַפֵּשׁ מִשְׁמָעוֹת לַחַיּוֹ...
הָאֲדָם זְקוּק לְהַגְדֵּרָה, לְתַפֵּס דְּבַר מָה בְּחַיּוֹ כְּדִי לְהִיּוֹת 'נֶחֱשֵׁב'.
הוּא יוֹשֵׁב עִם עֲצָמוֹ וּבּוֹנֵה תְּכֵנִית מְסַדֶּרֶת אֵיךְ לְרַכֵּשׁ הַשְּׂגִים: הַשֵּׁג פְּסָפִי, מוֹצֵר יָקָר עֶרְף, הַגְּדֵרָה אַחֲרַת שֶׁל חֲשִׁיבוֹת - מִשֶּׁהוּ שִׁיחָהּ שְׁלוֹ!

לעי"נ האשה החשובה מרת

מרים יוכבד ב"ר צבי

ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה (עירובין יט, א).

"לבלתי רום לבבו מאחיו" (יז, כ)

מסופר על המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, שקיבל מכתב מחסידיו ובראשו תארים מופלגים ביותר. אמר בחיוך "שירו לה" שיר חדש תהילתו בקהל חסידים" צריך למצוא שבחים חדשים לריבונו של עולם, שכן את הישנים לקחו קהל החסידים בשביל הרבי.

"לבלתי רום לבבו מאחיו" (יז, כ)

חרף הנהירה העצומה לליז'ענסק, של אלפים מכל קצוות הארץ, לשחר לפתחו של הצדיק רבי אלימלך מליז'ענסק זצ"ל לפקודת ישועה ורחמים, לא חדל להאמין כי שפל ונחות הוא מכל אלו הנוהרים אליו ומכל העולם כולו.

וכך היה רגיל רבי אלימלך לומר: "הידעתם מפני מה נוהרים המונים מכל קצות הארץ לליז'ענסק, לתנות את צרותיהם דוק באוזני - זה מבקש שיחיה בנו, זה צועק ומתחנן על פרנסה, זה משוער לרפואה וזה לישועה? הכל מפני שאנכי

חטאתי ופשעתי, ובכך הכרעתי את כל העולם לכף חובה... לכן, איפוא, באים כל אלו אלי וצועקים לפני: הב לנו בני, חיי ומזוני, אשר בגלל חטאיך ופשעך נחסרו ממנו, ובגללך באו עלינו אותם הצרות והיסורים!" (צנתרות הזהב)

"וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זובחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה" (יח, ג)

בדרשה שאמר המלבי"ם במעמד הכתרתו לרב הקהילה עמד על הפסוק ואמר, צריך לתת למנהיג הרוחני לרב את הכוח, בכדי שיוכל לפעול למען הרמת קרן התורה, "והלחיים" שלא יפחד לפתוח את פיו ולהטיף דברי מוסר, אבל יחד עם זה צריך לדאוג "והקיבה" שיהיה לרב מה לאכול... (עולמו של אבא)

קברוני בקבורת חמור, דהיינו לא בשכיבה כדרך שקוברים את כל מתי ישראל אלא בעמידה, כך התחנן. האנשים שעמדו סביב מיטתו התרשמו שדבריו של המוסר נאמרו בכנות רבה והבטיחו לו שיעשו כבקשתו ואף חתמו על צואתו שבה נכתבה הבקשה. אחרי פטירתו שלו הגיעו הדברים לידי הרה"ג רבי משה פיינשטיין זצ"ל, וכששמע הגאון את ההבטחה שנתנו החברא קדישא למוסר התנגד לכך בכל תוקף, ואמר שכיון שבשו"ע נאסר לקבור יהודי בקבורת חמור וכיון שזו היא קבורה בזויה הוא אוסר בכל תוקף לקיים את ההבטחה שניתנה למוסר והוא ייקבר ככל אחיו היהודים, והמוסר אכן נקבר כמובן כפי שקבעה ההלכה. למחרת בבוקר, מיד לאחר הקבורה מתדפקים אנשי המשטרה החשאית הנ.ק.וו.ד. על דלת הח"ק ומבקשים בתוקף לפתוח את קברו של המוסר היהודי.

לא עזרו לה"ק כל הטיעונים שאסור לפתוח קבר לאחר הפטירה, אנשי המשטרה איימו שאם לא יפתח הקבר הם יעשו את המוטל עליהם, אנשי החברא קדישא הבינו שהם בסכנה ובלית ברירה פתחו את הקבר.

השוטרים בדקו את המצב, הביטו זה על זה והלכו לדרכם. רק אז הבינו חברי הקהילה היהודית איזה נס אירע להם בכך שצייתו לדבריו של מוסר ורבים. הסיבה לדרישת המשטרה לפתוח את הקבר היתה כמובן כדי לבדוק איך נקבר המוסר, וזאת כדי להיווכח האם הקהילה הענישה אותו לאחר מותו וקברה אותו בקבורת חמור אם לא, ואם היה האיש נקבר כפי שכתב בצוואתו אזי היתה כל הקהילה בסכנת מוות. בקהילה הסתובבה גירסה שהענין כולו היה פרי יוזמתו של המוסר שביקש שיקברוהו כך, ולאחמ"כ סיפר למשטרה שהיהודים ירצו מן הסתם לנקום בו ואזי יקברוהו בקבורת חמור. רק דעת התורה של הגאון הנ"ל שאסור לזוז כמלוא נימא ממה שכתוב בשו"ע, הצילה את היהודים בקהילה הזאת. אמר רבי שמעון בן לקיש רשעים אפילו על

אַבְל אַז הוּא מְגַלֵּה שְׂבָעִים - כָּל מָה שְׁנֹסֶה לַעֲשׂוֹת בְּכַדִּי לְהַגְדִּיר אֶת עֲצָמוֹ וְלִרְכֹּשׁ חֲשִׁיבוֹת, כְּבָר נִלְקַח עַל יְדֵי אַחֲרִים הַמְתַּהַדְרִים בָּהֶם! הוּא לֹא יִהְיֶה הַעֲשִׂיר הַגָּדוֹל בְּיֹתֵר, וְגַם לֹא הַמְכַשֵּׁר בְּיֹתֵר, וְגַם לֹא בַעַל הַמוֹצֵר אוֹ הַבְּגָד אוֹ הַרְכָּב הַיְחֻדִּי...
מָה יִהְיֶה? אֵיךְ יִמָּצָא הַגְּדֵרָה יְחֻדִּית? מָה יִתֵּן לוֹ מִשְׂמָעוֹת?

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - שופטים

אמר לו ה'אפיקי יהודה': בזאת יבחנו דבריך, אם תשלים את כל הדרשה, אזי כנים דבריך, ואם לא, אזי שקר בפיך. אותו אדם לא השלים הדרשה, אלא נס על נפשו והתגלה קלונו.

הגיב האפיקי יהודה ואמר: כעת נתיישרה לי קושיה שהייתה קשה לי זה מכבר בפסוק "ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן" ... מדוע הוצרך לכפול גביעי גביע?

אלא כך ביאורם של דברים: חישב יוסף שאם יניח הגביע באמתחת בנימין, וימצא שם, שמא יכחיש בנימין ויאמר שלי הוא, לכן עשה יוסף בעורמה ולא שם את הגביע כולו אלא רק פרק אחד מחציתו, כי הגביע היה מורכב מחלקים, ובזה יבחן אם יתאים המחצה שנשאר אצל יוסף, המחצית

עם
שבאמתחת בנימין,
הרי זו הוכחה כי אכן
נגנב הגביע.

**"ומי האיש אשר
ארש אשה ולא
לקחה ילך וישב
לביתו פן ימות
במלחמה ואיש
אחר יקחנה"
(כ, ז)**

פרש"י: "שם לא
ישמע לדברי הכהן
כדאי הוא שימות".
וקשה, מדוע המתין
רש"י עד התנאי
השלישי במי שאירש

אשה חדשה, ולא פירש כן גבי תנאים דבית חדש ונטיעת כרם, שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות? ושמעתי מתרצים מאחר ובכל שאר הדברים, יכול הרוצה להחמיר לנהוג כן לפי שיקול דעתו, יכול להשאיר את הבית החדש ואת הכרם ללא שמירה, אך במקרה שארש אישה ולא לקחה, ורוצה להחמיר ולצאת למלחמה, והרי אם ימות יגרם מזה צער וסבל לאשתו, א"כ זוהי חומרה שבאה על חשבון מישהו אחר, וע"כ כדאי הוא שימות! (שאלת רב)

"ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה" (יח, ג)
כשנתמנה המלבי"ם הקדוש זיע"א לרב בבוקרסט, עיר גדולה ובה רבים הרחוקים מתורה וקיום מצוותיה, דרש כך: התורה ציותה לתת לכהן את הזרוע הלחיים והקיבה, והנה הרב בימינו הוא במקום כהן, ועל כן מבקש אני מכם שלוש מתנות אלו, הזרוע שכולכם תקפידו בהנחת תפילין, והלחיים שתישמרו מגילוח הזקן. והקיבה שתזוהרו בכשרות המאכלים.

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, ג)

מדייק הגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זי"ע הכתוב מדגיש "עם ה' אלקיך" ללמדנו שעם ה' אלוקיך עליך להיות תמים, אבל עם הבריות אין אתה צריך להתנהג בתמימות...

מעשה שבאו והתלוננו בני ישיבה לפניו, על שאיבדו את הונם בענין רע, כאשר סוחרים שנתקשרו עמיהם הוליכו אותם שולל.

השיבם ה"חפץ חיים": שכיון שהורגלתם כבני ישיבה ללכת בתמימות עם הקב"ה, סברתם בטעות שכן ראוי גם עם בשר ודם. ברם לא היא, כי הכתוב אומר "תמים תהיה עם ה' אלקיך", עמו דייקא, ולא עם בני אדם...

וְהִנֵּה, הוּא מוֹצֵא פְתוּרֵן מִדְּהִים, מְקוּם יְחוּדֵי שִׁיחָה רַק שְׁלוֹ: הוּא יַעֲבֹד עִם עֲצָמוֹ וַיִּגְיַע לְמִסְקָנָה שְׁפָל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא 'כְּלוּם וְשׁוּם דְּבָר', הֵבֵל הֵבֵלִים הַכֹּל הֵבֵל! זֶה תְּהִיָּה הַיְחוּדִיּוֹת שְׁלוֹ, הוּא יִרְאֶה שְׁפָל הָעוֹלָם הוּא הֵבֵל! אֲבָל אֲזוֹ, הוּא מְגַלֵּה לְצַעְרוֹ - שְׁגָם הַהַגְדָּרָה הַזֶּה כְּבָר נִלְקָחָה מִמֶּנּוּ! יִשְׁנֵם אֲנָשִׁים שְׁכָבָר תּוֹפְסִים אֶת הַ'מִּשְׁבָּצַת' הַזֶּה בְּעוֹלָם... וְלוֹ לֹא נוֹתֵר אֶלָּא לְהַבִּין - שְׁלֹא רַק הָעוֹלָם הוּא 'כְּלוּם', אֶלָּא גַם הוּא עֲצָמוֹ הוּא 'כְּלוּם'... זֶהוּ הַ'גֶּאֱרָנִישֵׁט שְׁבִגְאָרְנִישֵׁט'!

(נקודות של אור - ספינקא)

"לא תסיג גבול רעך" (יט, יד)

מסופר על הגאון בעל "אפיקי יהודה" שנודמן לאחת העיירות ומצא בבית הכנסת יהודי שעומד ודורש את אחת מדרשותיו שלו, ולא מזכיר בשם אומר. הוא פנה אליו ושאלו: מי נתן לך רשות לדרוש דבר זה ולא לאמרו בשם מחברו? השיב ה"דרשן": שלי הדרשה ואני חידשתיה!

א גוט שבת

כתיבה וחתימה טובה

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת שופטים תשפ"ב | לסדר: "כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה" | גליון מס': 572

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

בחודש אלול חוזרים בתשובה!!!

כן... את זה כולנו יודעים... שבחודש אלול צריך לחזור בתשובה... דא עקא שככל שמדברים על זה יותר... לפעמים זה רק נראה יותר מאיים ומופשט ומנותק מאיתנו... אז בא נעשה נחיתה... בא ננסה בשבועות אלו הקצרים שעד יו"כ לנסות לתרגם את זה לפסים מעשיים ופרקטיים קצר ולעניין. מה זה תשובה... ואיך עושים תשובה כאן ועכשיו?? אז ככה: דבר ראשון: בא נעשה סדר!! יש שני סוגים של "חזרה" בתשובה!

יש לחזור לעצמך!!! ויש לחזור בך!!!

אתה מבין מה ההבדל בין תחזור בך ל--תחזור לעצמך???

אתה מכיר את זה שלפעמים אתה נכנס למין טראנס כזה של טירלול... (זה די מוכר בין הזמנים או בסוף זמן או לאו דווקא...)
אתה נתקף באקסטזה ומסתובב זחוח... יורה בדיחות בלי קשר... מקניט אנשים ויורד על החברים... וההלו... די... תחזור לעצמך!!! אתה לא כזה... תתאפס על עצמך...

זה סוג אחד של תשובה... לשוב לעצמי!!! לחזור לעצמי... לחזור למקום האמיתי והכנה שלי... לחזור לקול האמיתי שבוקע בי... כן... כל אחד מאיתנו מכיר את זה טוב טוב על עצמו... יתכן שאם ראית אותי בבין הזמנים... הייתי נראה "קצת אחרת" מאיך שאני נראה עכשיו... הייתי גם נשמע קל דעת ומופקר... אבל לא!!! אל תראה אותי כזה... זה לא באמת אני... האני האמיתי זה משהו אחר!!! "אני אחר..." והנה... כעת הגיע חודש אלול ואני חוזר לעצמי... וכעת אתה מוזמן לראות פנים חדשות באו לכאן... זה הפנים האמיתיות שלי... את פניך ה' אבקש... שבתי בבית ה' כל ימי חיי... זו המיית הלב האמיתית שלי ברגע שאני חוזר לעצמי... אז הנה: זה סוג אחד של תשובה... פשוט לחזור לעצמי... אבל!!! יש עוד סוג של תשובה... שזה כבר מסוג של "תחזור בך!!! אתה חי בטעות... יש לך גישה מוטעית בכל ההתנהלות... או לחילופין יש לך כמה טעויות מעשיות בדקדוק ההלכה ובישירות בדיני ממונות וכו'... וכאן זה כבר לא כ"כ עניין של "לחזור לעצמך" אדרבה... כאן ה"עצמך" בעצמו חי בגישה לא נכונה וכעת צריך "יעזוב רשע דרכו ואיש אוון מחשבותיו וישוב אל ה'..." פה צריך לשנות גישה! לשנות דרך ותפיסת חיים... ועל זה אנחנו מתפללים בסליחות: ותן ללבנו לעזוב דרך רשע וחיש לנו ישע...

ותכלס... כל אחד מאיתנו צריך לחזור בתשובה בשני הסוגים גם יחד...

רק מה?? כעת בשבוע זה התחיל חודש אלול!!! כעת עיקר העבודה שלנו מתמקדת ב"לחזור לעצמנו..." כעת בג' או ד' או י"א באלול... בשלב זה בדרך כלל אנחנו עדיין לא נכנסים מידי עמוק לחשבון הנפש ויודי וחרטה ועזיבת החטא... אז מה כן??

כעת אנחנו פחות חוזרים בנו!!! כעת אנחנו בעיקר עסוקים בלחזור לעצמנו!!!

הייתי מגדיר את זה ככה: יש את התשובה של חודש אלול!!! ויש את עשרת ימי תשובה!!!

חודש אלול מיועד לחלק הראשון של תשובה... לחזור לעצמנו!!! ואח"כ... אחרי חודש ימים של איפוס הגדרות... אחרי שחזרנו לעצמנו... כעת מגיעים עשרת ימי תשובה... וכאן עיקר העבודה זה לחזור בנו!!! בעשי"ת עסוקים בבדק בית מקיף... מבקשים מחילה מהחברים... מחזירים חובות... התרת נדרים בכולהון אחרטנא בהון וכו' וכו'... בעשי"ת אנחנו עסוקים בלחזור בנו!!! אבל זה רק אחרי חודש אלול שלם שבו התעסקנו בעיקר בלחזור לעצמנו!!!

ולחזור לעצמי זו עבודה הרבה יותר משמעותית ועיקרית...

כי לחזור בי?? זה עניין של רגע! רגע של בהירות... רגע של הפנמה והכרה שהייתה לי פה טעות בדרך... וזהו!!! מספיק רגע אחד של כינות ועמידה מול האמת כמות שהיא ללא נגיעות... וזהו... אני מיד דופק על הלב ומתוודה... מקבל החלטה לעתיד וזהו... חזרתי בי... יצאנו לדרך חדשה... בשביל לחזור בי מספיק רגע אחד של בהירות של "דעה קניית" וממילא "מה חסרת...!!" אבל בשביל להגיע לרגע הזה של בהירות והכרה מה נכון ומה לא... בשביל זה אני צריך לחזור לעצמי... ולחזור לעצמי זו כבר עבודה הרבה יותר משמעותית!!!

זה כבר לא הולך ברגע אחד... בשביל זה נותנים לנו להגיד "לדוד ה' אורי וישעי" פעמיים ביום במשך חמישים ואחד ימים... אם תשים לב: מה כל הנושא של "לדוד ה' אורי וישעי"? לחזור לעצמי!!! הפרק לדוד ה' אורי וישעי לא מדבר מילה וחצי מילה על חזרה בי... רק מה כן? אני חוזר לעצמי!!! לך אמר לבי בקשו פני... הלב שלי לוחש לי עמוק מבפנים לבקש את פניך ה'... לאחר בין הזמנים שהסתובבתי סהרורי וחפשתי מי יראנו טוב... כעת אחרי שכבר סיימתי במסע החיפוש... הרי הלב שלי פתאום לוחש לי שאחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי... בקיצור: הפרק הזה מתמקד ב-אי של כנות וישוב הדעת שמגיע לאחר סערת רוח ונפש של "בקרו ב-אלי מרעים לאכול את בשרי צרי ואויבי לי..." ואז כשסוף סוף "המה כשלו ונפלו..." כשון הסהרוריות הרי כעת אני לאט לאט חוזר לעצמי ומתיישב בדעתי... ומתחיל להפנים שה' אורי וישעי ממי אירא... ואם ככה אחת שאלתי מאת ה'... לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו... אני חוזר לעצמי!!!

ניתן לקבל את הגיליון בנקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת לחזור מס (ס' 46)

באשראי: נדרים פלוס

בטלפון: 0799-654321

בזואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בן עליה מרומם: אל תדכא את ההתלהבות של ימים הנוראים...

יש קונפליקט קבוע בתקופה של חודש אלול וימים הנוראים... תמיד חונכתי להיכנע ולקבל מהדור שלפני!!! מהדור של המבוגרים!! תמיד חיינו שיש לי מה לקבל מהם... ובאמת בכל נושא ובכל תחום יש לנו מה לקבל מההורים... רבנים... שאל אביך ויגידך זקניך ויאמרו לך... **זא עקא!!! כשמגיעים ימים הנוראים**... (או כל שאר המועדים) פתאום יש תחושה הפוכה! דווקא אצל הצעירים אתה יכול לראות התעוררות והתלהבות והתלהטות של התחדשות והכנה לקראת... לקראת ראש השנה... לקראת עבודת היום... הכנה רבתא דמצווה... ואילו אצל המבוגרים... בינינו... העסק הרבה יותר מתון ורגוע...

אצל הליטאים זה מאוד בולט בימים הנוראים... מי שרוצה להרגיש אוירה של אלול... או אוירה של תפילות ימים הנוראים... הכתובת היא הישיבה!!! בישיבה מרגישים אלול מאוד חזק... אבל כשאתה מגיע לבית הכנסת השכונתי... שם העסק הרבה יותר רגוע... והייתי אומר בזהירות... קצת מיושב... ואם אצל הליטאים זה מתבטא בר"ה... אז אצל החסידים זה מתבטא בשובב"ם או בחנוכה או כל מועד אחר... שהבחור העוייבד עומד שעות מול הנרות ומייחד יחודים והדור המבוגר פחות יוצא מהכלים וכן הלאה וכן הלאה...
ותמיד הסתבכתי עם זה... כי שוב: יש לי כבוד למבוגרים... וזה לא הסתדר לי... לא הסתדר לי להציערים בנקודה הזו יותר טובים מהמבוגרים... **אז זהו!!! שתתפלא לשמוע...**

אמנם די קשה להוציא את זה מהפה... אבל מתברר שאכן זה נכון!!! כן... אם יש מקום שהניח הקב"ה לצעירים להתגדר בו... **זה במקום הזה של ההתלהבות וההתחדשות!!!** ואני מוכרח לציין שזה חידוש בשבילי... רק בשנה האחרונה הפנמתי את זה...

עד כה לא היעזתי להגיד את זה כי שוב... סו"ס יש לי כבוד למבוגרים... ממילא כל פעם כשהעזתי להתרגש ובוכה ונסער בפרשת זכור או בימים הנוראים וראיתי שהמבוגרים פחות "בעניין" תמיד תליתי את זה בילדותיות שלי או בחוסר בשלות שלי!!! תמיד עשיתי לעצמי את המשוואה שאני כמו ילד קטן שמקבל חמישים שקל והוא מתרגש מזה עד אימה... ועם השנים הוא מקבל מושגים בכסף... ולאט לאט הוא כבר לא מתרגש מסכום שכזה... אז כנראה שגם כאן אותו דבר... אני כנראה "חדש פה" לכן אני עדיין מתרגש מדי המינים ומשופר ומר"ה... אבל המבוגרים כבר בשלים ולכן הם לא מתרגשים... ככה תמיד הבנתי...

אז זהו!!! שבשנה שנתיים האחרונות... פתאום התחלתי טיפ טיפה להרגיש את היושב הזה... סו"ס בשלב מסוים החיים מתחילים לרוץ... ורק אתמול היה ר"ה של תשפ"ב ורק שלוש הייה ר"ה של התשע"ז... ולאט לאט אתה מתחיל להתרגל לעוד ר"ה (ועוד יום כיפור...) והשנה האחרונה כבר הגיע הסימן המובהק ביותר... כבר לא לקחתי מבית הכנסת את הדף של זמני התפילות... כי אני כבר זוכר את הכל בעל פה משנים עברו... ועל כולנה... אני בעיקר זוכר מתי כל תפילה נגמרת... בקיצור: אני כבר התרגלתי למסלול... (ואני מרגיש איך לאט לאט העסק מתחיל להתייבש... פתאום אני מוצא את עצמי פחות מתרגש מהימים הנוראים... קצת פחות נסער... ממילא גם טיפה קצת יותר יבש... אני פתאום מתחיל להבין את האדישות של המבוגרים... אבל יחד עם זה אני גם מבין שאין פה איזושהו מהלך!!! זה לא גישה!! זה בעיקר תופעת לוואי... ותופעת לוואי **שלילית**... כלומר: בניגוד לכל תחום אחר שהמבוגרים צודקים והצעירים לא צודקים!!! אבל בייחס לנושא של ההתלהבות וההתחדשות וההתרגשות של הצעירים... בזה הצעירים יותר טובים מהמבוגרים... ואתה יודע מה... אני אדייק בלשוני: **יותר קל לצעירים!!!**

זה כמו שלבחור יש פחות בעיות לחץ דם וסוכר ולב... למה??? כי הוא מכונה יותר חדישה!! ככה בייחס להתרגלות והאדישות והתייבשות... הצעיר סו"ס מכונה יותר חדישה ולכן יותר קל לו להתלהב... אבל תכל'ס... ההתלהבות של הצעיר היא הצודקת! היא האובייקטיבית! ואילו האדישות של המבוגר היא תופעת לוואי של המבוגר... ופה המבוגר דווקא צריך את ההתלהבות של הצעיר... שיעזור לו להתעורר...

עכשיו!!! שלא תבין לא נכון... זה לא באמת שיש פה איזה נקודת חולשה למבוגרים והנה... הצעירים כעת יחנכו את המבוגרים איך להתלהב... **לא!! לא מדויק לקרא לזה חולשה...**

אתה יודע למה??? כי אל תשכח שחוף מהמבוגרים יש עוד מישהו שיש לו נטיה לשלוות נפש ביום הדין!! תנחש מי??? **עובדי ה' הכי מופלגים!!!** אני מכיר כמה יהודים תלמידי חכמים ועובדי ה' מופלגים... שכמשך כל השנה התפילה שלהם זה עד הסוף... וכל השנה דקדוק ההלכה שלהם זה עד הסוף... וכשמגיע ר"ה אתה לא רואה שינוי חריג בהתנהגות!! וגם לא התלהבות חריגה... לעומת זאת בישיבת אור החיים בווערת אש!!! אש של תשובה!!! אני כל שנה מרגיש צורך ללכת לפחות פעם אחת לסליחות באור החיים... כדי שיחממו אותי... למה?? כי לשם מגיעים אוטובוסים שלימים של צעירים שהרגע הגיעו מהרחוב... הם כעת מבקשים סליחה על כל העבירות שבתורה... כעת הם מקבלים על עצמם לראשונה שלא לעשן בשבת... לובשים ציצית וכיפה לראשונה בחייהם... אתה מבין לבד איזה פרץ של סערת רגשות מתפרץ בסליחות שכאלו... נו... ואתו תלמיד חכם שבאמת כל כולו דבוק בה... והוא חוזר בתשובה על נקודות הרבה יותר דקות ועדינות... אתה מבין לבד שבאופן טבעי התשובה שלו הרבה יותר רגועה ופחות עוצמתית ומרגשת... נו... זה מצביע על חולשה של עובדי ה'??? **ממש לא!!! אז לא חולשה!!!** אבל זה כן תופעת לוואי של מי שבי"ה נמצא עמוק עמוק בפנים פגוש את ההתרגשות של תשובה!!! והלוואי על הבעלי תשובה... כולנו מברכים אותם שיגיעו לייבוש הזה... אבל זה לא סתירה... שאצלם מרגישים את הסליחות הרבה יותר עוצמתית... ולי ולך יש מה להתחמם מהם... אז על אותו משקל... זה שלמבוגרים יש פחות התלהבות והתחדשות בעבודת ה'... זה בעיקר בגלל היציבות הנפשית הרוחנית שלהם... ממילא זה לא חולשה... אבל זה לא סתירה שלצעיר עם ההתלהבות יש מה להציע.

(זה כמו בחור שנהיה חתן והוא צריך שישתתפו איתו בשמחתו... כי דווקא בגלל שהוא מתבשל עם זה זמן רב... הוא צריך את פרץ ההתרגשות של אלו שרק הרגע שמעו את הבשורה... דווקא הם יכולים לעזור לו לקלוט את גודל הבשורה שדווקא הוא מתקשה להכיל אותה בגלל שהוא נמצא כ"ע עמוק בתוכה... הבנת?))

בקיצור: בחור יקר... אל תטעה בזה... ואל תתבלבל... אם אתה מאוד מתרגש ונסער מיום הדין (כל זמן שזה לא מזיק לך ואתה לא מתאבן מזה) גם אם תראה אחרים רגועים ושלוים ולא יוצאים מהכלים... בחלק הזה אל תלמד מהם!!! אתה פה האובייקטיבי!!! הסערת רגשות שלך היא האמיתית והכנונה... ואדרבה... בשביל זה אתה צעיר... בשביל לעשות את השינויים המשמעותיים בגיל הזה... יום יבא וגם אתה תהיה קצת יותר מתון כי... האישיות שלך תהיה יותר יציבה... אבל כעת תנצל את ההזדמנות שלך לבצע שינויים מהותיים... נצל את הבעירה האמיתית שקיימת בך... ותזעק: אני אחר!!!

בסוף הפרשה קורה אסון... נמצא חלל באדמה ואז הזקנים הקרובים אל החלל עונים ואומרים: ידעו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו... ורש"י במקום אומר: "ויכ עליה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם?? אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוויה..."

לפעמים ניתן למצא חלל באדמה... משוטט לו צעיר נבוך ומבולבל שנפלט מהמסגרת והוא מוחפש את עצמו ומי יודע איזה תהומות פעורות מתחת רגליו... שלא נדע ושלא ניכר ובא נדלג על השלב הזה... אבל מזה שבטוח... אם חס וחלילה יקרה משהו... **מישהו פה יצטרך לעמוד ולומר: ידעו לא שפכו את הדם הזה...** שמה זה אומר?? לא ראינוהו ופטרנוהו בלא לוויה!!!

אני לוייתי אותה... לוייתו והכנתי אותה לקראת הניסיונות שמושכימות לפתוח... לא טייחתי... לא טאטאתי את הבעיות מתחת השטיח... לא זרקתי אותו ככה לחיים בלי טיפת הכנה והכשרה... לא פטרתי אותו בלא לוויה!!

מישהו יצטרך לומר את זה בבטחון עם יד על הלב!!!

וזה לא פשוט!!! בדור שלנו ללוות את הצעירים... ללוות אותם להתמודדויות החיים זו משימה לא פשוטה בכלל... הכי קל בעולם לשחק ראש קטן... הכל בסדר... אין שום בעיות... אין התמודדויות... עסקים כרגיל...

אבל זה לא מספיק... צריך גם ללוות!!! צריך ללוות אותו ליום שבו הוא יפתח עיניים גדולות... להכשיר אותו לרגע הזה שפתאום הוא מוצא את עצמו מכור למצרים מתמודד מול מ"ט שערי טומאה... ואכן אותו יוסף... לאחר 22 שנה שולח לאבא שלו "קריצה" בדמות "עגלות"... רמז שרק יעקב מבין ל-מה יוסף מתכוין... זה בסדר אבא... הדבר האחרון שלמדתי איתי זה פרשת עגלה ערופה... **לויית אותי!!!** הכנת אותי להיות צדיק גם במצרים... לא פטרתי אותי בלי לוויה... עמדת לי בחלון בניסיונות הכי קשים... אז הנה אבא... זה בסדר... תנוח דעתך... ידיך לא שפכו את הדם הזה... לא שפכו... כי... זה הוא לא נשפך... עוד יוסף חי!!!! חי ושלם בקדושתו ובנאמנותו לה'...

מתחילה שנת לימודים חדשה... אבל זה לא סתם שנה... זו עוד שנה נוספת בדור 2022... מדובר בנוער צעיר שכפסע בינו לבין מ"ט שערי טומאה של מצרים... אסור לנו לחכות ח'ו' להללים... **מוכרחים אנו כבר עכשיו ללוות אותו!!!** להבין שכיום כל נער ונערה בסיכון שמישהו עלול להצטרך לומר בבטחון ש"לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוויה"... **וראינוהו!!!** אהנו רואים אותם... והם צריכים מזונות... הם צריכים לוויה... צריך ללוות אותם... לתת להם הרבה כח מבפנים... הרבה תעצומות נפש... כל צעיר בדורנו חייב מנגנון חזק מבפנים להיות ערוך לרגעים של פיתוי וניסיון כשהוא לבד!!! כשאף אחד לא לידו... ומי יעזור לו ברגעים הקשים האלו?? הלוייה שלנו!! לוינו אותו... צידנו אותו במזונות משלו... בעושר פנימי משלו שיהיה לו את הכח להתגבר גם כשהוא לבד לבד... ללא התמיכה החברתית וללא העין הפקוחה של המערכת וה"מה יגידו"... **ואחרון אחרון חביב: אתה!!!** אתה הצעיר בעצמך... אל תחכה שאנחנו חלילה לא נפטור אותך בלא לוויה ובלא מזונות... גם אתה צריך לקחת אחריות על עצמך בראש ובראשונה... אתה צריך להפנים שאי אפשר להיזקק לחלל העולם בלי לוינו ובלוי מזונות... העולם שלנו מסוכן מידי... יש ניסיונות ופתויים גדולים שהם יותר חזקים מן... הי רצון שלעולם לא תתנסה... אבל אתה לא יכול לקחת ריזיקה... אתה מוכרח להתעשר מבפנים!!! להתמלא ביראת שמים פנימית... להבין שיש רגעים שירדש מןך להיות חזק לבד לבד ובשביל זה אתה צריך להיות חזק ואף אחד לא יהיה חזק במקומך... גם לא יעזור לך להאשים אף אחד... שידוך לא ישפכו את הדם הזה...

עבודת התפילה - "תשלח קישור..."

לצערי אני מאוד חלש ב"חוש טכני..." כל משימה הכי פשוטה שנדרש בה חוש טכני אין לי קצה חוט אין זה אמור לקרות. גם במשימות פשוטות ביותר.. ברגע שזה כרוך בביצוע טכני... אל תדבר איתי... אבל גם לחולשה הזו יש מעלה מסוימת... כי כשקורה ואני כן זוכה להבין איזה טכניקה אין היא עובדת... אני מתפעל מזה כאילו מדובר בתגלית... **ובכן:** לאחרונה הייתה לי איזושהי בעיה בגג... היה צריך להעלות צינור לגג... קראתי ל"איש" של הגג שיבא... ובנתיים התחלתי לשבור את הראש בשבילו... אין הוא בדיוק הולך כעת להעלות לי ציוד מהמדרכה עעעעד הגג?? התחלתי לנסות לחשוב בשבילו אין הוא הולך לעשות לי את זה... כנראה ש... שהוא יעמוד פה על המדרכה ויזרוק את הצינור עם כל הכח עעעד שזה יגיע לגג...!! לא! לא יכול להיות... זה לא ילך...

אז אולי יטפס עם הסולם לגג ויעלה יחד איתו את כל הציוד... לא... גם זה לא יכול להיות... הכניסה לגג מידי קטנה... א"א להעלות את זה ידני... זה גם ציוד כבד וגדול מידי... אז אין?? אין הוא יעשה את זה??

ואז סו"ס הגיע האיש של הגג עם עוד פועל נוסף... ועם כל הציוד והצינור ועקבתי אחריו בדריכות!!! בא נראה כעת איזה "מהלך" יש לו בסוגיה... ואז... הוא לקח בסה"כ חבל!!! רק חבל אחד ארוך ארוך ועלה איתו לגג זהו... וכל שאר הדברים נשארו למטה... ואז ברגע שהוא הגיע עם החבל לגג... הוא קשר קצה אחד של החבל לאיזה עמוד בגג... ואז הוא זרק!!! זרק את הקצה השני של החבל למטה... ואז הוא צעק לפועל הנוסף שנשאר למטה... נו... קדימה... תקשור את הציוד לחבל ואני מתחיל להעלות... תוך שתי דקות של הלוך תזור הלוך תזור כל הציוד הגיע למעלה בבטחה!!! כ"כ התלהבתי מהטכניקה... ואני יודע שאתה כעת צוחק עלי... כי... בוקר טוב אליה... מה... אין לא חשבת על זה לבד... (בשבילי זה היה תגלית!!! פתאום קלטתי אחת ולתמיד אין מעלים חומר וציוד מקומות קרקע ועד הקומה ה-102 במגדלי התאומים...

עד כאן המשל... כעת ניגש לנמשל!!! נמצאים אנו בימי הרחמים והסליחות... ואחת העבודות העיקריות שלנו בימים אלו זו **עבודת התפילה...** וכמדומי שהתיאור הזה מהחבל מאוד יכול להמחיש מהי עבודת התפילה בכלל... ואיפה אנחנו ממוקמים בעבודה זו?

ובכן: בקצור נמרץ: ההגדרה של תפילה: **שרצונו יתברך להתחבר לעולם שלנו!!!** ה' בשמים ואנחנו בארץ... וה' רוצה להשפיע עלינו... אבל גזרה חכמתו יתברך שכל השפע שה' כבר רוצה להשפיע על העולם... הכל תלוי בהפעלה שלנו!!! ה' רוצה שנהיה שותפים איתו בהשפעה הזו...

בשורות הקצרות האלו טמונה ההגדרה הפנימית של עבודת התפילה...

דא עקא שההגדרה הזו היא מידי מופשטת ודי קשה להתחבר אליה...

אז הנה... בשביל זה כמדומי שהדוגמא הזו מאוד ממחישה...

אבא שבשמים נמצא כביכול על הגג... ואתה ואני ה'פועלים' שלו למטה... והיות וה' רוצה להתחבר לעולם שלנו... בשביל זה אנחנו צריכים ליצור ערוץ תקשורתי באמצעות **חבל!!!** כן... בדיוק על משקל החבל של הגג... להעלות חבל לשמים... לקשור קצה אחד שם בשמים... ואת הקצה השני לשלשל בארץ... ומכאן ואילך יש לנו רכבת אווירית... מכאן ואילך אפשר לשנע סחורה וציוד מלמעלה למטה ומלמטה למעלה...

זו עבודת התפילה!!! התחזקה היומיומית של החבל הזה!!!

התפילה היא **החבל!!!** והיהודי שצריך להתפלל הוא זה שמתחזק את את הערוץ התקשורתי הזה של החבל בינינו שנמצאים בארץ לבין הקב"ה שבשמים... את החבל הזה צריך לתחזק כל הזמן!!!

וכאן איש בשורה אני!!! את עיקר העבודה כבר עשו בשבילנו... אברהם ויצחק ויעקב כבר בנו במו ידיהם את המסילה האווירית הזו... הם העלו את החבל מהארץ עד צית שמיא... הם כבר בנו את התשתית של המנוף הזה שמחבר בין שמים לארץ... ויעקב אבינו הוא זה שחנך את הסלון האווירי הזה שנקרא "סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה..." ומאז!!! יש לנו רכבת אווירית שנקראת **"יעקב חבל נחלתו"** כל יהודי מזרע יעקב... יש לו את האישור מכס לשגר סחורה של תורה ומצוות דרך החבל הזה מהארץ עד השמים ולתרגם אותו לנצח נצחים... מספיק בתחילת התפילה להגיש קוד שנקרא "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב" ומכאן ואילך זה ממריא לבד!!! רק מה?? כל מה שנדרש ממני זה להיות הפועל שעומד למטה שהתפקיד שלו לקחת את הסחורה **ולקשור** אותה לחבל!!! ברגע שקשרתי כעת ניתן ללחוץ על כפתור והופ... קישרתי את כל העולמות... שיגרת עולם ומלואו דרך המעבורת הזו...

זו ההגדרה של תפילה!!! זו המשבצת של התפילה!!!

התורה והמעשים טובים שלנו זה החומר בניה נצחי שאנחנו בונים כאן במו ידינו... והתפילה היא **הקשר** שבו אתה **קושר** את הסחורה היקרה למנוף... זהו... כעת זה כבר עולה מעצמו עד השמים ומתקבל שם... **אבל ההלו... לקשור פה מלמטה ? ? ?** את זה רק אתה יכול לעשות!!! (גם המנוף הכי משוכלל והכי גבוה ועוצמתי שניתן לראות אותו מכל פינה בירושלים... אבל אי שם למטה... איפה שאף אחד לא רואה עומד שם פועל בניתן שהוא אחראי לקשור את השק של הלבנים למנוף... ורק אחרי שהוא קשר למנוף... מכאן ואילך המנוף כבר עושה את העבודה מעצמו ומעלה את זה למעלה... **זו תפילה!!!** התפילה מקשרת את העולמות!! מה פירוש מקשרת עולמות? אני פועל כאן למטה גדולות ונצורות... ובשביל שזה יפעל שם... זה צריך להיות קשור ומחובר למעלה...

וכמובן שזה גם מהיוון השני... ה' מרחם על בניו אהוביו ורוצה להשפיע רוב ברכה וישועה ורפואה ובני חיי ומזוני... אבל בשביל שהשפע הזה יורעף משמים עד כאן... גזרה חכמתו ית' שהרעפת השפע הזו תלויה במעשינו! כלומר: כמו באר מים שכל אחד מהעיירה יכול לקחת מים... אבל את הדלי אתה צריך להביא... ואתה צריך לשאוב... **על אותו משקל:** אם אתה צמא לישועת ה'... אין בעיה... יש בשמים מעיינות של ישועה. אבל בשביל זה אתה צריך לקשור את הדלי לחבל ולשאוב... ואז!! אז הדלי ישוב אליך בחזרה משמים מפכה ומלא וגדוש בישועות ה'

ואיך קושרים את זה??? **בתפילה!!!**

עם ישראל כבר שמונים שנה עובדים בפרך עם הסל ומגרפה והלבנים ותכל'ס חולפים שנים רבות של עינוי ללא כל תקווה... ואז יום אחד הם נושאים תפילה!! **ויהי בימים הרבים ההם...** יום אחד עם ישראל פשוט לקחו את הסל והמגרפה **וקשרו** אותם **לחבל** של תפילה... ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו!!! מאותו רגע... הסל והמגרפה עלה והגיע עד כסא הכבוד... "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר..." הסל והמגרפה האלו הגיעו בסלון אווירי עד עצם השמים לטוהר... ומיד!! מיד ה' מתגלה למשה... וארד להצילו מיד מצרים וגו'... מה קרה??

לראשונה הסל והמגרפה נקשרו לחבל ושוגרו עד "תחת רגליו" של כסא הכבוד... מיד-- וידע אלוקים... מיד והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי...

החבל כבר קיים!!! האבות הקדושים ואנשי כנסת הגדולה כבר הכינו לנו תשתית מוכנה של תפילת שמונה עשרה... כמו כן: גם הסל והמגרפה והצרות וההתמודדויות של כל אחד מאיתנו... גם זה כבר קיים...

רק מה הדבר היחיד שעדיין חסר?? כל מה שנדרש זה לקחת את משאלות הלב שלנו... את הסל והמגרפה של כל אחד מאיתנו ופשוט **לקשור!!!** לקשור את זה לחבל... החבל זו התפילה!!! ואתה המתפלל- אתה הוא הפועל שעומד מלמטה וקושר את הציוד לחבל...

וכעת שאלת המיליון: אין?? אין בדיוק קושרים את זה בתפילה...?? וסתם ככה: במה זה מתבטא שהתפילה שלנו היא "קשירה"??

אז לא תאמינו... זה פשוט מאוד... אין לך מושג כמה שזה פשוט...

אתה פשוט ניגש לבורא עולם ומספר לו על כל הקשיים שלך... שופך את הלבך שלך על הסל והמגרפה והפעקאלע האישי שלך...

ואז ה' כביכול שואל אותך: נו... אז מה אתה רוצה ממני... למה אתה פונה אלי?? יש לך בעיות... נו... אז מה זה **קשור** אלי??

מעבירים את כככל החומר של השנה... כן כן... במשך השנה כל הקבצים מצטברים לתוך נגן או כרטיס זכרון... ואז יום אחד בשנה הם מתחברים לרשת ואז בבת אחת הם שולחים את כככל הקבצים של כככל השנה... **כן... זה מדרש מפורש: "פנה אל תפילת הערער ולא בזה אל תפילתם תכתב זאת לדור אחרון."** אומר המדרש: הפסוק הזה מדבר על הדור האחרון שהם יהיו כ"כ מנותקים מהרשת הרוחנית שבמשך השנה לא יהיה להם שום קישור לרשב"ע... אבל לכה"פ יהיה יום אחד בשנה שאז הם יגיעו ויתפללו אחת ולתמיד מעומק לב בשביל כככל השנה... וה' יקבל את זה!!! ה' יפנה אל תפילת הערער ולא יבזה את תפילתם...

כן... למי שידוע... ברמת העקרון אפשר פעם אחת בשנה להתחבר למייל אחת ולתמיד ואז לשלוח בפעם אחת את כל הקבצים בשביל כל השנה... **נו... אז למה רוב האנשים לא מאמצים את הרעיון המקסים הזה???**

תשאל אותם... כנראה... כנראה שיש כאלו שקשה להם להתאפק כל כך הרבה זמן ולא להתחבר לרשת... כנראה שזה לא רק לשלוח קבצים... יש פה גם משהו מעבר לזה... **אז הנה... זו התפילה שלנו!!!** התפילה זו הרשת האמיתית... שאם רק נבין שיש לנו עסק מול רשת וחבל שמקשר אותנו לאין סוף ברוך הוא... אנחנו נתמכר אליה ולא נוכל בלעדיה לא פחות מכל אותם אלו שמכורים לרשת... כן... בינינו... היום יש לנו רגעים שאנחנו חושבים... למה צריך להתפלל שלוש פעמים ביום? לא מספיק פעמיים בשבוע?? אבל כשמדובר בקישור לרשת אף אחד לא שואל בתמימות למה לא מספיק לשבת פעמיים בשבוע מול הרשת... כל מה שנותר לנו זה להפנים **שתפילה זה קישור!!!** וקישור לרשת הכי עליונה והכי מקיפה וכוללת את כל המפתחות של העולם... וכשאתה מול הרשת הזו ואתה שולח משהו זה... זה נשלח... זה מגיע... **זה פועל...** כשנחיה כך ונפנים את זה יתן ה' שהתפילה תהפוך להיות ממכרת... לא פחות מהרשת... בקיצור: תפילה זה קישור!!! ואנחנו צריכים את הקישור הזה... וכעת הזמן לתפעל אותו בייתר שאת לקראת יום הדין.

כאן המקום להבהיר: שהפעם לשם שינוי התמקדתי במה שנקרא **"עבודת התפילה"!!!** שעניינה לקשר את כל העולמות... שתפקידו בתור עבדי ה' לעמוד כמו הפועל שעומד למטה שתפקידו לחבר בין הגג לקומת קרקע... אבל אסור לשכוח שקיימת גם תפילה הרבה יותר פשוטה... מה שנקרא הקשר הטבעי עם ה'... פשוט לשפוך את הלב לפני ה'... להבין שה' הוא הכתובת לכל מועקה ולכל חסר... ולישועת קיימתי ה'... כאן אני מגיע דווקא בגודל הטבעי בלי כוונות מיוחדות... אני כעת לא מגיע בבגדי פועל וגם לא ממקום של עבודת ה'... אדרבה... ממקום של תינוק תלתי שרוצה על הידיים... וגם את זה ה' אוהב... הוא רוצה אותי גם בגודל טבעי ודו"ק.

כל מסמך וכל פקודה וכל העברה מתבצעת רק דרך **קישור** לרשת!!! היום בדור שלנו אפילו שליחה במייל זה כבר לא טוב... תשלח לי **קישור**... הכל עובד עם **קישורים**... (אתה יכול לראות משאיות ומשטחים שלימים של סחורה עומדים והכל תקוע... למה?? כי לא הצלחתי ליצור **קשר**!!! היום אתה יכול להגיע לחנות מכולת או לדפוס ולראות את המוכר יושב באפס מעש... מה יש?? אין **רשת**... בשביל מה צריך רשת?? מה פירוש... גם בשביל להעביר קובץ מהמחשב למכונת צילום שבמרחק חצי מטר... גם בשביל זה צריך **קישור** לרשת)

כן... זה ממש אותו קשר של חבל שדיברתי עליו מקודם... רק קשר וירטואלי... היום המילה קישור וקשר... זה כבר לא נימה מופשטת. כי היום כל העולם מתנהל כך ורק כך!!! כשיהודי מתפלל הוא יוצר **תקשורת!!!** התקשורת הזו מאפשרת לך **להעביר... להעביר מה??**

אז חלילה זה לא העברת קבצים וגם לא העברת קליפים... אבל כן להעביר משאלות לב או ציוד מסמכים יקר של תורה ומעשים טובים שמתורגם שם בשמים לנצח נצחים!!! וכמו שהיום לא מספיק שיש לך קבצים ומסמכים צרובים בכרטיס זכרון... כי אתה צריך גם שיהיה רשת בשביל שזה **יעבור**... אז להבדיל אלף אלפי הבדלות התפילה היא הרשת!!! התפילה היא החיבור **הקישור** האלוהי שדרכו מתאפשר לנו ערוץ ישיר עם אבא שבשמים הלוח ושוב... כן!!! בדיוק כמו שהרשת כיום מאפשרת לנו להיות בקשר עם כככל העולם חוץ מהרשב"ע... אז זהו!!! שהתפילה היא על אותו משקל... התפילה מאפשרת לנו להיות בקשר דווקא עם הרשב"ע שהוא קונה הכל... וכשאנחנו בריפיון בתפילה... אתה יודע מה זה אומר? בשפת דורנו זה אומר **שאינ רשת!!! הרשת נפלה!!!** וכידוע: בכל מה שנוגע לחיבור לרשת... זה תלוי עד כמה אתה עדכני או עד כמה אתה מצומצם ומנותק... אז פעם, בדורות הקודמים היו עובדי ה' מפותחים... היה להם חיבור און ליין לרשת... חסידים הראשונים היו מחוברים לרשת **תשע שעות ביום!!!** רבי חנינא בן דוסא יושב בבית ורואה ת"ח מתקרבים לבית שלו... הוא לא צריך שהם יגלו לו שהבן של ריב"ז חולה... הוא כבר התעדכן ב"רשת"... הוא מיד עולה לעליית גג... שולח פניה ישירה לבורא עולם דרך הקישור און ליין שיש לו איתו... ואז הוא חוזר אליהם ומודיע להם חד משמעית: הילד

כבר בריא!!! (והם שואלים: מהיכן אתה יודע?? עונה רבי חנינא: מה פירוש... היה רשת!!! כשאני מתפלל על יהודי ויש רשת פתוחה... "אם שגורה תפילתי בפני יודע אני שהוא מקובל" אבל אם אני מגיע

להתפלל והופ... אין רשת... אז אני יודע שהוא "מטורף"... כן... **פעם הפרמיטיביות הייתה הפוכה!!!** העובד ה' של פעם היה מחובר און ליין לקישור לבורא עולם במשך שעות ארוכות ביום... ואילו היהודי הפשוט היה פרמיטיבי... הייתה לו חבילת קישור לבורא עולם רק לשלוש פעמים ביום... ואז במשך הדורות היהודי נהיה עוד יותר פרמיטיבי והקישור לבורא עולם נהיה יותר חסום ויותר מסונן ויותר כבד... עד שנהיה מצב שהקישור לבורא עולם עבר כמעט רק לתיבת דואר... אתה שולח הודעת תפילה וזהו... אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ואין איתנו יודע עד מה... זה כבר לא כמו פעם שרבי חנינא בן דוסא היה יכול לעקוב אחרי חבילת הישועה איפה היא נמצאת בכל רגע נתון... האם התפילה התקבלה או לא... איפה זה היום... וככל שנקפו השנים היהודי נהיה יותר ויותר מצומצם עד שהגיע הדור האחרון **שרשם לעצמו שיא!!!** בדור האחרון לא תאמין... הם נהיו עד כדי כך מנותקים מהרשת הרוחנית... שיש כאלו שיש רק **יום אחד בשנה!!!** יום אחד בלבד שבו הם מתחברים לקישור רוחני אחת ולתמיד... ובהזדמנות זו הם

מה פירוש... אתה אבינו מלכנו... אתה הקל הגדול הגבור והנורא... אתה גומל חסדים טובים, אתה רופא חולי עמו ישראל... אתה סומך נופלים ורופא חולים ומצמיח ישועה... אז אנה ה'... **זה כן קשור אליך!!!** רק אתה יכול להושיע לי... אין לנו מלך אלא אתה...

אההה אומר הרשב"ע... אתה טוען שזה **קשור** אליי?? אתה בטוח שזה **קשור** אליי?? אם ככה אז **תקשור!!!** **תקשור** את זה באמת אליי!!!

הנה... זה הקשר!! זה הקשר המדובר!! הקשר הוא פשוט לקשור כל דבר לבורא עולם... להבין שכל משאלות הלב שלי קשורים אליו...

ברגע שהפנמת שזה באמת קשור ל"ברוך רופא חולי עמו ישראל..." כעת זה באמת **קשור** לחבל... כעת התפילה שוגרה למעלה באמצעות החבל הישיר שתקנו לנו אנשי כנה"ג בתפילת שמו"ע... כעת לך אכול בשמחה לחמך... תמתין לישועת ה'... **כעת הבנת איך קושרים??**

הוי כמה פשוט **הקשר** הזה... פשוט לקשור כל דבר אליו יתברך ולהפנים שהכל בידו ורק הוא יכול לעזור לי ואין עוד מלבדו...

אז הנה... החבל הזה של התפילה משמש לשני הכיוונים... כל שפע שה' רוצה להשפיע עלינו מלמעלה... תלוי בקישור שלנו מלמטה... האם אנחנו מבינים שזה קשור אליו!!! התפילה היא פשוט **מקשרת** לה' את החסר שלנו... וברגע שהדלי הריק נקשר לחבל ועלה למעלה... חכה חכה... בעזה"ש הוא עוד יחזור בכוס ישועות אשא...

אבל באותה מידה יש פה גם עבודת התפילה... עבודת התפילה עניינה לכלול את כל הבריאה ולקחת את כל העבודת ה' שלנו ולשגר אותה ללמעלה... גם זה צריך חבל שדרכו עבודת ה' שלנו משוגרת ללמעלה... (בשביל זה גם כל מצוה וכל חלות מצוה נעשית באמצעות ברכת המצוות או תפילה... כדי לשגר אותה ללמעלה באמצעות יעקב חבל נחלתו...)

כעת תבין מה זה המושג הזה שיש תפילות ש'עולות' ויש תפילות שנשארות תקועות ולא עולות ואז הן ממתוות לאיזושהי תפילה שתעלה אותם... (ואז **תפילה לעניי "כי יעִטֶף..."** שהזה"ק מאיר: שברגע של תפילה מעומק לב העני עוטר את כל התפילות שנתקעו בדרך והוא מעלה אותן...)

אז הנה!!! זו בדיוק המשבצת של עבודת התפילה!!!

לקשר את העולמות!!! לשנע את מה שכבר יש... את מה שחסר לנו וה' משתוקק למלאות משאלות לבנו... רק זה פשוט מחכה שם למעלה וצריך לשנע את זה לכאן!!! או לחילופין עבודת ה' שכבר קיימת וצריך להעלות אותה למעלה... והמסילה האוירית שאמורה לשנע ולחבר בין שמים לארץ זו התפילה!!! **עכשו בינינו:** היום הכי קל לנו להבין את המשפטים האלו... אם הייתי כותב את המאמר הזה לפני שבעים שנה... נו... זה היה נשאר די מופשט עם סולמות וחבלים ומנפיים וקשירות... אבל היום... אני לא צריך לספר לך... היום כככל העולם מתנהל באמצעות "שלח **קישור**"... והתחברות לרשת... היום

תזכורת מידי שנה: איש לרעהו ומתנות

לאבינונים... ובכן: למי שמחפש זכויות גדולות ועצומות ליום הדין... בשבועיים הראשונים של חודש אלול אין צורך לחפש זכויות מתחת האדמה... בדיוק בשביל זה גלגלה ההשגחה העליונה שחודש אלול זו תחילת שנה בכל מוסד ובכל תחום... גם בממלכתי וגם בחרדי... גם בשיבויות וגם בסמינרים... גם בבוללים וגם בשכירויות דירה... יש מוסכמה עולמית שחודש אלול זו תחילת שנה... **למה???** **תן נתיחש אחד למה???**

כדי לאפשר לנו מנות גדושות של "איש לרעהו ומתנות לאבינונים",

כן... להזכירך שבשבוע שבועיים **הספציפיים האלו** יש רבבות אנשים חדשים!!! איפה הדיש?? איפה שאתה לא רוצה....

אם זה אלפי אלפי משפחות שעברו דירה בבין הזמנים האחרון והם כעת חרשים פה!! איפה זה פה?? בכל מקום!!! בכל עיר ובכל שכונה יש כעת משפחות חדשות... שהמכנה המשותף ביניהם שע"פ רוב הם עברו דירה בחודש האחרון... (בדרך כלל עוברים דירה לאחר סיום שנת הלימודים ולקראת תחילת שנת הלימודים החדשה) וכעת הם חרשים נבוכים וזקוקים כאויר לנשימה למישהו שיקבל אותם בחמימות וברווחות פתוחות... לא מדברים פה על מבצעי הכנסת אורחים וביקור חולים ולוויית המת... מדברים פה על קבלת פנים אנושית!!! על מינימום של "הוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות..." וההודמנות הזו חוזרת על עצמה מידי שנה ודווקא בתקופה הזו... יש כעת 13.000 בחורי ישיבות שעלו כעת בזמן אלול הזה לישיבה גדולה!! זה צבא!!! מדובר ב-13.000 אובייקטים של "איש לרעהו ומתנות לאבינונים"... יש כעת רבבות בנות סמינרים חרשים בסמינר... יש רבבות עובדים חרשים בכל מקומות עבודה איוו שיהיו... (רובם השיעורים במקומות עבודה והחלפת מוסדות נעשים בימים אלו...) (**למה כל זה קורה עכשיו???**)

כדי שלא תוכל לטעון ביום הדין לא הייתה לא הודמנות לגמול חסד!!! ההנה... ה' שלח אותך עד אליך... אתה הוטיק פה... אתה המבוגר כאן... והנה הגיע לכאן מישהו חדש שבכמה משפטים קצרים אתה יכול להכניס אותו לעניינים. לקרב לבבות ולקצר את קשיי הקליטה וההתאקלמות במהירות הבזק...

מה שבטוח... אם כל אחד מאיתנו... כל מי שהשנה לא מתחיל חיים חרשים!!! כל מי שכעת ממוקם טוב ויושב טוב... אם ניקח את עצמנו לידיים אם נחליט להסתער על המשימה... שכל אחד יעשה את חלקו... כל אחד יפזל ימינה ושמאלה את מי הוא יכול לקבל בסבר פנים יפות... לדאוג שכל מי שחדש כאן ירגיש נוח... להראות לו את הפינת קפה ולהודיע לו שהוא יכול להשתמש... (מקסימום אני אשלם עליו בשבועיים הראשונים) (אם כל העשרות אלפי אנשים שבשבועות אלו מתחילים חיים במקום חדש ומנוח... אם נתגלים מולו לקבל כל אחד את שנת הקרוב אליו בסבר פנים יפות... זה יהיה בשבילנו זכות גדולה מאוד ליום הדין... זכות גדולה לכל כלל ישראל!!! מה שבטוח... עד שלא מצית את הנושא הזה... אל תעז לחפש זכויות אחרות ליום הדין... זה ממש בגדר "אין מעבירים על המצוות"... אם יש לך פה בחור חדש בישיבה שעדיין לא אמרת לו שלום עליכם... אם הגיע לכאן שכן חדש ליחידה שבמחסן למטה ועדיין לא היצעת לו עזרה במאור פנים) (או לפחות איזשהו עונה או פתק התייחסות של ברוכים הבאים וכן הלאה...) (אל תחשוב בכלל להתחיל לחפש מקומות הקדושים או לקנות סכין חדש לה'... מה הקשר? יש פה שכן חדש נבון ושקט שאבא שבשמים מוטרד מי רפד לו ויקל מעליו את התקופה הלא קלה הזו... ואתה עסוק בלחפש זכויות ליום הדין?? הזכות מחכה לך מתחת האף... נא לא לאבד את הזכות הזו!!! זו מצוה יחסית די עונתית... היא נצרכת דווקא עכשיו עכשיו... בשבוע שבועיים חודש הראשון... ואח"כ כבר פחות... בא נגיד שבעוד שבועיים תחפש זכויות נוספות... אבל עכשיו???

איש לרעהו ומתנות לאבינונים ראשי תיבות אלול...

הכנות קדחתניות בירושלים לאירוח מיליוני תינוקות בחג הסוכות הקרוב...

ירושלים כמו התעוררה משינה... אבל התעוררה בסגורה... רש"ג רק הכריז בבית יעקב קדוש אלול... ומאז ירושלים הנפכה בבת אחת לאתר בניה אחד גדול... אלפי סדרנים ואחרים מסתובבים ומארגנים ומשנעים...

אז בקצרה: כבר הזכר כאן כמה פעמים שהתקופה הכי שקטה בירושלים **זה הקיץ הזה- האחרון!!!** בגלל שהשנה שנת שמיטה... וא"כ אין מעשר שני וגם לא ביכורים וממילא אין גם שום סיבה למסיבה... גם כל אלו שמחפשים תירוצים בשביל מה להגיע לבית המקדש... גם להם נגמרו התירוצים... תבין: אם בשנה שעברה בחודש סיוון הייתה פה עליה של ביכורי חרשים ושעורים... ואח"כ בתמוז היה פה מעמד של ביכורי תאנים... ובחודש אב זה היה ביכורי ענבים ורימונים... ובחודש אלול זה ביכורי תמרים... ותחשוב שיש כאלו שבאופן עקרוני הם מגדלים את כל שבעת המינים וממילא מידי קיץ יש להם כל חודש סיבה לעלות ולראות ולהשתחוות בבית ה' ולעשות יום טוב בירושלים... אז תחשוב שהשנה כל זה לא היה!!! הכל דומם!!! הכל שובת... ושבתה הארץ שבת לה... אז הנה!!! בחודש אלול מגיע הפיצוי... אבל זה מגיע בבת אחת ובגדול...

אם הקיץ האחרון הייתה התקופה **הכי שקטה בשבע שנים האחרונות בירושלים**... אז כעת!!! בחג הסוכות הקרוב הולך להיות החג הכי הכי עמוס בירושלים... **וגם זה בשיא של אחת לשבע שנים...**

מעמד הקהל!!! הקהל את העם האנשים ונשים וטף... פעם בשבע שנים במצאי שנת השמיטה בחג הסוכות יש מצוות עשה שכככולם יגיעו!!! כולם ללא יוצא מן הכלל... אנשים נשים וטף... איש בל יעד... כולם מגיעים לשמוע קריאת התורה מפי המלך... יש לך מושג באיזה היערכות מדובר!!!

ירושלים אמורה בבת אחת לקלוט כמות של פי ארבע או פי חמש מכמות האנשים שתמיד מגיעים... תחשוב שיש הרבה יהודים שמתגוררים אי שם בחו"ל ואין להם את הלוקסוס להגיע כל שנה... הם צריכים לבחור מתי להגיע... אז לחג הפסח הם מגיעים פעם בשלוש שנים למעמד של יודו מעשר... ואילו בחג הסוכות הם מגיעים פעם בשבע שנים למעמד ההקהל... ולא סתם אלא הם מגיעים עם כל המשפחה... (חלק מהם כבר הגיעו לפסח הקרוב לויודו מעשר ונשארו עד סוכות) אז דבר ראשון: יש רבבות פרצופים חדשים שעתידיים להופיע כאן שבדרך כלל לא מגיעים... ואותם צריך לקבל בצורה הכי מכובדת כי הם מגיעים ממרחק עצום... עכשיו חוץ מזה... גם אלו שכן מגיעים בכל רגל... תמיד מגיעים אנשים בלי נשים... וגם כשהנשים מגיעות אז התינוקות לא מגיעים... אבל כאן ככולם מגיעים לאותו יום!!! ולאותו מעמד!!! אז נכון ש"לא אמר אדם צר לי המקום שאילו בירושלים..." אבל לא סומכים על הנס... צריך להיערך היטב...

מה שבטוח... השנה בחג הסוכות בירושלים אף אחד כנראה לא יזכה לראות את אור השמש!!! כל הרחוב יהיה מכוסה בסכך... כל פיסת ו' טפחים פנויה מתחת כיפת השמים תכוסה בסכך... בשביל זה יש לנו אלפי דוממים של מטעי דקל מופקרים באזור יריחו וסביבות ירושלים... וקבלנו רשות להוריד את כל הענפים) מלבד התמרים שהם הפקר) ולבנות סוכות תחת כל אויר ו' טפחים... אבל בנינו... דווקא בניית הסוכות זו הדאגה האחרונה שאמורה להטריד אותנו... כי עקרונית עולי הרגלים פטורים מסוכה... כך מבואר בנחמיה שברוב השנים לא היו בירושלים מספיק סוכות ככתוב... (**מה שבטיק מנדד שינה מעיני הגזברים** זה שינוע של מיליון תינוקות וילדים רכים מכל גבול ישראל עד ירושלים... מה נעשה... ירושלים לא מספיק ערוכה לקליטה של כ"כ הרבה תינוקות!!! **דבר ראשון:** אמצעי תחבורה... איך מעלים תינוקות רכים בדרך כזו ארוכה עד ירושלים??) (אל תשכח שאפילו שמאל הנביא... חנה התעבכה שנתיים ולא העלתה אותו כי פחדה שהוא לא יחזיק מעמד בדרך... "מפוקותא תירתא חזת ביה" (תחשוב: רוב כלל ישראל עולים **ברגליהם!!!** מה יפו פעמיך בנעלים... עם ישראל מצביע **ברגליו**... ואילו כאן הולכים להגיע מליון ילדים... איך?? מה... האבא ירכיב את יענקי על הכתפיים מטבריה עד ירושלים???)

אז נכון שתמיד יש גמלים וחמורים שמשמשים כתחבורה... אבל כשיש ביקוש של פי חמש שמתנקז כולו לחג הסוכות הזה... אז אין לנו אפשרות לתת מענה לזה... **אין ברירה!!!** הועלו כל מיני רעיונות... ואחת העצות הייתה: היות והיו המון אנשים בירושלים... באופן טבעי יתעורר גם צורך בהמון המון קרבנות וגם זה אחד מהנושאים שצריך לתת עליהם את הדעת... (המתחירים לא ימיראו בפתאומיות... (לכן מה נעשה??) אולי תצא קריאה לכל אלו שמגדלים בקר... המסור יעבור באמצעות השלוחים שיוציאים לגולה) (בעבר ר"ה הרי כלל ישראל אמורים לעשות מעשר בהמה... "כברכת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו"... ואז בדרך כלל הרועה מעביר את כולם תחת השבט והעשירי יהיה קודש... ואז כל הבקר נשאר ברפת ורק העשירי שהתקדש בקדושת מעשר בהמה... אותו הוא מעלה לירושלים... **אז זהו שלא!!!** במקום להעלות רק פרה אחת לירושלים) (לשמוע עליה מכל משמר כל הדרך כי היא כבר הקדש ונפסלת במסוין)... (עזבו... בא תעלה את כל העשר ראשי בקר יחד לירושלים... ואז!!! לוקחים פלטה רחבה ומניחים בין כל שני פרים... ומניחים את הילדים הקטנים על הפלטה ואז יש לנו קייטנה לכל דבר... כל שתי פרות זה קייטנה של עשר פיצקאלאך... והנה... הרווחנו על הדרך גם חמש כרכרות נוספות ונחוצות וגם עוד בהמות שיהיו מצויות לעולי רגלים... ואז... כמובן כשיגיעו סמוך ונראה לירושלים... שם!!! שם אותו יהודי יעביר את כולם תחת השבט והעשירי יהיו קודש... (ומאז כמובן אסור להשתמש באותו עשירי ואסור לרכוב עליו) (ושאר הבקר ימכרו להמון החוגג... אל תדאג... יהיו לזה קונים... לא תשאר תקוע איתם... לא תצטרך להחזיר אותם חזרה הבייתה כלעומת שבאו... (זה רעיון טוב!! הרבה אנשים יקפצו על זה... כי ישנן פרה אחת של הקדש לירושלים... זה יותר קשה מלשכנע עשר פרות של חולין... כי ברגע שזה פרה של הקדש צריך לשמור עליה מאוד בהירות... כי מאוד בקלות היא נפסלת... מספיק מסמר אחד קטן שנכנס לפה שלה ויש לה סדק בניב שפתיים וזה... סחבת אותה עד כאן חיינם... ממילא הרבה אנשים יקפצו על המציאה)... נו... יופי... את הנושא של התחבורה עוד איכשהו סידרנו... זה יכול להיות אפילו משעשע... השנה פייביש הרפתן הולך לעשות הסבת מקצוע... הוא פותח מעון לתינוקות!!! אבל בעליה לרגל הכל יכול לקרות... הלבבות מתאחדים וכולם כאיש אחד בלב אחד רוצים לעלות ולראות את פני ה'... ממילא גם פייביש הרפתן דואג לאחרון התינוקות... הלאה... כעת צריך לחשוב איפה משכנים ומאכנסים את כל מיליוני האורחים הנוספים שמגיעים לכאן עוד יותר מכל שנה???) אין ברירה... השנה צריך להכשיר **קומה שניה!!!** בדרך כלל קומה שניה בירושלים זה לא רלוונטי... כי "הגגין והעליות לא התקדשו"... כך שמי שרוצה לאכול קדשים קלים בירושלים א"א לאכול את זה בקומה העשירית בקרואן פאלזה... כי רק הקומה הראשונה מקודשת ותו לו... וממילא גם מי שצריך ללון בירושלים... הוא לא יכול לישון בקומה השמינית בפרייקט תונבת הארץ... הכל צריך להיות בקומה הראשונה... כל זה כשמדובר במי **שחייב!!!** אבל השנה הרי רוב האורחים הנוספים שמגיעים לכאן הם לא חייבים... שהרי "טף למה באים?" כדי ליתן שכר למביאייהם... ממילא אין צורך לשכן אותם בירושלים המקודשת... אם ככה... צריך יוצאים בפרייקט של מיטות קומותיים... דא עקא... שהרעיון הזה נפל עוד לפני שהתחיל... כי אל תשכח שאנחנו מדברים פה על חג הסוכות... ובסוכות אין אפשרות למיטת קומותיים... כי זה הישן תחת המיטה בסוכה... (זה אולי טוב בשביל טבי של רבן גמליאל... אבל לא לאבא שיענקי הקטן ישן מעליו... (אבל עדיין!! הרעיון לא לגמרי ירד מהפרק... אולי נעשה סוכה שע"ג סוכה שעליונה יכולה לקבל כרים וסכנות של עליונה... ואז לכה"פ הסוכה התחוננה כשרה... הנושא כעת בבדיקה... ניפגש בשבוע הבא אם ירצה ה'.

בחודש אלול חוזרים בתשובה!!!!

זו התשובה העיקרית שבה אנחנו צריכים בעיקר להתמקד: לחזור לעצמנו!!! ואז!!! אחרי שהצלחתי לחזור לעצמי... כעת הדרך כבר כמעט סלולה... מכאן ועד להסיק מסקנות לחזור **בי** מרשימת המחזלים והטעויות שהיו לי עד כה בעבודת ה'... לשם הדרך כבר קצרה... **אז כמוכח!!!** גם לזה צריך להגיע יום אחד... עוד נצטרך בחודש אלול למצא זמן פנוי של ישוב הדעת לשבת עם דף ועט ולעשות בדק בית לזהות טעויות... להבין אותם מוקדם ובזמן ובעוד מועד... ולעשות סוף לכל מיני גישות מוטעות... יום אחד עוד נגיע לזה בעזה"ש בחודש אלול... אבל כעת!!!! כעת שאנחנו בתחילת חודש אלול... עיקר ההתמקדות היא בלחזור לעצמי!!! פשוט להיכנס לשוונג של עסק התורה ותפילה בכוונה... שגרה מבורכת של סדר יום יהודי מלא וגדוש בתורה ועבודה וגמילות חסדים ואז!!!! אז נוכל לגשת לפרק ב' של תשובה... לחזור בי!!!!

ולא הניפין!!! לא להפוך את היוצרות... ראה הוזהרת... זו טעות מאוד צפויה והגיונית... ואני דווקא טעייתי בזה לא פעם ולא הצלחתי לזהות מה הבעיה... תחשוב שמדובר בך עליה שבאמת חשוב לו לחזור בתשובה... ורק הרגע הוא נכנס בשערי חודש אלול... רק הרגע הגיע לישבנה... עדיין לא הספיק להתמקד... עדיין הוא מסתובב כזה בחשש מול כל הבחורים החדשים ומדבר באיפוק ומרגיש די מאובן... הוא עוד לא סיים לפהק מבין הזמנים (שכידוע... בין הזמנים זה אחד הדברים הכי מעייפים... צריך לפתח ג' ימים של התאוששות רק בשביל להחזיר חובת מהעייפות והתשישות המצטברת של בין הזמנים... תרגיש נוח... כולם פיהקו בשבוע האחרון...) ותחשוב שמידועינו עדיין לא התחיל להיכנס לשוונג... הוא עדיין לא פתח את המזוודה... והוא כבר מסתער על חזרה בתשובה... אני צריך לחזור בי!! לחזור בתשובה... כן... בבקשה... מה צריך לחזור בתשובה???

ואז מגיע פיהוק עצעענק וקורע בבת אחת את המחשבות!!!!

כן... זה לא תכלס'... אני מאוד עייף... העייפות שלי... זה הסיפור!!!! אני כל הזמן עייף... אין ברירה... צריך לעשות שינוי מהותי בכל מה שנוגע לעייפות... הלאה... אני יושב בסדר א'... מנסה ללמוד ואין לי טיפת חשק... בטח שאין... הרגע חזרת לבית המדרש... אתמול התחלת זמן ואתה באמצע לערוך היכרות עם בית המדרש וכל ההתחלות קשות ועם החברותא שאתה עדיין בורק אותו בחשד הלנו אם לצרינו...

אבל מידועינו כבר מסמן לעצמו... אני סובל מחושק חשק בולט בלימוד התורה... ואני גם סובל מעצבות... בקיצור: עוד לפני שהוא חזר לעצמו... הוא כבר מתחיל לחזור בו!!!! אז זהו שלא!!!! אל תפול בטעות הזו...

כשאתה עדיין לא במיטבך... כל זמן שעדיין לא חזר

רת לעצמי... כעת זה לא הזמן לחזור בך!!!! בן אדם שלא חזר לעצמו לא יכול לחזור בו... כי בשביל לחזור בו צריך שיהיה מאן לחזור... לכן!!! בדיקו בשביל זה יש לנו חודש אלול שכל עניינו לחזור לעצמי!!! לך אמר לבי בקשו פני... ליישב את הלב... שהלב יתיישב ותתחיל להקשיב לקול האמיתי והכנה שבוקע בך... ורק אז אתפנה לחזור בי!!! אז הנה... תרגע... לכל אלו שנכנסים כבר עכשיו ללחץ של תשובה ואימת הדין... תרגעו... כעת אמנם עוסקים בתשובה... אבל תשובה מסוג של שגרה!! פשוט לחזור לעצמי!!!

כעת תעשה בדיקו את מה שאתה עושה כל השנה אבל ממקום יותר עמוק... יותר מחובר... ממקום אמיתי... זה הכל... זו כעת התשובה...

אבל יש פה עוד נקודה... אם כבר מדברים על "לחזור לעצמי"!!!

חלק בלתי נפרד מלחזור לעצמי זה להחזיר לעצמי שטחים כבושים!!!

אתן לך דוגמא: מדינת אוקראינה כבר כמה חודשים מדממת ורוויה בדם... להגיד לך שאוקראינה חוזרת לעצמה?? קשה לומר... יארכו עוד ימים רבים עד שאוקראינה תשתק ותחזור לעצמה... אבל למרות זאת המורל שם ממשיך להיות גבוה... למה?? כי אחד ההישגים המרשימים ביותר שאוקראינה רושמת לעצמה בימים אלו... זה שהיא מצליחה להחזיר לעצמה כל מיני שטחים שהרוסים כבשו ממנה והרוסים כבר היו בטוחים שזה שטח כבש שלהם... והנה האוקראינים קמו וחזרו ותפסו שליטה שם מחדש והחזירו לעצמם את השטח שלהם!!!

כלומר: גם אם אוקראינה לא חזרה לעצמה... אבל לפחות היא החזירה לעצמה שטח שבשנה האחרונה נעשק ממנה...

על אותו משקל: במשך השנה הארוכה הזו ובפרט בימי בין הזמנים... היצר הרע הצליח לחצות כמה קוים אדומים ולכבוש כמה מחוזות ששנה שעברה הם היו עדיין בשליטה שלי!!!! בשנה שעברה עדיין ידעתי ש... זה מחוץ לתחום אצלי... ידעתי ש... זה אצלי קו אדום!! והנה... הצבא של כוחות הרע יצא למלחמה והצליח לכבוש ולהתקדם אצלי... יש פה רצועה מסוימת של גבולות שבר"ה הקודם זה עדיין היה בטריטוריה שלי והשנה האויב התקדם והשטח הזה נמצא ברשותו... ואני כעת רוצה לחזור לעצמי... אבל לא רק!!! אלא גם להחזיר לעצמי!! להחזיר לעצמי את השטח שנכבש ממני בשנה האחרונה...

זהו קריטי להחזיר לעצמי את השטח הכבש הזה... למה?? תשאל את האוקראינים... תשאל את האיחוד האירופי... למה כולם כ"כ נזעקים לעזור לאוקראינה?? כי אף אחד לא טיפשו... כולם מבינים שאם פוטיין כובש היום את חצי האי קרים ואנחנו נשתק... מחר הוא רוצה לכבוש את כל אירופה... זה לא נגמר כאן!! יש פה מגמה של תאוות שלטון וכבישה... זה לא עניין של דונמים או לפה או לשם... אם אתה לא עומד על הגבולות ונלחם בהם בדם... מחר הוא מוחק אותך לגמרי... על אותו משקל: אם שנה שעברה ידעת שסרטונים מסוימים נניח זה מחוץ לגבול וזה לא בא בחשבון והשנה פתאום זה נפרץ... זה לא צחוק!! יש פה אויב שסימן מטרה... והוא לא יעצור כאן... אתה מוכרח להחזיר את השטח הכבש הזה לעצמך... זה סופר סופר עקרונות!! עזוב... בא לא נתפוס מרובה... תפסת מועט תפסת... יתכן שיש לך עוד הרבה מה להתקדם בעבודת ה'... אבל לפחות תתמקד מול הגבולות של השנה האחרונה!! מה הרשעים ששנה שעברה בחודש אלול זה היה בשליטתך והיום כבר לא... על זה תקדם מאבק להחזיר לעצמך את השליטה!!!

תחשוב על זה... זו משימה די ממוקדת... ברורה... והאוקראינים הוכיחו שאפשר... גם!! גם מול צבא רוסיה... אתה גם תצליח...

שים לב: כל אחד מאיתנו מגיע לראש השנה עם אחד משני הפרצופים: או עם פרצוף של מנצח עטור נצחונות!!!! או עם פרצוף מובס ודגל לבן!!!

וכעת!! ברגעים אלו... תשב בין לבין עצמך ותנסה לחשוב עם איזה פרצוף אתה מתכנן להגיע לראש השנה... אם יש גבולות שבשנה שעברה היו ברושתי... ובמשך השנה הגבולות האלו נחצו... אם ככה זה אומר שאתה מגיע לר"ה עם פרצוף מובס... ולכן אל תוותר!!! אתה מוכרח להגיע מנצח ולא מובס... אתה מוכרח בעוד חודש ומשהו לעמוד עם דגל נצחון של ארבעת המינים ולהכריז: ניצחתי... וכאן חשוב להדגיש נקודה מאוד חשובה... אם כבר השתמשתי בדוגמא מהמלחמה באוקראינה... אם תשים לב: מדינת אוקראינה לא מתיימרת לרגע לכבוש את רוסיה... אין לה שום כוונה כזו... מבחינת אוקראינה ההישג הכי גדול בעולם זה שהם יצליחו לשמור על אדמתם!! שיצליחו להחזיר לעצמם את מה שהיה שייך להם... שהם יצליחו להכריז שרוסיה לא הצליחה עלינו...

על אותו משקל: מאוד מאוד חשוב לזכור... שדור שנת 2022 זה לא כמו פעם... פעם בדורו של החתם סופר ור' ישראל סלנטר... עובד ה' היה משתבח שהוא הצליח לכבוש את היצר הרע!!! הגאון מתבטא שעיקר התכלית של האדם בעולמו זה לכבוש את היצר... פעם זה היה הישג!!!! אבל היום בדור 2022... זה דור המבול... כיום היצר הרע הוא בולדור כמו הדוב הרוסי ואתה בסה"כ כמו איזה אוקראיני דל אמצעים... אין לאף אחד מאיתנו שאיפות לכבוש את רוסיה... אין לנו את הלוקוסים לצאת במלחמת היצר ולכבוש אותו... לא!!!! אין לנו את היכולות האלו היום... אני בסה"כ שואף להגן על אדמתנו!! לשמור על הקיים!!!

לעבור עוד שנה בדור 2022 ולהמשיך לשמור על כוחך הרוחני ביציבות... להמשיך לעמוד באותו מעמד רוחני ולא להיות נסוג לאחור... זה הנצחון הגדול ביותר... אוקראינה לא צריכה לכבוש את רוסיה בשביל להרגיש מנצחת... מספיק לה ודי והותר בשבילה אם היא הצליחה לשמור על כוחה מול הדוב הרוסי... ואם היא עוד הצליחה להחזיר לעצמה שטחים שרוסיה כבשה לה... אז בכלל... זה נצחון מטאורי שכל העולם כולו משתומם ממנו... כך גם אנחנו... נא לא להתבלבל... יש בחורים בני עליה שמתלוננים שהם לא מספיק מרגישים שהם מתקדמים... אני מרגיש שאני מחזיק מעמד אבל לא יותר... בחור יקר: מגיע לך מכות!!! להבדיל כמוכן: תחשוב שניצול שואה ומגיע ומתלונן... אמנם מרדתי את המלחמה אבל לא התקדמתי בעסקים... אהנונו ניתן לו על ההישג... שרדתי את המלחמה ואתה מתלונן שלא התקדמתי?? יש תקופות ש-לשרוד זה ההישג הכי גדול בעולם... מובן שתמיד אפשר לשאוף... אבל רווק הדר בעיר ומתמודד ו"ב מצליח לשרוד ומצליח לתפוס את עצמו לידיים ולהחזיר לעצמו כל מיני מחספים והישגים שהיצה"ר רשם לעצמו... זה שער הנצחון הכי גדול להיות בדורנו אנו...

האמת היא שמה שאמרת עכשיו... יש לזה מקור בספר ירמיהו... יש פרק מאוד קצר בספר ירמיהו... פרק מ"ה... עד כמה שיש כזה דבר שנקרא פרקים (הסיפור שם בקצרה הוא כך: ברוך בן נריה היה תלמיד מובהק ונאמן לאליהו הנביא... הוא נחשב לאחד ממוסרי התורה!! הוא קיבל מירמיהו ולימד את עזרא הסופר וממנו הלאה... ואז!! אחרי החורבן ברוך בן נריה התאונן בפני ירמיהו: למה אני לא זוכה להשגת הנבואה?? סו"ס עדיין היה רוח הנבואה... והוא יצק מים ע"י ירמיהו בחירוף נפש במשך השנים הכי קשות שירמיהו היה כלוא וכו'... ובכל זאת למרות כל השימוש שלו הוא לא זכה לנבואה... וברוך בן נריה שאל את ירמיהו: למה? למה נגרע? וזה ה' עונה לברוך בן נריה ע"י ירמיהו: "כה תאמר אליו, כה אמר ה', הנה אשר בניתי אני הורס, ואת אשר נטעתי אני נותש, ואתה מבקש לך גדולות?? אל תבקש... ונתתי לך את נפשך לשלל על כל המקומות אשר תלך שם..." מה הקב"ה עונה לברוך בן נריה?? כעת... בתקופה כזו של חורבן בית המקדש... כעת זה לא הזמן לבקש גדולות!!! כעת צריך לדעת להעריך שאתה שורד!!! "ונתתי לך את נפשך לשלל..." די בזה שאתה תזכה לשרוד!!! זו הגישה שצריכה להיות כשהכל מפורק... כשיש לנו עסק והתמודדות מול דור המבול... כעת ההישג הגדול זה לשרוד!!!! ואם אתה יכול לסכם בסיפוק שחלפה עוד שנה ואני נמצא לכה"פ באותו מקום ולא צעדתי אחורה... או לחילופין אני מצליח להחזיר לעצמי שטח שנכבש במשך השנה... אם את זה הצלחת לעשות אתה יכול לסכם את השנה הזו כשנה עטורת נצחונות... אגב: זה לא סתירה שבסוף ברוך בן נריה לא קופח... גם אם הוא לא זכה להשגת הנבואה... אבל הוא זכה להיות מוסר התורה, והוא רבו של עזרא הסופר (שבמשך שלושים שנה התעכב ולא עלה לירושלים, בגלל שהוא שימש את רבו ברוך בן נריה שזה יותר חשוב מחניכת בית המקדש) וכל התורה שבע"פ ואנשי כה"ג זה מפיו של ברוך בן נריה... כך שאל דאגה... סוף הכבוד לבא ועוד תזכה למעלות ומדרגות רבות... אבל זה כבר יהיה "עבודת מתנה..." כי מבחינתך עיקר ההישגים בדור המבול שלנו... זה להחזיק מעמד!!! זה לשרוד את המבול!!! לשמור על הקיים!!! (כמובן שהדברים אמורים למתמודדים שבנינו... לרווק הדר בעיר... מי שאין לו שום קושי והתמודדות... באמת צריך להכות על קרקדו שידרוש מעצמו הישגים רוחניים מה הוא עשה בשנה האחרונה... כמה דפי גמ' הוא למד וכמה עבודת היצר הוא כבש...)

אז בא נסכם לביניים: שני סוגים של תשובה לפנינו: לחזור לעצמי!! ולחזור בי!! כעת אנחנו מתמקדים בייחור שאת ב-לחזור לעצמנו!! כעת צריך להתמקד בלחזור לשגרה מבורכת של "אחת שאלתי... שבת בבית ה' כל ימי חיי..." ובמקביל... לא רק לחזור לעצמי... אלא גם להחזיר!!! להחזיר לעצמי במידת הצורך כל מיני שטחים וגבולות רוחניים שנעשקו ממני במשך השנה האחרונה... במשך החודש... כשכבר נעמד על קרקע יציבה, ונרגיש שחזרנו לעצמנו... אז אוכל לאט לאט להתחיל בחשבון נפש נוקב ובבדק בית מעמיק במה אני צריך לחזור בי!!! אבל כעת עזוב...

כעת אנחנו עסוקים באיפוס!!! אני חוזר לעצמי! לקול האמיתי שבי...

גיליון מס' 485 פרשת שופטים
תשפ"ב שנה עשירית

להקדשות ולשותפות בהפצת
דברי התורה של רבינו זצוק"ל
053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

אחת שאלתי

התפילה בארחות רבינו זיע"א היה החלק הכי נסתר ופלאי, העומד מן הצד לא היה מזהה כל תנועה חריגה לא בק"ש ולא בשמו"ע, כל תפילותיו היו שקולות ומדודות בזמן קצוב ולא היה מאריך כלל, אמנם השינוי הגדול היה כשנחלש רבינו זצ"ל בסוכות תשס"ב ומאז החל להאריך יותר בתפילה ובשנים המאוחרות אף יותר שהלוא כידוע כח הריכוז של רבינו ז"ל היה מופלא ונדיר ולא היה צריך להקדיש זמן 'להתרכז במילים', והכוונה בתפילה לא הייתה צריכה הכנות כלשהן, אולם כשנחלש כח הריכוז לקחה לו הכוונה יותר זמן [אף שהיה חלש פיזית!]. וכבר נדפס מרבנו מקורות נפלאים להרבה קטעים בתפילה בסידור 'תפילה למשה' ואח"כ בסידורים ומחזורים שהוציא ר' ליפא ישראלזון שליט"א, והם מלאים בדיוקים ודקדוקים נפלאים בנוסחאות התפילה ובשורשיה, דק עד אין נבדק.

לעיתים נדירות היה מראה רבינו זללה"ה את כוחו בפירושי התפילה ובדקדוקיה, פ"א התפללתי לפני העמוד בביהכנ"ס ערבית ליל שבת, ואחר התפילה כשעברתי לאחל את ברכת השבת אמר לי: ישר כוח, התפללת יפה לא כמו הבעלי בתים, הבעלי בתים אומרים "בשמחה רבה ואמרו כולם" בבת אחת ואין זה נכון כי צריך ליתן הפסק ביניהם ולומר: לך ענו שירה בשמחה רבה, ואח"כ ואמרו כולם, וכן באמירת "יחד כולם הודו והמליכו ואמרו" יש ליתן הפסק אחר הודו והמליכו, ואח"כ ואמרו זה מורה לקהל לומר יחדיו. [דהיינו שאין לומר משה ובני ישראל לך ענו כו' ואמרו כולם, שהרי כבר אמר שמה ובני ישראל ענו שירה, וע"כ שה' ואמרו כולם' הולך על הפסוק שאחריו].

וכ"כ בס' ברוך שאמר (עמ' ר"ח) וז"ל: כאן יטעו קשה החזנים, שמטים המלים 'בשמחה רבה' למטה, בדבק להמלים 'ואמרו כולם' וקוראים ברמה 'בשמחה רבה ואמרו כולם', בעוד שבאמת מוסבים המלים האלה (בשמחה רבה) למעלה, להלשון 'לך ענו שירה' כי הוא מורה לרגשי הנפש של משה וישראל בעת השירה, ששרו בשמחה רבה, ואח"כ מתחיל הלשון ואמרו כולם שמוסב על למטה, על מי כמוכה באלים ה'.

אגב, בכתבי רבינו זצוק"ל מהנהגות החזו"א מובא שאחד התפלל אצל החזו"א תפילת ערבית, וסיים בקול רק את סוף הקטע: בא"י המעריב ערבים וכיו"ב, והעיר לו החזו"א שיתחיל בקול לפני בא"י כדי שיהא מעין החתימה סמוך לחתימה, והביא רבינו ראה נפלאה לדברי מרן בתוספות ישנים (יומא ע' א' ד"ה ובעשור) שדנו לגבי דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם ע"פ, וכתבו: אבל כי פדה ה' את יעקב וגו' וכן אומר לעושה אורים גדולים ביוצר אור אומר בקול רם לפי שנתקנו שם לצורך חתימה מעין פתיחה!, ובס' אלא (פי"ד ס"א) כתב שרבינו מקפיד ע"ז גם בברכת המזון כשמזמן.

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית מ' ברכה רבקה רוזנברג ב"ר שלמה אריה ע"ה

היומן

נכנס מישהו לשאול לגבי קשיש בן תשעים שאירע ונפלו לו התפילין מהידים, והוא רוצה להתענות על כך וממאן לאכול למרות גילו המופלג והחשש לבריאותו, מה להגיד לו? והשיב מרן, תגידו לו שאינו צריך להתענות ויכול לאכול, ואם עדיין חושש - שיאמר עשרה פרקי תהילים.

שאלו: יש אחד שהתפקד רח"ל ונעשה רשע וכופר גמור ואשתו נשארה צדיקה גמורה והתגרשו. יש להם ילד אחד שנמצא אצלה ופעם בשבועים הולך לבקר אצל האבא. כעת צריך להכנס לחיידר, ומסרבים לקבלו בטענה שאין לדעת מה הוא רואה ושומע אצל אביו. וביקשו לשאול עם מי הצדק בזה. והכריע מרן שהצדק עם האמא, והוסיף מרן "זה יכול להציל אותך". וכאשר הוסיפו לטעון 'מי יודע מה האבא מרעיל אותך' האם צריך לפחד מזה, אמר מרן: לא לפחד! להיפך, הוא זה שישפיע על האבא! [ופשוט שאין לדמות בזה שאלה לשאלה, וכל מקרה שונה].

ביקשו הכרעה בדבר מלמד בת"ת שאשתו מעוניינת מאוד לצאת לנופש בתחילת שנת הלימודים, והמנהל מסכים לכך בתנאי שאדם גדול יגיד לו שיכול לנסוע. מה להגיד למנהל? ענה מרן, מכיון שהאשה רוצה בזה כ"כ, א"כ זה שלום בית ויכול לנסוע.

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו "ארחות ישר" יד. מצוה לעמוד בשעת קדיש (סי' נ"ו ס"א) וגם בכל דבר שהקהל נוהגין לעמוד אפי' אם הוא חומרא בעלמא מי שיושב הרי הוא פורש מן הצבור ומבזה כבוד שמים וגם עובר על מה שאמרו (דא"ז פ"ה) אל תהי יושב בין העומדים.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שְׁנַיִם קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שְׁנַיִם קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

בת רבינו, הרבנית חנה שטינמן ע"ה א"ה מרן הגר"ש שליט"א (י"ג אלול)

גאב"ד פונביז' הגר"ש כהנמן זצ"ל (כ' אלול) הג"ר רבי רפאל יצחק וסרמן ר"י אוהל יעקב (כ"ז אלול)

נשמה לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל האור שמח זצ"ל

ראה מולו את המשנה

סיפר רי"ש קניבסקי שפעם אמר לו רבינו על יהודי פלוני: שאביו התגורר בעיר דווינסק, ושערות ראשו היו כתומות (גי'נג'י), ופעם חלף ברחוב והנה הבחין בו רבי מאיר שמחה, ומיד אמר למלווהו - הן רואה אתה, זהו 'שער צהוב' האמור במשנה בנגעים...

שמחה אמיתית

אב צעיר נכנס אל רבינו בהתרגשות, והציג את ילדו, וסיפר כי קוראים לו מאיר שמחה על שמו של רבינו האור שמח. ביקש רבינו לשמח את ליבו, והביט בילד ומיד אמר: אכן, הוא באמת ילד שמח...

'טעמא דקרא' בעקבות 'משך חכמה'

סיפר רבינו: שבצעירותו ממש ערך לדפוס את חיבורו על 'ברייתא דמלאכת המשכן', ומכיון שנותרו בסופו כמה דפים ריקים צירף שם מחידושו על התורה וקרא את שמו 'טעמא דקרא'. ובמשך הזמן התרבו והתווספו עוד חידושים על התורה, והציעו לו להדפיס את זה כספר בפני עצמו אך סירב. והטעם. מפני שזכר בעובדא שהיתה עם הגאון בעל האור שמח, רבי מאיר שמחה מדווינסק. שבצעירותו הכין לדפוס חידושים על התורה 'משך חכמה' ורצה להדפיס אותו, וספר זה עולה במעלתו על ספרו העמוק על הרמב"ם 'אור שמח'. אלא שאז אמר לו הדוד שלו שהיה גאון גדול, שאם יעשה כן יאמרו שהוא 'דרשן' וזה ימעט בערכו כי דבריו פחות יתקבלו, לכן תדפיס קודם את החידושים על הרמב"ם, ואחרי שיראו שאתה תלמיד חכם, הספר שלך על התורה יתקבל יותר.

ואכן רמ"ש שמע לדבריו, והדפיס תחילה את חידושו על הרמב"ם בספרו 'אור שמח' ורק אחרי שנים רבות נדפס ספרו 'משך חכמה' על התורה.

וסיים רבינו: וזה הסיבה שאני מדפיס את זה יחד עם הברייתא דמלאכת המשכן, שלא יאמרו שאני 'מחבר' של ספרי דרוש. (א"ה, ובשנים אחרונות א' סידר לדפוס את הספר טעמא דקרא של רבינו כספר בפני עצמו).

בעל האור שמח זי"ע

בין שיירים לגזילה

רבי מאיר שמחה זצ"ל הזדמן פעם אצל חסידים ונתנו לו צלחת מלאה מאד, אע"פ שנצרך לאכול רק מעט, ושאל מדוע נתנו לפניו כל כך הרבה, ואמרו לו - כי רוצים שייריים. הגיב רמ"ש: 'שייריים' זה רק כאשר נותנים. אבל 'כשחוטפים' שייריים זה גזילה, וזה לא שייריים (כל משאלותיך עמוד תרמ"ג)

גלינות על מנחת חינוך

בצעירותו הזדמן לרבינו לעיין בגלינות בכתב ידו של האור שמח על ספר מנחת חינוך, ומחיבת הקודש לתורתו העתיק את כל הגהותיו בכתב ידו. ובשנים האחרונות הם נדפסו במנחת חינוך עם הגהות 'שיח המנחה' מרבינו, ע"י ר"י חלופסקי.

ספר 'מלאכת חרש'

אמר רבינו בענותנותו, שעל ספרו דרך אמונה חלק א' - הלכות כלאים ומתנות עניים קיבל הערות ומכתבים רבים יותר משאר הספרים, מפני ששאר חלקי דרך אמונה הם בהלכות תרומות ומעשרות וחלה ושביעית שבזה יצאו ספרים רבים, ומי שרוצה לברר הלכה מעיין בהם, אבל הלכות כלאים יש פחות ספרים. והוסיף באותה ההזדמנות שגאון אחד ממשפחתו של בעל ה"אור שמח", הוציא ספר "מלאכת חרש" על דיני גיטין וקידושין של חרש, ובהקדמתו שם כותב, שאל יתפלא הקורא בשביל מה צריך לעמוד ולחבר ספר שלם על נושא שכל כך לא שכיח.

ומבאר שם - שאכן אמנם אין לנושא הזה דורשים ושואלים, אבל כאשר כן יזדמן הצורך לעיין בנושא זה, יעיינו בחיבורו ויראו כמה היא טובה ולא יחפשו לבקר אותה (שכן דרך העולם שנושא שיש עליו חיבורים רבים רבו המבקרים כי הרבה מתמצאים בדבר, משא"כ בדבר שאינו מצוי). (רשימות ר"ג הוויגסברג).

הספר על דיני חרש

מהאור שמח ועד רבינו

אחרי הסתלקותו של רבינו זצ"ל, הגיע מרן הגר"ג אדלשטיין לנחם. בתוך דבריו התבטא בהפלה גדולה על כוח ההתמדה הגדול של רבינו, ואמר כי מלבד ההתמדה שלו היתה לו בקיאות נוראה בכל המדרשים, ולא ידוע לו שמימות רבי מאיר שמחה בעל האור שמח, היה עוד אחד שהיתה לו כזו בקיאות בכל המדרשים.